

EESTI EVANGEELIUMI LUTERI USU KIRIKU

AGENDA

EELK KOMITEE

STOCKHOLM 1931

UPPSALA 1951
APPELBERGS BOKTRYCKERI AB

Eessõna

Aastal 1902 trükkis ilmunud eestikeelne „Agenda ehk Käsiraamat Evangeeliumi-Lutheruse-usu kogudustele Vene riigis” mille algtekst Evangeeliumi-Luteri Usu Kindralkonsistooriumi esitusel Siseministri poolt 19. märtsil 1897 kinnitati ja eestikeelne tõlge sama Kindralkonsistooriumi korraldusel 27 märtsikuu päevast 1901 avaldati, on sellest ajast peale olnud tarvilisel Eestis ja eesti asundustes jumalateenistuste ja kiriklike talituste korra seadusliku alusena ja normina. Selleks jäi Agenda endastmõistetavalt kehtima ka kiriklike olude ümberkarraldamise puhul Eesti Evangeeliumi Luteri Usu Kirikus iseseisvas Eestis. Nii on Agenda, mis olulises osas tugineb 1832. a. Agendale, pikema aja kestel olnud Eesti Evangeeliumi Luteri Usu Kiriku usu- ja koguduste kindel vaimne ning vormiline ühendaja.

Juba enam kui kümnekonna aasta eest tekkis tagavara lõppemise tõttu tarvidus Agenda uue trüki järele. Alates a. 1940 aset leidnud põhjalikud muudatused maa ja rahva elukorraldustes ei võimaldanud kavatsuse teostamist. Paguluses võttis Rootsis ellu kutsutud Eesti Evangeeliumi Luteri Usu Kiriku Komitee Agenda uue trüki küsimuse hädavajalise ülesandena päevakorra. Juba Eestis alatud eeltööd viidi lõpule, kuid majanduslikel põhjustel sai käsikirja trükkitoimetamine alles pikema ootamise järele võimalikuks.

Agenda käesolev väljaanne on seega senine Agenda uues trükkis. Ta on seda täiesti oma sisult ja laadilt ning tahab sellena teostada kindlat otset sidet meie Kiriku minevikuga kui ka väljendada ja kinnitada kõigi koguduste sisemist ja välist ühendust isekeskis. Seejuures on ette võetud mõningaid muudatusi, mis puudutavad ainult Agenda vormilist külge ja on tingitud muutunud olukorrast, eesti keele arengust ja osalt ka majanduslikest võimalustest. Nii on „jumalateenistuste kord riigipühil” asendatud uuega, välja jäetud 2. osas peatükk „Vannutamine” ja „Vanded” samuti ka õpetajate ja teiste vaimulike isikute kõnede eeskujud kiriklike talituste puhul ja ka „Muusikalisa”, mis on saadaval koraaliraamatute väljaannetes. Täiendusena on toodud võimalikult kõigi Pühast Kirjast võetud tekstide leiukohad.

Keelelises osas, mille redigeerimisel mag. Johannes Aavik tänuväär-
selt kaasa töötas, on pearõhku pandud Agenda keele lähemale viimisele
nüüdisaja keelele, niipalju kui see sõnastuse selguse ja keele täpsuse
seisukohast vajaliseks osutus, jättes seejuures püsima ka mõned vane-
ma keele jooned Agenda eelmisest väljaandest. Püha Kirja tekstid on
tsiteeritud, kui see mõtte selguse ja keele täpsuse huvides osutus vaja-
liseks. Uue Testamendi 1938. aasta väljaande järele.

Saates Agenda uue väljaande Eesti rahva raskeimal ajastul Eesti
Evangeeliumi Luteri Usu Kiriku kogudustele ja kõigile ev.-luteri usulis-
tele eestlastele kogu maailmas tarvitamiseks jumalateenistustel ja kirik-
likel talitustel, on Eesti Evangeeliumi Luteri Usu Kiriku Komitee soov ja
palve, et tema kaudu Jumala Püha Vaim oleks õnnistusrikkalt tegev
eesti evangeeliumiusulise rahva keskel, kutsudes ja juhatades kuulma
Jumala kõnet ning astuma osadusse vanemate Jumalaga — auks Juma-
lale ja tõsiseks ning jäävaks õnnistuseks meie rahvale.

Stockholmis 1951. a. sügisel.

EELK Piiskop Joh. Kõpp

ja Eesti Evangeeliumi Luteri Usu Kiriku Komitee

Vikaarpiiskop J. O. Lauri

Praost J. Aunver

Praost A. Täheväli

Õpetaja R. Koolmeister

I. JUMALATEENISTUSED

Peajumalateenistuse kord

I. Armulauapühal

1. Pihtitalitus

1. *KOGUDUS* laulab alguslaulu. Viimse salmi ajal astub õpetaja altari ette ja (altari poole) palvetab vaikselt.

Märkus 1. Pihti puhul on alguslauluks mõni pihtilaul.

Märkus 2. Koguduse laulukoor võib soovi korral koguduse alguslaulu järele laulda lisas toodud palvesõnu või vastava püha kohase psalmi.

2. *ÕPETAJA* (koguduse poole) loeb algussalmid (Introitus) (vt. lisa), lõpetades kiitusega (Gloria Patri):

Au olgu Isale ja Pojale ja Pühale Vaimule.

KOGUDUS laulab: Nõnda kui alguses oli, nüüdki on ja jääb igavestest ajast igavesti. Aamen.

Märkus 1. Kui piht peetakse jumalateenistuses, siis järgneb see kohe kiitusele (Gloria Patri) ning peajumalateenistuse korra p. 3 ja 4 asendatakse pihtikorra vasta-va osaga.

Märkus 2. Palvapäeval ütleb õpetaja siinkohal: „Tõuse, armas kogudus, püsti ja kuule Jumala, oma Issanda, pühi käske” ja loeb 2. Moos. 20,2—14: „Mina olen Jehoova, sinu Jumal, sul ei pea teisi jumalaid olema” jne., mille järele kogudus laulab: „Keset selle elu sees” 1. salmi. Piht järgneb sel korral kümne käsu lugemisele.

3. *ÕPETAJA* (koguduse poole) (Invitatorium):

Issandas armastatud vennad ja õed. Me oleme siia kokku tulnud Jumalat vaimus ja tões kummardama, Teda kõigi Tema heategude eest tänama ja Temalt kõike paluma, mida meile ihu ja hinge poolest tarvis on. Siis tunnistagem enne seda, oma kõlvatut lugu õieti tundes, oma patud Temale üles, üheskoos südamest nõnda üteldes:

Võ i:

Väga õnnis on inimene, kelle üleastumine on andeks antud, kelle patt on kinni kaetud. Sellepärast tunnistagem Issandale oma patud üles, südamest nõnda üteldes:

Õ P E T A J A (altari poole) (Confiteor):

Halastaja Jumal ja Isa! Me tunnistame Sinule üles oma mitmesugused patud ja üleastumised, mis ka me Sinu viha ja nuhtluse oleme ära teeninud. Vaata taevast halastusega meie peale ja anna meile kõik meie patud andeks oma armsa Poja, meie Õnnistegija, Jeesuse Kristuse kalli lunastuse pärast.

K O G U D U S laulab (Kürie): Issand, halasta! Kristus, halasta! Issand, halasta!

4. *Õ P E T A J A* kuulutab pattude andeksandmist (koguduse poole) (Absolutio):

Kõigeväeline, igavene Jumal on Jeesuses Kristuses meie peale halastanud ja annab meile Tema pärast kõik meie patud andeks, annab meile ka armu, et oma elu parandame ja igavese elu pärime (Sest nõnda on Jumal maailma armastanud, et Ta oma ainusündinud Poja on annud. et ükski, kes Temasse usub, ei pea hukka saama, vaid et igavene elu temal peab olema).

K O G U D U S laulab: Aamen! ja tõuseb siis püsti ning jääb seisma, kuni usutunnistus on loetud.

5. *Õ P E T A J A* (koguduse poole) laulab (Gloria in excelsis):

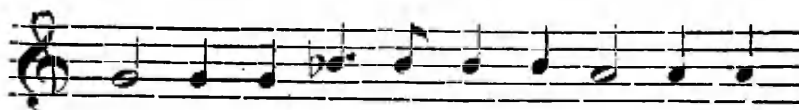

Au ol - gu Ju - ma - la - le kôr - - ges!

Märkus. Kui õpetaja ei laula, loeb ta lauldavad liturgia osad.

K O G U D U S vastab (õpetaja on pöördunud altari poole) lauldes:
Au, kiitus olgu igavest (LR. nr. 1).

Kristuse kannatamise ajal laulab õpetaja (Gloria in excelsis asemel):

Tall, kes on ta - pe - tud, on väärt võt - ma

vä - ge ja kii - tust ja au i - ga - ves - ti.

K O G U D U S vastab lauldes: Oh süüta Tall, oh Jeesus
(LR. 181).

Jõulu, ülestõusmise ja nelipühi pühal ja Kolmainu Jumala pühal
laulab *Õ P E T A J A* :

Au olgu Jumalale kõrges.

K O G U D U S vastab: Ja maa peal rahu ja inimestest hea meel.

K O O R (Laudamus):

Me kiidame Sind, me kummardame Sind, me täname Sind, me austame Sind, me ülendame Sind Sinu suures aus, Issand Jumal, taevane Kuningas, Kõigeväeline Isa, Jeesus, Jumala ainusündinud Poeg, Sa Kõigekõrgem, ja Sind, oh Püha Vaim! Issand Jumal, Sa Jumala Tall, Isa Poeg, kes kannad ära maailma patud, võta vastu meie palve! Kes Sa istud Isa paremal käel, halasta meie peale! Sest Sina oled püha, Sina oled Issand, Jeesus Kristus, Püha Vaimuga Jumala Isa austuses.

K O G U D U S laulab: Au, kiitus olgu igavest (LR. nr. 1).

Märkus Koori puudumisel võib õpetaja „Laudamus” lugeda (altari poole).

2. Sõna- ja palvetalitus

6. Suurtel pühadel ja pühade ajal laulavad

ÕPETAJA (koguduse poole) ja *KOGUDUS* vastastikku salmikest (versiculus) (vt. lisa).

Märkus. Kannatamise ajal jääb „Halleluuja” ära.

7 *ÕPETAJA* (koguduse poole) laulab (Salutatio):

Is - sand ol - gu tei - e - ga!

KOGUDUS vastab: Ja sinu vaimuga!

8. *ÕPETAJA* laulab laulupalvet (Collecta):

(koguduse poole) (altari poole)

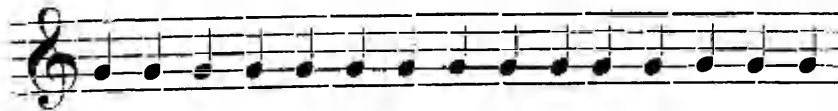
Pa-lu-gem! Is-sand Ju-mal, tae-va-ne I - sa, mei e

pa - lu-me Sind, ju - ha - ta ja va - lit - se meid o ma

Pü-ha Vai-mu lä - bi, et kõi - ge - st sü - da - mest Si - nu

sõ - na kuu - le - me ja vas - tu vô - ta - me, ja see - lä - bi

pü-hit-se-tud saa-me, Jee-su-se Kris-tu-se, Si nu

Po-ja pea-le kõik o-ma loo tu-se pa-ne-me, o-ma

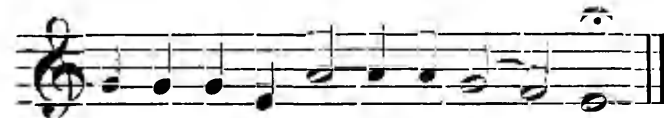
e-lu Si-nu sõ-na jä-re-le pa-ran-da-me, kõi-ge

pa-han-du-se eest hoi a-me ja i-ga-ves-ti õnd-saks

saa-me, sel le-sa-ma Si-nu Po-ja, Jee-su-se Kris-

tu-se, mei-e Is-san-da lä-bi.

K O G U D U S laulab: Aamen! Aamen!

M ä r k u s. Teisi laulupalveid vt. lisa.

9. **Õ P E T A J A** (koguduse poole): Kuule, Kristuse kogudus, Jumala sõna, nagu seda loeme evangeeliumis (kirjas) peatükis salmist kuni .salmini; ja loeb siis pühapäeva või püha kohase evangeeliumi või epistli.

K O G U D U S laulab 1) epistli lugemise järele: Halleluuja! Halleluuja! Halleluuja!

2) evangeeliumi lugemise järele: Kiitus olgu Sulle, oh Kristus!

M ä r k u s 1. Kannatamise ajal laudakse „Kiitus olgu Sulle, oh Kristus” ja „Halleluuja” asemel ainult „Aamen.”

M ä r k u s 2. „Kiitus olgu Sulle, oh Kristus” või „Halleluuja” järele võib asetada koorilaulu.

10. **Õ P E T A J A** (koguduse poole) kutsub kogudust usu tunnistamisele (Invitatorium):

Tunnistagem ühel meelel Jumala ees oma püha ristiusku, üheskoos südamest nõnda üteldes (Credo):

Meie usume Jumalasse Isasse, kõigeväelisse taeva ja maa Loojasse // Ja Jeesusesse Kristusesse, // Jumala ainusündinud Pojasse, // meie Issandasse, // kes on saadud Pühast Vaimust, // ilmale toodud neitsist Maarjast, //kannatanud Pontsius Pilatuse all, // risti löödud, surnud ja maha maetud, // alla läinud põrguhauda, // kolmandal päeval jälle üles tõusnud surnuist, // üles läinud taevasse, // istub Jumala, oma kõigeväelise Isa paremal käel; // sealt tema tuleb // kohut mõistma elavate ja surnute üle. // Meie usume Pühasse Vaimusse, // üht püha kristlikku Kirikut, pühade osadust, // pattude andeksandmist, // liha ülestõusmist // ja iga-vest elu.

K O G U D U S laulab: Aamen! Aamen! Aamen!

M ä r k u s 1. Tuleb taotleda, et kogudus usutunnistust kuuldavalt tunnistab.

M ä r k u s 2. Lasteristimine paigutatakse tarbekorral Credo järele. Ristimise talituse eel laulab kogudus ristimiselaulu.

Kolmel suurel pühal ja Kolmainu Jumala pühal loeb *ÕPETAJA* apostliku usutunnistuse asemel Nikäa usutunnistuse:

Meie usume ainusse kõigeväelisse Jumalasse, Isasse, taeva ja maa, kõigi nähtavate ja nähtamatute asjade Loojasse. Ja ainusse Issandasse Jeesusesse Kristusesse, Jumala ainusündinud Pojasse, kes Isast on sündinud enne kõike maailma aega: Jumal Jumalast, Valgus Valgusest, tõeline Jumal tõelisest Jumalast, sündinud, ei mitte loodud, Isaga ühesugust olemust, kelle läbi kõik on loodud, kes inimeste pärast ja meie õndsuseks taevast on tulnud ja lihaks saanud Püha Vaimu läbi neitsist Maarjast, ja inimeseks saanud, ka meie eest risti löödud Pontsius Pilatuse all, kannatanud ja maha maeatud, ja kolmandal päeval üles tõusnud kirjade järele, ja on üles läinud taevasse, ja istub Isa paremal käel, ja tuleb jälle auga kohut mõistma elavate ja surnute üle, kelle riigile otsa ei tule. — Ja Issandasse Pühasse Vaimusse, kes elavaks teeb, kes Isast ja Pojast välja läheb, keda Isa ja Pojaga ühes kummardatakse ja austatakse, kes prohvetite läbi on rääkinud. — Ja üht ainust püha, kristlikku apostlikku Kirikut. Me tunnistame üht ainust ristimist patude andeksandmiseks, ja ootame surnute ülestõusmist ja tulevase maailma elu.

KOGUDUS laulab: Aamen! Aamen! Aamen!

11. *KOGUDUS* laulab pealaulu. Viimse salmi ajal astub *ÕPETAJA* kantslisse.
12. Jutlus. *ÕPETAJA* tervitab kogudust apostliku tervitussõnaga ja loeb jutluse aluseks Püha Kirja teksti ette. Kogudus kuulab mõlemaid seistes.
13. *KOGUDUS* laulab jutluse järele kantslisalmi.
14. a). Tänu- ja eestpalved armulaualiste, leeriõpilaste, pruutpaaride, hiljuti sündinud ja ristitud laste, lapsevoodi järele kirikusse Jumalale tänu andma tulnud emade, haigete, hiljuti surnute, leinajate jne. eest.

Iga liigi kohta ütleb õpetaja ühe Püha Kirja salmi (vt. lisa), aga palve ja tänu paigutatakse üldisesse kirikupalvesse.

Märkus 1. Vajaduse korral, eriti kui häääl altarist küllalt selgesti kirikusse ei kosta, võib üldist kirikupalvet kantslist pidada; seesugusel korral jäävad kirjasõnad tänu- ja eestpalvete puhul, samuti koguduse vastulaulud ära.

b) Koguduse kiriklikku ja vaimulikku ellu puutuvad teadaanded.

Märkus 2. Ilmalikud kuulutused ja teadaanded ei sünni sugugi mitte kantslisse. Kui selleks on eriline vajadus, võib kõster neid pärast jumalateenistust kiriku ukse ees ette kanda.

15. Rahusoovi ja vaikse palve järele lahkub õpetaja kantslist. Kogudus kuulab rahusoovi seistes.

16. *KOGUDUS* laulab palvelaulu. Viimse salmi ajal astub õpetaja altari ette.

17. *ÕPETAJA* (koguduse poole): *PALUGEM!* ja peab (altari poole) *kirikupalve* (vt. lisad).

KOGUDUS laulab palves vastavas kohas märgitud vastulaule.

Palvapäeval ja raskeil aegadel, nagu lõikusepühal pärast viljaikaldust, samuti suurel reedel, surnute mälestamise pühal ja pühadel, mis sügava kurbuse ning patukahetsemise vajadust eriti rõhutavad, on üldiseks kirikupalveks *Iitania*, õpetaja laulu ja lugemisega ning koguduse vastulauludega.

Märkus. Kui kirikupalve peetakse kantslist, siis jääb p. 17 ära ja palvelaulu (p. 16) asemel lauldakse püha õhtusöömaaja laulu (p. 18).

3. Armulauatalitus

18. *KOGUDUS* laulab püha õhtusöömaaja laulu ja tõuseb siis püsti, jäädes seisma kuni Jumala armu jagamiseni.

(19.) **Märkus.** Kui armulaualised ei ole laulu ajal altari ette kogunenud, kutsub õpetaja neid Püha Kirja sõnadega: „Õndsad on need, kellel nälg ja janu on õiguse järele, sest nemad rahuldatakse” lisades tarbekorral veel juure erilise kutse.

20. *ÕPETAJA* (koguduse poole) laulab (Praefatio):

Is-sand ol - gu tei - e - ga!

KOGUDUS laulab: Ja sinu vaimuga!

Tõst - ke sü - da-med Ju - ma la poo - le!

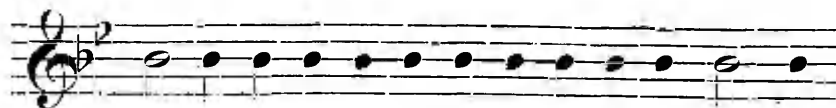
KOGUDUS: Meie tõstame südamed Issanda poole.

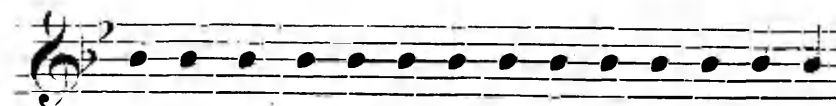
Tä - na-gem Is - san-dat, o ma Ju - ma-lat!

KOGUDUS: See on õige ja kohus.

ÕPETAJA (altari poole):

Tô - es - ti, see on õi - ge ja ko - hus ja hea, et

mei - e Sind, Is-sand, pü - ha, kõi - ge - väe - li - ne I - sa,

i - ga - ve - ne Ju - mal, i - gal a - jal ja kõi -

gis pai - gus tä - na - me Jee - su se Kris - tu - se, o - ma

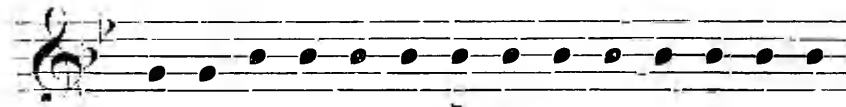
Is - san - da lä - bi, kel le pä - rast Si - na mei - e

pea - le ar - mu hei - dad, mei e pa - tud mei - le an -

deks an - nad ja i - ga - vest õnd - sust tõ - o - tad.

Sel - le - pä - rast lau - la me kõi ki - de ing - li - te ja

tae - va väe - hul - ka - de - ga Si nu au ni - me - le

- kii - tu - se lau - lu.

K O G U D U S laulab (Sanctus):

Püha, püha, püha on Issand! Ja taevas ja maa, ja taevas ja maa on Tema au täis.

21. *Õ P E T A J A* (altari poole) pühitseb leiba ja viina (Consecratio):

Meie Isa, kes oled taevas, pühitsetud olgu Sinu nimi, Sinu riik tulgu, Sinu tahtmine sündigu nagu taevas nõnda ka maa peal; meie igapäevast leiba anna meile tänapäev, ja anna meile andeks meie võlad, nõnda kui meie andeks anname oma võlglastele; ja ära saada meid mitte kiusatusse, vaid päästa meid ära kurjast. Sest Sinu on riik ja vägi ja au igavesti.

K O G U D U S laulab: Aamen.

Õ P E T A J A: Meie Issand Jeesus Kristus, sel ööl, mil Tema ära anti, võttis leiva, tänas, murdis ja andis oma jüngritele ning ütles: võtke, sööge, see on Minu ihu (†), mis teie eest antakse, seda tehke Minu mälestuseks.

Selsamal kombel võttis Tema ka karika pärast õhtusöömaaega, tänas, andis neile ja ütles: võtke, jooge kõik sealt seest, seesinane karikas on uus leping Minu veres (†), mis teie eest valatakse pattude andeksandmiseks. Seda tehke iga kord, kui te sellest joote, Minu mälestuseks.

M ä r k u s . Ristimärk võib ka ära jääda.

Või:

ÕPETAJA: Me palume Sind, halastaja, taevane Isa: Önnista seda püha söömaaega kõigile, kes siin Sinu laual koos on, leivast söövad ja karikast joovad ja sellega Sinu Poja ihu ja verd Tema töotust mööda vastu võtavad.

KOGUDUS laulab: Aamen.

ÕPETAJA: Meie Issand Jeesus Kristus, sel ööl, mil Tema ära anti, võttis leiva, tänas, murdis ja andis oma jüngritele ning ütles: võtke, sööge, see on Minu ihu (†), mis teie eest antakse, seda tehke Minu mälestuseks.

Selsamal kombel võttis Tema ka karika pärast õhtusöömaaega, tänas, andis neile ja ütles: võtke, jooge kõik sealt seest, seesinane karikas on uus leping Minu veres (†), mis teie eest valatakse pattude andeksandmiseks. Seda tehke iga kord, kui te sellest joote, Minu mälestuseks.

Jeesuse nimel palume: Meie Isa, kes oled taevas, pühitsetud olgu Sinu nimi, Sinu riik tulgu, Sinu tahtmine sündigu nagu taevas nõnda ka maa peal; meie igapäevast leiba anna meile tänapäev, ja anna meile andeks meie võlad, nõnda kui meie andeks anname oma võlglastele; ja ära saada meid mitte kiusatusse, vaid päästa meid ära kurjast.

KOGUDUS laulab: Sest Sinu on riik ja vägi ja au igavesti. Aamen.

Märkus. Kui ainult 1—2 inimest on armulaual, siis ütleb õpetaja pühitsemise palves: Önnista sellele (neile), kes Sinu lauale on tulnud, leivast sööma ja karikast jooma ja sellega vastu võtab (võtavad).

Koduses armulauatalituses üteldakse eelmiste sõnade asemal: „kes täna siin leivast sööb ja karikast joob ja sellega vastu võtab.”

22. *ÕPETAJA* (silmad koguduse poole) ütlleb (Exhortatio ja Pax vobiscum):

Nii sagedasti kui te seda leiba sööte ja sellest karikast joote, kuulutage Issanda surma, kuni Ta tuleb. Issanda rahu olgu teie kõikidega!

K O G U D U S laulab: Aamen

23. Püha õhtusöömaaja jagamine (Distributio):

Õ P E T A J A (leiba andes): Võtke, sööge, see on meie Issanda Jeesuse Kristuse ihu, teie eest surma antud. See kinnitagu ja hoidku teid õiges usus igaveseks eluks!

(Karikat ulatades): Võtke, jooge, see on meie Issanda Jeesuse Kristuse veri, teie eest valatud pattude andeksandmiseks. See kinnitagu ja hoidku teid õiges usus igaveseks eluks!

24. *K O G U D U S* laulab sel ajal (Agnus Dei):

Kristus, Jumala Tall, kes maailma patud kannad, halasta meie peale!
 Kristus, Jumala Tall, kes maailma patud kannad, halasta meie peale!
 Kristus, Jumala Tall, kes maailma patud kannad, anna meile oma rahu!

Tarbekorral laulab kogudus veel püha õhtusöömaaja laule.

Õ P E T A J A saadab iga laudkonna ära mõne Püha Kirja sõnaga, lõpetades rahusooviga: Minge rahuga! ja ristimärgiga.

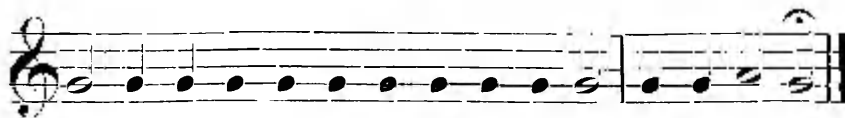
M ä r k u s 1. Vastavad soovisõnad leiduvad lisas.

M ä r k u s 2. Kui õpetaja soovib ise ühes kogudusega Jumala armu vastu võtta ja kohal ei ole teist õpetajat, kes temale seda võiks anda, siis ta peaks, kui see on vähegi võimalik, enne mõne ametivenna juures pihtil käima ja armukuulutuse vastu võtma. Armulauatalituses õpetaja otsekohe pärast apostli sõna „Nii sagedasti kui te seda leiba sööte ” ja rahusoovi (p. 22) pöördub altari poole ja ütleb leiba võttes: „Sinu ihu, Issand Jeesus Kristus, kinnitagu ja hoidku mind õiges usus igaveseks eluks. Aamen.”

Pärast leiva jagamist esimesele laudkonnale võtab ta (altari poole pöördunult) karika, joob ja ütleb: „Sinu veri, Issand Jeesus Kristus, kinnitagu ja hoidku mind õiges usus igaveseks eluks. Aamen.”

4. Tänamise ja õnnistamise talitus

25. *Õ P E T A J A* (koguduse poole, kes on püsti tõusnud) laulab (Benedicamus):

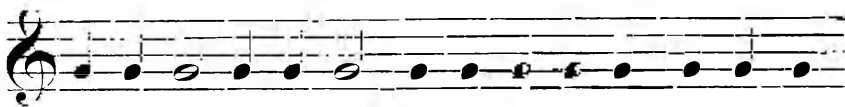

Tä - na - ge Is - san - dat, sest Te - ma on hea. Hal - le - luu - ja!

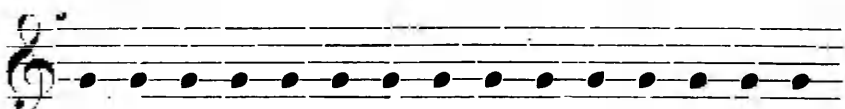
KOGUDUS: Ja tema heldus kestab igavesti. Halleluuja!

Märkus. Kannatamise ajal jääb „Halleluuja” ära.

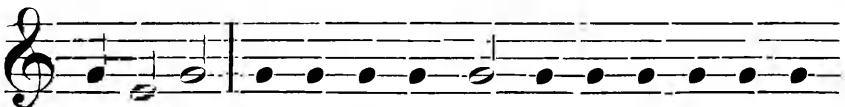
26. *ÕPETAJA* (altari poole) laulab tänupalvet:

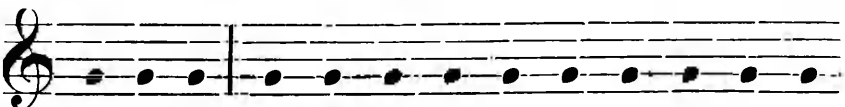
Mei - e tä - na - me Sind, kõi - ge - väe - li - ne Ju - mal, et

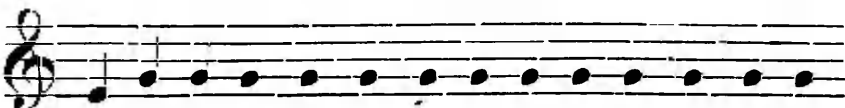
Sa o - ma sõ - na ja sak - ra - men - di - ga meid o - led ja -

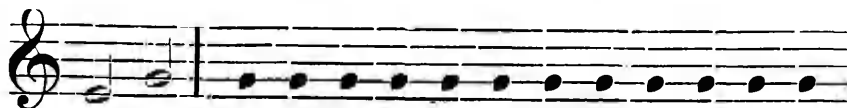
hu - ta - nud, ja pa - lu - me Sind: õn - nis - ta mei - le se -

da ar - must, et mei - e Si - nu sis - se kind - las - ti

u - su - me ja kõik üks - teist sü - da - me - li - kult ar - mas -

ta - me Jee - su - se Kris - tu - se, Si - nu arm - sa Po - ja,

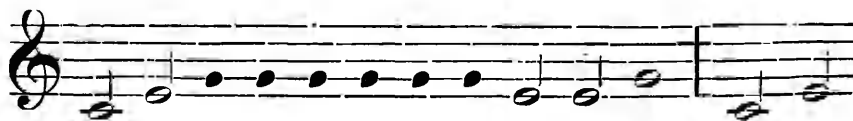

mei - e Is - san - da lä - - bi.

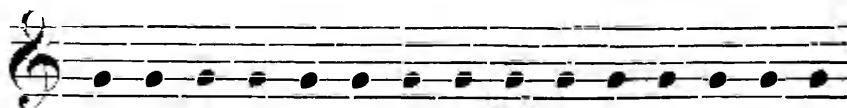
KOGUDUS laulab: Aamen.

Märkus. Teisi laulupalveid vt. lisa.

27 *ÕPETAJA* (koguduse poole) jagab õnnistust:

Is - sand õn - nis - ta - gu sind ja hoid - ku sind! Is sand

las - ku o - ma pa - le pais - ta si - nu pea - le ja ol - gu

sul - le ar - mu - li - ne! Is - sand tõst - ku o - ma pa - le

si - nu ü - le ja and - ku sul - le ra - - - hu! †

KOGUDUS laulab: Aamen! Aamen! Aamen!

28. Lõpplaul.

II. Jumalateenistus ilma armulauata

Pihti- ning sõna- ja palvetalitus toimub eespool märgitud p. 1—16 korras ja jätkub siis järgmiselt:

17. *ÕPETAJA* (koguduse poole): *PALUGEM!* ja peab (altari poole) kirikupalve (või litania), lõpetades Meie Isa palvega (kirikupalve lõpus sõnade järele „tahan ikka kiita Sind” seisev „aamen” jääb niisugusel korral ära).

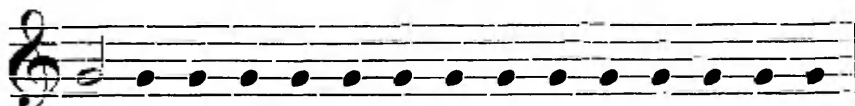
KOGUDUS laulab, kus see viisiks, aameni asemel „Nüüd laulgem aamen rõõmuga ” (LR. nr. 23,9).

Märkus 1. Kui kirikupalve peetakse kantslist, ütleb õpetaja ise Meie Isa palve lõpul „aamen” ja koguduse poolt lauldav „Nüüd laulgem aamen ” jääb ära.

Märkus 2. Kui laste loetamist peetakse jumalateenistuses, siis toimugu see siinkohal.

Tänamise ja õnnistamise talitus

18. *ÕPETAJA* (koguduse poole, kes püsti on tõusnud) laulab (Laudatio):

Is - san - da ni - mi ol - gu kii - de - tud ja a - us - ta - tud!

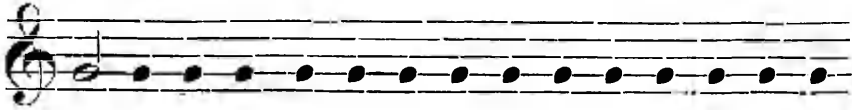

Hal - le luu - ja!

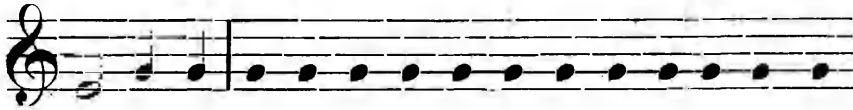
KOGUDUS vastab: Igavesest ajast igavesti. Halleluuja!

Märkus Kannatamise ajal jääb „Halleluuja” ära.

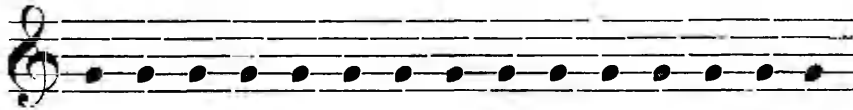
19. *ÕPETAJA* (altari poole) laulab tänupalvet:

Is-sand Ju-mal, tae-va - ne I - sa, mei - e tä - na-me Sind

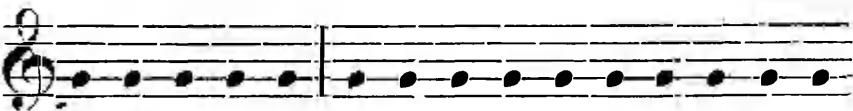
sü da-mest, et Sa en-nast lei-da an-nad i-ga kord, kui

mei - e ka-het-se-va ja usk - li - ku mee-le - ga Si - nu

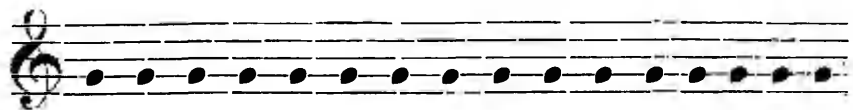
pa-let ot - si-me, mei-le ka o - ma Pü - ha Vai-mu a -

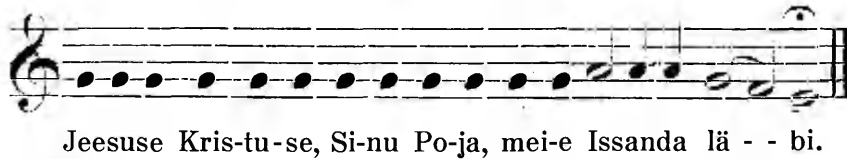
bi ar-must an-nad, et mei - e ai-nult kuul-jad ei o-leks,

vaid Si - nu sõ - na jä - re - le ka teek-si-me, sel lest

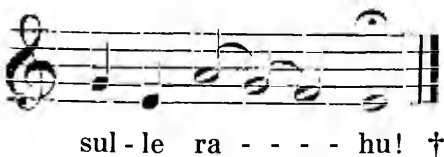
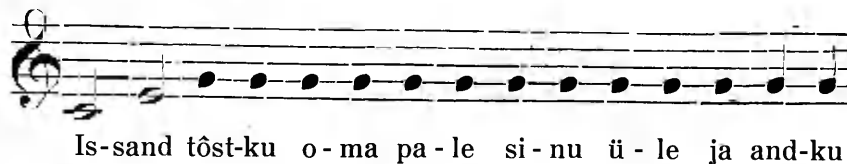
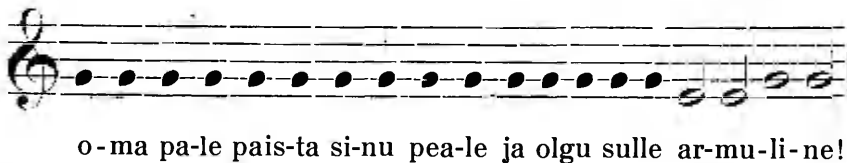
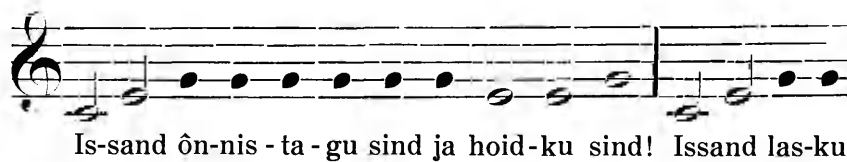
o - ma nõt-ra us - ku kin-ni - tak-si - me, ja o - ma e - lu

KOGUDUS laulab: Aamen.

Märkus. Teisi laulupalveid vt. lisa.

20. *ÕPETAJA* (koguduse poole) jagab õnnistust:

KOGUDUS laulab: Aamen! Aamen! Aamen!

21. Lõpplaul.

LISAD

Algussalmid (Introitus)

(Koori puudumisel loeb õpetaja koorile ettenähtud palvesõnad).

Püülapäevade ja pühade algussalmid

1. Kristuse tulemise püha (1. advent)

K O O R. Jehoova, Sinu poole ma ülendan oma hinge; mu Jumal, Sinule ma loodan. Jehoova, anna mulle teada oma teed, õpeta mulle oma teeradasid (Ps. 25, 1.2.4)

Õ P E T A J A Ole üpris väga rõõmus, Siioni tütar, hõiska Jeruusalema tütar! Vaata, sinu Kuningas tuleb sulle, õige, ja tema saadab abi. Valmistage kõrves Jehoova teed, tehke lagedal maal maantee tasaseks meie Jumalale. — Au olgu Isale ja Pojale ja Pühale Vaimule (Sak. 9,9; Jes. 40,3).

2. Kristuse tulemise püha (2. advent)

K O O R Sina, Iisraeli karjane, võta kuulda! Kes Sa istud keerubite peal, ilmu oma hiilguses! Tõelised ja õiged on Sinu kohtuotsused. Issandal, meie Jumalal on aga ka halastus ja andeksandmine. Ära tuletame meele meie endist ülekohut; halasta meie peale (Ps. 80,2; Joh. ilm. 16,7; Taan. 9,9; Ps. 79,8)

Õ P E T A J A Siion, kes sa häid sõnumeid kuulutad, astu üles kõrgele mäele; Jeruusalem, kes sa häid sõnumeid kuulutad, tõsta valjusti oma häält, ära karda mitte. Sest vaata, su Önnistegija tuleb. Vaata, Tema palk on Ta juures ja Tema töö kasu Ta palge ees. — Au olgu Isale (Jes. 40,9; 62,11).

3. Kristuse tulemise püha (3. advent)

K O O R. Jehoova, Sul on hea meel olnud oma maast, Sa oled Jaakobi vangipõlve pööranud; ärata üles oma vägevus ja tule meid päästma! (Ps. 85,2; 80,3).

Õ P E T A J A Laulge rõõmsasti, oh taevad, ja maa olgu rõõmus, sest Jehoova on meie rahvast lohutanud ja oma viletsate peale halastanud. Ütelge neile, kes on südamest rõhutud: kinnitage endid, ärge kartke mitte. Vaata, teie Jumal tuleb ja saadab teile abi. — Au olgu Isale. (Jes. 49,13; 35,4).

4. Kristuse tulemise püha (4. advent)

K O O R. Issand, anna andeks, tee seda ja ära viibi. Mõttele mu peale, Jehoova, Su head meelt mööda oma rahva vastu! (Taan. 9,19; Ps. 106,4).

Õ P E T A J A Vaata, Ma tulen, ütleb Issand, ja tahan sinu juures elada. Teie, väravad, tõstke oma pead üles, ja teie, igavesed uhked, saage kõrgeks, et aukuningas saaks sisse tulla! — Au olgu Isale (Sak. 2,14; Ps. 24,9)

1. jõulupüha

K O O R Jehoova, meie Issand! Kui auline on Su nimi! Mis on inimene, et Sa temale mõtled, ja inimese poeg, et Sa tema eest hoolt kannad? Sa oled oma käsivarrega lunastanud oma rahva. Mu süda hõiskab, sest ma olen rõõmus Su õnnistuse pärast (Ps. 8,2.5; 77,16; 1. Sam. 2,1).

Õ P E T A J A Üks laps on meile sündinud, üks Poeg on meile antud, kelle õlal on Ta valitsus, ja Temale pannakse nimi: Imelik, Nõuandja, Vägev Jumal, Igavene Isa, Rahuvürst. — Au olgu Isale. (Jes. 9,5).

2. jõulupüha

K O O R Jehoova, mu õndsuse kalju, ma tahan Su au üles tunnistada ja Su nimele kiites laulda nüüd ja igavesti. Sa oled mu hinge päästnud ja mulle suure õndsuse saatnud. Ma tahan Sind tänada ja, Sind kiites, laulda, sest Sa oled mind lunastanud, Jehoova, Sa tõe Jumal! (2. Sam. 22,47.50; Ps. 31,6).

Õ P E T A J A Kui aeg täis sai, läkitas Jumal oma Poja, kes sündis naisest ja sai käsu alla ära lunastama neid, kes käsu all, et meie lapse õiguse saaksime. — Au olgu Isale (Gal. 4,4.5).

Pühapäev pärast jõulupühi

K O O R Issand, nüüd lased Sina oma sulase rahus minna oma sõna järele, sest mu silmad on Sinu õnnistust näinud, mille Sa oled valmistanud kõigi rahvaste nähes, valguseks paganaile ja auks oma rahvale Iisraelile (Lk. ev 2,29—32).

Õ P E T A J A Meie Jumala südamliku halastuse läbi on meid tulnud katsuma See, kes tõuseb kõrgest, paistma neile, kes istuvad pimeduses ja surma varjus, ja juhtima meie jalad rahuteele. — Au olgu Isale (Lk. ev 1,78.79).

Vaua-aasta õhtu (Sylvester)

K O O R Issand, kelle juure me peame minema? Sinul on igavese elu sõnad. Jää meie juure, sest õhtu jõuab ja päev veereb. Meil pole siin mitte jäädavat linna, vaid me otsime tulevast (Joh. ev. 6,68; Lk. ev. 24,29; Hebr. 13,14).

Õ P E T A J A Kiida, mu hing, Jehoovat, ja ära unusta kõiki Ta heategusid! Tema annab andeks kõik su ülekohtu, Tema parandab kõik su vigadused. Tema lunastab su elu hukatusest ja ehib sind helduse ja halastusega kui pärjaga. Tema täidab su suu heaga, et su iga uueks saab kui kotkal. Üksnes Jumala juures on mu hing vait, Tema käest tuleb mulle pääsmine. Jumal, Sinu aujärg püsib ikka ja igavesti. — Au olgu Isale (Ps. 103,2—5; 62,2; Hebr. 1,8).

Uus-aasta

K O O R Jehoova, ma olen võõras Sinu ees ja majaline, nagu kõik mu vanemad. Ühenda mu süda enesega, et ma Su nime kardan (Ps. 39,13; 86,11).

Õ P E T A J A Meie abi tuleb Jehoovalt, kes taeva ja maa on teinud. Jehoova hoiab sind kõige kurja eest, Tema hoiab sinu hinge. Jehoova hoiab su väljaminemist ja sissetulemist nüüd ja igavesti. — Au olgu Isale (Ps. 121,2.7.8)

Pühapäev pärast uut-aastat

K O O R Sina oled mu ootus, Issand Jehoova; Sa oled mu kindel lootus mu noorest põlvest. Pese mind hästi mu ülekohtust ja puhasta mind mu patust (Ps. 71,5; 51,4).

Õ P E T A J A Nõnda ütleb Issand: Sel päeval on Taaveti sool ja Jeruusalema rahval avatud allikas patu ja roojuse puhastamiseks. Andke Jehoovale Tema nime au, pühas ehtes kummardage Issandat. — Au olgu Isale (Sak. 13,1; Ps. 29,2).

Kristuse ilmumise püha (Epiphanyas)

K O O R Jumal, Sind tänavad kõik rahvad, kõik paganad kiidavad Sind, sest surma maal ja varjus istujaile on valgus tõusnud. Nemad tulevad kummardama Su ette, Issand, ja annavad au Su nimele (Ps. 67,4; 72,17; Matt. ev. 4,16; Ps. 86,9).

Õ P E T A J A Vaata, täht käib välja Jaakobist — ja Rahusaatja Juudast, ja selle sõna kuulevad rahvad. — Tõuse üles, olgu sa valgustatud, sest sinu valgus tuleb ja Jehoova au ilmub su üle, ja kõik liha näeb ühtlasi, et Jehoova suu on rääkinud. — Au olgu Isale (4. Moos. 24,17; 1. Moos. 49,10; Jes. 60,1; 40,5).

1. pühapäev pärast Kristuse ilmumise püha (1. p. Epiphantias)

K O O R Jehoova, ma armastan Su koja asukohta ja Sinu auhiilguse paika. Üks päev Sinu õuedes on parem kui muid tuhat. Sinu tunnistused on väga ustavad, Sinu kojast on pühadus pikaks ajaks (Ps. 26. 8; 84,11; 93,5).

Õ P E T A J A Jehoova on oma pühas templis, Tema palge ees ole vait, kõik maailm! — Sest Sõna sai lihaks ja elas meie seas, ja me nägime Tema au kui Isast ainusündinud Poja au, täis armu ja tõtt. — Au olgu Isale (Hab. 2,20; Joh. ev. 1,14)

2. pühapäev pärast Kristuse ilmumise püha (2. p. Epiphantias)

K O O R Ma tänan Jehoovat kõigest südamest, ma kuulutan kõiki Ta imetöid. Kõik ilmamaa kummardagu Sind ja laulgu kiitust Su nimele, Sa Kõigekõrgem! (Ps. 9,2; 66,4).

Õ P E T A J A Hõisake Jumalale, kõik maailma rahvad! Laulge kiites Tema nime au, andke Temale au ja kiitust! — Sest Sõna sai lihaks ja elas meie seas, ja me nägime Tema au kui Isast ainusündinud Poja au, täis armu ja tõtt. — Kellel on janu, see tulgu, ja kes tahab, võtku eluvett hinnata. — Au olgu Isale (Ps. 66,1.2; Joh. ev. 1,14; Joh. ilm. 22,17).

3. pühapäev pärast Kristuse ilmumise püha (3. p. Epiphantias)

K O O R Jehoova, eks Sinu silmad vaata usu peale? Kes tema poole vaatavad, kiirgavad rõõmust, ja nende silmad ei ole mitte häbisse saanud. Issand, ma usun, aita minu uskmatut südant (Jer. 5,3; Ps. 34, 6; Mark. ev. 9,24).

Õ P E T A J A Jehoova on Kuningas, maa olgu väga rõõmus. Austage teda, kõik rahvahõimud. — Sest Sõna sai lihaks ja elas meie seas, ja me nägime Tema au kui Isast ainusündinud Poja au, täis armu ja tõtt. — Au olgu Isale (Ps. 97,1; 117,1; Joh. ev. 1,14)

4. pühapäev pärast Kristuse ilmumise püha (4. p. Epiphantias)

K O O R Tõuse, Issand, meile appi! Miks Sa peidad oma palge? Kui kitsas käes on, siis ole mulle armuline ja kuule mu palvet! Jehoova, vägede Jumal, kes on nii võimas kui Sina! Sina valitsed mere tõusmise üle; kui ta oma lained tõstab, vaigistad Sina need (Ps. 44,25; 4,2; 89,9.10.).

Õ P E T A J A Nõnda ütleb Jehoova, su Valmistaja, oh Iisrael! Ära karda mitte, sest Ma olen sind lunastanud ja nimepidi sind kutsunud, sa oled Minu päralt. — Sest Sõna sai lihaks ja elas meie seas, ja me nägime Tema au kui Isast ainusündinud Poja au, täis armu ja tõtt. — Au olgu Isale (Jes. 43,1; Joh. ev. 1,14)

5. pühapäev pärast Kristuse ilmumise püha (5. p. Epiphantias)

K O O R Jehoova, küll Sa tõused ja halastad Siioni peale, sest Sinu sulastel on hea meel tema kividest ja et Sina ilnud oma aus (Ps. 102,14.15.17).

Õ P E T A J A Jehoova on Kuningas, Tema on kõrgusega ennast ehtinud; Ta on tugevuse oma vööle pannud; Ta on kinnitanud maailma, et see ei kõigu. — Ja Sõna sai lihaks ja elas meie seas, ja me nägime tema au kui Isast ainusündinud Poja au, täis armu ja tõtt. — Au olgu Isale (Ps. 93,1; Joh. ev. 1,14).

6. pühapäev pärast Kristuse ilmumise püha (6. p. Epiphantias)

K O O R Jehoova, mu Jumal! Sina oled üpris suur. Sa katad enast valgusega kui rüüga ja Sinu au kestab igavesti. Läkita oma valgus ja oma tõde, need juhatagu mind, need viigu mind Su pühale mäele ja Su hoonetesse (Ps. 104,1.2.31; 43,3)

Õ P E T A J A Jehoova on suur Tema pühal mäel. Siioni mägi olgu rõõmus, Juuda tütreid ilutsegu. Sest Sõna sai lihaks ja elas meie seas ja me nägime Tema au kui Isast ainusündinud Poja au, täis armu ja tõtt. — Au olgu Isale (Ps. 48,2.12; Joh. ev. 1,14).

9. pühapäev enne Kristuse ülestõusmise püha (Septuagesimae)

K O O R Jehoova, Sind ma armastan südamest, minu vägi! Jehoova on mu kalju, mu tugev linn ja mu päästja; mu Jumal on mu kalju, kelle juure ma kipun, mu kilp ja minu abisarv, mu kõrge varjupaik (Ps. 18,2,3).

Õ P E T A J A Nõnda ütleb Issand: Sina, Iisrael, oled Minu sulane, kelle Ma olen ära valinud. Ära karda mitte, sest Mina olen Sinuga; ära vaata mitte enese ümber, sest Mina olen su Jumal. Ma teen sind tugevaks, Ma aitan sind, Ma pean sind ka ülal oma õiguse parema käega. Õppige tundma, et Jehoova on Jumal. Tema on meid teinud ja Tema omad me oleme, Tema rahvas ja Tema karjamaa kari. — Au olgu Isale (Jes. 41,8,10; Ps. 100,3).

8. pühapäev enne Kristuse ülestõusmise püha (Sexagesimae)

K O O R Issand, Su sõna jääb igavesti püsima taevas. Õpeta mulle oma seadmiste teed, ja hoia mu sammud hästi kinni oma jälgedel, et mu jalad ei kõigu, et ma pean Su tunnistusi otsani! (Ps. 119,89; 33; 17,5).

Õ P E T A J A Nõnda ütleb Jehoova: Otsegu vihm ja lumi taevast maha tuleb ega lähe sinna tagasi, vaid kastab maad ja sigitab seda, nõnda peab Minu sõna ka olema, mis Mu suust välja läheb: Ei see tule mitte tühjalt Mu juure tagasi, vaid teeb, mis Mu meele pärast on, ja saadab korda, milleks Ma tema olen läkitanud. — Au olgu Isale (Jes. 55,10,11).

7 pühapäev enne Kristuse ülestõusmise püha (Quinquagesimae; Esto mihi)

K O O R Ole mulle kaitsjaks kaljuks, kuhu ma alati võin minna; Sina oled käskinud mulle abi saata, sest Sa oled mu kalju ja minu mäelinnus, ja oma nime pärast juhata mind ja saada mind (Ps. 71,3; 31,4).

ÕPETAJA Kristus on tulnud kui tulevaste heade andide ülempreester ja on oma verega üks kord sinna pühasse paika läinud ning igavese lunastuse saavutanud. — Karistus oli Tema peal, et meil rahu oleks, ja Tema muhkude läbi on meile tervis tulnud. — Au olgu Isale (Hebr. 9,11.12; Jer. 53,5)

1. pühapäev Kristuse kannatamise ajal (Invocavit)

KOOR Issand, Sa oled ütelnud: „Tema hüüab mind appi ja ma vastan temale.” Sellepärast hüüan ma Sinu poole, sest Sa kuuled palvet. Sa oled meid läbi katsunud ja sulatanud, meie sattusime tulle ja vette, kuid Sina viisid meid välja küllusesse. Väga õnnis on, kes Sinu juure kipub (Ps. 27,8; 91,15; 65,3; 66,10.12; 34,9).

ÕPETAJA Meil on suur ülempreester, Jeesus, Jumala Poeg, kes kõiges on kiusatud otsegu meie, siiski ilma patuta; ja kes selles, milles Ta ise on kannatanud, olles kiusatud, võib aidata neid, keda kiusatakse. — Karistus oli Tema peal, et meil rahu oleks, ja Tema muhkude läbi on meile tervis tulnud. — Au olgu Isale (Hebr. 4,14.15; 2. 18; Jes. 53,5).

2. pühapäev Kristuse kannatamise ajal (Reminiscere)

KOOR Tuleta meele, Jehoova, oma halastust ja heldust, sest need on igavesest ajast. Lunasta, oh Jumal, Iisrael kõigest tema kitsikusest (Ps. 25,6.22).

ÕPETAJA Nõnda ütleb Jehoova: Ma olen sind üürikeseks silmapilkmise ajaks maha jätnud, ja suure halastusega tahan Ma sind jälle koguda ja igavese heldusega tahan Ma su peale halastada. — Karistus oli Tema peal, et meil rahu oleks, ja Tema muhkude läbi on meile tervis tulnud. — Au olgu Isale (Jes. 54,7; 53,5)

3. pühapäev Kristuse kannatamise ajal (Oculi)

KOOR Mu silmad on alati Jehoova poole, sest Tema tõmbab mu jalad võrgust välja. Pööra ennast mu poole ja ole mulle armuline, Is-

sand, hoia mu hinge ja päästa mind; ära lase mind häbisse jääda, sest ma kipun Su juure (Ps. 25,15.16.20).

ÕPETAJA Nõnda ütleb Jehoova: Vägeva vangid võetakse siiski ära ja vägivaldse poolt riisunud vangid pääsevad, ja kõik liha peab tundma, et Mina olen Jehoova, su Ärapäästja ja Lunastaja. — Karistus oli Tema peal, et meil rahu oleks, ja Tema muhkude läbi on meile tervis tulnud. — Au olgu Isale (Jes. 49,25.26; 53,5)

4. pühapäev Kristuse kannatamise ajal (Laetare)

K O O R Issand, Sina oled ütelnud: „Rôõmustage Jeruusalemagi ja olge väga rôõmsad temaga kõik, kes teda armastate ja tema pärast leinasite.” Sest Jehoova lohutab Siionit, Ta trööstib kõiki tema paljaks tehtud kohti: lusti ja rôõmu leitakse sealt, tänu- ja kiituselaulu häält. Sellepärast peab mu keel kõige päeva Sinu kiitusest kõnelema (Jes. 66, 10; 51,3; Ps. 35,28).

ÕPETAJA Nõnda ütleb Issand: Ma tahan sind meelitada ja kõrbe viia ja rääkida su meelepärast. Sest ma tahan hinge, mis märga tahab, kasta, ja iga kurba hinge täita. — Karistus oli tema peal, et meil rahu oleks, ja Tema muhkude läbi on meile tervis tulnud. — Au olgu Isale (Hos. 2,16; Jer. 31,25; Jes. 53,5).

5. pühapäev Kristuse kannatamise ajal (Judica)

K O O R Mõista, oh Jumal, mulle kohut ja seleta mu riiuasi halasamatu rahva vastu. Läkita oma valgus ja tõde, need juhatagu mind Sinu hoonetesse, et ma tulen Jumala altari ette, Jumala juure, kes on mu üpris suur rôõm, ja tänan Sind, oh Jumal (Ps. 43,1.2.4).

ÕPETAJA Meil on niisugune ülempreester, kes on püha, süütu, puhas, eraldatud patustest ja kõrgem kui taevad; sellepärast võib Ta täielikult õndsaks teha need, kes Tema läbi Jumala juure tulevad. Karistus oli Tema peal, et meil rahu oleks, ja Tema muhkude läbi on meile tervis tulnud. — Au olgu Isale (Hebr. 7,26.25; Jes. 53,5).

Palmipuudepäha (Palmarum)

K O O R Sina oled minu Jumal ja ma tahan Sind kiita. Oh Jehoova, aita nüüd, lase hästi korda minna! Tõtta mu juure ja ole mulle armuline; tee mu hing terveks! Õnnistatud olgu, kes tuleb Issanda nimel! Hosianna kõrges! (Ps. 118,28.25; 70,6: 41.5).

Õ P E T A J A Vaata, see on Jumala Tall, kes maailma patud ära kannab. Ma tulen, ütleb Issand, raamatusse on Minust kirjutatud. Sinu tahtmist, mu Jumal, ma teen heameelega. — Karistus oli Tema peal, et meil rahu oleks, ja Tema muhkude läbi on meile tervis tulnud. Au olgu Isale (Joh. ev 1.29: Ps. 40,8.9).

Suur neljapäev (Dies viridium)

K O O R Otsegu hirv kisendab veeojade järele, nõnda igatseb mu hing Sinu juure, Jumal. Mu hing januneb Jumala järele. Millal ma tulen ja näen Jumala palet? (Ps. 42,2.3).

Õ P E T A J A Vaata, see on Jumala Tall, kes maailma patud ära kannab. Karistus oli Tema peal, et meil rahu oleks. ja Tema muhkude läbi on meile tervis tulnud. — Tulge, sööge Minu leivast ja jooge viina. mis Ma olen seganud, ütleb Jehoova. Õndsad on need, kes Talle pulma õhtusöömaajale on kutsutud! — Au olgu Isale (Joh. ev 1.29: Jes. 53,5; Õp. s. 9,5; Joh. ilm. 19,9).

Suur reede (Dies crucis)

K O O R Jumal, ole mulle armuline oma heldust mööda, kustuta mu üleastumised oma rohke halastuse pärast. Sinu, Sinu vastu ükspäinis olen ma pattu teinud, ja seda, mis Sinu silmis paha, olen ma teinud. Issand, tee lahti mu huuled, et mu suu Sinu kiitust kuulutaks (Ps. 51, 3.6.17)

Õ P E T A J A Nõnda ütleb Issand: Vaadake ja katsuge, kas kellegi valu on kui Minu valu, mis Mulle on tehtud, mis ka Jehoova Mõnd on kurvastanud oma tulise viha päeval. Mu Jumal, Mu Jumal, miks oled

Sa Mind maha jätnud?! — Vaata, see on Jumala Tall, kes maailma patud ära kannab! — Au olgu Isale (Jer. nut. 1,12; Mark. ev 15,34; Ps. 22,2; Joh. ev. 1,29).

Kristuse ülestõusmise 1. püha

K O O R. Mu Jumal, ma tahan Sind tänada ja kiites Sinu nime laulda, Sa Kõigekõrgem, sest surm on neelatud võidusse. Surm, kus on sinu astel? Põrguhaud, kus on sinu võimus? Aga tänu Jumalale, kes meile võidu annab meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi! (Ps. 92,2; 1. Kor. 15,55.57).

Õ P E T A J A Kristus on üles tõusnud; mis te elavat surnute juurest otsite? Issand on tõesti üles tõusnud! Halleluuja! Ära karda, ütleb Issand; Mina olen esimene ja viimne ja elav; Ma olin surnud ja vaata, Ma olen elav ajastute ajastuteni ja Minu käes on surma ja surmavalla võtmed. — Au olgu Isale (Lk. ev. 24,5.34; Joh. ilm. 1,17.18).

Kristuse ülestõusmise 2. püha

K O O R Jehoova, Sa oled mu varjupaik ja mu osa, sellepärast on mu süda rõõmus; ja minu ihu võib julgesti elada, sest Sina ei jäta mu hinge mitte surmavalla kätte. — Ma tean, et minu Lunastaja elab (Ps. 142,6; 16,9.10; Hiiob 19,25).

Õ P E T A J A Kristus on üles tõusnud! Tema on tõesti üles tõusnud. Kivi, mille hooneehitajad ära põlgasid, on nurgakiviks saanud. Jehoovalt on see tulnud, see on imeasi meie silmis. — Au olgu Isale (Lk. ev 24,34; Ps. 118,22.23)

1. pühapäev pärast Kristuse ülestõusmise püha (Quasimodogeniti)

K O O R Jehoova, eks Sinu silmad vaata usu peale? Sinu juure ma kipun. Issand, Sina annad mulle teada elu teerada; rõõmu on rohkesti Su palge ees, meeldivaid asju on Su paremas käes alatiseks (Jer. 5,3; Ps. 16,11).

Õ P E T A J A Issand on tõesti üles tõusnud! Halleluuja! Kiidetud olgu Jumal ja meie Issanda Jeesuse Kristuse Isa, kes oma suurt halastust mööda meid on uuesti sünnitanud elavaks lootuseks Jeesuse Kristuse ülestõusmise läbi surnuist. Õndsad on need, kes ei näe ja siiski usuvad. — Au olgu Isale (1. Peetr. 1,3; Joh. ev. 20,29).

2. pühapäev pärast Kristuse ülestõusmise püha (Misericordias)

K O O R Sina, Iisraeli karjane, võta kuulda, kes Sa Joosepit juhid kui lambaid. Ära jäta mind maha, mu õnnistuse Jumal! Saada abi oma rahvale, õnnista oma pärisosa ning hoia neid kui karjane ja ülenda neid igaveseks ajaks (Ps. 80,2; 27,9; 28,9).

Õ P E T A J A Issand on tõesti üles tõusnud! Halleluuja! Ma tahan Jehoova heldusest igavesti laulda, ma kuulutan oma suuga Su us tavust põlvest põlveni. — Au olgu Isale (Lk. ev 24,34; Ps. 89,2).

3. pühapäev pärast Kristuse ülestõusmise püha (Jubilate)

K O O R Sind, Jehoova, ma ülistan, sest Sa oled mind päästnud! Kui Sa oma palge varjule panid, siis tundsin ma hirmu, aga Sa oled mu kaebuse muutnud rõõmumänguks ja oled rõõmu pannud mu vööks (Ps. 30,2.8.12).

Õ P E T A J A Issand on tõesti üles tõusnud! Halleluuja! Hõisake Jumalale rõõmuga, kõik maailma rahvad! Laulge kiites Tema nime au, andke Temale au ja kiitust, sest Jehoova lohutab kõiki leinajaid. — Au olgu Isale (Ps. 66,1.2; Jes. 61,2).

4. pühapäev pärast Kristuse ülestõusmise püha (Cantate)

K O O R Sind tahan ma tänada, mu Jumal, ja Sind ülistada! Ma hõiskan hommikul Sinu heldusest ja südaööl ma tõusen üles Sind tänama, sest Sa oled mu Jumal. Sinu hea Vaim juhatagu mind tasasele teele! (Ps. 59,17; 119,62; 143,10).

ÕPETAJA Laulge Jehoovale uus laul, sest Ta on imeasju teinud. Jehoova annab teada oma õnnistust, Tema ilmutab oma õiguse paganate silme ees. Hõisake Jehoovale kogu ilmamaa, tõstke hõisates häält ja laulge Temale. — Au olgu Isale (Ps. 98,1.2.4).

5. pühapäev pärast Kristuse ülestõusmise püha (Rogate)

KOOR Issand, Sinu sõna ütleb: „Otsige mu palet!” Siis ma otisin, Jehoova, Sinu palet. Ära peida oma palet minu eest ja ära jäta mind mitte maha, mu õnnistuse Jumal (Ps. 27,8.9).

ÕPETAJA Meil on eestkostja Isa juures, Jeesus Kristus, kes on õige. Paluge, siis antakse teile; otsige, siis te leiate; koputage, siis avatakse teile. — Au olgu Isale (1. Joh. 2,1; Matt. ev. 7,7).

Kristuse taevaminemise püha

KOOR Ma tõstan oma silmad Sinu poole, kes Sa taevas istud. Jehoova on ütelnud mu Issandale: „Istu mu paremale käele, seniks kui ma panen Su vaenlased Su jalgealuseks järjeks. Ole ligi, Jehoova, sest mina igatsen Sinu õnnistust (Ps. 123,1; 110,1; 119,174).

ÕPETAJA Meil on niisugune ülempreester, kes istub Ausuuruse paremal käel taevas. Galilea mehed, mis te seisate ja vaatate üles taeva poole? See Jeesus, kes teilt on üles võetud taevasse, tuleb samal kombel, kui te nägite Teda taevasse minevat. — Au olgu Isale (Hebr. 8,1; Ap. t. 1,11)

6. pühapäev pärast Kristuse ülestõusmise püha (Exaudi)

KOOR Jehoova, ma ootan Sinu õnnistust. Kuule mu häält oma helduse pärast; ole mulle armuline ja kuule mind. Loo mulle, Jumal, puhas süda, ja uuenda mu sees kindel vaim (1. Moos. 49,18; Ps. 119, 149; 4,2; 51,12).

ÕPETAJA Nõnda ütleb Issand Jeesus: Minule on antud kõik meelevald taevas ja maa peal. Ja vaata, Mina olen iga päev teie juures

maailma otsani. — Ja oma Vaimu tahan Ma teie sisse anda ja teha, et te käite Minu seadmiste sees ja peate Mu kohtuseadusi ja teete nende järele. — Au olgu Isale (Matt. ev 28,18,20; Hes. 36,27).

1. nelipühi

K O O R Jehoova, mu Jumal, ma tänan Sind. See on Jumal Jehoova, kes meile on paistnud kui valgus. Sa läkitad välja oma vaimu ja uuendad maa näo. Sa oled oma kuningriigi tugevaks teinud, oh Jumal: kinnita, mis Sa meie heaks oled teinud (Ps. 118,28,27; 104,30; 68,29).

Õ P E T A J A Nõnda ütleb Jehoova: Ma tahan vett välja valada selle peale, kellel janu on, ja jooksvat vett kuiva peale. Ma tahan oma Vaimu välja valada su soo peale ja oma õnnistuse su suguvõsa peale, et nemad kasvavad kui remmelgad veeloikude ääres, ja neid nimetatakse õiguse tammepuiks, Jehoova taimiks, mis ka Ta ennast ilusasti ehib. — Au olgu Isale (Jes. 44,3; 61,3).

2. nelipühi

K O O R Issand, õpeta mind tegema Sinu meelt mööda, sest Sa oled mu Jumal. Ära heida mind mitte oma palge eest ja ära võta minult oma Püha Vaimu. Alati olgu Tema kiitus minu suus (Ps. 143,10; 51,13; 34,2).

Õ P E T A J A Kõik, keda iganes Jumala Vaim juhib, on Jumala lapsed. Aga Vaimu vili on: armastus, rõõm, rahu, pikkmeel, heldus, headus, ustavus, tasadus, kasinus. — Au olgu Isale (Rooml. 8,14; Gal. 5,22,23).

Kolmainu Jumala püha (Trinitatis)

K O O R Püha, püha, oled Sa Issand, kõigeväeline Jumal, kes on ja kes oli ja kes tuleb; kõik maailm on Sinu au täis! Jehoova, Sul on suurus ja vägi ja ilu ja võimus ja suur au (Jes. 6,3; Joh. ilm. 1,4; 4,8; 1. Ajar. 29,11).

ÕPETAJA Kiidetud olgu püha kolmainus Jumal, kes jagamatu üks! Nõnda ütleb Issand: Mina, Jehoova, see on Mu nimi; Mina olen esimene ja viimne, ja pole muud Jumalat kui Mina. Ma ei anna teisele oma au ega oma kiitust nikerdatud kujudele. — Au olgu Isale. (Jes. 42,8; 44,6).

1. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (1. p. Trinitatis)

KOOR Jehoova, anna mulle teada mu eluots ja mu päevade mõõt, et ma tunneksin, kui kaduv ma olen. Õpeta mulle, Jehoova, oma seadmistee teed, et ma seda hoian otsani (Ps. 39,5; 119,33).

ÕPETAJA Maailm läheb hukka ja tema himu; aga kes Jumala tahtmist teeb, püsib igavesti. — Õnnis on see, kes kehva eest hoold kannab; õnnetuse päeval Jehoova päästab tema. — Au olgu Isale (1. Joh. 2,17; Ps. 41,2)

2. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (2. p. Trinitatis)

KOOR Issand, ma vaatlen oma teid ja pööran oma jalad jälle Su tunnistuse poole. Ma tõttan ja ei viibi mitte. Ma tahan Sulle laulda, et Sa mulle head teed, ja kiites Sinu nime laulda (Ps. 119,59.60; 13,6).

ÕPETAJA Nõnda ütleb Issand: Mind nõuavad need, kes mu järele ei küsinud; Mind leidsid need, kes Mind on otsinud. Aga mina vaatan viletsa ja selle peale, kelle vaim on rusuks peksetud ja minu sõna pärast väriseb. — Au olgu Isale (Jes. 65,1).

3. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (3. p. Trinitatis)

KOOR Jehoova, ma olen eksinud, otsi oma sulast kui kadunud lammast. Vaata minu peale ja ole mulle armuline, sest üksik ja vilets olen mina, ja anna andeks kõik mu patud. Pööra mind ümber, siis pöördun ma ümber, sest Sina oled Jehoova, mu Jumal (Ps. 119,176; 25,16.18; Jer. 31,18)

ÕPETAJA Nõnda ütleb Issand: Vaata, Ma ise nõuan oma karja ja otsin ta üles, nõnda kui karjane oma laialipillatud karja üles otsib. Ja teie, Minu kari, Mu karjamaa kari, olete küll inimesed, Mina olen teie Jumal. — Au olgu Isale (Hes. 34,11.12; 34,31).

4. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (4. p. Trinitatis)

KOOR Jehoova on mu valgus ja mu abi, keda ma peaksin kartma? Jehoova on mu elu võimas kaitse, kelle ees ma peaksin värisema? Tuleta meele, Jehoova, oma halastust ja heldust; anna mulle teada oma teed, õpeta mulle oma teeradu, sest Sina oled mu õnnistuse Jumal. (Ps. 27,1; 25,6.4.5).

ÕPETAJA Nõnda räägib vägede Jehoova: Mõistke õiget kohut ja heldusest ning halastusest tehke head igaüks oma vennale. Rääkige tõtt üksteisega ja ärge mõtelge omas südames üksteisele kurja teha. Õnnis on mees, kes Jumalat kardab, sest pimeduses tõuseb valgus õiglastele, armuline, halastaja ja õige on Jumal, — Au olgu Isala (Sak. 7,9; 8,16.17; Ps. 112,1.4).

5. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (5. p. Trinitatis)

KOOR Jehoova, Sa oled mu tugevus ja mu vägi ja mu pelgupaik ahastuse ajal. Ära lükka mind ära ja ära hülga mind; Sinu heldus tulgu mulle, Jehoova, ja Su õnnistus Su sõna järele (Jer. 16,19; Ps. 27,9; 119,41).

ÕPETAJA Üks hüüab mu vastu: Vahimees, ons palju veel ööd? Aga mina mõtlesin: ma näen vaeva ja kulutan oma rammu ilmaasjata ja kasuta. Aga nõnda ütleb Issand Jehoova: Kui te vaiksed oleksite, siis te saaksite abi; kui te rahul oleksite ja loodaksite, siis oleks teil rammu; sest Minuta ei või te ühtegi teha. — Au olgu Isale (Jes. 21,11; 49,4; 30,15; Joh. ev. 15,5).

6. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (6. p. Trinitatis)

K O O R Issand, ma tänan Sind kõigest südamest, et Sa mulle õpetad oma õiguse seadusi. Me oleme kõik kui roojased ja kõik meie õigus on kui roojane riie. Kui Sina, Jehoova, peaksid meeles kõik meie ülekohtu, kes siis, Issand, jõuaks Sinu ees seista? Sest Sinu käes on andeksandmine, et Sind kardetaks (Ps. 138,1; 119,7; Jes. 64,5; Ps. 130,3.4).

Õ P E T A J A Jehoova annab kuulda maa otsani: Mina olen see, kes räägib õiguses, kes on vägev ära päästma. Õndsad on need, kellel nälg ja janu on õiguse järele, sest nemad rahuldatakse. — Au olgu Isale (Jes. 62,11; 63,1; Matt. ev. 5,6)

7 pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (7 p. Trinitatis)

K O O R Ka siis, kui ma käin surmavarju orus, ei karda ma kurja, sest Sina oled minuga; Su kepp ja Su sau, need lohutavad mind. Sa katad mu ette laua, mu karikas on hästi täis. Sa kosutad mu hinge ja juhid mind õiguse jälgedele oma nime pärast (Ps. 23,4.5.3).

Õ P E T A J A Nõnda ütleb vägede Jehoova: Ma kosutan hinge, mis märga tahab, ja rahuldan igat kurba hinge. — Neil oli nälg ja janu, nende hing nõrkes nende sees — ja Tema kiskus nad välja nende ahas-tusest. Tänaгу nad Jehoovat Ta helduse eest ja Tema imeliste tegude eest inimeselastele. — Au olgu Isale (Jer. 31,25; Ps. 107,5.6.8).

M ä r k u s . Kui jutlustatakse Kristuse muutmise üle, siis on algussalmiks 6. pühapäeva pärast Kristuse ilmumise püha algussalm.

8. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (8. p. Trinitatis)

K O O R Vägede Jumal, pöördu ometi, vaata taevast ja võta näha ning tule katsuma seda viinapuud ja võsu, mis Su parem käsi on istutanud, kelle Sa enesele oled tugevaks kasvatanud! (Ps. 80,15.18).

Õ P E T A J A Nõnda ütleb Jehoova: Mu rahvas teeb kahevõrra kurja; Minu, eluvee allika, jätavad nad maha ja kaevavad enestele kaevusid, mis on katkised ega vett pea. Vaata, Ma tulen valeprohvetite peale, kes räägivad omaenese sõnu ja ütlevad: „Jehoova ütleb.” Pöörduge

ümbär, te ärapööratud lapsed, siis viin Ma teid Siionisse ja annan teile karjased oma südame järele, ja need peavad teid söötma õpetuse ja tarkusega. — Au olgu Isale (Jer. 2,13; 23,31; 3,14.15)

9. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (9. p. Trinitatis)

K O O R Õpeta meile, Jehoova, oma seadmiste teed. Sinu heldus tulgu mulle; kinnita mu samme oma sõnas ja ära lase ühtki nurjatust minu üle meelevalda saada. — Õpeta meid meie päevi üles arvama, et me saaksime targa südame (Ps. 119,33.41.133; 90,12).

Õ P E T A J A Jehoova kartus on tarkuse algus; hea mõistus on kõikidel, kes teevad seda mööda, ja nende kiitus kestab igavesti. Elu teerada läheb ülespidi sellel, kes tark on, et vältida põrgut, mis on allpool. — Au olgu Isale (Ps. 111,10; Õp. s. 15,24)

10. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (10. p. Trinitatis)

K O O R Pööra meid, meie õnnistuse Jumal, ja lõpeta oma meelepaha meie vastu! Pööra, meie Jumal, oma kõrv ja kuule! Tee oma silmad lahti ja vaata meie suure hävituse ja linna peale, mille peale Su nimi on pandud; sest me ei heida mitte oma suure õiguse pärast oma alandlikke palveid Su palge ette, vaid Su väga suure halastuse pärast (Ps. 85,5; Taan. 9,18).

Õ P E T A J A Kuulge, taevad ja maa, pane tähele, sest Jehoova räägib: Ma olen lapsi kasvatanud ja nad suureks teinud, aga nemad on taganenud minust ära. Häda patusele rahvale, rahvale, kes on ülekohtuga koormatud, tigidate soole, lastele, kes pahasti teevad, jätavad Jehoova maha, laidavad Iisraeli püha Jumalat, pöörduvad temast ära. — Au olgu Isale (Jes. 1,2.4).

11. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (11. p. Trinitatis)

K O O R Oh Jumal, kiusa mind läbi ja võta tunda mu südant! Katsu mind läbi ja tunne ära mu mõtted! Ja vaata, kas valutee on minu

sees, ja juhata mind igavesele teele. Jehoova, ole mulle armuline, anna andeks mu ülekohus, Sinu juure kipub mu hing (Ps. 139,23.24; 25,11; 57,2).

ÕPETAJA Nõnda ütleb Kõrge ja Ülim, kes elab igavesti ja kelle nimi on püha: Ma elan kõrges ja pühas paigas ja nende juures, kes rõhutud ja vaimust alandlikud on, et Ma alandlike vaimu elavaks teen ja nende südant, kes rõhutud, kosutan. Halbade inimeste silmade ülbus alandatakse ja suurte suureline meel vajutatakse alla. — Au olgu Isale (Jes. 57,15; 2,11).

12. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (12. p. Trinitatis)

KOOR Issand, tee lahti mu huuled, et mu suu Su kiitust kuulutaks. Olgu rõõmsad ja rõõmustagu Sinus kõik, kes Sind otsivad, ja kes Sinu õnnistust armastavad, ütelgu alati: „Jumal on suur!” (Ps. 51,17; 70,5)

ÕPETAJA Nõnda ütleb Issand: Ütelge neile, kes on rõhutud meelega: Olge kindlad, ärge kartke mitte; vaata, teie Jumal tuleb kätte maksma ja saadab teile abi. Siis lähevad pimedate silmad lahti ja kurtide kõrvad avatakse ning keeletuma keel laulab rõõmsasti. — Au olgu Isale (Jes. 35,4.5.6)

13. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (13. p. Trinitatis)

KOOR Issand, mõtle oma lepingule; olgu Su heldus mulle lohutuseks, nõnda kui Sa oled rääkinud oma sulasele. Tulgu Su halastused mu peale, et ma elaksin; ma jooksen Su käskude teed, sest Sa teed mu südame avaraks (Hes. 16,60; Ps. 119,76.77.32).

ÕPETAJA Nõnda ütleb Issand: Ühegi silm ei heitnud armu su peale; aga Mina läksin sinust mööda, nägin sind su veres ja ütlesin sinule: oma veresse jää elama! Kui sa oma leiba murrad näljasele ja viid viletsad oma kotta, kes pelgus on, siis tuleb su valgus välja kui koit ja Jehoova au käib su järel. — Au olgu Isale (Hes. 16,5.6; Jes. 58,7.8).

14. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (14. p. Trinitatis)

K O O R Need, kes kisendasid Sinu poole, Jehoova, kui neil kitsas käes oli, päästsid Sina nende ahastusest; tänagu nemad Sind, sest tänamatu lootus sulab ära kui talvine härmatis ja jookseb laiali kui kõlbmatu vesi. Jehoova, mina tahan Sind suureks tõsta ja Sinu nime kiites laulda ikka ja igavesti (Ps. 107,6; 145,1).

Õ P E T A J A Nõnda ütleb Issand: Tuleta seda meele, oh Iisrael. Mina ei unusta sind mitte. Pöördu Mu poole, sest Ma olen sind lunastanud. Ma kaotan su üleastumised kui paksu pilve ja sinu patud kui kerge pilve. — Hüüa Mind appi ahastuse päeval, siis tahan Ma sind sellest välja kiskuda ja sina pead Mind austama. Kes ohvriks toob tänu, see annab Mulle au, ja kes paneb tähele teed, sellele ma annan näha Jumala õnnistust. — Au olgu Isale (Jes. 44,21.22; Ps. 50,15.23).

15. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (15. p. Trinitatis)

K O O R Ole mulle armuline, Jumal, ole mulle armuline, sest Sind usaldab mu hing ja ma kipun Su tiibade varju. Tõtta mulle appi, Issand, mu Õnnistegija! Ei ma lase Sind mitte ära, kui Sa mind ei õnnista (Ps. 57,2; 40,14; 1. Moos. 32,27).

Õ P E T A J A Nõnda ütleb Issand: Kuule mu rahvas, ma hoiatan sind. Mina olen Jehoova, sinu Jumal. Sul ei pea mitte teisi jumalaid olema minu palge kõrval. — Ärge muretsege ühtegi, Issand on ligi! — Au olgu Isale (Ps. 81,9; 2. Moos. 20,2.3; Fil. 4,5.6).

16. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (16. p. Trinitatis)

K O O R Mu Jumal, mu hing on rõhutatud mu sees. Sügavus hüüab sügavuse poole Sinu koskede kohisemises; kõik Su veevood ja Su lained käivad mu üle. Otsegu hirv igatseb veejode järele, nõnda igatseb mu hing Sinu juure, Jumal! (Ps. 42,7.8.2).

Õ P E T A J A Nõnda ütleb Issand: Mina, Mina olen teie Lohutaja. Kas ei ole Efraim Mulle üks kallis poeg ja Mu armas laps. Sest

niipea kui Ma temast räägin, mõtlen Ma temale; seepärast väriseb Mu süda Mu sees tema pärast ja Ma tahan tema peale halastada. Keela oma hääli nutmast ja oma silmad vett jooksmast; sest Issand Jehoova neelab surma ära igaveseks ajaks ja pühib pisarad ära kõigi silmadest. — Au olgu Isale (Jes. 51,12; Jer. 31,20.16; Jes. 25,8).

17 pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (17. p. Trinitatis)

K O O R Üksnes Jumala juures on mu hing vait, Temalt tuleb mulle abi. Mulle on hea, et mind alandati, et ma õpiksin Sinu seadmisi, ja kui Sa alandad, teed Sa mind suureks (Ps. 62,2; 119,71; 2. Sam. 22,36).

Õ P E T A J A Nõnda ütleb Jehoova: Väga õnnis on inimene, kes sellest kinni hoiab, et ta hingamisepäeva peab, seda ei riku ja kes hoiab oma kätt kurja tegemast. Ärge nõudke kõrke asju, vaid olge alandlike seltsis, sest Jumal paneb suurelistele vastu, aga alandlikele annab Ta armu. — Au olgu Isale (Sir. 1,32; Jak. 4,6; Rooml. 12,16).

18. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (18. p. Trinitatis)

K O O R Issand, kelle juure me läheme? Sinul on igavese elu sõnad. Ja me oleme uskunud ja tunnud, et Sina oled Kristus, elava Jumala Poeg. — Õpeta mulle, Jehoova, oma teed ja juhata mind tasasele teerajale, ma tahan käia Su tões (Joh. ev. 6,68.69; Ps. 86,11; 27,11).

Õ P E T A J A Kuule, Iisrael, sa pead Jehoovat, oma Jumalat armastama kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest ja kõigest oma väest. — Vaadake Minu poole ja laske endid ära päästa, kõik maailma rahvas. See on tee, käige seda, kui te paremale või pahemale poole olete kõrvale läinud. — Au olgu Isale (5. Moos. 6,4.5; Jes. 45,22; 30,21).

19. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (19. p. Trinitatis)

K O O R Vaata, rahu pooldest oli mul väga kibe käes; aga Sina armastasid mu hinge väga ja päätsid ta hukatusest, sest Sa heitsid kõik

mu patud oma selja taha. — Pööra, Jehoova, oma kõrv mu poole ja kuule; rõõmusta oma sulase hinge, sest ma igatsen Sind väga, Issand (Jes. 38,17; Ps. 17,6; 86,4).

ÕPETAJA Nõnda ütleb Jehoova: Ma tahan teid lohutada nõnda, nagu ema lohutab. Sel päeval on Taaveti sool ja Jeruusalema rahval lahtine allikas patust ja roojusest puhastamiseks. Ja ükski, kes seal elab, ei ütle: ma olen nõder! Sest rahvale, kes seal elab, on ülekohus andeks antud. — Au olgu Isale (Jes. 66,13; Sak. 13,1; Jes. 33,24).

20. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (20. p. Trinitatis)

KOOR Ma rõõmustan väga Jehoovas, mu hing on väga rõõmus mu Jumalas, sest Ta on mind ehtinud õnnistuse riietega ja õiguse kuuega katnud. Sinu juure ma kipun, Jehoova, ära lase mind mitte häbisse jääda ei elades! (Jes. 61,10; Ps. 31,2).

ÕPETAJA Nõnda ütleb Issand: Tulge vee juure kõik, kel on janu, ja kel ei ole raha: tulge, ostke ja sööge; kuulge, et teie hing võiks elada, siis tahan Ma teiega igavese armulepingu teha. — Vaata, Ma olen su ülekohtu sinult ära võtnud ja sind uute riietega ehtinud. Maitske ja vaadake, et Jehoova on hea. — Au olgu Isale (Jes. 55,1,3; Sak. 3,4; 28,19; Lk. ev. 17,5).

21. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (21. p. Trinitatis)

KOOR Jehoova, nemad otsivad Sind, kui kitsas käes; nemad valavad ohkamisi välja, kui Sa neid karistad; see vintsutab neid, kui nad tunnevad kuulnud sõnu. Issand, kasvata meie usku! (Jes. 26,16; 28,19; Lk. ev. 17,5).

ÕPETAJA Ülistage Jehoovat ühes minuga ja tõstke üheskoos kõrgeks Tema nimi. Jehoova silmad on õigete poole ja Ta kõrvad nende appihüüdmise poole; Tema päästab nad kõigest nende ahastusest. Kes Tema poole vaatavad, kiirgavad rõõmust ja nende silmad ei saa häbisse. — Au olgu Isale (Ps. 34,4.16.18.6).

22. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (22. p. Trinitatis)

K O O R Issand, Jehoova, halastaja ja armuline Jumal, pika meele ja rikas heldusest ja tõest, ära mine mitte kohtusse oma sulasega, sest ükski elus inimene ei ole õige Sinu palge ees! Kui Sina, Jehoova, peaksid meeles kõik ülekohtu, kes siis, Issand, jõuaks Su ees seista? Sest Sinu käes on andeksandmine, et Sind peab kardetama (2. Moos. 34,6; Ps. 143,2; 130,3,4).

Õ P E T A J A Kõik ilmamaa kartku Jehoovat, Tema ees värisegu kõik, kes maailmas elavad. Õndsad on armulised, sest nemad saavad armu, sest kohus on halastuseta sellele, kes ei ole osutanud halastust. — Au olgu Isale (Ps. 33,8; Matt. ev. 5,7; Jak. 2,13).

23. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (23. p. Trinitatis)

K O O R Jehoova, Sa tunnend õigete teed; aga õelate tee läheb hukka. Sa mõistad õiget kohut, kes Sa neerud ja südamed läbi katsud. Hoia minu keelt kurja eest ja minu huuli pettust rääkimast (Ps. 1,6; Jer. 11,20; Ps. 34,14).

Õ P E T A J A Miks möllavad paganad ja rahvad mõtlevad tühja? Ja vürstid peavad üheskoos nõu Jehoova ja Tema võitnud mehe vastu? Aga nõnda ütleb Jehoova: Pidage nõu ja see mingu tühja, rääkige üks sõna ja ärgu mingu see mitte korda, sest Jumal on meiega. Teenige Jehoovat kartusega ja ilutsege värisemisega! Austage kõiki, armastage vendi, kartke Jumalat. — Au olgu Isale (Ps. 2,1,2; Jes. 8,10; Ps. 2,11; 1. Peetr. 2,17).

24. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (24. p. Trinitatis)

K O O R Sind ma armastan südamest, Jehoova, mu vägi! Sina, kes Sa mind oled lasknud näha palju ahastust ja õnnetust, tee mind jälle elavaks ja lohuta mind. — Meie Jumal on ärapäästja ja Issand Jehoova saadab surmast välja (Ps. 18,2; 71,20,21; 68,21).

ÕPETAJA Nõnda ütleb Issand: Mina tean mõtteid, mida Mina mõtlen teie pärast; need on rahu mõtted, ja ei mitte õnnetuseks, et Ma teile annan hea otsa, mida te ootate. Ja teie hüüate Mind appi, et saaksite sealt ära minna, ja palute Mind, ja Mina kuulen teid ja päästan teid surmast ära. — Au olgu Isale (Jer. 29,11.12; Hos. 13,14)

25. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (25. p. Trinitatis)

KOOR Issand, ära ole mulle ehmatuseks, Sina oled mu varjupaik kurjal ajal. Ära tuleta meeles mu patte ega mu üleastumisi, oma heldust mööda mõtle minule, oma headuse pärast, oh Jehoova (Jer. 17,17; Ps. 25,7).

ÕPETAJA Nõnda ütleb vägede Jehoova: Vaata, päev tuleb, mis põleb kui ahi, ja kõik uhked ja kõik, kes õelavad tööd teevad, peavad olema kui kõrs; ja päev, mis tuleb, kõrvetab nad ära kui tuleleek, ja see ei jäta neile juurt ega oksa. Aga teile, kes te Minu nime kardate, tõuseb õiguse päike ja parandamine tema tiibade all. — Au olgu Isale (Mal. 3,19.20).

26. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (26. p. Trinitatis)

KOOR Issand, Sina tuled nobedasti ja tasud igaühe kätte tema tegude järele, sest Sinu kohtuotsused on tõelised ja õiged. Me oleme nõutud, aga me ei heida mitte meelt, sest Sinu juures on heldus ja rohke lunastus (Joh. ilm. 22,12; 16,7; 2. Kor. 4,8; Ps. 130,7)

ÕPETAJA Vägev Jumal, Jehoova kõneleb ja hüüab ilmamaale päikese tõusust tema loojanguni. Siionist, kõige ilu täiusest, hakkab Jumal kiirgama. Meie Jumal tuleb ja ei vaiki. Tuli on põletamas Tema ees ja Tema ümber möllab maru väga. Ta kutsub taeva ülevalt ja maa, et kohut mõista oma rahvale. — Au olgu Isale (Ps. 50,1—4)

27. pühapäev pärast Kolmainu Jumala püha (27. p. Trinitatis)

KOOR Jehoova, anna mulle teada mu elu ots ja mu päevade mõtet, et ma tunneksin, kui kaduv ma olen. Vaata, Sa oled mu elupäe-

vad pannud kämbla laiuseks, mu eluiga on kui ei miski Sinu ees; tühi õhk on inimene, kes seisab püsti; see on tõsi (Ps. 39,5.6).

ÕPETAJA Jumala rahval on hingamiseaeg veel ees; siis olgem agarad sellesse hingamisse minema, et kedagi ei leita maha jäänud olevat. — Õndsad on surnud, kes Issandas surevad sellest ajast; tõesti, ütleb Vaim, nad hingavad oma vaevast, ja nende teod käivad nende järel. — Au olgu Isale (Hebr. 4,9.11; Joh. ilm. 14.13).

Palvepäev

KOOR Issand, me oleme pattu teinud ja ülekohtu, ja õelasti elanud, oleme vastu pannud ja Su käskudest ja Su kohtuseadustest ära taganenud. (Eriti raskel ajal: Sina ei ole mitte andeks annud, sest Sinu käsi on raskesti meie peal!) Aga Sinul, Issandal, meie Jumalal, on halastus ja andeksandmine. Me ei heida mitte oma suure õiguse pärast oma alandlikke palveid Su palge ette maha, vaid Su väga suure halastuse pärast (Taan. 9,5; Jer. nutul. 3,42; Ps. 32,4; Taan. 9,9.18).

ÕPETAJA Nõnda ütleb Jehoova: Kuulutage suur püha maha, koguge kokku vanemad ja kõik maa rahvas, Jehoova, oma Jumala kotta ja pöörduge kõigest oma südamest, sest Mina olen helde ja ei taha mitte igavesti viha pidada. Karistus oli Tema peal, et meil rahu oleks, ja Tema muhkude läbi on meile tervis tulnud. — Au olgu Isale (Joel. 1,14; Jer. 3,12; Jes. 53,5).

Maarja kuulutamise püha

KOOR Mu hing ülistab väga Issandat ja mu vaim on väga rõõmus Jumalas, mu Õnnistegijas; sest Ta on vaadanud oma ümmardaja alanduse peale. Tema halastus kestab põlvest põlveni neile, kes Teda kardavad (Lk. ev. 1,46—48.50).

ÕPETAJA Nõnda ütleb Jehoova: Iisai kannust tõuseb vitsuke ja võsu tema juurest kannab vilja ja Jehoova Vaim hingab Tema peal. (*Kannatamise ajal:* Karistus oli Tema peal, et meil rahu oleks, ja Tema

muhkude läbi on meile tervis tulnud.) — Au olgu Isale (Jes. 11,1.2; 53,5).

Jaanipäev

K O O R Kiidetud olgu Issand, Iisraeli Jumal, kes on tulnud katsuma oma rahvast ja on toonud lunastuse temale, et meid ära päästa meie vaenlastest ja et meie Teda kartmata teeniksime pühaduses ja õiguses Tema ees kõige oma eluaja (Lk. ev. 1,68.71.74.75).

Õ P E T A J A Vaata, ütleb Issand, Ma läkitan oma ingli, ja tema valmistab teed Mu palge ees; ja pea tuleb oma templi juure Issand, keda te otsite, ja seaduse ingel, keda te tahate. Kandke õiget meelega- randuse vilja, sest taevariik on ligi. — Au olgu Isale (Mal. 3,1; Lk. ev. 3,8; Matt. ev. 3,2).

Lõikusepäha

(P ä r a s t r o h k e t l õ i k u s t :) *K O O R* Jumal, Sind kiidetakse vaikse meelega Siionis ning tasutakse Sulle tõotused. Sina kuuled palvet, kõik liha tuleb Sinu juure. Sina tuled maad katsuma ja teed tema väga rikkaks (Ps. 65,2.3.10).

Õ P E T A J A Nõnda ütleb Jehoova: Ei pea edaspidi kõigil maailma päevil lõppema ei seemendamine ega lõikus, ei külm ega palav. ei päev ega öö. Kartkem Jehoovat, oma Jumalat, kes meile hoiab nädalaid, mis lõikuseks on seatud. Täna Jehoovat, sest Tema on hea ja Tema heldus kestab igavesti. Ja kõik rahvas ütelgu: Aamen, Halleluuja! — Au olgu Isale (1. Moos. 8,22; Jer. 5,24; Ps. 106,1.48)

(P ä r a s t k a s i n a t l õ i k u s t :) *K O O R* Issand, kõikide silmad ootavad Sind ja Sina annad neile nende roa omal ajal. Parem on pisut Jehoova kartuses kui suur varandus ja tüli selle juures. Ma tahan Sind igavesti tänada, sest Sa oled kõik hästi teinud (Ps. 145,15; Õp. s. 15,16; Ps. 52,11).

Õ P E T A J A See on Jehoova suur heldus, et me ei ole otsa saanud, ja Tema halastused ei ole lõpnud. Aga jumalakartus on suur kasu,

kui me omaga rahul oleme. Ärge muretsege ühtegi, vaid laske kõiges oma palumised palve ja anumisega ühes tänuga Jumalale teatavaks saada. — Au olgu Isale (Jer. nutul. 3,22; 1. Tim. 6,6; Fil. 4,6).

(P ä r a s t v i l j a i k a l d u s t :) *K O O R* Mu Jumal, mu hing on rõhutud mu sees! Lõikus on möödas, suvi on lõpnud, ja meid ei ole mitte ära päästetud. Aga see on hea, et inimene ootab ja on vait, Jehoova päästmist oodates (Ps. 42,7; Jer. 8,20; Jer. nutul. 3,26).

Õ P E T A J A Mingem ja pöördugem Jehoova poole, kelle käes on, mis maa kannab. Ta on meile haavad lõõnud, sest Ta tegi viljamaa nõmmeks nende kurjuse pärast, kes seal elavad; Tema parandab meid ka. Sest Jehoova on ligi kõigile, kes Teda appi hüüavad, kõigile, kes Teda tões appi hüüavad. Tema teeb nende meelt mööda, kes Teda kardavad, Ta kuuleb nende kisendamist ja päästab nad ära. — Au olgu Isale (Hos. 6,1; Ps. 95,4; 107,34; 145,18,19).

Usupuhastusepüha

K O O R Issand, meie Jumal, ole meiega, nagu Sa olid meie vanematega. Tee head Siionile oma hea meele pärast, ehita Jeruusalema müürid. Sina oled meie varjupaik ja tugevus, Sa meie kalju ja tugev linn, meie kilp ja abisarv, meie kõrge varjupaik (1. Kun. 8,57; Ps. 51,20; 46,1; 18,3).

Õ P E T A J A Vaadake kalju peale, kust te olete välja raiutud, ja kaevu augu peale, kust te olete välja kaevatud; tuleta meele ennemuistseid päevi, küsi oma isalt, ja see annab sulle teada, sest Jehoova annab teile Õpetaja õiguseks. — Au olgu Isale (Jes. 51,1; 5. Moos. 32,7; Joel. 2,23).

Piiblipüha

K O O R Jehoova, Sinu sõna jääb kindlasti seisma taevas. Ja Su sõna on mulle olnud lustiks ja mu südame rõõmuks. Õpeta meile, Jehoova, oma teadmiste teed, et me seda hoiame otsani. Pühitse meid

oma tões; Sinu sõna on tõde (Ps. 119,89; Jer. 15,16; Ps. 119,33; Joh. ev. 17,17)

ÕPETAJA Jumalas ma kiidan Ta tóotust, Issandas ma kiidan Tema sõna. Sest kõik liha on kui rohi ja kõik inimese au kui rohulileke. Aga Issanda sõna jääb igavesti; ja see on sõna, mis teile armuõpetusena on kuulutatud. — Au olgu Isala (Ps. 56,11; 1. Peetr. 1,24.25)

Misjonipüha

KOOR Issand, meie Jumal, Sina oled oma nime üle kõigi asjade suureks teinud oma tóotust mööda. Kõik paganad teenivad Sind ja kõik kuningad kummardavad Sind. Lõikust on palju, aga vähe töötegijaid. Läkita töötegijaid oma lõikusele (Ps. 138,2; 72,11; Matt. ev. 9,37.38)

ÕPETAJA Minge kõike maailma ja kuulutage armuõpetust kõigile rahvastele. Ja Ma tahan ütelda Põhjamaale: anna kätte! ja Lõunamaale: ära pea kinni; too Mu pojad kaugelt ja Mu tütreid maa otsast! Pöörduge Minu poole ja laske endid päästa, kõik maailma rahvad! — Au olgu Isale (Mark. ev. 16,15; Jes. 43,6; 45,22).

Kiriku pühitsemise päev

KOOR Kui armsad on Sinu hooned, vägede Jehoova! Jehoova õuesid igatseb ja ihaldab mu hing, mu süda ja mu liha hüüavad rõõmsasti elava Jumala poole. Issand, ma tahan Sind austada suures koguduses ja kiita hulga rahva seas. Ma tahan Sinu telgis ohverdada hõiskamise ohvreid, ma tahan laulda ja mängida Jehoovale (Ps. 84,2.3; 35,18; 27,6).

ÕPETAJA Nõnda ütleb Issand: Ma tahan oma püha paiga nende keskele panna igavesti. Ja Mu maja peab olema nende juures; ja Ma tahan neile olla Jumalaks ja nemad peavad Mulle rahvaks olema. — Ja teie ehitage endid kui elavad kivid vaimulikuks kojaks ja pühaks preestriametiks, ohverdama vaimulikke ohvreid. — Au olgu Isale (Hes. 37,26.27; 1. Peetr. 2,5).

Kirikukogu või sinodi avamisel

K O O R Issand, tõuse ja halasta Siioni peale! Pöördu ometi, vaata taevast ja võta näha ning tule katsuma seda viinapuud, mille Su parem käsi on istutanud! Lase paista oma pale, siis saame abi! (Ps. 102,14; 80,15.16.20).

Õ P E T A J A Inimese poeg, Ma olen su pannud vahimeheks Iisraeli soo üle, et sa pead Minu suust kuulma sõna ja neid manitsema Minu nimel. Mitte teie ei ole Mind valinud, vaid Mina olen teid valinud. ja olen teid seadnud, et te lähete ja kannate vilja, ja et teie vili jääb. — Kiitke, Jehoova sulased, kiitke Jehoova nime! — Au olgu Isale (Hes. 3,17; Joh. ev. 15,16; Ps. 113,1).

Algussalmid noorte pühadel

K O O R Issand Jehoova, Sina oled mu ootus. Sa oled mu kindel lootus mu noorest põlvest. Jehoova, anna mulle teada oma teed, õpeta mulle oma teeradasid. Ma tahan pidada Su seadmisi, ära jäta mind päriselt maha (Ps. 71,5; 25,4; 119,8).

Õ P E T A J A Mina olen maailma valgus, ütleb Issand Kristus, kes Minu järel käib, see ei käi pimeduses, vaid temal on elu valgus. Kasvage siis meie Issanda ja Õnnistegija Kristuse armus ja tundmises. Kiitke Jehoova nime, noored mehed ja neitsid, vanad ja noored, sest Tema nimi üksi on kõrge, Tema aulikkus ulatab üle maa ja taeva. — Au olgu Isale (Joh. ev 8,12; 2. Peetr. 3,18; Ps. 148,12.13).

Surnute mälestamise püha (surnuaiapäha)

(Vaata 27. pühapäeva pärast Kolmainu Jumala püha algussalmid)

Üldised algussalmid pühade ja pühadeta aegade tarvis

1. Kõigel Kristuse tulemise ajal (Advent)

K O O R Sina, Jehoova, jääd igavesti ja Sinu mälestus kestab põlvest põlveni. Küll Sa tõused ja halastad Siioni peale, sest aeg on tema peale armu heita, seatud aeg on juba kätte jõudnud (Ps. 102,13.14)

Õ P E T A J A Tänage Jehoovat, kuulutage Tema nime, andke teada rahva seas Tema tegusid, tuletage meele, et Tema nimi on kõrge. Jumal on mu õnnistus, ma olen julge ega tunne hirmu, sest Issand Jehoova on mu tugevus ja laul. — Au olgu Isale (Jes. 12,4.2).

2. Kõigel jõulu ajal

K O O R Jehoova, Sina oled kilbiks mu ees, minu au, Sa tõstad mu pea üles. Oma häälega ma hüüan Jehoova poole ja Ta vastab mulle. Sinu käes, Jehoova, on päästmine. Tulgu Su õnnistus Su rahvale (Ps. 3,4.5.9).

Õ P E T A J A Iisai kannust tõuseb vitsuke ja võsu tema juurest kannab vilja. Tema peal hingab Jehoova Vaim, tarkuse ja mõistuse vaim, nõu ja väe vaim, Jehoova tundmise ja kartuse vaim. Rõhutatud pilliroogu Ta ei murra mitte katki ja hõõguvat tahti, mis veel suitseb, ei kustuta Tema mitte ära, Ta teeb kohtu avalikuks tõe tundmiseks. Vaadake, missuguse armastuse Isa meile on annud, et meid hüütakse Jumala lasteks. — Au olgu Isale (Jes. 11,1.2; 42,3; 1. Joh. 3,1)

3. Kõigel Kristuse ilmumise ajal

K O O R Issand, kelle juure me läheme? Sul on igavese elu sõnad! Ja me oleme uskunud ja tunnud, et Sina oled Kristus, elava Jumala Poeg! (Joh. ev. 6,68.69)

Õ P E T A J A Sõna sai lihaks ja elas kui ühes majas meie seas. Ja me nägime Tema au kui Isast ainusündinud Poja au, täis armu ja tõtt. — Au olgu Isale (Joh. ev. 1,14).

4. Kõigel Kristuse kannatamise ajal

K O O R Sa oled mind lunastanud, oh Jehoova, Sa tõe Jumal! Sinu juure ma kipun, ära lase mind häbisse saada. Pese mind hästi mu ülekohtust ja puhasta mind mu patust (Ps. 31,6.2; 51,4)

Õ P E T A J A Tõesti, meie haigused võttis Tema enese peale ja kandis kõik meie valu. Kristus on tulnud kui tulevaste heade andide ülempreester, ja on omaenese verrega ükskord sinna pühasse paika läinud ning igavese lunastuse saavutanud. Karistus oli Tema peal, et meil rahu oleks, ja Tema muhkude läbi on meile tervis tulnud. — Au olgu Isale (Jes. 53,4.5; Hebr. 9,11.12)

5. Kõigel Kristuse ülestõusmise ajal

K O O R Jehoova, ma tahan Su au tunnistada ja Sinu nimele kiites laulda. Õpeta mind tegema Sinu meelt mööda, sest Sa oled mu Jumal; Sinu hea Vaim juhatagu mind tasasele teele (Ps. 66,2; 143,10).

Õ P E T A J A Issand on tõesti üles tõusnud! Halleluuja! Tema on esimene ja viimne ja elav! Olge ikka rõõmsad Issandas! Ja taas ma ütlen: Olge rõõmsad! — Au olgu Isale (Lk. ev. 24,34; Joh. ilm. 1,17.18; Fil. 4,4).

Kolmainu Jumala pühapäevade ajal

1) 1.—9. pühapäeval pärast Kolmainu Jumala püha.

Jumala riiki saamine

a) 1.—5. pühapäeval pärast Kolmainu Jumala püha.

Kutsumine

K O O R Jehoova, pööra minu süda oma tunnistuste poole, et ma teen Su seaduste järele! Õpeta mind, sest Sa oled mu Jumal, kes mind aitab! (Ps. 119,36.20; 25,5).

ÕPETAJA Maailm läheb hukka ja tema himu; aga kes Jumala tahtmist teeb, püsib igavesti. Nõnda ütleb Issand: Tulge Minu juure kõik, kes te vaevatud ja koormatud olete, ja Mina annan teile hingamise. Sest vaata, mis on kadunud, seda tahan Ma otsida, ja tagasi tuua. mis on ära aetud, kinni siduda, mis haavatud, ja kinnitada, mis haige. — Au olgu Isale (1. Joh. 2,17; Matt. ev. 11,28; Hes. 34,16).

b) 6.—9. pühapäeval pärast Kolmainu Jumala püha.

Jumala poole pöördumine

KOOR Jehoova, Sinu sõna on mu jalale lambiks ja valguseks mu jalgteel. Kelle juure me läheme? Sinul on igavese elu sõnad! Ja me oleme uskunud ja tunnud, et Sina oled Kristus, elava Jumala Poeg! (Ps. 119,105; Joh. ev. 6,68.69).

ÕPETAJA Nõnda ütleb Issand: Õndsad on need, kes Jumala sõna kuulevad ja seda tallele panevad. Võtke siis tasase meelega vastu sõna, mis teisse on istutatud ja võib teie hinged õndsaks teha. — Au olgu Isale (Lk. ev. 11,28; Jak. 1,21).

2) 10.—23. pühapäeval pärast Kolmainu Jumala püha.

Jumala riigis elamine ja kannatamine

a) 10.—12. pühapäeval pärast Kolmainu Jumala püha.

Õigeksmõistmine

KOOR Issand, kasvata meie usku, et usus kindlaks jääme ja mitte ei saa ära murtud uskmatuse pärast, vaid pärime seda, mis on tõotatud (Lk. ev. 17,5; Rooml. 11,20; Hebr. 6,12)

ÕPETAJA Usu Issandasse Jeesusesse Kristusesse, siis saad sina õndsaks ja su pere. Ilma usuta on võimatu olla Jumala meele pärast, sest Jumala viha tuleb sõnakuulmatute laste peale ja saab ilmsiks kõigi inimeste jumalakartmatu elu vastu. Et me nüüd usust oleme õigeks saanud, siis on meil rahu Jumalaga meie Issanda Jeesuse Kristuse

läbi, kelle läbi me oleme ka usus selle armu juure sanud. — Au olgu Isale (Ap. t. 16,31; Hebr. 11,6; Ef. 5,6; Rooml. 1,18; 5,1.2).

b) 13.—19. pühapäeval pärast Kolmainu Jumala püha.

Uuendamine ja pühitsemine

K O O R Õpeta mulle, Jehoova, oma seadmiste teed, et ma hoiaksin seda otsani. Pööra oma kõrv mu poole, kuule mu palvet. Õpeta mulle, Jehoova, oma teed, ma tahan käia Sinu tões (Ps. 119,33; 17,6; 86,11).

Õ P E T A J A Too Jumalale tänu ohvriks ja tasu Kõigekõrgemale oma tõotused. Armastagem Teda, sest Tema on meid enne armastanud. Aga Vaimu vili on armastus, rõõm, rahu, pikkmeel, heldus, headus, truudus, tasadus, kasinus. — Au olgu Isale (Ps. 50,14; 1. Joh. 4,19; Gal. 5,22.23)

c) 20.—23. pühapäeval pärast Kolmainu Jumala püha.

Puhastamine risti läbi

K O O R Issand, kui ma Sinu juures olen, ei himusta ma midagi siin maa peal; kuigi mu liha lõpeb ja mu süda ka, siiski oled Sina, Jumal, mu südame kalju ja mu osa igavesti (Ps. 73,25.26).

Õ P E T A J A Kes võib mind lahutada Kristuse armastusest? Kas viletsus või ahastus, või tagakiusamine või nälg, või alastus või mõök? Aga selles kõiges me saame võidu Tema läbi, kes meid on armastanud. Aga mitte üksi sellest, vaid me kiitleme ka viletsuses, teades, et viletsus saadab kannatlikkust ja kannatlikkus saadab kindla meele, ja kindel meel lootuse, aga lootus ei jäta häbisse. — Au olgu Isale (Rooml. 8,35.37; 5,2—4)

3) 24.—27 pühapäeval pärast Kolmainu Jumala püha.

Jumala riigi tulemine ja täielikuks saamine

K O O R Sina, Issand, tasud igäühele tema tegude järele, sest Sinu kohtuotsused on tõelised ja õiged. Hoia mu sammud hästi kinni Sinu jälgedes, et mu jalad ei kõigu (Rooml. 2,6; Joh. ilm. 22,12; 16,7; Ps. 17,5).

Õ P E T A J A Inimestele on seatud ükskord surra, aga pärast seda kohus. Õndsad on surnud, kes Issandas surevad sellest ajast; tõesti ütleb Vaim, nad hingavad oma vaevast ja nende teod käivad nende järel. Tund tuleb, mil surnud peavad Jumala Poja häält kuulma, ja kes seda kuulevad, peavad elama ning välja tulema, need, kes on teinud head, elu ülestõusmiseks, aga kes on teinud paha, hukkamõistmise ülestõusmiseks. — Au olgu Isale (Hebr. 9,27; Joh. ilm. 14,13; Joh. ev. 5,25.28.29).

Litania

Õ P E T A J A Issand, halasta!
 Kristus, halasta!
 Issand, halasta!
 Issand, Jumal Isa, taevas,
 Issand, Jumal Poeg, maailma Õnnistegija,
 Issand, Jumal Püha Vaim:

K O G U D U S Halasta meie peale!
Õ P E T A J A Ole meile armuline!
K O G U D U S Heida armu, armas Issand Jumal!
Õ P E T A J A Ole meile armuline!
K O G U D U S Aita meid, armas Issand Jumal!
Õ P E T A J A Kõigi pattude eest,
 kõige eksituse eest,
 kõige kurja eest,
 kuradi pettuse ja kavaluse eest,
 kurja äkilise surma eest,
 katku ja kalli aja eest,

sôja ja verevalamise eest,
 mässu ja vaenu eest,
 rahe ja välgu eest,
 tulekahju ja veehâda eest,
 igavese surma eest:

KOGUDUS Hoiâ meid, armas Issand Jumal!

ÕPETAJA Oma püha sündimise läbi,
 oma surmavõitluse ja verise higi läbi,
 oma risti ja surma läbi,
 oma püha ülestõusmise ja taevaminemise läbi,
 meie surmatunnil,
 viimse kohtu päeval:

KOGUDUS Aita meid, armas Issand Jumal!

ÕPETAJA Me vaesed patused palume:
 kuule meid, armas Issand Jumal!
 Oma püha kristlikku Kirikut õnnista ja juhata,
 hoiâ piiskoppe, kogudusi, õpetajaid ja kiriku ame-
 timehi

õndsakstegevas sõnas ja pühas elus,
 keela ära eksiõpetused ja pahandused,
 too tagasi kõik eksijad ja eksitatud,
 rõhu saatan meie jalge alla,
 läkita ustavad töötajad oma lõikusele,
 anna sõnale oma Vaimu ja väge,
 aita ja lohuta kõiki kurbi ja viletsaid
 ja kinnita neid, keda Sinu nime pärast taga kiu-
 satakse.

KOGUDUS Kuule meid, armas Issand Jumal!

ÕPETAJA Anna kõigile rahvastele ja valitsustele rahu ja üks-
 meelt, juhata ja kaitse Eesti Vabariigi valitsust ja
 saada teda tõe ja õiguse teel,
 jaga kõigile rahva töös seisjaile tugevust ja tarkust;
 hoiâ koolides jumalakartlikke kooliõpetajaid ja

kristlikku lastekasvatust,
 anna abielus rahu ja truudust,
 ilmuta oma abi kõigile, kes õnnetuses ja hädaohus,
 kaitse ja rõõmusta neid, kes käima peal ja lapse-
 vaevas,
 kannu hoolt kõigi laste ja haigete eest ja hoia neid,
 päästa lahti süüitud vangid,
 varja lesknaiste ja vaestelaste üle ja muretse nen-
 de eest,
 halasta kõigi inimeste peale!

KOGUDUS Kuule meid, armas Issand Jumal!

ÕPETAJA Anna andeks meie vaenlastele, tagakiusajaile ja
 teotajaile ja pööra nad patust,
 edenda kõike ausat tööd,
 anna kosu ja sigidust viljale väljal,
 ja kuule meid armulikult!

KOGUDUS Kuule meid, armas Issand Jumal!

ÕPETAJA Jeesus Kristus, Jumala Poeg,

KOGUDUS Kuule meid, armas Issand Jumal!

ÕPETAJA Sa Jumala Tall, kes maailma patud kannad,

KOGUDUS Halasta meie peale!

ÕPETAJA Sa Jumala Tall, kes maailma patud kannad,

KOGUDUS Halasta meie peale!

ÕPETAJA Sa Jumala Tall, kes maailma patud kannad,

KOGUDUS Anna meile oma rahu!

ÕPETAJA Kristus, kuule meid!

Issand, halasta!

Kristus, halasta!

KOGUDUS Issand, halasta meie peale! (Aamen.)

Märkus „Aamen” lauldakse ainult armulauapühal; teistel puhkudel järgneb
 otsekohe Meie Isa palve.

Pühapäevased laulupalved (collecta) ja kirikupalved

Laulupalved (collecta) liturgia algusosas

1. Kõigeväeline Jumal, halastaja Isa, me palume Sind, anna meile oma Vaimu, tarkust ja tundmist, et Sinu püha sõna meie keskel elaks ja kasvaks, // seda rõõmuga ja puhtasti kuulutataks ja Sinu kogudust selle läbi ehitataks, // nõnda et me Sind kindlas usus teenime, Sinu nime tunnistamisse otsani jääme ja õndsaks saame // Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

2. Kõigeväeline, halastaja Jumal, Sina oled oma pühas sõnas meile teed juhatanud, kuidas me õigesti ja kristlikult Sinu ees peame elama ja õndsasti surema, // sellepärast me palume Sind, anna meile abi ja jõudu, et Sind ja Sinu sõna alati silmas peame, heal meelel ja rõõmuga Sinu püha tahtmise järele teeme ja võidu saame // Jeesuse Kristuse, Sinu Poja, meie Issanda läbi.

3. Halastaja, ustav Jumal ja Isa, Sa oled meie üle oma evangeeliumi heleda valguse tõusta lasknud ja seeläbi meile oma isaliku südame ilmutanud, // me palume Sind, hoia meile armulikult oma sõna õnnist valgust ja saada ning juhata meie südameid oma Püha Vaimu läbi, et me sellest iialgi ei tagane, vaid kindlasti selle juure jääme ja viimaks õndsaks saame // Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

4. Kõigeväeline, igavene Jumal ja Isa, Sa oled meile oma sõna annud ja tema läbi oma püha armulist tahtmist ilmutanud. // Me palume Sind, ärata ja valgusta meie südameid, et me Sinu sõna ei põlga ega kuulmata jäta, vaid usinasti kuulame ja tõsise meelega selle järele elame, nõnda tõe tundmises püsivalt kasvame ja väge võtame ja viimaks õndsaks saame // Jeesuse Kristuse, Sinu Poja, meie Issanda läbi.

5. Issand Jumal, taevane Isa, me täname Sind, et Sa oma püha sõna siitsaadik meile armulikult oled hoidnud, // ja palume Sind, valitse meid oma Püha Vaimu läbi, et me seda armu ei põlga, vaid südamliku tänuga vastu võtame, Sinu sõna heal meelel ja hoolsasti kuuleme ja õpime ja selle järele ka elame, // nõnda et me Sind siin ajalikus elus kui armu-

list Jumalat ja Isa tunneme, ja Sinu armsa Poja taastulemise päeval Temaga ühes Sinu õndsasse taevariiki läheme, // kus Sina Pojaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

6. Issand Jumal, taevane Isa, me palume Sind, valgusta ja valitse meid oma Püha Vaimu läbi, et me Sinu sõna kõigest südamest kuuleme ja vastu võtame ja nõnda pühapäeva õieti pühitseme ja Sinu sõna läbi pühitsetud saame, // oma usalduse ja lootuse täiesti Jeesuse Kristuse, Sinu Poja peale paneme ja viimaks Sinu rahva igavesse hingamisse jõuame, // kus me kõigi inglite ja äravalitutega Sind igavesti kiidame ja austame.

M ä r k u s. Laulupalveid erijuhtudeks vt. lisa lk. 72.

Pühapäevased kirikupalved

1. Kõigeväeline, halastaja Jumal ja meie Issanda Jeesuse Kristuse Isa, me kiidame ja austame Sind südamest põhjatuma helduse eest, mida me Sinult igal ajal vastu võtame; iseäranis aga täname Sind selle armu eest, st Sa meile oma õndsakstegeva evangeeliumi valguse oled annud ja hoidnud ja ka täna meid tema väega oled kosutanud.
(Sind, Jumal, täname!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Me palume Sind, Sa ustav Jumal, kaitse ka edaspidi armulikult oma armsa Poja riiki meie keskel ja ära võta meilt ära oma püha sõna ja armurikkaid sakramente. — (Jaga oma rikkalikku õnnistust iseäranis neile, kes täna Sinu Poja, meie Õnnistegija, püha ihu ja kallist verd vastu võtavad.) Levigu Sinu õndsakstegev sõna ikka kaugemale maailma rahvaste sekka, ka nende juure, kes veel pimeduses ja surmavarjus istuvad. Varjaku Sinu arm püha ristikogudust kogu maailmas. Valgusta ning juhata oma Vaimu läbi kristliku Kiriku tööd kõigis maades, et Sind igal pool vaimus ja tões kummardataks, Sinu sõna selgesti ja puh-

tasti kuulutataks ja seeläbi meie usk ja lootus Sinusse kindlamaks saaks ning armastus ligimese vastu kasvaks. Iseäranis kanname Sinu ette palves meie Eesti Evangeeliumi Luteri Usu Kiriku. Hoiame meie kogudused õiges usus ja jumalakartuses, valgusta ja juhata oma Püha Vaimu läbi piiskoppe ja kirikuvalitsust, koguduste õpetajaid ja kõiki, kes seisavad Sinu riigi ehitamise töös, et nad jääksid kindlasti Sinu õndsusttoovasse sõnasse ja Sinu viinamäel ustavalt oma tööd teeksid Sinu nimele auks ja meie rahvale õnnistuseks.

Varja armuga meie maad ja rahvast. Anna Valitsusele ja kõigile, kes seisavad rahva teenistuses, tarka südant, õilsaid mõtteid, õigeid tegusid, tugevat jõudu, häid nõuandjaid, et üksmeel ja rahu valitseksid meie maal ning armastuse vaim ühendaks rahva ühiseks pereks. (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Sa armu ja õnnistuse Jumal, kanna hoolt iga elukutse ja töö eest, mis Sa ise oled seadnud. Ehita oma jumaliku õnnistusega ristirahva abielu. (Õnnista pruutpaare, keda täna eestpalves Sinu ette kanname, ja võta vastu emade tänu, kes pärast lapsevoodit kirikusse on tulnud. Sinu isalikud silmad valvaku armulikult laste üle, kes hiljuti pühas ristimises Sinu laste hulka on vastu võetud või täna võetakse.) Sinu armu hooleks anname kristliku lastekasvatuse ja kõik ristirahva koolid linnas ja maal. Pühitse ja õnnista õpetamist ja õppimist. Hoiame noorsugu südame ja elu puhtuses. (Juhata ja õnnista oma Vaimu läbi leeriõppijaid, et Sinu sõna langeks vastuvõtlikesse südamesse ja kannaks head vilja.)

Ole ligi neile, kes kaugel on; iseäranis anname Sinu armu hooleks meie koguduse pojad, kes väeteenistuses. Ehi meie kodust elu jumalakartusega, armastusega ja rahuga. Õnnista igat ausat tööd. Anna sigidust viljale väljal (hoiame vilja väljal hoopis hukkumast), et meil igapäevast leiba oleks, ja õpeta meid seda ja kõiki Sinu andeid tänuga vastu võtma. Hoiame meist eemal valeõpetused, vaen, mässud, sõda ja verevalamine, katk ja nälg, tule- ja veekahjud. Kanna hoolt lesknaiste

ja vaestelaste eest. Kinnita ja rõõmusta, oh armuline Jumal, oma Püha Vaimu läbi kõiki, kes kannatavad puuduses, haiguses, hingeahastuses ja tagakiusamistes; lohuta neid, kes oma hiljuti lahkunud omakseid leinavad. Anna kannatajaile tunda, et Sina ka neid armastad, keda Sa karistad. Õpeta meid kannatustes Sinu nõu mõistma ja aita usaldusega alistuda Sinu tahtmisele. (Issand, Sina ustav Jumal, suur ja vägev nõus ja teos, ole meiega ja aita meid.)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Aga viimaks, Issand, meie Õnnistegija, lõpeta pea need päevad, kus meie ja meiega kõik, kes Sinu magama on läinud, jumalalaste õnnist vabadust ja oma ihu ärapäastmist veel ootame. Iseäranis hoiameid kurja surma eest, kui süda alles patust pööramata. Kui Sa tuled, siis kogu oma palge ette kõik, kes maailma algusest saadik Sinu omad on olnud. Ja siis anna meile kõigi usklike ja äravalitute seltsis hõiskamisega, tänu- ja kiituselauludega minna Sinu õndsasse taevariiki, kus Sina Isaga ja Püha Vaimuga, üks Issand ja üks Jumal, elad ja valitsed, kiidetud igavesti.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!

Oh kuule mind, oh kuule mind!

Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

2. Issand Jumal, taevane Isa, me kiidame Sind, et Sa täna jälle meile oma püha evangeeliumi oled lasknud kuulutada ja sellega meile oma armunõu ja tahtmise meid õndsaks teha oled teada annud. (Sind, Jumal, täname!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Me palume Sind, vaata ka edaspidi armuga me peale. Anna meie patud andeks ja uuenda meie südamed, et me Sind teenime õiguses ja pühaduses, mis Sinu meelepärast on. Hoiameie seas oma sõna kuulutamist ja oma pühade sakramentide õiget tarvitamist. (Õnnista iseäranis nende tulemist pühale õhtusöömaajale, kes Sinu õiguse järele isunevad

ja janunevad.) Anna igal ajal meile ja meie lastele ustavad karjased ja õpetajad. Sinu armu hooleks anname elusõna kuulutamise igal pool, iseäranis misjonitöö nende hulgas, kes alles pimeduses istuvad ja surmavarjus käivad. Võta oma kaitse alla ristikogudus kogu maailmas ja õnnista kristliku vaimu ja elu kasvamist kõigis rahvastes. Kaitse ja õnnista meie Eesti Evangeeliumi Luteri Usu Kirikut, tema piiskoppe ja kirikuvalitsust ning kõiki kirikuõpetajaid, koguduste juhte ja töötegijaid, et Sinu sõna meie rahva seas alati õigesti kuulutataks ja et me oma lastega Sinu riigi kallimaist varadest põlvest põlve osa saaksime. Varja oma armuga meie maad ja rahvast, õnnista Valitsuse tööd, et meie maal alati õiglus ja rahu, jumalakartus ja aus elu valitseksid. (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Õnnista, armuline Jumal, kristlikku abielu (iseäranis ka neid, kes hiljuti Sinu poolt seatud püha abieluseisusesse on astunud ning neid, kes seda tahavad teha Sinu nimel ning selleks koguduse eestpalvet igatsevad). (Valva oma armusilmaga laste üle, kes hiljuti pühas ristimises Sinu laste hulka vastu on võetud (täna võetakse).) Võta oma armu hoolde kristlik lastekasvatus ja kõik ristirahva koolid meie maal ja kogu maailmas. Hoiä meie noorsugu südame ja elu puhtuses, (juhata oma Vaimu läbi leerilaste õpetamist ja õppimist, et nad Sinu elusõna heameelega vastu võtaksid ja alati Sinu teel käiksid). Anna tunda oma armu lähedust meie vendadele ja õdedele, kes meist kaugel on, iseäranis ka meie koguduse poegadele, kes väeteenistuses, et nad suudaksid ustavad olla oma töös, kindlad kiusatustes ja kannatustes. Pühitse meie kodust elu, et meie majades õige usk, truu armastus, üksmeel ja alatine rahu valitseksid. Õnnista igat ausat elukutset ja tööd. Anna kosutavat ilma, et põlluvili hästi kasvaks, (hoia armulikult vili väljal hävimise eest) ja õpeta meid Sinu andeid tänuga vastu võtma. Ole lesknaiste abimees ja vaestelaste isa, (lohuta ja kinnita neid, kes surma läbi hiljuti lahkunud omakseid leinates mälestavad). Ära keela oma halastust ja abi kõigile, kes vaesuses, haiguses, ilmasüüta vangis,

hingeahastuses või muus kitsikuses ja hädas Sinu poole pöörduvad. Anna kõigile kannatajaile tunda, et Sina oled nende ligi ja päästad ära need, kes Sind tõemeeles appi hüüavad. Kinnita neid oma Püha Vaimu läbi, et nad kõigis raskustes endid Sinu käe alla alandavad ja neile pealepandud risti õnnistusest oma hinge kasuks osa saavad. Hoia meid kurja surma eest, kui süda alles patust pöördumata. (Issand, kes Sa meile varjupaigaks ja kilbiks oled, meie Jumal ja meie kalju, kelle peale me loodame, seisa alati meie poolt ja aita meid.)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Aita, Sa truu Õnnistegija ja Lunastaja, et elame Sinu armastuses. sureme Sinu armus, siit lahkume Sinu rahu, hauas hingame Sinu varju all, üles tõuseme Sinu väe läbi ja viimaks igavese elu õndsas lootuses pärime Sinu taevases riigis, kus Sina Isaga ja Püha Vaimuga, ainus tõeline Jumal, elad ja valitsed, kõrgeks kiidetud igavesti.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!

Oh kuule mind, oh kuule mind!

Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

M ä r k u s. 1. Eestpalveid võib tarbekorral täiendada omade sõnadega, arvesse võttes erilisi asjaolusid; teised soovitud eestpalved paigutatagu palvesse sündsas kohas.

2. Kolme esimese palveosa lõpul klambrites seisvaid palvesõnu loetakse siis, kui kogudus vastusõnu laulab.

3. Koguduse poolt lauldavaid palvesõnu võib õpetaja tarbekorral ette lugeda, et võimalikult kõik juuresolijad teaksid kaasa laulda. Seda sama võib teha ka siis, kui kogudus neid sõnu ei laula, näit. kui kirikupalve kantslist peetakse.

4. Viimse „Aameni” kohta vaata märkus lk. 64.

Laulupalved (collecta) jumalateenistuse lõpposas

Armulauateenistuses

1. Kõigeväeline Jumal, halastaja Isa, me täname Sind, et Sa meile oma õndsakstegevat sõna oled lasknud kuulutada ja me Sinu armsa Poja püha ihu ja kallist verd oleme vastu võtnud, // ja palume Sind südamest, aita meid, et me Tema kibeda kannatuse ja surma kasu

usklikus südames hoiame ning sõnakuulmises ja armastuses õigesti elame ja igavesti õndsaks saame // sellesama Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

2. Issand Jumal, halastaja Isa, me täname Sind, et Sa meid oled oma sõnast ja pühast sakramendist lasknud osa saada, // ja palume Sind, anna meile kõigi pühade ja äravalitutega ühes osa igavesest aust oma taevases riigis, // kus Sina Jeesuse Kristusega, oma Pojaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

3. Issand Jumal, taevane Isa, me täname Sind, et Sa meid oma sõna ja oma armsa poja Jeesuse Kristuse ihu ja vere kalli anni läbi oled kosutanud, // ja palume Sind, anna meile oma Püha Vaimu, kasvata meie usku ja hoiä meid kõigis kiusatustes, et igal ajal Sinu tahtmist mööda elame, hädas Sinu armust rõõmustame ja viimaks õndsaks saame // Sinu Poja Jeesuse Kristuse. meie Issanda läbi.

Armulauata jumalateenistuses

1. Issand Jumal, taevane Isa, Sa oled meid jälle oma jumaliku sõna läbi valgustanud, manitsenud ja lohutanud; // me täname Sind, et Sa meile armulikult oma Püha Vaimu abi annad kinnitajaks nõtruses, nõnda et Sinu sõna südames kannaksime, selle järele elaksime ja viimaks õndsaks saaksime // Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

2. Issand Jumal, taevane Isa, me täname Sind kõigi Su tegude ja kõige hea eest, mis Sa meile oled teinud, ja iseäranis selle eest, // et tohtisime Sinu palge ette tulla, julgesti ja kindla lootusega Sind paluda ja Sinu õndsakstegevät sõna kuulda, et see meis head vilja kannaks igaveseks eluks ja me õndsaks saaksime // Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

3. Igavene Jumal, halastaja Isa, me täname Sind, et Sa meid oled lubanud oma palge ette tulla oma püha sõna kuulma, // et me selle läbi usus kinnitatud ja hoitud saaksime ja ükskord oma usu eesmärgile jõuaksime // Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

LISA

Laulupalved (collecta) iseäralisteks juhtudeks

Laulupalved (collecta) sisemise elu kosumise pärast

Meeleparanduse ja usu pärast

1. Issand Jumal, taevane Isa, me vaesed patused palume Sind südame põhjast, andesta meile armust meie patud // ja anna meile oma Püha Vaimu, et oma elu parandame, kõigest südamest Sinu poole pöördume ja igavesti õndsaks saame // Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

2. Kõigeväeline Jumal, halastaja Isa, anna meile õiget tõelist usku ja kasvata seda meie sees iga päev, // anna ka armastust ja lootust, et Sind ja oma ligimest teenime, nõnda kui Sinu meelepärast on, ja õndsaks saame // Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

3. Issand Jumal, taevane Isa, Sa oled armuline ja halastaja ega taha meie pattu meile süüks arvata, vaid andeks anda, kui me usus Sind appi hüüame; // me palume Sind, kasvata meie usku ja kinnita meie südames lootust Sinu halastusele, et sellest lohutust leiaksime, kui südametunnistus vaevab, Sinu armusse alati jääksime ja õndsaks saaksime // Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

4. Issand Jumal, taevane Isa, kes Sa nõtradele lubad alati appi tulla, // me palume Sind, ära lase meie nõdra usu hõõguvat ja suitsevat tahti hoopis ära kustuda, vaid anna armu, et kindla lootusega Sind usaldame, Sinu taevastest armuandidest rõõmsasti osa saame, neist kinnitust ja rahu võtame ning õndsaks saame // Jeesuse Kristuse, Sinu Poja, meie Issanda läbi.

Pühitsuse ja jumalakartuse pärast

1. Kõigeväeline igavene Jumal ja Isa, kes Sa oma armsa Poja Jeesuse Kristuse oled ausse ülendanud, // me palume Sind, ilmuta Tema au oma Püha Vaimu läbi ka meie südames, et kindla usuga ja südamliku armastusega Tema poole hoiame, ustavalt Tema sõna kuuleme, pühas ja jumalakartlikus elus Teda järgime ja nõnda ühes Temaga ühest aust teise ära seletatud saame, // kuni me, kõigest patust päästetud, igaveses õiguses ja õndsas valguses Sind kiidame ja austame, // kes Sa Pojaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesest ajast igavesti.

2. Armuline Jumal, helde Isa, Sa oled meid Jeesuses Kristuses armastanud enne kui maailm saadi, ja õnnistad meid ihu ja hinge poolest igapäev rohkesti; // me palume Sind, anna meile oma Püha Vaimu, et Sind, Sinu heldust ja kõiki Sinu häid tegusid õigesti ära tunneme, Sind südamest üle kõigi asjade armastame, ja igavesti Sinu armastusse jääme, // kes Sina Pojaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesest ajast igavesti.

3. Kõigeväeline igavene Jumal, Sa ilmutad meile omas Pojas Jeesuses Kristuses igavest ja tõsist armastust ja tahad meie südames armastuse tuld põlema süüdata; // me palume Sind, aita meid oma Püha Vaimu läbi, et lihaliku südame vihastelemise ära võidame ja üksteist teoga ja tõega armastame, //ja et Sinu armastus meie sisse jääks ja Sinu Püha Vaim meile alati tunnistaks, et oleme surmast ellu saanud // sellesama Sinu armsa Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

Laulupalved (collecta) lohutuse ja abi pärast

Kannatuses

1. Ustav Jumal ja Isa, Sa karistad neid, keda Sa armastad, et nad hukka ei läheks ühes jumalakartmatu maailmaga, vaid ikka täielikult patust pöörduksid ja elaksid; // me palume Sind, kinnita meid hädas oma Vaimu ja sõna läbi, // et me selle aja viletsused kannatli-

kult ületame ja kindlasti usume, et Sa viimaks meie kannatused ja kurvastused igaveseks rõõmuks ja auks muudad // Jeesuse Kristuse, oma armsa Poja, meie Issanda pärast.

2. Kõigeväeline, igavene Jumal ja Isa, kes Sa oma isalikus armastuses ja tarkuses oma lapsi maa peal risti alla saadad, et seeläbi pattu tõrjuda ja meid meeleparanduses, usus ja palves kinnitada, // me palume Sind, rõõmusta meid kiusatuses ja hädas Püha Vaimu läbi, kuule meie palvet ja saada meile armust abi, et me meelt ei heida, vaid Sinu isaliku armu abi õieti tunneme ja Sind kõigi usklikke ja ära-valitute seltsis igavesti kiidame, // kes Sa Pojaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesest ajast igavesti.

3. Igavene Jumal, truu Isa taevas, Sinu halastus on suur ja abi ime-line, me hüüame Sinu poole ja palume südamest, // ära lase meid selles hädas hukkuda, vaid päästa meid armulikult, kinnita meid alati usus Sinu abisse ja julgusta oma püha sõnaga, et me võidu saame // Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

Suures hädas

1. Issand Jumal, taevane Isa, ära noomi meid mitte oma vihas ja ära karista meid mitte oma tulises vihas! // Sügavus hüüab sügavuse poole Sinu koskede kohisemises, kõik Su veevood ja lained käivad meie üle. // Issand, mispärast seisad Sa nii kaugel ja jääd varjule siis, kui meil kitsas käes on? Kuule, Issand, meie palvet ja võta kuulda meie kisendamist; ära seisa vait meie silmavett nähes, sest me oleme ju Sinu lapsed ja Su riigi pärijad // Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

2. Issand, kes Sa ennevanasti oled olnud armuline oma rahvale ja oma viha keelanud ning ennast pööranud oma tulisest vihast, // me palume Sind, lohuta ja rõõmusta meid jälle, lase oma arm paista meie üle, siis tahame Sinule tänuohvrit tuua ja tõelises meeleparanduses ja rõõmsas usus Sinu püha nime kiita ja austada, // kes Sa tõeline Jumal, Isa, Poeg ja Püha Vaim, elad ja valitsed igavesti.

Tänapalve pärast rasket aega

Issand Jumal, taevane Isa, me täname Sind kõigest südamest ja kiidame Sinu imetöid; me rõõmustame ja oleme rõõmsad Sinu ja austame Sinu nime. // Sa kuulsid meie palvet ja päätsid meid ahastusest, Sa panid koorma meie peale ja aitasid seda kanda. Jah, Sina oled Jumal, kes päästab ja Issand, kes surmast välja saadab! // Sellepärast tahame Sulle oma tóotused tasuda ja Sinu nimele kiites laulda igavesti, // kes Sa Pojaga ja Püha Vaimuga, ainus tõeline Jumal, elad ja valitsed igavesest ajast igavesti.

Lauldavad eestpalved

Eksijate eest

Issand Jeesus Kristus, kes Sa Isaga ja Püha Vaimuga kõigi taevainglite seltsis rõõmustad iga patuse pärast, kes meelt parandab ja südamest Sinu poole pöördub, // me palume Sind, otsi eksinuid ja kadunuid ja too nad tagasi enese juure, et nad tõelises meelearandamises ja õiges usus Sind edaspidi teeniksid, // kes Sa oled meie ainus Õnnistegija ja Lunastaja, kiidetul ja austatud igavesti.

Vihameeste eest

Kõigeväeline, igavene Jumal ja Isa, Sa oled oma Poja Jeesuse Kristuse läbi käskinud oma vihamehi armastada, neile head teha, kes liiga teevad, paluda nende eest, kes meid taga kiusavad; // me palume Sind südamest, vaata armuga kõigi meie vihameeste peale, ärata neis tõsist patukahetsust ja anna neile ja ka meile usklikud, lahked südamed // sellesama oma Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

Perekonna eest

Issand Jumal, taevane Isa, Sa ise oled abielu seadnud ja pühitsenud, / me palume Sind, aita kõiki, kes abielus, et nad rahus ja üksmeeles

jumalakartlikult elaksid, Sind teeniksid ja üheskoos Sinu sõnast oma hingedele kosutust ja kinnitust otsiksid. // Anna kõigile pereisadele ja pereemadele õiget tarkust, armastust ja kannatust, et nad oma lapsi kristlikult kasvatavad ja Sinu sõnas ustavalt ja tõsiselt õpetavad ning juhatavad. // Õnnista nende tööd igapäevase leiva pärast, kinnita ja hoia neid armulikult õnnetuses, risti all ja kiusatuses, et nad õndsaks saaksid // Jeesuse Kristuse, Sinu Poja, meie Issanda läbi.

Ülemate eest

Halastaja Jumal, taevane Isa, kes Sa ülemad oled seadnud, // me palume Sind, valgusta ja juhata neid, kellele Sina oled annud meelevalda maa peal. Anna neile oma Püha Vaimu läbi tarkust ja tundmist, et nad Sind, oma kuningat ja kohtumõistjat, kardaksid ja austaksid, ja oma alluvate üle õiguses ja armastuses valitseksid. // Meid kõiki aga aita, et rahulist ja vaikset elu elame kõiges jumalakartuses ja aususes ja nõnda ühes nendega Sind teenime ja Sinu püha nime austame, // kes Sina Pojaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesest ajast igavesti.

Üldine eestpalve

Halastaja, kõigeväeline Jumal ja Isa, kes Sa õige Isa oled kõigile, keda taevas ja maa peal Sinu lapsiks nimetatakse, // me palume Sind. hoia meie sammud kindlasti oma jälgedel, et me kõik Sinu õiged lapsed oleksime ja meie jalad ei väärataks. // Hoia ja õnnista ülemaid ja neid, kellel on meelevald. Aita armulikult oma sõna kuulutajaid, õnnista kristlikku lastekasvatust kodus ja koolis, et tõuseks uus, jumalakartlik põlv. Õnnista meie kätetööd ja igapäevast leiba. Lase hästi korda minna, mis Sinu nimel ette võtame, // et Sinu varju all ja Sinu õnnistusega alati rahulist ja vaikset elu elame, Sind oma Jumalat ja Issandat rõõmuga teenime ja igavesti õndsaks saame // Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

Salmid (versiculi), laulupalved (collecta) ja kirikupalved pühadel ja pühade aegadel

1. Kristuse tulemise ajal (Advent)

Salmid (versiculi)

1. Te, väravad, tõstke oma pead üles ja te, igavesed uksed, saage kõrgeks. Halleluuja!

Et aukuningas võiks sisse tulla. Halleluuja!

2. Kiidetud olgu Issand, meie Jumal. Halleluuja!

Ta on tulnud katsuma ja saatnud lunastuse oma rahvale. Halleluuja.

3. Valmistage Issanda teed. Halleluuja!

Tehke tema teerajad tasaseks. Halleluuja!

Märkus. Sama pühapäeva algussalmides (Introitus) leiduvat salmi ei ole kohane siin teistkordselt tarvitada.

Laulupalved (collecta)

1. (Uus kirikuaasta).

Halastaja, igavene Jumal ja Isa, me täname Sind, et Sa oled meid jälle lasknud uue kirikuaastani jõuda ja seda alata. // Jaga meile ka edaspidi oma armu ja anna meile Püha Vaimu, et Sinu sõna alati selgesti ja puhtasti kuulutataks meile valgustuseks ja pühitsuseks. // Anna meile uuel kirikuaastal uued südamed ja uut sõnakuulmist, et Sind vaimus ja tões teeniksime, // ja aita meid ikka kindlamini Sinusse uskuda ja Sinu armule, mis Jeesuses Kristuses on ilmunud, ikka julgemini loota, // et nõnda igaveseks eluks hoitud saaksime // sellesama Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

2. Kõigeväeline Jumal, armas taevane Isa, me palume Sind südamest, // ärata meid patuunest ja aita valvata, et valmis oleme, kui Sinu Poeg tuleb, teda rõõmuga vastu võtma ja Sind puhta südamega teenima // sellesama, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

3. Issand Jumal, taevane Isa, me täname Sind südamest, // et Sa oma Poja Jeesuse Kristuse oled läkitanud meid patust ja kuradi väest lunastama ja igavesest surmast ära päästma. // Me palume Sind, valgusta ja juhata meid, et me Teda tõesti tunneme oma Õnnistegija ja kuninga olevat, Tema madalusest ei pahanda, vaid ustavalt Tema poole hoiame ja kindlas lootuses Temale igavesti õndsaks saame, //kes Sinuga ja Püha Vaimuga elab ja valitseb igavesti.

4. Halastaja, armuline Jumal ja Isa, me täname Sind südamest, // et Sa oma Pojale Jeesusele Kristusele, meie Õnnistegijale ja kuningale, oled meelevalla annud oma armuriiki meie seas asutada, // ja palume Sind, anna, et me igal ajal heameelega Tema valitsusele alistume, ja Tema oma armus meie juure jääb ning meid oma taevaandidega õnnistab, // kes Sinuga Püha Vaimu osaduses elab ja valitseb igavesest ajast igavesti.

Kirikupalved

1. Kiitus, au ja tänu olgu Sinule, kõigeväeline Jumal, armuline Isa, et Sa meie peale oled halastanud ja suurest armastusest oma ainusündinud Poja läkitanud Sinu au ilmutama ja rahvale õndsust tooma. Me mälestame jälle Tema armulist tulemist ja rõõmustame usukindlas lootuses suurest jumalakartuse saladusest: Jumal on avalikuks saanud lihas, õigeeks mõistetud vaimus, nähtud inglitest, kuulutatud paganaile, ustud maailmas, üles võetud ausse. — Issand, Jeesus Kristus, Sa aukuningas, elava Jumala Poeg, kiidetud olgu Sinu jumalik halastus, et Sa ennast alandasid, võtsid enesele sulase näo ja tulid meie juure, õige abimees, et meie Sinu juures hingamist leiaksime oma hingedele. (Sind, Issand, täname!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Sa meie Õnnistegija ning Lunastaja, meil on Sinust hea meel ja me palume usus: ilmuta meile ikka selgemini oma au! Tule meie juure ja

ela meie seas, linnas ja maal, kirikutes ja koolides, kodudes ja südames. Lase oma evangeeliumi valgust meile selgesti paista, et Sinu nime kiitus meie seas ikka kaugemale kostaks. Kutsu enese juure kõik, kes Sind veel ei tunne, et ei oleks maa peal rahvast ega maja, kes Sinu tulemisest ei rõõmustaks. (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Sa kuningate kuningas ja isandate Issand, saagu Su vägi ja arm suureks valitsuste üle kõigis maades, iseäranis ka meie maa Valitsuse ja nende üle, kes seisavad rahva teenistuses, ja täida neid tarkuse ja õiguse vaimuga. Tule meie kiriku ja tema valitsuse, piiskoppide, õpetajate ja nende abiliste, koguduste juhatuste ja nõukogude juure, neid oma sõna läbi juhatades ja usus kinnitades. Tule kõigi inimeste juure ja too neile õige meelearanduse ja uue elu vaimu. Tule nende juure, kes südames vaevatud, koormatud ja kurvastatud on ning nende juure, kes kiusatuses või muus hingeahastuses; lohuta ja kinnita kannatajaid, anna haigetele kosumist ja valgusta surijate viimse võitluse teed. (Issand, me ootame Sind ja loodame Sinu abi peale!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Sel päeval aga, kui Sa, meie Issand ja Õnnistegija, suures väes ja aus taas tuled ja kõik rahvad oma kohtujärje ette kogud, ära heida meid mitte oma palge eest, vaid anna, et me rõõmustades ja hõisates Sulle vastu hüüame: kiidetud olgu, kes tuleb Issanda nimel, hosianna kõrges!

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!

Oh kuule mind, oh kuule mind!

Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

2. Issand Jumal, armas taevane Isa, me kiidame Sind ja austame Sinu püha nime, et Sa oma Poja, Jeesuse Kristuse, meile oled Õnnistegijaks ja Lunastajaks seadnud ja armust annud, ja et Tema nüüd jälle meie juure tahab tulla kui taevane kuningas täis armu ja tõtt. (Sind, Jumal täname!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Issand, Jeesus Kristus, me palume Sind, tule meie juure ja õnnista meid oma armu ja truuduse täiusest. Tule katsuma viinapuud, mis Su parem käsi on istutanud, püha ristikogudust. Tee, et tema väljad haljendaksid ja õitseksid Sinu kõrge nime auks. Saada õigele teele, kes Sinust on taganenud ja omaeneste teedel käivad. Töö ligi need, kes veel Sinust kaugel pimeduses istuvad ja Sinu nime ei tunne. Halasta kõigi inimeste peale! (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Juhata oma Vaimu läbi valitsejaid maa peal, et nemad igas asjas Sinu au taotleksid ja oma maades Sinu riigile teed valmistaksid. Võta oma armu varju alla meie maa ja rahvas, Valitsus ja tema abilised. Anna neile valitsemises armu ja õnne, et me rahun ja üksmeeles võiksimel elada, julgusti oma tööd teha ning selle vilja rõõmuga maitsta. Hoida armulikult meie maast eemal kõik hädad ja viletsused, taudid ja viljakaaldu. Ehi meid kõigis raskustes usu ning kannatusega. Sa halastaja Õnnistegija, rõõmuga vaeseid, toeta lesknaisi, ole abimeheks vaestelelastele, toeks nõtradele, arstiks haigetele ja valguseks surijaile. (Tule kõigi juure oma abiga!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Viimaks, Issand, kes Sa ükskord taas tuled omakseid kõigest kurjast ära päästma, aita, et me oma lunastust rõõmuga ootame, aga alati ka valvame ja palume, et meid väärt arvataks Sind hõiskamisega vastu võtma ja Sinuga Su igavesse taevariiki minema, kus me Sind igavesti kiidame ja austame.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!
Oh kuule mind, oh kuule mind!
Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Laulupalve (collecta) pärast püha õhtusöömaaja talitust

Halastaja Jumal, taevane Isa, me täname Sind, et me Sinu õnnistusega võime uude kirikuaastasse astuda. // Anna meile ka edaspidi armu, et Sinu püha sõna ja Sinu Poja armurikas sakrament meie seas rohkelt vilja kannaksid. // Kasvata meie usku, kinnita meid armastuses ja täida südamed rõõmsa sõnakuulmisega, et Sind alati vaimus ja tões teenime // sellesama Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

2. Jõulupühil

Salmid (versiculi)

1. Vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu: teile on täna Õnnistegija sündinud. Halleluuja!

Kes on Issand Kristus Taaveti linnas. Halleluuja!

2. Kõikide teades suur on jumalakartuse saladus. Halleluuja!

Jumal on avalikuks saanud lihas. Halleluuja!

Laulupalved (collecta)

1. Kõigeväeline, igavene Jumal, armas taevane Isa, me täname Sind südamest, et Sa oma ainusündinud Poja maailma oled läkitanud, et meie Tema läbi elaksime, // ja palume Sind, valgusta meid oma Püha Vaimu läbi, et me seda armu tänuliku meelega tunneksime, sellest kõiges kiusatuses rõõmustaksime ja õndsaks saaksime // sellesama Sinu armsa Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

2. Kõigeväeline, igavene Jumal, Sa oled oma ainusündinud Poja meie liha ja vere osaliseks lasknud saada, et me Tema läbi pühitsetud Sinu lapsiks ja Sinu riigi pärijaiks saaksime. // Aita, et Tema inimeseks-saamine ja sündimine meile südamerõõmuks oleks ja jääks ja me uute inimestena puhta südamega Sind teeniksime // sellesama Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

3. Issand Jumal, taevane Isa, me täname Sind Sinu suure armu ja halastuse eest, kes Sa oma ainusündinud Poja oled lasknud inimeseks saada, et ükski, kes Temasse usub, ei saaks hukka, vaid päriks igavese elu. // Me palume Sind, valgusta meie südameid oma Püha Vaimu läbi, et me selle armu eest Sulle tänulikud oleme, sellest igas hädas ja kiusatuses rõõmustame ja viimaks õndsaks saame // sellesama Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

4. Kõigeväeline Jumal, me täname Sind, et Sa meie viletsuse peale oled vaadanud ja meie pärast oma ainusündinud Poja lasknud inimeseks saada, // ja palume Sind, valgusta armulikult meie südameid, et me Sinu armsa Poja sündimisest rõõmu tunneme, inglite seltsis Sind kiidame, südamest rõõmsad ja rahulised oleme ja selle aja kannatamisi nurisemata kanname ning ära võidame // sellesama Sinu Poja läbi, kes Sinuga Püha Vaimu osaduses elab ja valitseb ikka ja igavesti.

Kirikupalved

1. Kiitus olgu Sulle, Sa armuline, halastaja Jumal, kes Sa nii suuri imeasju teed; kiidetud olgu Sinu püha nimi igavesti. Sa oled meile suuri asju teinud, Sa vägev, kelle nimi püha on. Üks laps on meile sündinud, üks Poeg on meile antud, kelle õlal on ta valitsus, ja temale pannakse nimi: Imeline, Nõuandja, Vägev Jumal, Igavene Isa, Rahuvürst. — Issand Jeesus, kui üliväga suur on Sinu heldus! Sa oled oma igavese au maha jätnud ja inimeseks saanud, et meie jälle Isa juure võiksime tulla ja Jumala lapsiks saada. Sa oled vaeseks saanud, et meie rikkaks saaksime, ja oled enesele sulase näo võtnud, et meid Jumala kujudks uuendataks. (Issand, Issand, me täname Sind!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Anna meile andeks, et me Sinu püha sündimist sagedasti ei ole mikski pannud ja Sulle Su inimesekssaamise armu tänamatuse ja patuga oleme tasunud. Võta meid uuesti enese omaks, valitse meid oma

Püha Vaimu läbi, et vana inimene meie sees sureks ja me Sinu läbi uues elus käiksimine. Jumala Poeg, Rahuvürst, Sa oled meile rahu toonud. Vala seda rohkesti meie peale välja ning tee meid täna ja igal ajal eneses rõõmsaks ja õndsaks. Laota oma õnnistavad käed oma koguduse üle maa peal, kaitse teda oma jumaliku väega ja anna, et me kõik Sinu ihu elavate liikmetena Sinusse kasvaksime, kes Sa pea oled. (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Oma õnnistust, Issand Jeesus, saada rohkesti meie maale ja rahvale, Valitsusele ja Kirikule, et me alati kui Sinu rahvas ja pärisosa usinad oleksime heale tööle. Läkita oma sõna valgus nende juure, kes Sinu sündimisega antud armust veel midagi ei tea, ja ka nende juure, kes selle on unustanud ning ära põlanud. Lohuta patuseid, kes tahavad meelt parandada, oma rahu ja rõõmu sõnumi läbi, Neile, kes hirmus ja mures Sinu pole üles vaatavad, anna tunda oma inimesekssaamise läbi, et Sina tõesti neid armastad ja tahad aidata. (Halastaja Issand, ole alati meie ligi ja aita meid!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Täida, Issand Jeesus, kõik maad oma auga ja too päikesetõusust loojanguni kõik oma äralunastatud kokku püha rahva pärandusest valguses osa saama. Seal laulame siis nendega ja kõigi taeva sõjaväe hulkadega taevalikku halleluujat ja kiidame Sinu heldust iga-vesti.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!

Oh kuule mind, oh kuule mind!

Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

2. Issand Jeesus Kristus, Sa Kõigekõrgema Poeg, me kiidame ja austame Sind, et Sa südamlilikust halastusest meie, ärakadunute vastu oma Isa aujärjelt sellesse patu ja viletsuse maailma oled tulnud ja meie liha ning vere enesele võtnud, et meid lunastada ja Isa viha

vaigistada. Sinu püha sündimise läbi oleme meie uuesti sündinud elavaks lootuseks ja taevavärv on meile avatud. Nüüd saavad kõik, kes Sind vastu võtavad, Sinult meelevalla Jumala lapsiks saada, kellel on alati luba Isa juure tulla ja keelmata Sinu riiki pääseda. (Issand, Issand, me täname Sind!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Sa meie Õnnistegija, anna meile armu, et me jumalakartuse saladust, Sinu ilmumist lihas õigesti tunneme, Sinu suurt armastust ja halastust meie vastu ikka meeles peame, Sinu õnnistusttoovast sündimisest südamest rõõmustame, sellega endid kinnitame ning tema väge enestes rohkesti tunneme, nõnda et me jumalakartmatut elu jõuaksime ära salata ja endid ikka paremini patu rüveduse eest hoida. (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Saada, Issand, õnnistus, mis Sa oled toonud oma sündimise läbi, igal ajal meie maale ja rahvale. Õnnista meie Kirikut ja kogudusi ja kõiki, kes seisavad Sinu riigi töös meie maal. Ole oma armuga ligi meie Valitsusele ja kõigile, kes seisavad rahva töös. Jaga oma rikkalikku õnnistust kõigile elukutsetele, noortele ja vanadele, tugevatele ja nõrkadele, puuduses olijaile ja haigeile, rõõmsaile ja kurbadele, õnnelikele ja õnnetuile, et kõik Sinu püha inimesekssaamise õndsuse ära tunneksid ja tänuohvriks Su helde tulemise eest iseendid heameelses sõnakuulmises Sinu omaks annaksid. (Issand, tule selleks meile oma armuga appi!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Võta oma kogudus igal pool oma armulise varju alla. Sinu sõna häälel kostku kaugele ja saatku korda, milleks Sa tema oled läkitanud. Too ligi need, kes veel Sinust kaugel on; tee, et nemad ühes meiega Sinu õndsakstegevast armust rõõmustaksid ja Sinu nimele au annaksid. — Aga viimaks, oh Issand, meie Õnnistegija, saada meid armuga oma

taevariiki, kus igaveses rõõmus Sinu juures oleme ja Sinu juure jääme ning kõigi inglite ja äravalitud hingedega Sind igavesti kiidame ja austame.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!
Oh kuule mind, oh kuule mind!
Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Laulupalve (collecta) pärast püha õhtusöömaaja talitust

Halastaja Jumal, me täname sind, et Sa meile oma armsa Poja oled annud ja et me kalli sakramendi läbi Tema pühast ihust ja verest oleme osa saanud. // Me palume Sind, aita, et me õiges usus iseendid alati temale anneme ja täiesti Tema omaks saame, // kes Sinuga ja Püha Vaimuga elab ja valitseb igavesti.

3. Vana-aasta õhtul ja uue-aasta päeval

Salmid (versiculi)

1. Mu hing, kiida Jehoovat. Halleluuja!
Ja ära unusta mitte Tema heategusid. Halleluuja!
2. Jeesus Kristus on seesama. Halleluuja!
Eile ja täna ja igavesti. Halleluuja!

Laulupalved (collecta)

1. Issand Jumal, taevane Isa, me täname Sind, et Sa meid siamaani oled aidanud ja mitmesuguse kahju ning häda eest armulikult hoidnud, // ja palume Sind, juhata ja saada meid ka edaspidi ning kinnita usalduses ja lootuses Sinu heldusele, et me Sinu tiibade varjus julgesti võiksime elada, kuni ajalik elutee on ära käidud ja me Sinu taevasse riiki

tuleme, kus me Sind igavesti kiidame ja austame, // kes Sa Pojaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

2. Kõigeväeline, igavene Jumal, kellelt kõik hea and tuleb, me täname Sind kõigi heategude eest, mis me Sinult möödunud aastal ihu ja hinge poolest rohkesti oleme vastu võtnud, // ja palume Sind, anna meile hea ja rõõmus uus aasta, hoia meid armulikult õnnetuste eest, ole ligi hädaohtudes ja saada meid meie teel oma jumaliku õnnistusega // Jeesuse Kristuse, oma armsa Poja, meie Issanda pärast.

Kirikupalved

Vana-aasta õhtul

LITANIA (vt. lk. 62) või järgmine palve:

Igavene, kõigeväeline Jumal, halastaja Isa taevas, Sinu armu läbi oleme võinud jälle ühe aasta eluteed ära käia; me tõstame oma silmad Sinu poole ja kiidame Sind, et Sa meid siamaani oled hoidnud, mitme häda ja õnnetuse eest kaitsnud ja kõiges vaevas ja viletsuses lohutanud ning kinnitanud. Iseäranis täname Sind Sinu sõna ja kalliste sakramentide eest, milles Sa meie ja meie laste juure oled tulnud. Jah, Isa, Sinu ustavus on suur ja Sinu halastused ei ole veel lõppenud. (Issand Jumal, me täname Sind!)

(*KOGUDUS*: Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Me ei ole siitsaadik Sind mitte õieti teeninud, vaid oleme Sinu ustavust tänamatu meele ja pattudega tasunud. Ära mine meiega kohtusse, sest ükski elus inimene ei ole Sinu ees õige, vaid anna meile oma Poja, Jeesuse Kristuse, meie Õnnistegija pärast kõik patud andeks, mis me Sinu ja oma ligimese vastu oleme teinud. (Issand, kuule meid!)

(*KOGUDUS*: Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Anna meile armu, et vana aastaga enestelt ära heidame vana inimese, kes ennast hävitab petlike himude läbi, ning ennast ehitame uue inimesega, kes Sinu sarnaseks on loodud tõelises õiguses ja pühaduses. Ole meie ligi ja aita meid uuel aastal alati Sinu kartuses käia, valvata ja lakamata Sinult armu ja tarkust, valgust ja väge paluda, et me halastust leiame sel ajal, kui abi vajame. Valva Sa, ustav hoidja, meie maa ja rahva. Valitsuse ja Kiriku üle, et õnnetus meid ei taba ega häda meie ligi ei saa. (Jää alati meie juure oma varju ja abiga!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Iseäranis palume Sind, Issand Jeesus, kes Sa surma oled ära võitnud ja temalt võimuse võtnud, lohuta kõiki, kelle perekonnast surm sel aastal mõne liikme on ära kutsunud. Juhata nende südameid Püha Vaimu läbi, et ükski ahastus neid Sinust ei pööra, vaid et nad alandlikkuses Isa tahtmisele alistuvad, kannatlikkusega kõik ületavad ja viimaks usu eesmärgile, hingeõndsusele, jõuavad. Aga meid kõiki õpeta meie päevi üles arvama, et me tarkust südamesse saame. Ja kui Sinu arm meid on hoidnud ja õnnistanud ja me oma maapealse teekäigu eesmärgile oleme jõudnud, siis keela meilt surmahirm ja anna, et rahu magama läheme, rõõmuga ärkame, Sinu au näeme ja Sind igavesti kiidame.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!

Oh kuule mind, oh kuule mind!

Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Uue-aasta päeval

Kõigeväeline Jumal, armas taevane Isa, südamest kiidame ja austame Sind rohke helduse ja halastuse eest, mida Sinult möödunud aastal oleme tohtinud vastu võtta, ilma et me seda väärt või teeninud oleksime. Sa oled meid armulikult oma püha sõna juures hoidnud (meile rahu annud), meid tervise ja peatoidusega õnnistanud, õnnetuste, ihu ja hinge kahju eest isalikult kaitsnud. Kuidas suudame kõiki Sinu armu

ja ustavuse avaldusi üles arvata ja Sind kõige selle eest küllalt kiita?
(Issand Jumal, me täname Sind!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Sinu nimel ja Sinu abile lootes algame täna uut aastat. Taevane Isa, ole ka edaspidi oma armuga meie ligi. Vala oma Püha Vaimu rohkesti meie peale, et uuel aastal meie meel ja mõtted uueks saaksid ja me Sinu sõna heameelega kuuleme ja Sind teenime. Õnnista kõiges maailmas oma kogudust, mida Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda nimega nimetatakse. Saagu see aasta armuaastaks paljudele, kes veel pimeduses ja surmavarjus viibivad. Õnnista kristlikke valitsusi ja rahvaid. Ole iseäranis armuline meie maale ja rahvale, meie Kirikule ja kõigile, kes Sinu riigi ehitamise töös seisavad meie Kirikus ja kogudustes. Ole oma abiga ligi meie Valitsusele ja tema abilistele, et meie maal alati õigus ja rahu ja üksmeel valitseks. Õnnista kristlikku perekonnaelu; tee, et vanemad ja lapsed, perevanemad ja teenijad, sõbrad ja naabrid õiges armastuses ning ustavuses isekeskis elavad ja igaüks omal kohal teeb, mis tema kohus on. (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Sa meie abi ja rõõmu Jumal, võta oma hoole alla lesed ja vaesedlapsed, kinnita ja kosuta haigeid ja puuduses olijaid, rõõmusta kurbi, kinnita neid, kes kiusatusse või muusse ahastusse langevad. Hoia meid õnnetuste ja hädade, viljaikalduse ja kalli aja, sõja ja verevalamise eest. Ehita uut aastat oma ihuliku ja vaimuliku õnnistusega, et kogu maailmas ja meie maal au elaks, heldus ja tõde üksteisele vastu tuleksid, õigus ja rahu üksteisele suud annaksid, tõde võrsuks maast ja õigus vaataks alla taevast, ja nõnda uus aasta meile kõigile rohke õnnistuse aasta oleks. (Issand, me ootame Sinu armu, ole meiega ja aita meid!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Viimaks, Issand Jeesus, Sa surma äravõitja, ole ligi nendele, kellele see aasta on viimseks eluaastaks siin maa peal, ja aita neid surmavõitluses. Anne ennast igapähele meist viimses hädas tunda kui elu Issand ja vii meid surmaõõ pimedusest läbi enese juure taevasse, kus need, kes Sinusse uskudes magama läinud, Sinuga igavest õnnist juubeliaastat peavad ja austavad Sind, kes Sa Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsesid igavesti.

[*K O G U D U S* : Oh Jeesus Krist!
Oh kuule mind, oh kuule mind!
Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Laulupalve (collecta) pärast püha õhtusöömaaja talitust

Igavene Jumal, halastaja Isa, me täname Sind, et Sa meile kõik meie patud oled andeks annud ja meid oma armsa Poja ihu ja verega eesolevaks teeks oled kinnitanud. // Me palume Sind, hoia uuel aastal meie oma sõna ja armurikas sakrament ja saada korda, et need meie südames rohkem vilja kannaksid // Sinu armsa Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

Kristuse ilmumise pühal (Epiphania)

Salmid (versiculi)

1. Tõuse üles, saagu sa valgustatud, sest sinu valgus tuleb. Halleluuja!
Ja Jehoova au tõuseb su üle. Halleluuja!
2. Rahvas, kes käis pimeduses, näeb suurt valgust. Halleluuja!
Nende üle, kes elavad surmavarju maal, paistab valgus. Halleluuja!
3. Täna Isa, kes on meid päästnud pimeduse võimusest. Halleluuja!
Ja on meid saatnud oma armsa Poja kuningriiki. Halleluuja!

Laulupalved (collecta)

1. Halastaja Jumal ja Isa, me täname Sind südamest, et Sa meid pimedusest oma armsa Poja, Jeesuse Kristuse tundmisele oled kutsunud, // ja palume Sind, juhata meid oma Püha Vaimu läbi, et õiges usus igapäev kasvame, Sinu käskudes pühasti ja laitmata käime ja viimaks kõigi usklikega igavese õndsuse pärime // Sinu armsa Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

2. Kõigeväeline Issand ja Jumal, me täname Sind, et Sa oma ainsündinud Poja ka paganaile oled ilmutanud, // ja palume Sind, hoia oma evangeeliumi õnnis valgus meile ja meie lastele ja anna armu, et see ikka laiemale maailma rahvaste sekka leviks ja nõnda neile, kes alles pimeduses ja surmavarjus istuvad, ikka rohkemini paistaks // sellesama Sinu armsa Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

3. Issand Jumal, halastaja Isa, Sa oled meile oma armsa Poja Jeesuse Kristuse armust annud, Tema läbi püha ristimise meile uuestisündimise pesemiseks seadnud ja seeläbi meid pattudest puhastanud ning oma riigi osadusse võtnud, // me palume Sind südamest, juhata meid armuga oma Püha Vaimu läbi, et seda suurt armu õieti ära tunneme, Sind pühitsetud ja puhta eluga usus teenime ja oma lootuse ristimisele paneme // sellesama Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

Kirikupalve

Issand Jeesus Kristus, Sa elava Jumale Poeg, kes Sa mitte ainult äravalitud rahvale, vaid ka paganaile rõõmustuseks ilmusid ja kõigi inimeste Õnnistegijana avalikuks said, me kiidame Sind Sinu armurikka ilmumise eest ja palume, vaata heameelega kiituse ja tänuohvritele, mis me Sinule, suurele aukuningale, toome. (Sa ustav Issand, me täname Sind!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Aita meid tõe selget valgust, mille Sa meile selle maailma pimeduses oled juhtivaks ja õiget teed näitavaks täheks põlema süüdanud, alati rõõmuga järgida ja sellest igal ajal lohutust, kosutust ja kinnitust saada. Tee, et Sinu õndsusttoov sõna ikka kaugemale maailma rahvaste juure tungiks, ning paganad Sulle au annaksid ja Sinu kiitust kuulutaksid. Kasvata ja kinnita oma riiki kõigis paigus. (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Sinu arm kaitsku ja õnnistagu meie Kirikut ja kogudusi, karjaseid ja sõna kuulutajaid, maad ja rahvast, Valitsust ja tema kaastöölisi, kooli ja kodu, õpetajaid ja õpilasi, noori ja vanu, et Sinu Vaimu valgus alati meile jääks. Vala oma lohutuse heledat valgust nende südamesse, kes haiguses või hädaohus, patu kiusatuses või hingedastuses viibivad, et nad jälle rõõmsaks saaksid ja Sinu heldust kiidaksid. (Ole oma abiga meie kõikide ligi!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Kui meie elupäevad lõpule jõuavad, siis saada meid kõiki oma palge valgusesse, et me, kõigest kurjast päästetud, Sind rõõmsa südame ja suuga võime kiita ja austada, kes Sa Isaga ja Püha Vaimuga, üks Issand ja üks Jumal, elad ja valitsed igavesti.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!

Oh kuule mind, oh kuule mind!

Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Laulupalve (collecta) pärast püha õhtusöömaaja talitust

Issand, Jeesus Kristus, armas Õnnistegija, me palume Sind, valgusta meie südameid oma armuvalgusega, et Sind õiges usus ära tunneme, // selles tundmises Sinu sõna ja Sinu püha ihu ja vere sakramendi läbi kasvame, valguse lastena Sinu ees käime ja viimaks igavese elu õndsalle valgusele jõuame ning Sind taevalikus selguses näeme, // kes Sa elad ja valitsed Isaga ja Püha Vaimuga igavesti.

Kannatamise ajal

Salmid (versiculi)

1. Vaata, see on Jumala Tall!
Kes maailma patud ära kannab!
2. Tõesti, meie haigused võttis Tema enese peale!
Ja kandis kõik meie valud.
3. Jumal ei annud omaenese Pojalegi armu.
Vaid loovutas tema meie kõikide eest.
4. Kristus haavati meie üleastumise pärast.
Ja rõhuti meie ülekohtu pärast.
5. Kristus armastas kogudust!
Ja andis iseennast tema eest, et teda pühitseda!

Laulupalved (collecta)

1. Halastaja, igavene Jumal, kes Sa omaenese Pojalegi armu ei annud, vaid Tema meie kõikide eest loovutasid, et Ta meie patud ristipuule kannaks, // kinnita seda usku meie südames, et me iialgi ei karda ega meelt heida, vaid igal ajal Sinule loodame ja täiesti Sinu omaks saame // sellesama Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

2. Issand Jumal, halastaja Isa, me palume Sind, // vaata armuga oma vaese karja peale, kelle pärast Sinu armas Pöeg ennast patuste kätte andis ja häbistavat surma ristisambas kannatas; // anna meile ka armu, et Sinu Poja eeskujul kõiki oma viletsusi kannatlikult kanname ja Sind igal ajal kiidame ning austame // sellesama Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

3. Halastaja, armuline Jumal ja Isa, me täname Sind südamest, et Sa meie patud oma armsa Poja, Jeesuse Kristuse peale oled pannud ja Teda

oled lasknud meie eest teotavat ristisurma kannatada, et Tema muhkude läbi meile tervis tuleks. // Me palume Sind alandlikult, anna, et me Tema kannatusest ja surmast kuradi, maailma ja meie liha kiusatustes väge võtame ja nõnda patust ning kurjast südametunnistusest hoidume ja kõike, mis Sa meile peale paned, kannatlikult kanname, kuni viimaks, kõigest kurjast päästetud, igavesti õndsaks saame // sellesama Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

4. Issand, Jeesus Kristus, tõeline Jumal ja inimene, kes Sa maailma patud enese peale oled võtnud ja nuhtluse, mida me oleme ära teeninud, täiesti ära kandsid, me täname Sind südamest selle armu eest // ja palume Sind, ärgu mingu Sinu kibe kannatamine ja surm meie vaeste pattuste kohta mitte tühja, vaid saada oma Vaimu läbi korda, et kõiges kiusatuses sellega oma südant kinnitame, pattudest hoolsasti hoidume ja Sind heal meel tänuliku südamega teenime, // kes Sa Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

5. Kõigeväeline, igavene Jumal, kes Sa Jeesuse Kristuse, oma ainusündinud Poja loovutasid, et Tema nuhtlust meie pattude eest ristil pidi kannatama, // aita meid, et me elavas usus ja tänulikus armastuses oma vana inimese risti lööme, enam pattu ei teeni ja selle peale julged oleme, et meie patud on andeks antud ja et surmast oleme päästetud ning õndsuse lootuses alati võime kindlad olla // sellesama Jeesuse Kristuse, Sinu Poja, meie Õnnistegija läbi.

Kirikupalved

1. Issand, meie Jumal, halastaja Isa taevas, me toome Sinule kiitust, au ja austust, et Sa oma põhjatuma armastuse pärast meile oma ainusündinud Poja, meie Issanda Jeesuse Kristuse, Õnnistegijaks ja Lunastajaks oled annud. Sa oled meie suure häda peale vaadanud ega ole omaenese Poega säästnud, vaid oled tema meie pattude pärast kibeda kannatamise ja kõige valusamasse surma annud. Kes suudab Sinu halastuse sügavust mõõta ja Sinu armu imesid üles rääkida! Meie hing

kiidab Sünd, Issand, ja kõik, mis meie sees, Sinu püha nime. (Issand, Jumal, me täname Sind!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Jeesus Kristus, meie Õnnistegija, Sa said meie lepitajaks, teenisid meile oma püha süütu kannatamise läbi taevase Isa armu ning võitsid meile igavese elu. Me palume Sind südamest, hoia meid oma armastuses ja anna meile oma armu Püha Vaimu läbi, et alati tunneme kallist lunastust ja äraarvamata suurt armu, mis Sina oma armastuses ja ustavuses meile oled kinkinud, kõigest südamest Sinu poole hoiame ja tõesti Sinu jüngriteks saame. (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Ilmuta oma ristiväge kõigis maailma maades, anna oma kannatuse õnnistusest osa meie Kirikule ja kogudustele, karjastele ning õpetajatele ning kõigile, kes Sinu riigi evangeeliumi armastavad ja kuulutavad. maale ja rahvale, Valitsusele ja kõigile, kes seisavad rahva teenistuses. Aita meid, et Sinu kannatamise ja surma läbi meie usk saaks kindlaks, armastus Sinu vastu tulisemaks, kannatlikkus tugevamaks ning sõnakuulmine usinamaks ja püsivamaks, nõnda et me patule sureme ja Sind, oma Õnnistegijat, eluotsani teenime pühitsuses ja õiguses, mis Su meelepärast on. (Tule meie ligi ja aita meid oma väega!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Aga viimaks, oh Issand, ole meile armuline, et me iseäranis oma surmavõitluses Sinu surmast kinnitust saame, rõõmuga siit lahkume ja ükskord igaveseks õndsaks eluks üles tõuseme, kus Sind igavesti kiidame ja austame.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!
Oh kuule mind, oh kuule mind!
Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

2. Issand, Jeesus Kristus, Sa kiidetud Jumala Poeg, meie õnnistuse kalju! Maa peal ei olnud meil päästjat, sest ükski vend ei või teist lunastada. Sul oli hale meel meie viletsusest, nõnda et Sa pidid meie peale halastama. Sa kannatasid risti rõõmu asemel, millele Sinul oli õigus, ega pannud häbi mikski meie pärast. Et meid vaeseid patuseid õigeks ja rikkaks teha, loovutasid Sa oma au, võtsid meie patu enese peale ja saavutasid igavese lunastuse neile, kes Sinusse usuvad. Kiitus, au ja austus olgu Sinule, Sa meie hingede Õnnistegija ning päästja! (Issand Jeesus Kristus, me täname Sind!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Sa meie ainus igavene Ülempreester, Sa ohverdasid oma püha ihu ristialtaril ja surid meie pattude eest, et Sa oma surma läbi kuradi väe ära võidaksid ja need päästaksid, kes surma kartuses kõige eluaja olid sulasepõlves, me palume Sind, ava meie mõistuse silmad, et Sind tunne-
me ainsa igavese ohvrina meie ja kõige maailma pattude eest, oma patte kahetsedes sellele loodame ja ikka täielikumalt Sinu omaks saame. (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Issand Jeesus, Sa meie õnnistus ja elu, aita, et sõna Sinu ristist kos-
taks maailma äärteni. Tõmba enese juure kõik, kes Sind veel ei tunne, et ka nemad Sinu juures õnnistust ja elu leiaksid. Õnnistus, mis Sinu ristist hoovab, voolaku lakkamata üle meie Kiriku ja koguduste, ja kõigi üle, kes Sinu riiki nõudes Sinu evangeeliumi kuulutavad; jaga oma õnnistust meie maale ja rahvale, Valitsuse ja tema abiliste tööle, et kõik head kavatsused ja algatused korda läheksid. Ole meiega töös ja muredes, raskustes ja kannatustes, ja aita, et Sinu eeskujul õpime taevase Isa sõna kuulma hääl ja kurjel päevil, Tema tahtmisele alistuma, kannatlikud olema, Teda uskliku südamega appi hüüdma ja lapseliku usaldusega kannatustes ja surmas austama. (Issand, Sa ole meie varjupaigaks, aita meid!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Viimaks aga andku Sinu ristisurm meile meie viimsel tunnil väge, kindlat meelt ja lohutust, et usus Sinusse surmahirmu ära võidame ja julgesti võime ütelda: Kui me elame, siis elame Issandale! Kui me sureme, siis sureme Issandale! Sinu kätte, Issand Jeesus, anname oma vaimu, Sa oled meid lunastanud, Issand, Sa tõe Jumal, kiidetud igavesti!

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!

Oh kuule mind, oh kuule mind!

Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Laulupalve (collecta) pärast püha õhtusöömaaja talitust

Kõigeväeline, armuline Jumal ja Isa, me kiidame ja täname Sind südamest, et Sa meid oma sõnaga oled kosutanud ja oma armsa Poja püha ihu ja verega söötnud ja jootnud. // See on meile kalliks varaks, sest ta saadab pattude andeksandmist ning toidab meid igaveseks eluks. // Aita, et selle kalli anni õnnistus meilt ialgi ei kao, vaid et me Sinu armusse ning osadusse igavesti jääme // sellesama Sinu armsa Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

Suurel neljapäeval

Salmid (versiculi)

1. Kristus on mälestuse seadnud oma imetegudele!
Armuline ja halastaja on Jumal!
2. Õndsad on need, kes Talle pulma õhtusöömaajale on kutsutud!
Sest Tema veri teeb meid puhtaks kõigest patust.

Laulupalved (collecta)

1. Issand, Jeesus Kristus, Sa eluleib, me palume Sind, // ole pühas õhtusöömaajas, mis Sa meie heaks oled seadnud, meie hingedele tõsiseks

roaks ja tõsiseks joomaajaks, // et me seeläbi Sinust ikka täielikumalt osa saaksime, Sinule meelepärases pühas elus kasvaksime ja ükskord Sinu taevariigis igavesti Sinuga elaksime, // kes Sa Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

2. Issand Jeesus Kristus, me täname Sind südamest, // et Sa meie heaks oma ihu ja vere püha sakramendi oled seadnud, // ja palume Sind, anna meile oma armu, et me ennast iga kord, kui Sinu lauale tuleme, seks õieti valmistame, selle taevaliku anni oma usu kinnituseks ja ahastuses ning hädas lohutuseks ausasti vastu võtame ja ennast hoopis Sinu omaks anname, // kes Sa Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

Kirikupalve

Issand Jeesus Kristus, Sa meie Õnnistegija ning Lunastaja, me täname Sind, et Sa meie heaks püha ja kalli altarisakramendi oled seadnud. Me kiidame Sinu armu, et Sa seeläbi meid patuseid inimesi, kes lohutust ja rahu igatsevad, oma ihuga söödad ja oma verega joodad ja nõnda õnnistuse ja lunastuse vilja, mis Sa oma surma läbi meile oled saatnud, meile omaks annad ning otsegu pitseriga kinnitad. (Issand, me täname Sind!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Me palume Sind, Issand, anna meile selle armurikka sakramendi väge rohkesti tunda, et meie osadus Sinuga ikka kindlamaks saaks, lootus Sinu teenistusele ja lunastusele ikka julgemaks läheks, me ikka täielikumalt Sinuga ühte saaksime, Sinu läbi Sinu ja meie Isaga ning Püha Vaimuga ikka kindlamasse ühendusse jõuaksime ja sellesse osadusse ka jääksime. (Issand, Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Aita meid, Issand Jeesus, et me selle püha osaduse kohaselt elame ja käime, sõnaga ja teoga Sind ja taevast Isa kõigest südamest rõõmsasti teenime ja heameelega teeme, mis Sinu meelepärast on, — et me tõsise igatsusega ikka jälle Sinu lauale tuleme ja sealt uut jõudu võtame pühaks ja jumalakartlikuks eluks. (Issand, ole meiega ja aita meid!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Anna, et vägi, mis Sinu pühast sakramendist lähtub, elavaks saaks igal pool, kus Sinu surma kuulutatakse, ja ka neid Sinu juure tooks, kes Sind veel ei tunne. Elagu Sinu rohke arm Sinu koguduses, et see oleks Sinu sõna ja sakramendi ustav hoidja ning hoolitseja. Siruta oma käed varjates ja õnnistades meie Kiriku ja koguduste ja kõigi üle, kes Sinu sõna armastavad, maa ja rahva, Valitsuse ja tema kaastööliste üle, tervete ja haigete, rõõmsate ja kurbade, vaevatute ja koormatute, elavate ja surijate üle. Sööda neid kõiki elava leivaga, mis taevast on tulnud ja maailmale elu annab. Lase, Issand, oma sõna ja sakrament meile teeroaks olla niikaua kui maa peal elame, kuni me ükskord Sinu taevariigis Sinuga õnnist õhtusöömaaega peame ja Sind igavesti kiidame ja austame.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!

Oh kuule mind, oh kuule mind!

Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Laulupalve (collecta) pärast püha õhtusöömaaaja talitust

Issand Jeesus Kristus, meie ustav Õnnistegija ning Lunastaja, me täname Sind südamest, et Sa meile oma ihu ja vere sakramendi oled annud ja sellega meid ka täna oled kosutanud. // Me palume Sind, anna, et see tuleks meie hingele kasuks, ja paranda, kinnita, tee tugevaks ja raja meid kindlasti oma Püha Vaimu läbi, et me kindlas usus püsites Sinust iialgi ei tagane, vaid ajalikult ja igavesti Sinu juure jääme, // kes Sa Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

Suurel reedel

Salmid (versiculi)

1. Karistus oli Tema peal, et meil rahu oleks!
Ja Tema muhkude läbi on meile tervis tulnud!
2. Meil on suur Ülempreester!
Jeesus Kristus, kes õigeks teeb!

Laulupalved (collecta)

1. Issand Jeesus Kristus, Sa Kõigekõrgema Poeg, tänu olgu Sinule igavesti, et Sina meie eest oled surnud. // Aita, et me Sinu valatud vere läbi pattudest puhastatud ja Sinu ristisurma läbi igavesest surmast päästetud, Sinu taevariigist osa saame, // kus Sina Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

2. Issand Jeesus, kiitust, au ja tänu toome Sinule, et Sa oma surma läbi kuradi väe oled ära kaotanud ja meid surma kartusest päästnud. // Me palume Sind, aita meid oma Püha Vaimu läbi, et elavas usus enesele ja patule sureme ja edaspidi Sinu tõeliste jüngritena uues elus käime. // Anna, et ükskord surmatunnil Sinu lunastustööst lohutust ja kinnitust saame ja oma hinge Sinu kätte võime anda, // sest Sina oled meid lunastanud. Issand Jeesus, Sa tõe Jumal.

Kirikupalved

1. *LITANIA* (vt. lk. 62), või järgmine palve:
2. Kõigeväeline, igavene Jumal, halastaja Isa taevas, Sa oled patuse, ärakadunud maailma peale halastanud ega ole tema pärast omaenesi Pojalegi armu annud. Sa oled Tema meie kõikide eest surma annud, et meie Tema läbi elaksime ja õndsaks saaksime, — kiitus, au ja austus olgu Sinule selle äraarvamatu armu ja halastuse eest! — Jeesus Kris-

tus, Sa meie ainus Päästja ning Lunastaja, Sind ei pandud mikski, Sa said kõige halvemaks meeste seas, Sa olid valu täis ja kuulus haigusest, sest Issand oli meie kõikide ülekohtu lasknud Sinu peale tulla. Sind haavati meie üleastumiste pärast ja rõhuti meie ülekohtu pärast. Karistus oli Sinu peal, ja Sinu muhkude läbi on meile tervis tulnud. Selle eest on Sinu päralt kiitus ja austus igavesti. (Issand, Issand, me täname Sind!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Sa meie Ülempreester, halasta ka edaspidi meie peale ja anna armu, et ükski meist hukka ei lähe. Me oleme Sind teenima pannud oma pattudega ja Sinule vaeva teinud oma ülekohtuste tegudega, ära jäta meid edaspidi väära meele sisse, et me meelt parandamata oma pattudes ei sureks. Sina andsid oma elu meie eest süüohvriks, anna meile oma Püha Vaimu, et Sinu poole pöördume, Sinu valguses ja pühitsuses oma eluteed käime. Me ei jäta Sind mitte enne, kui Sa meid õnnistad. (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Sa ristilöödud Õnnistegija, voolaku Sinust rohke õnnistus Sinu Kiriku, meie koguduse, maa ja rahva ja Valitsuse peale. Aita, et sõna ristist oleks Jumala väeks ja rahusõnumiks kõigile, kes maa peal elavad, et ka need, kes Sind veel ei tunne, Sinu poole pöörduksid ja meiega ühes Sinu armu kõrgeks kiidaksid. Aita meid, et oma südames alati Sinu kannatamisele ja surmale mõtleme, igapäev õiges ja kindlas usus Sinu juure tuleme ja kõiges ihu ja hinge hädas Sinult kinnitust ning rahu otsime ja leiame. (Ole meie kõikidega ja aita meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Viimaks palume Sind, Issand, kes Sa meid kalli hinnaga, oma vere ja surmaga, oled ostnud, ära lase meid surmahädas hukka minna! Mõtle meile, kui meie viimne tund kätte jõuab. Ulata meile oma läbipistetud käsi ja taluta meid surmaorust läbi. Lase meie ihu oma varju all rahuli-

kult hauas hingata ülestõusmise päevani ja võta meid siis vastu oma õndsasse taevariiki, kuhu kõik lunastatud hõisates tulevad ja Sind kiidavad ning austavad igavesti.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!
Oh kuule mind, oh kuule mind!
Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Laulupalve (collecta) pärast püha õhtusöömaaja talitust

Issand Jeesus Kristus, Sa meie hingede ustav karjane ja ülevaataja, me täname Sind südamest, et Sa meid jälle oma sõna läbi oled enese juure kutsunud, oma püha ihuga söötnud ja oma kalli verrega armulikult jootnud. // Me palume Sind, jää oma armuga alati meie juure, kasvata meie usku ja tule kiusatuse tunnil appi, et me Sinu tõeliste jüngritena maa peal elame ja ükskord Sinu lunastatuina Sind igavesti kiidame ja austame, // kes Sa Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

Kristuse ülestõusmise pühil

Salmid (versiculi)

1. Kristus on ülestõusmine ja elu. Halleluuja!
Kes Temasse usub, see peab elama. Halleluuja!
2. Mina tean, et mu Lunastaja elab. Halleluuja!
Keda minu silmad viimaks näevad. Halleluuja!

Laulupalved (collecta)

1. Kõigeväeline, igavene Jumal, Sina oled oma Poja surma ja ülestõusmise läbi kõik, kes Temasse usuvad, patust lunastanud, surma võimusest päästnud ning neile süütu põlve ja igavese elu tagasi annud, et nad, kuradi meelevalla alt päästetud, Sinu riigis Sinu all elaksid. // Anna

meile armu, et me kõigest südamest usume ja selles usus Sind igal ajal kiidame ja täname, // kes Sa Pojaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

2. Me täname Sind, Issand Jumal, taevane Isa, et Sina oma Poja meie üleastumiste pärast oled loovutanud ja meie õigekssaamiseks üles äratanud. // Me palume Sind, anna oma Püha Vaimu, valitse ja juhata, kinnita ja hoiameid õiges, tõelises usus, ja ärata viimaks igaveseks eluks // sellesama oma Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

3. Kõigeväeline, igavene Jumal, Sa oled oma Poja surma ja ülestõusmise läbi kõigile usklikele patu ja surma üle võimuse annud ja elu ning kadumatu põlve valge ette toonud, et nad Sinu riigis õiguses, vagaduses ja õndsuses Sinu ees igavesti elaksid. // Aita, et meilgi oleks õige usk ja me ustavalt ja kindlasti sellesse jääksime otsani // sellesama Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

4. Kiidetud ole Sina, Jumal ja Isa, et Sa oma suurest halastusest kõik, kes Sinu omad, Jeesuse Kristuse ülestõusmise läbi oled uuesti sünnitanud elavaks lootuseks. // Me palume Sind, anna, et ka meid selles lootuses juba siin pühaks eluks uuendataks ja et me ükskord õndsast ülestõusmisest osa saaksime // sellesama Sinu armsa Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

Kirikupalved

1. Kiidetud ole Sina, Jumal, meie Isa, et Sa oma Poja Jeesuse Kristuse surnuist oled üles äratanud ja Teda au ja austusega kui krooniga ehtinud, et Tema igavesti oma koguduse elav pea ja Issand oleks. Hõiskava südamega toome Sinule oma kiituseohvrid. Sina oled meid oma armsa Poja surma läbi pattude süüst ja nuhtlusest päästnud ja Tema ülestõusmise läbi oma armu meile kui pitsoriga kinnitanud. Sa oled Tema läbi surma ja põrguahelad purustanud, taeva meie ees avanud ja igavese elu valge ette toonud. (Issand Jumal, me täname Sind!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Valgusta ja pühitse meid, armas taevane Isa, et me Sinu halastuse tegude õnnistusest ilma ei jääks. Juhata ja valitse meid oma Püha Vaimu läbi, et ikka enam patule sureme ja edaspidi ei ela enestele, vaid Temale, kes meie eest on surnud ja üles tõusnud. Ärata meid lihaliku julguse unest üles, et teine surm meie üle meelevalda ei saaks, aita, et Sinu Poja võiduka ja aulise ülestõusmise väes surma ja haua hirmust võidu saame ja julge meelega tundi ootame, mil Tema häält kuuleme ja oma haudadest välja tuleme. (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Vala oma õnnistus kõikide üle, kes täna rõõmsat ülestõusmisepüha peavad, et Sinu vägi nähtav oleks kogu kristlikus maailmas, eraldi ka meie maal. Selleks õnnista meie Kirikut ja tema valitsust, sõna kuulutamist ja kuulutajaid meie kogudustes. Aita, et Sinu eluvalgus ulataks igale poole, kus Sinu nimi veel tundmatu või unustatud, et surma põudsed põllud igal pool ülestõusmise õhust kahiseksid. Ole armulikult ligi meie rahvale, tema Valitsusele ja kõigile, kes seisavad rahva elu korraldamise töös, et Sinu ülestõusmise ja meie uue elu vaim kõiges valitseks. Halasta puuduses olijate ja haigete peale, kurbade ja hingeahastuses viibijate, surmateed minejate ning viimset võitlust võitlejate peale; lohuta ja kinnita neid nende kannatustes ja vaevas rõõmusõnumiga, et ülestõusnud Õnnistegija ka nende heaks elab ja valitseb ning oma käe ka nende kohal hoiab — varjuks, lohutuseks ja abiks. (Ole igal pool meiega ja aita meid!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Aga Sina, Issand Jeesus, meie ülestõusnud Õnnistegija ning Rahu-vürst, saada meid rändamiseteedel oma kosutava rahuõnuga, kuni rahulikult ja õndsasti magama uinume, ükskord rõõmuga ärkame Sinu au nägema ja hõiskamisega Sinu õndsasse taevariiki läheme, kus Sind igavesti kiidame ja austame.

[*K O G U D U S* : Oh Jeesus Krist!
Oh kuule mind, oh kuule mind!
Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

2. Issand Jeesus Kristus, Sina ülestõusnud aukuningas. Sa oled surma võimu kaotanud ja võitjana hauast välja tulnud. Sina elad ja meie peame ka elama. Sina oled ülestõusmine ja elu! Kes Sinusse usub, see peab elama, ehk ta küll sureb. Surm, kus on Sinu astel? Põrguhaud, kus on Sinu võimus? Me oleme lunastatud! (Issand Jumal, me täname Sind!

(*K O G U D U S* : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Sa ustav Issand, Sa oled suurest armastusest omastele ilmunud ja pärast oma ülestõusmist nende südamed vägeva lohutuse ja kalli rõõmuga täitnud. Me palume Sind, ole meie saatja eluteel, tule igapäev meie kotta meie külaliseks ja murra leiba, nagu Sa Emmauses tegid. Aga kõigepealt jää alati meie südameisse. Valgusta ja tee nad tuliseks oma armu ja õndsakstegeva sõna valguse ja tulega, et nad ikka armastusest Sinu vastu põleksid. (Issand, kuule meid!)

(*K O G U D U S* : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Õnnista oma sõna kuulutamist meie kirikutes, palvelates ja kodudes, valgusta oma Vaimuga Kiriku ja koguduste juhte ja karjaseid ja anna lahtine süda kõigile, kes tahavad Sinu evangeeliumi kuulda. Õnnista om sõna kuulutamist ka nendele, kes alles pimeduses ja surmavarjus elavad, ja too need ligi, kes Sinu, oma Õnnistegija, on unustanud. Vaata alati armusilmaga meie maa ja rahva peale. Ole armuline Valitsusele ja tema abilistele, õnnista igat ausat elukutset ja tööd, aita igal pool neid, kes Sind appi hüüavad ja Sinu halastusele lootuse panevad. Astu nende juure, kes kurvastatud ja alandatud on, ja käi nendega ühes, neid kinnitades. (Sina, vägev ja armuline Issand, aita meid!)

(*K O G U D U S* : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Aga viimaks, kui meie eluõhtu jõuab, siis ole meiega, Sa surma ära-võitja, ja kui selle maailma päev on veeremas ja Sinu taastulemise tund ilmumas, siis tule oma armuga meie juure ja saada meid taevasesse Jeruusalemma, kus me Sind Sinu aulises selguses näeme ja kiidame, kes Sa Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesest ajast igavesti.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!
Oh kuule mind, oh kuule mind!
Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Laulupalve (collecta) pärast püha õhtusöömaaja talitust

Issand Jumal, taevane Isa, me täname Sind, et Sa oma ainusündinud Poja meie lunastuseks oled surma annud ja üles äratanud. // Tee, et Tema surma ja ülestõusmise vägi Tema sõna ja sakramendi läbi meie sees tugevaks saaks. Pühi meie seest vana kurjuse ja kavaluse hapu-taigen, et me armastuses, puhtuses ja tões Sinu meelepärast elaksime — // sellesama Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

Taevaminemispühäl

Salmid (versiculi)

1. Kristus on üles läinud oma Isa ja meie Isa juure. Halleluuja!
Meile seal aset valmistama. Halleluuja!
2. Kristus võeti üles taevasse. Halleluuja!
Ja istus suure au paremale käele üleval kõrgel. Halleluuja!

Laulupalved (collecta)

1. Sina imeline Issand ja Õnnistegija, kes Sa oled üles läinud üle kõigi taevaste ja kõik täidad, // valgusta meie südameid oma armuval-gusega, et me maa peal elades vaimulikult mõtleksime, taevaliku kodu

järele igatseksime ja Sinu taastulemist rõõmuga ootaksime, // kes Sina Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

2. Kõigeväeline Issand ja Jumal, me kiidame Sinu auhiilgust, milles Sinu ainusündinud Poeg, meie Õnnistegija Jeesus Kristus, on taevasse läinud, ja palume Sind, // anna meile armust, et me oma südamega taevas elame, seda otsime, mis üleval on, ja Teda ootame, et Ta meid enese juure oma taevariiki võtaks, // kus Tema Sinuga ja Püha Vaimuga elab ja valitseb igavesti.

Kirikupalve

Issand, meie Õnnistegija, Sa oled pärast ülestõusmist jüngrite nähes suure väe ja auga taevasse läinud. Me kummardame Sind, oma igavest Kuningat, me tõstame oma silmad Sinu poole ja kiidame Sind lauldes. Sind on ülendatud Jumala, Sinu taevase Isa paremale käele üle kõigi riikide ja meelevalla, võimu ja valitsuse, ja üle iga nime, mitte ainult selles, vaid ka tulevases maailmas. Sina oled saanud koguduse peaks, mis Sinu ihu on, ja Sa jääd meie igaveseks Ülempreestriks ja eestkostjaks, kes meid Püha Vaimuga võiab ja meie eest taevase Isa juures palub. (Issand Jeesus Kristus, me täname Sind!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Issand Jeesus, Sa oled ütelnud, et Sa ei taha meid vaestekslasteks jätta, vaid tahad meie juure tulla ja jääda maailma lõpuni, seepärast palume Sind, anna meile alati oma õnnist ligiolemist usus tunda ja hoia meid oma kõigeväelise käega, et me ei komista ega lange. Kasvata ja kinnita oma riiki, mille Sina oled asutanud, ja tee ta tugevaks, et ta kõikumata seisaks saatana ja maailma viha ja tõe vaenlaste rünnaku vastu. Sinu sõna elagu meie seas rohkesti ja saatku korda, milleks Sina ta oled läkitanud; levigu ta üle kogu maa, et lugematud hulgad kõigist rahvastest ja keeltest Sinu igavesse riiki kogutaks. (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Õnnista oma taevaselt aujärjelt meie maad ja rahvast, Valitsust ja tema abilisi, Kirikut ja kogudusi, kõiki, kes Sinu sõna armastavad ja kuulutavad. Rõõmusta ja kinnita meid usus ja lootuses, et Sina elad ja valitsed, võidad ja võimust saad, meile varjuks ja abiks oled. Ülendatud Issand ja Õnnistegija, ole vaestele varjupaigaks, leskedele toeks, vaestelastele abimeheks ja nõtradele kepiks, hädaohus ja ahastuses viibi-jaile päästjaks. (Ole meiega ja aita meid!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Ärata meis elavat igatsust taevase isamaa järele ja hoia meid maailma tühiste askelduste ja püüdluste eest, et usus ja palves südamed alati Sinu poole ülendame. Anna, et me rahulikult ja kindla meelega elu vaeva ja koormat kanname, Sinus kosutust saame ja rõõmuga neid eluasemeid ootame, mis Sina oled töötanud üleval valmistada, kus me Sind, Issand Jeesus, Sa meie suur Kuningas ja Ülempreester Jumala paremal käel, kõigi inglite ja lunastatud hingedega igavesti kiidame ja austame.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!
Oh kuule mind, oh kuule mind!
Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Laulupalve (collecta) pärast püha õhtusöömaaja talitust

Issand Jumal, taevane Isa, me palume Sind, õnnista meid rohkesti oma Poja pärast, kes taevasse on läinud ja Sinu paremal käel istub, kõigesuguste vaimulike andidega, // et me selleks, mis üleval, Sinu sõna läbi valmistatud ja Tema sakramendi läbi kinnitatud, õiges usus alatasta kasvaksime ja tugevaks saaksime ning selle elu järele ka õndsasti oma igavesele kodumaale jõuaksime // Jeesuse Kristuse, Sinu Poja, meie Issanda läbi.

Nelipühil

Salmid (versiculi)

1. Issand tahab välja valada oma Vaimu. Halleluuja!
Armum ja alandliku palve vaimu. Halleluuja!
2. Jumal ei ole meile annud arguse vaimu. Halleluuja!
Vaid väe ja armastuse ja mõistliku meele vaimu. Halleluuja!

Laulupalved (collecta)

1. Kõigeväeline Jumal, taevane Isa, me täname Sind, et Sa Püha Vaimu armulikult oled välja valanud ja tema läbi kõike ristirahvast pühitsetud ja juhataad. // Me palume Sind, lase Teda alati meie juures oma armuga elada, et Ta südameid valgustaks ja tõe sisse juhataks, oma väega meid kinnitaks ja kaitseks, ja nõnda Sinu kogudus Sind selges usus ja pühas elus teeniks, // kes Sa Pojaga ja Püha Vaimuga, üks tõeline Jumal, elad ja valitsed igavesest ajast igavesti.

2. Issand Jeesus Kristus, Sina meie hingede karjane ja ülevaataja, me täname Sind südamest, et Sa oma püha koguduse maa peale oled asutanud ja meid tema liikmeiks kutsunud. // Me palume Sind, anna meile oma Püha Vaimu, et me õndsakstegevat tõtt õieti tunnistame, usklikult Sinust kinni hoiame ja ükskord rõõmuga Sinu ausse saame, // kes Sa Isaga ja Püha Vaimuga, üks tõeline Jumal, elad ja valitsed igavesti.

3. Issand Jumal, Püha Vaim, Sina kõigi viletsate rõõmustaja ja abimees, me palume Sind, // valmista enesele eluase meie sees, valgusta ja pühitse meie südameid, et usus ja Kristuse tundmises kasvame, armastuses tulised ja ahastuses kannatlikud olles alati Sinu juhatusel järele elame ja Sinu läbi igaveseks õndsuseks pühitsetud ja hoitud saame, // kes Sa Isaga ja Pojaga, üks tõeline Jumal, elad ja valitsed igavesti.

Kirikupalved

1. Kõigeväeline, igavene Jumal, halastaja taevane Isa, Sa oled nelipühapäeval oma Püha Vaimu välja valanud ootajate ja palujate peale. Me kiidame Sind selle imearmu eest ja palume, vaata armuga meie peale ja vala jälle oma Püha Vaimu jõed meie põudsetesse südamesse. Sa oled meile seda tõotanud üteldes: „Ma tahan vett välja valada selle peale, kellel janu on, ja veevoolu põudsete peale; ma tahan oma Vaimu valada kõige liha peale!” Sa teed oma sõna tõeks; Sa ei lase meid mitte asjata paluda. Me tohime rõõmsa lootusega oodata. (Issand Jumal, me täname Sind!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Sa Püha Vaim, tule ja täida meid oma andidega, et ka meie Jumala suuri tegusid, mis Jeesuse Kristuse läbi on sündinud, õieti ära tunneme ja austame, kiidame ja kuulutame. Tule, Sa usukindla lootuse Vaim, ärata meie südamed, et need Jumala poole ülendame ja Teda igas hädas lapseliku usaldusega appi hüüame. Ja kui me ei palu nõnda, kui peaksime, siis palu Sina meie eest sõnades väljendamatute ohkamistega. Sa Rahuvaime, kõida meid ühte täielikkuse sidemega, et me ligimesetega armastuses, tasaduses, üksmeeles ja rahu elaksime. Sa kannatlikkuse Jumal, anna meile püsivalt kannatlikku ja kindlat meelt kuni otsani. Sa pühitsuse Jumal, pühitse meid läbi ja läbi. Süüta meis oma püha tuli põlema, et see meie südameis tigiduse ühes kõigi lihaliike himude ja ihadega kaotaks ja hävitaks. (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Tule, Sa igavene valgus, täida meie maa, et ta õitseks ja vilja kannaks õiguses. Valgusta oma rikkalike andidega ka meie Kirikut ja tema kogudusi, meie Valitsust ja tema abilisi, koole ja kodusid, et jumalakartus ja puhtus igal pool valitseks ja me selle headust ja vägevat nõu kuulutaksime, kes meid pimedusest on kutsunud oma imelise val-

guse juure. Tule, Sa väe Jumal, ja kinnita nôtru, ôpeta jõledaile oma teed, tõsta üles, kes on maha langenud, too eksijad tagasi, kutsu ligi, kes kaugel ning kes pimeduses ja surmavarjus käivad. (Sa, Jumal, keeltele meile abi tuleb, aita meid!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Issand Jeesus, meie Õnnistegija taevas, Sa oled ütelnud: „See tuleb teile heaks, et mina ära lähen, sest kui mina ei lähe, siis ei tule Rôõmus-taja mitte teie juure; aga kui mina lähen, siis ma läkitan tema teie juure.” Tee, Issand, oma tõotus ka meile tõeks, läkita meile oma Püha Vaimu, et Ta meid juhataks kõigil teedel, meid surmahädas aitaks, kui viimne tund on käes, ja igavesse ellu saadaks, et me seal igavesel nelipühil Sind, kes Sa Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed, uute keeltega kiidaksime ja austaksime igavesti.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!
Oh kuule mind, oh kuule mind!
Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

2. Issand Jeesus Kristus, Sa meie ülendatud Õnnistegija ning Lunastaja, me kiidame ja täname Sind, et Sa tulid oma rahvast armuga katsuma ja Püha Vaimu väljavalamise läbi oma koguduse maa peale kindlasti rajasid. Sa oled ka meile läkitanud Tema, tarkuse ja mõistuse, nõu ja väe, Issanda tundmise ja kartuse Vaimu, ja iga kord, kui Sind südamest palume, läkitad Sa Tema meile jälle oma tõotust mööda, et me Tema läbi usuksime ja õiges usus pühitsetud ning hoitud oleksime. (Issand Jumal, me täname Sind!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Sa oled oma Vaimu ükskord tulekeeltega läkitanud ja Tema läbi apostlite keeli oma au kiituseks rõõmsaks teinud. Me palume Sind, valgusta Tema läbi ka meie südameid ja sütita nad harduseks, armastuseks, sõnakuulmiseks ja alaliseks Jumala kiituseks. Sa oled Tema kord

lasknud taevast tulla otsegu tuule kohisemises, saada Tema ka meile; ja nagu Sa alguses oma hingeõhu inimesse puhusid, et ta elavaks sai ajalikuks eluks, nõnda tee meid oma Püha Vaimu eluõhu läbi elavaks vaimuliku, igavese elu tarvis. (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Vala oma Vaimu välja oma ristikoguduse üle, et ta kindlasti seisaks ja tõe tunnistusse jääks. Täida Vaimu tulega kõik tema sulased, et nad tulise südame ja rõõmsa suuga Sinu püha evangeeliumi kuulutaksid. Ehi Tema väega käskjalgu, keda Sa nende juure läkitad, kes Sind veel ei tunne. Tema õnnistus voolaku meie Kiriku ja koguduste, sõna-kuulutajate ja kuuljate, õpetajate ja õpilaste, meie maa ja rahva, Valitsuse ja tema abiliste peale. Kosuta ja kinnita meid Tema läbi kõiges hädas ja mures, nõtruses ja ahastuses. (Issand, Sa truu Õnnistegija, kuule meie palvet ja aita meid!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Viimaks, kui meie lahkumise tund kätte jõuab, siis tunnistagu Sinu Vaim ühes meie vaimuga, et me Jumala lapsed oleme. Aita meid Tema läbi ustavaks jääda surmani, et me surmast ja hauast rõõmuga üles tõuseme ja hõiskamisega Sinu õndsasse taevariiki läheme, kus Sind ja Isa ja Püha Vaimu armastame, kiidame ja austame igavesti.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!
Oh kuule mind, oh kuule mind!
Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Laulupalve (collecta) pärast püha õhtusöömaaja talitust

Issand Jeesus Kristus, me täname Sind südamest, et Sina meid armust oma maapealse ristikoguduse liikmeiks oled vastu võtnud ja alati oma sõna ja sakramendiga kosutad ja õnnistad. //Me palume Sind, aita meid oma Püha Vaimu läbi, et me Sinu andeid mitte asjata

ega enestele nuhtluseks vastu ei võta, vaid et need meie usku kasvataksid ja meid pühas elus kinnitaksid, // kuni me pärast seda maist elu Sinu taevase koguduse liikmetena Sind igavesti kiidame ja austame, // kes Sa Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

Kolmainu Jumala pühal (Trinitatis)

Salmid (versiculi)

1. Kiitus ja au olgu Kolmainule Jumalale. Halleluuja!
Isale, Pojale ja Pühale Vaimule. Halleluuja!
2. Me toome kiitust Jumalale, Isale, Pojale ja Pühale Vaimule.
Halleluuja!
Ja austame Teda nüüd ja igavesti. Halleluuja!

Laulupalved (collecta)

1. Halastaja, ustav Issand ja Jumal, Isa, Poeg ja Püha Vaim, Sa püha, kiidetud Kolmainus Jumal, me austame, kiidame ja täname Sind // ja palume Sind, jaga meile kõigile oma jumalikku armu, et õieti usume, kristlikult elame ja õndsasti sureme ja pärast seda vaest maapealset elu pühade inglite ja äravalitutelega Sind palgest palgesse näeme ja Sinu aust igavesti rõõmsad oleme.

2. Kõigeväeline Jumal, taevane Isa, kes Sa kogu maailma oled loonud ja meid oma näo järele valmistanud, // Sina Jumala Poeg, kes Sa meie eest oled inimeseks saanud ja iseennast meie pattude pärast ristil ohvriks annud, — // Sina Püha Vaim, kes Sa sõna ja sakramendi läbi usklikuks teed ja pühitsed, // me palume Sind, Sa ainus, igavene, kõigeväeline Jumal, ärata meid oma nime tõelisele tundmisele, hoia meid õiges usus meie otsani ja tee meid oma armu läbi igavesti õndsaks, // kes Sa elad ja valitsed igavesti.

Kirikupalve

Püha, püha, püha oled Sina, vägede Issand, kõik maa on täis Sinu au. Ole kiidetud, Sa igavene, kõigeväeline Jumal, kes Sa oma olemuse, mida keegi ei suutnud ära tunda, meile oled ilmutanud ning armus ja halastuses ennast meie poole pööranud. Ole kiidetud, Sina Issand Jumal, taevane Isa, kes Sa kõik asjad oled loonud, ülal pead ja valitsed maailma üle, isaliku armastusega meie eest hoolt kannad, meid kaitsed ja juhataad ja taevaliku kutsumise võiduanni poole saadad. — Ole kiidetud, Sina Issand Jeesus Kristus, Isa igavene Poeg, maailma Õnnistegi- ja ning Lunastaja, kes Sa inimeseks ja meie sarnaseks oled saanud, et meie viletsust enese peale võtta, ristil meie eest surra ja meile igavese elu ust avada; Sa oled meid enesele ostnud ja meile meelevaldanna annud Jumala lapsiks saada. — Ole kiidetud, Sina Issand Jumal, Püha Vaim, kes Sa Isast ja Pojast välja lähed ja ikka tuled meid Jumala sõnaga valgustama, sakramendi läbi pühitsema, usku meie südameis põlema süütama ja taevase päranduse pandiks olema. — Ole kiidetud, Sina igavene Kolmainus Jumal, Isa, Poeg ja Püha Vaim, kes Sa kõik meie heaks oled teinud ja meile äraarvamata suurt armu osutanud. (Issand Jumal, me täname Sind!)

(*K O G U D U S*: Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Me palume Sind, Sina suur, imeline Jumal, võta armuga vastu meie kiituselaulud ja palved ning pühitse nad enesele meelepäraseks ohvriks. Hoiame meid oma jumaliku sõna õndsakstegevas tõdes, et igal ajal alandliku usuga sellesse jääme. Anna ka, et selle usu vägi meie elus avalikuks saaks ja me Sind alati sõnakuulmises, õiguses ja pühitsuses teenime. (Issand, kuule meid!)

(*K O G U D U S*: Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Õnnista meie Kirikut ja kogudusi ja kõiki, kes Sind teenivad sõna kuulutades ja Sinu riiki ehitades, et nad Sind, igavest Kolmainust Ju-

malat, alati rõõmsa südame ja suuga tunnistaksid. Varja meie rahvast ja Valitsust ja õnnista nende tööd. Ole armuga kõigi ligi, kes abi vajavad. Ole lesknaistele toeks ja nõuandjaks, kannata hoolt vaestelaste eest, lohuta meid mures ja viletsuses, kinnita nõtruses ja kiusatustes, et me meelt ei heida ega õigelt teelt kõrvale lähe. (Sina, kõigeväeline Jumal, aita meid!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Anna meile, et Sinu armutäiusest armu armu peale võtame niikaua, kui siin maa peal elame, ja kui aeg täis saab, siis tule, Issand Jeesus, Sa vägev surma äravõitja ning Õnnistegija. Aita meid rahu lahkuda, ülestõusmise päeval rõõmuga üles tõusta ja Sinuga igavesse taevariiki minna, kus Sind, Sa kiidetud Kolmainus Jumal, Isa, Poeg ja Püha Vaim, täielikus valguses palgest palgesse näeme, armastame, kiidame ja austame igavesti.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!
Oh kuule mind, oh kuule mind!
Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Laulupalve (collecta) pärast püha õhtusöömaaja talitust

Issand Jumal, Isa, Poeg ja Püha Vaim, me palume Sind, õnnista meile oma sõna ja kallist sakramenti, mis me täna jälle vastu võtsime, // et elavas usus Sinusse jääksime ja Sina oma armuga meisse jääksid, kuni me Sinu igavesse taevariiki jõuame, kus Sind, Sa kiidetud Kolmainus Jumal, austame, kiidame ja kummardame igavesti.

Palvepäeval

Salmid (versiculi)

1. Issand, ära tee meile mitte meie pattu mööda!
Ja ära tasu meile meie ülekohut mööda!

2. Issand, ära heida meid oma palge eest!

Ja ära võta meilt oma Püha Vaimu ära!

Laulupalved (collecta)

1. Kõigeväeline Jumal, armas taevane Isa, kelle halastused ei ole veel lõppenud, Sa oled pika meelega ja rikas heldusest ning tõest, annad andeks ülekohtu ja üleastumise ja patu, kui patused Sinu poole pöörduvad. // Me oleme pattu teinud, oleme jumalakartmatud olnud, oleme Sind sagedasti vihastanud ja teinud, mis on paha Sinu silma ees. // Issand, ära tuleta meele kõike meie endist ülekohtu, vaid heida armu meie peale. // Aita meid, Sa õnnistuse Jumal, päästa meid ja anna meile meie patud andeks oma püha nime au ja oma armsa Poja, meie Õnnistegija Jeesuse Kristuse pärast, // kes Sinuga ja Püha Vaimuga elab ja valitseb igavesti.

2. Püha ja õige Jumal, me tunnistame Sinule üles, et me oleme sagedasti Sinu vastu pattu teinud ja Sinu nuhtluse küll ära teeninud; // me teame aga, et Sinu halastus on palju suurem ja rohkem kui kõige maailma patt, seepärast palume Sind alandlikult: ole meile armuline ja ära arva meile pattusid mitte süüks, // vaid anna armu, et õiget meelega-
randamise vilja kanname, Sinule meelega-
pärases pühitsuses ja õiguses
Sind teenime ja õndsaks saame // Jeesuse Kristuse, Sinu Poja, oma Issanda läbi.

Kirikupalve

LITANIA (vt. lk. 62).

Laulupalve (collecta) pärast püha õhtusöömaaja talitust

Issand Jumal, taevane Isa, Sul ei ole head meelt õela surmast, vaid Sa tahad, et ta oma kurjalt teelt ümber pöörduks ja elaks. // Me täname Sind, et Sa kõik meie patud oma Poja Jeesuse Kristuse peale oled pannud ja meile Temas need alati armus andeks annad, kui me aga süda-

mest usume. // Me palume Sind, kinnita ja kasvata Tema ihu ja vere sakramendi läbi meie usku, armastust ja sõnakuulmist, et me hukka ei lähe, vaid igavesti elame // Sinu armsa Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

Maarja kuulutamise püha

Salmid (versiculi)

Sõna sai lihaks. Halleluuja!

Ja elas kui ühes majas meie seas. Halleluuja!

Laulupalved (collecta)

1. Issand Jumal, taevane Isa, me täname Sind Sinu äraarvamata suure armu eest, et Sina meile vaestele patustele lunastuse oled valmistanud ja oma ainusündinud Poja meie pärast lasknud inimeseks saada. // Me palume Sind, valgusta meie mõistust, et Teda ära tunneme oma ainu Õnnistegija olevat, Tema inimeseks-saamisest, kannatamisest ja surmast rõõmustame ja viimaks õndsaks saame // sellesama Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

2. Issand Jeesus Kristus, Sina elava Jumala Poeg, me täname Sind südamest, et Sina meie liha ja verd ei ole halvaks pidanud, vaid oled ta enese peale võtnud ja meie vennaks saanud, et meid lunastada. // Me palume Sind, valgusta meid oma Püha Vaimu läbi, et me seda Sinu armu õieti ära tunneme, Sinusse kindlasti usume, Sind elu otsani järgime ja viimaks Sinu täevariigi õndsast rõõmust osa saame, // kus Sina Isaga ja Püha Vaimuga, üks tõeline Jumal, elad ja valitsed igavesti.

Kirikupalve

Issand Jeesus Kristus, Sulle olgu kiitus ja au igavesti Sinu suure armastuse eest, et Sa meie liha ja vere oled võtnud, tõeliseks inimeseks

ja meie vennaks saanud, et me Sinu läbi Jumala lapsiks saaksime. Sinu püha inimeseks-saamise läbi oleme meie, põrmu lapsed ja kadunud patused, kõrgesti austatud, õnnistatud ja pühitsetud. (Sind, Issand, täname!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Me palume Sind, ärata meid armulikult, et me Sinu inimeseks-saamise suurde saladusse harduses süveneme, Sulle selle imearmu, süütu kannatamise ja surma eest igal ajal au anname ning Sind armastuses ja ustavuses rõõmsasti teenime. Anna, et õndsakstegev sõna Sinu lunastuse tööst kostaks kõigi rahvaste südamesse maailmas ning Sinu püha nime kõigis paigus tuntaks ja kiidetaks. (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Anna meile, kes Sinu nime kanname, oma Vaimu, et endid täiesti Sinu omaks anname, kõigest patust puhtaks saame ja nõnda Sinu püha sündimise õnnistuse täiesti pärime. Siruta oma käed õnnistades ja kaitstes üle meie maa, meie Valitsuse ja tema abiliste, Kiriku ja koguduste, Sinu sõna kuulutajate ja Sinu armastusetöö tegijate, vanemate ja laste, haigete ja surijate üle. Ole kõikide ligi, kes Sind ootavad. (Kuule nende palumist ja aita neid!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Kasvata oma elava sõna ja armurikka sakramendi läbi meie sees vilja, mis püha ja laitmatu on Sinu ees, uut inimest, kes Jumala sarnaseks on loodud tõelises õiguses ja pühitsuses. Valmista meid rahvaks, kes on usin heale tööle ja kelle üle Sina kui Kuningas võid igavesti valitseda.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!
Oh kuule mind, oh kuule mind!
Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Laulupalve (collecta) pärast püha õhtusöömaaja talitust

Issand Jeesus Kristus, Sa said inimeseks, et meie heaks maa peal elada ja surra; // me täname Sind, et Sa meile täna jälle püha altari-sakramendi läbi oled osa annud oma ihust ja verest, mis igaveseks lepi-tusohvriks meie pattude eest on antud ja ära valatud. // Me palume Sind, aita meid oma Püha Vaimu läbi, et ikka täielikumalt Sinu jüng-riteks saaksime ega enam pattu teeni, vaid niikaua kui veel maa peal elame, Sinule elame, ja kui surmatund tuleb, Sinule sureme ja Sinu läbi õndsaks saame, // kes Sa Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

Jaanipäeval

Salmid (versiculi)

1. Valmistage Issanda teed. Halleluuja!
Tehke Tema teerajad tasaseks. Halleluuja!
2. Kiidetud olgu Issand, meie Jumal. Halleluuja!
Et Ta on tulnud katsuma ja saatnud lunastuse oma rahvale.
Halleluuja!

Laulupalved (collecta)

1. Kõigeväeline Jumal, halastaja Isa, me palume Sind, valgusta ja juhata meid oma Püha Vaimu läbi, et Sinu rahva tõeliste liikmetena siin alati õnnistuse teed käime ja Sinu sulase Johannese läbi meile antud elusõna vastu võttes ikka jääme oma ainu Õnnistegija, Jeesuse Kristuse juure, // kes Sinuga ja Püha Vaimuga, üks tõeline Jumal, elab ja valitseb igavesti.

2. Issand Jumal, taevane Isa, Sa oled oma sulase Ristija Johannese läbi lasknud oma rahvale kuulutada, et Jeesus Kristus on süüta Jumala Tall, kes maailma patud kannab, // me palume Sind: valgusta meid oma Püha Vaimu läbi, et see tunnistus meid igal ajal kinnitaks ja rõõmus-

taks ning me kindlasti õiges usus seisaksime ja viimaks kõigi usklikega igavesest elust osa saaksime // sellesama Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

Kirikupalve

Kõigeväeline, igavene Jumal, meie Issanda Jeesuse Kristuse Isa, me kiidame Sind südamest, et Sa oma kõrgesti kiidetud Pojale, meie Issandale ja Õnnistegijale käsuõpetuse ja prohvetite läbi ning aja täis saades ka Ristija Johannese läbi oled teed valmistanud. Me austame Sinu püha nime. (Issand Jumal, me täname Sind!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Me palume Sind, Issand, anna, et Sinu sõna meis elavaks saaks ja väge võtaks ning me õieti meelt parandaksime ja südamest Temasse usuksime, kes meile on saanud tarkuseks ja õiguseks, pühitsuseks ja lunastuseks. (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Kinnita ja hoia meid kindlasti maailma ja meie oma südame kiusatustes, et me ei oleks pilliroo sarnased, mis tuultest kõigutatakse, vaid kindla ja julge meelega Sinu sõnasse jääksime. (Issand, meie Jumal, ole alati meiega ja aita meid!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Aita ja õnnista oma Kirikut kogu maailmas ja iseäranis meie maal. Anna ristirahvale igal pool ustavaid karjaseid ja õpetajaid, kes nõnda kui Johannes juhatavad Jumala Talle poole, kes maailma patud kannab. Lase oma valgus kogu maailma paista, et ka need, kes alles pimeduses ja surmavarjus istuvad, seda näeksid ja Sinu poole pöörduksid. Ärata meis ikka enam ja enam südamlikku igatsust igavese õndsuse järele. Vala oma armu rohkesti välja meie maa ja rahva, Valitsuse ja te-

ma kaastööliste peale, kes seisavad rahva teenistuses. Viimaks, kui meie aeg täis saab, siis anna meile, Issand Jeesus, et me pärast surma ja hauda kiites ja hõisates Sinu igavesse taevariiki läheme, kus Sina Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!
Oh kuule mind, oh kuule mind!
Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Laulupalve (collecta) pärast püha õhtusöömaaja talitust

Issand Jeesus Kristus, Sa Jumala Tall, kes maailma patud ära kandsid ja iseennast meie eest ristil ohvriks andsid, // me palume Sind, puhasta meid oma ihu ja vere sakramendi läbi kõigest patust ja kinnita meid uueks eluks õiges usus, südamlikus armastuses ning tõsises sõnakuulmises, et meil ükskord osa oleks Sinu igavesest taevariigist ja me Sind rõõmuga kiidaksime ja austaksime, // kes Sa Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

Lõikusepühal

Salmid (versiculi)

1. (Pärast rohket lõikust):
Maitske ja vaadake, et Jehoova on hea. Halleluuja!
Väga õnnis on mees, kes tema juure kipub. Halleluuja!
2. (Pärast kasinat lõikust):
Issand on ligi kõigile, kes teda tões appi hüüavad. Halleluuja!
Tema kuuleb nende kisendamist ja päästab nad ära. Halleluuja!
3. (Viljaikalduse puhul):
Meie Jumal on Päästja. Halleluuja!
Ja Jehoova, Issand, saadab surmast välja. Halleluuja!

Laulupalved (collecta)

1. (Pärast rohket lõikust):

Issand Jumal, taevane Isa, me täname Sind, et Sa selle aasta oma heaga kui krooniga oled ehtinud. Sa oled meile, kes seda tõesti ei ole ära teeninud, kõike, mis ihutoiduseks ja tarviduseks vajame, armust rohkesti jaganud. // Anna, et me seda tänuliku südamega tunneme ja Sinu andeid Sinu tahtmist mööda õigesti tarvitame, ning aita, et meid ajaliku elu lõppedes hea nisuna Sinu taevasesse aita kogutaks // Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

2. (Pärast kasinat lõikust):

Issand Jumal, taevane Isa, Sina jagad häid andeid oma igavest tarkust mööda ja annad ka hirmu meile õpetuseks ja õnnistuseks; // me täname Sind, et Sina ei ole meile armu keelanud, nõnda nagu me seda küll oleme ära teeninud, vaid oled seda ka sel aastal meile jälle osutanud. // Me palume Sind: õnnista seda kasinat osa, mis me lõigata saime, sest kõik, mis me saame, olgu pisut või palju, tuleb Sinu käest. Anna, et seda tänuga vastu võtame ja tarvitame ning alati Sinusse uskudes ja üksteist armastades Sinu teedel käime, // kes Sa Pojaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

3. (Viljaikalduse puhul):

Püha Jumal, Sa oled õige ja teed õigust, me tunnistame, et oma patudega Sinu raske karistuse oleme ära teeninud. // Me tuleme kahetseva südamega ja palume Sind, halasta meie peale, jaga meile armulikult oma vägeva käega igapäevast leiba, hoi a nälgi meist eemal, tee, et Sinu abile alati kindlasti loodame ja Sinu ees armu leiame // Jeesuse Kristuse, Sinu Poja, meie Õnnistegija pärast.

Kirikupalved

1. (Pärast rohket lõikust):

Kõigeväeline Jumal, halastaja Isa, Sa kõige hea ja täiusliku anni jagaja, Sa oled ka sel aastal oma helde isakäe meile lahti teinud ja maad

heaga õnnistanud; Sina oled meile õigel ajal vihma ja päikesepaistet saatnud, oled viljale väljal sigidust annud, nõnda et seda rõõmuga saime koristada ja koguda. Selle Sinu isaliku helduse ja hoolekandmise pärast, mida me tõesti ei ole ära teeninud, kiidame Sind südame ja suuga ning tuleme Sinu palge ette rõõmuhäälega. (Issand Jumal, me täname Sind!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Me palume Sind, anna, et me oma igapäevast leiba tänuga vastu võtame. Õpeta meid ajalikes ja kaduvais asjus ustavad olema, et Sa meie kätte kadumatut ja igavest vara võiksid usaldada. Õpeta meid Sinu andeid hästi tarvitama Sinu auks ja ligimese kasuks ning ikka meeles pidama, et me Sinu vaimulik põllumaa oleme ja Sina oled lõikuse isand. kes meie südameisse sõna ja heategude läbi head seemet oled külvanud ja meie juurest ka head vilja otsid. Pühitse meid oma väe läbi ja aita, et me lihale ei külvaks enestele hukatust, vaid vaimule külvates lõikaksime igavest elu. (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Õnnista maad ja linna, hoia meid armulikult õnnetuse ja kahju eest. Ehita ja hari oma Kirikut igal pool, et tema väljad haljendaksid, õitseksid ja vilja kannaksid tarkuses, õiguses ning pühitsuses. Saada korda, et kõik paganad kogutaks Sinu aitadesse. Sinu rohke õnnistus hingaku meie maa ja rahva peal, Valitsuse ja kõigi peal, kes seisavad rahva teenistuses, et nad rõõmuga oma tööd teeksid ja me sellest tööst head vilja lõikaksime rõõmuks enestele ja auks Sinule, meie Jumalale. Vaata armusilmadega vaeste ja hädaliste peale, iseäranis mahajäetute ja rusetute, leskede ja vaestelaste peale ja kannu nende eest hoolt, otsegu isa oma laste eest hoolitseb. (Sina, tõe ja halastuse Jumal, ole meiega ja aita meid!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Issand Jeesus, Sa meie ainus Õnnistegija ning Lunastaja, anna meile viimaks, kui selle elu silmaveekülv on lõpetatud, rõõmuga lõigata ja täida meid siis oma koja rohkete andidega, et meil iialgi enam nälga ega janu ei oleks, vaid elu ja kõike rohkesti igaveseks ajaks.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!
Oh kuule mind, oh kuule mind!
Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

2. (Pärast kasinat lõikust) :

Kõigeväeline Jumal, halastaja Isa, Sina ei ole tänavu maa vilja nii rohkesti lasknud sigida ja kasvada, kui meie soovisime ja lootsime. Ometi on see Sinu suur heldus, et tohime tunnistada: Sinu halastus ei ole veel lõppenud ja Sinu mõtted on ometi rahumõtted. Sellepärast me kiidame Sind ka selle kasina lõikuse puhul, sest me ei ole sedagi väärt, mis Sa meile armust oled annud. (Issand Jumal, me täname Sind!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Me tunneme seda ja tunnistame Sulle, Issand Jumal, et me Sinu hirmuandmise küll oleme ära teeninud; me oleme mitmeti Sinust taganenud, sagedasti seisnud Sinu püha tahtmise vastu, käinud omaenese südame tühjade mõtete järele ning teinud seda, mis paha on Sinu ees. Sa helde taevane Isa, ole meile armuline ja anna kõik meie üleastumised andeks, miska Sind oleme vihastanud, ning aita, et Sinu hirmuandmine meid tõsisele meele- ja eluparandamisele saadaks. (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Ära keela sellele, mis oleme lõiganud, oma õnnistust, ja tee, et me ka Sinult saadud vähemat andi halvaks ei pane, vaid sedagi igapäev tänu-ga vastu võtame ja kõike, mis Sa meile annad, Sinu tahtmise järele tarvitame. Kasvata meis lapselikku lootust Sinu isalikule ustavusele ja

hoolitsusele, et ükski meist meelt ei heidaks. Kanna hoolet iseäranis puudustkannatajate eest. Keela ära ahnus ja omakasupüüdmine. Aita rikkaid ja jõukaid, et nad oma südamed avaksid vaestele ja hädalistele ja kui õiged majapidajad Sinu armuvarade üle heal meelel Sinu andeid kõigiga jagaksid, kellel puudus on. Aga meid kõiki aita, et meie elus ikka enam Sinu õigete laste meel ja tegu avalikuks saaks. (Sina, ustav Issand, aita meid!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Õnnista, armuline Jumal, meie maad ja rahvast, Valitsust ja kõiki, kes rahva teenistuses seisavad, et nad alati kui Sinu sulased oma tööd teeksid. Anna, et Sinu õndsakstegevat sõna meile rohkesti kuulutataks ja me sellest taevasest hingemannast igas hädas lohutust ja kinnitust vastu võtaksime. Läkita õnnistuse sõnumid nende juure, kes alles pimeduses ja surmavarjus käivad, et ka nemad Sind tundma õpiksid ja Sinu poole pöörduksid. Aga viimaks, Issand Jeesus, meie Õnnistegija, päästa meid kõigest selle maailma ahastusest ja hädast ning vii meid oma igavesse taevariiki, kus õndsas valguses rõõmuga Sind kiidame ja austame igavesti.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!
Oh kuule mind, oh kuule mind!
Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

3. (Viljaikalduse puhul): Litanía (vt. lk. 62).

Laulupalved (collecta) pärast püha õhtusöömaaja talitust

1. (Pärast rohket lõikust):

Issand Jumal, taevane Isa, me täname Sind südamest, // et Sa meid oma suurest armust oled õnnistanud nii ajaliku varaga kui ka taevalike andidega, oma õndsaks tegeva sõnaga ja Jeesuse Kristuse, oma Poja sakramendiga. // Me palume Sind: aita oma Püha Vaimu läbi, et Sind

siin maa peal armastuses ja ustavuses teenime, alati Sinu teedel käime ja Sinu heldust kiidame, kuni pärast seda elu Sind igavesti kiidame ja austame, // kes Sa Pojaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

2. (Pärast kasinat lõikust):

Igavene, halastaja Jumal ja Isa, me täname Sind südamest, //et Sa meid oma sõnaga oled õpetanud ja oma armsa Poja sakramendi läbi kosutanud, ning palume Sind: aita, et need Sinu armuannid meile rohket õnnistust tooksid. // Saada patune muretsemine meie südamest eemale ja anna oma Püha Vaimu abi, et me Sinu heade lastena kindlasti Sinusse usume ja üksteist tõemeelel armastame // sellesama Sinu Poja, meie Issanda läbi.

3. (Viljaikalduse puhul):

Igavene, kõigeväeline, halastaja Jumal, me täname Sind, et Sa meie koormatud südameid oma sõnaga oled manitsenud ja kinnitanud ning armurikka sakramendiga kosutanud. // Me palume Sind: halasta meie peale ning aita, et me iialgi meelt ei heida, vaid usulootuses alati Sinu abi ootame, Sind sõnakuuleliku eluga täname ning austame, kuni pärast kõiki selle aja kannatusi Sind igavesti austame ja kiidame, // kes Sina, Isa, Poeg ja Püha Vaim, üks tõeline Jumal, elad ja valitsed igavesti.

Usupuhastusepühal

Salmid (versiculi)

1. Teist alust ei või ükski seada kui aga see, mis juba seatud on.

Halleluuja!

See on Jeesus Kristus. Halleluuja!

2. Käsü lõppsiht on Kristus. Halleluuja!

Õiguseks igäühele, kes usub. Halleluuja!

Laulupalved (collecta)

1. Kõigeväeline, halastaja Jumal, me täname Sind, et Sa oma viinapuu, oma püha evangeeliumi koguduse meie keskele oled istutanud. // Me palume Sind, tule teda katsuma, et tema vili rohkeks saaks ja Sinu kogudus ikka enam leviks, // ja meie Sinu viinamäel Sinu varju all rahulikult elaksime, Sinu vaimulikest varadest, sõna selgest õpetusest ja pühist sakramentidest, osa saaksime ja viimaks igavese elu päriksime Jeesuse Kristuse, Sinu Poja, meie Issanda läbi.

2. Issand Jeesus Kristus, kelle sõna tuul ja meri kuulevad, me tunneme, et me ilma Sinu kinnitusega selle maailma tuulte ja tormide vastu ei suuda seista. // Oh aita, Issand! Anna oma kogudusele õnne ja rahu ja kaitse oma laevukest vägevasti uhkete lainete mässu eest, et meie kartlik süda lohutust leiaks ja nõder usk alati tugev oleks Sinu armus, // kes Sa oma koguduse üle valvad ja valitsed kui ainus, kõigeväeline abimees, kiidetud igavesti.

3. Issand Jeesus Kristus, Sa oma koguduse Issand ja pea, me täname Sind, et Sa oma evangeeliumi Kirikut siitsaadik kõigis tormides ja kiusatustes armulikult oled kaitsnud ja varjanud. // Me palume Sind: võta teda ka edaspidi oma hoole alla, et ta kõigis hädaohtudes püsima jääks ja viimaks kõigest selle aja viletsusest Sinu ausse ülendataks, // kes Sa Isaga ja Püha Vaimuga, üks tõeline Jumal, elad ja valitsed igavesti.

Kirikupalve

Halastaja, igavene Jumal ja Isa, me kiidame Sind, et Sa oma koguduse eest oled armulikult hoolt kannud ja oma õndsakstegeva evangeeliumi tema puhtuses ja selguses valge ette toonud. Sinu suur vägi oli nendega, keda Sina valisid seda korda saatma, nõnda et Sinu sõna on võinud vabalt levida maailmas ja Sinu nimi suureks saada nende juures, kes usuvad. (Issand Jumal, me täname Sind!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Me kahetseme südamest, oh Issand, Sina ustav Jumal, et me ei ole alati kui valguse lapsed Sinu evangeeliumi selges valguses käinud ega puhta õpetuse õnnistusest puhta eluga tunnistust annud. Meie üleastumised oleksid küll väärt, et Sa tuleksid ja meie küünlajala ta asemelt ära nihutaksid. Aga me palume Sind südamest, Sa kannatlikkuse Jumal, halasta veel meie peale ja ära mine kohtusse oma sulastega. Ära võta meilt tõesõna, sest Sinule me loodame. Valgusta meie südameid eluvalgusega ja hoiä meid ning meie lapsi südametunnistuse täielikus vabaduses. (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Kaitse ja hoiä, kõigeväeline Jumal, meie maad ja rahvast, Valitsust ja kõiki, kes rahva teenistuses. Anna meile seda armu, et meie maal Sinu tõde ja õigus elaksid, ja kaota kõik ülekohus ning jumalakartmatu elu. Vaata igal pool armuga oma evangeeliumi-koguduse viinamäe peale, mis võitluse ja vaevaga, palve ja silmaveega on istutatud; hoiä ja kaitse teda kõigis paigus oma vägeva käega. Ole oma armuga ligi meie Kirikule ja kogudustele, õnnista sõnakuulutamist ja kuulmist ning õpetamist koolis ja kodus. Keela neid kangesti, kes tõtt lihameele järele kurjasti tarvitavad, ja eemalda meist eksimõtted, mis tahaksid Sinu sõna kindlat alust tühjaks teha. (Issand, ole meiega ja aita meid!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Issand Jeesus, ärgu võitku põrguvärad Sinu kogudust ära, vaid anna, et Sinu sõnale jääks võit, et ta jookseks ja kasvaks ning leiaks teed kõigi rahvaste juure. Issand, ole meiega, kuni meie pärast selle ajaliku elu võitlust ja viletsust Sinu rahumajadesse taevasse läheme, kus me Sind palgest palgesse näeme ja selges rõõmus ning õnnistuses kiidame ja austame igavesti.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!

Oh kuule mind, oh kuule mind!

Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Laulupalve (collecta) pärast püha õhtusöömaaja talitust

Issand Jeesus Kristus, me täname Sind südamest, // et Sa meid oma selge ja õndsakstegeva evangeeliumi Kiriku liikmeiks oled kutsunud ja meile temas oma püha sõna ja armurikast sakramenti jagad. // Me palume Sind, aita oma Püha Vaimu läbi, et me õiges usus seistes siin maa peal Sinu koguduse elavaiks ja ustavaiks liikmeiks saame ning ikka jääme, viimaks kõigi usklike ja äravalitud hingede pärandusest taevas osa saame, // kus Sina Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

Piiblipühal

Salmid (versiculi)

Sinu sõna on mu jalale lambiks. Halleluoja!
Ja valguseks mu jalgteel. Halleluoja!

Laulupalved (collecta)

1. Kõigeväeline, halastaja Jumal, Sa oled isalikust heldusest meile oma sõna annud valguseks kõigil meie teedel. // Me palume Sind: anna, et see ka meie südameisse paistaks ning et meie, pimedusest päästetud. Sind, oma Jumalat, ja Sinu tahtmist ära tunneksime, // valguse lastena Sinu sõna järele elame, Sinu armule elus ja surmas loodame ja viimaks õndsaks saame // Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

2. Jehoova, Sinu heldus on taevas, Sinu tõsidus ulatab ülimate pilvedeni, Sinu juures on eluallikas, Sinu valguses näeme valgust. // Aita, et Sinu elav sõna saaks valguseks kõigile inimestele ja et ükski rahvas ega maa tema paistusest ilma ei jääks, vaid kõikide südameis tõuseks koidutäht, Sinu Poeg, Jeesus Kristus, // kes Sinuga ja Püha Vaimuga elab ja valitseb igavesti.

Kirikupalve

Issand Jumal, taevane Isa, Sa tahad, et kõik inimesed õndsaks saaksid ja tõe tundmisele jõuaksid. Me kiidame ja austame Sind igavesti, et Sa oled meile oma armsa Poja, meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi oma püha, õndsakstegeva evangeeliumi annud ja seda ka prohvetite ja apostlite läbi lasknud kallisse piibliraamatusse kirjutada. Sellest võime igapäev hingetoidust võtta, Sinu isalikku südant ära tunda ja oma hingedele lohutust, õnnistust ja rahu leida. (Me täname Sind, Issand Jumal!)

(*K O G U D U S* : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Ärata meid oma Püha Vaimu läbi, et ikka täielikumalt mõistame. Missugused tarkuse ja õnnistuse varad Sinu armurikkasse sõnasse on tallele pandud. Ava meie silmad, et tunneme pimedust oma maises südames ja ikka kindlama igatsusega Sinu sõna selge valguse poole tungime. Kasvata meis janu õiguse järele, et elava vee allika juure tuleme ja sellest Sinu meelepäraseks uueks eluks rammu võtame. (Issand, kuule meid!)

(*K O G U D U S* : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Issand, Sina oled tõotanud anda oma sõnale lahtise ukse kõigi rahvaste juure, et kõik Sind tunneksid, õige usu juure jõuaksid ja igavese elu päriksid. Me palume Sind: aita meid, et ikka hoolsamalt kristlikus armastuses Sinu õndsakstegeva sõna levitamise tööst osa võtame. Näita ja valmista Sina ise uusi teid, mida kaudu Sinu sõna võiks tungida rahvaste ja koguduste keskele ning haarata noori ja vanu. Kaitse ja hoia, mis Sa oma sõna läbi oled ehitanud, ja keela tõe vaenlasi seda rikkmast ja hävitamast. Rõõmüsta oma sõnaga kurbi, kinnita nõtru, kutsu eksijad tagasi, toeta komistajaid, tõsta langenud üles. Olgu Sinu sõna meile valguseks meie teedel, ja aita, et me temast iialgi ei tagane. (Issand, Sa tõe Jumal, aita meid!)

(*K O G U D U S* : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Õnnista oma ristikogudust, tema karjaseid ja karju ning hoia neid alati oma püha evangeeliumi selge kuulutuse juures. Võta oma varju alla meie maa ja rahvas, meie Kirik ja kogudused, ja aita, et Sinu sõna oleks meile igapäevaseks saatjaks ning teenäitajaks meie rändamisel selle elu kõrvest läbi tõotatud taevasele Kaananimaale, kus me mitte enam ainult ei usu, vaid Sind palgest palgesse näeme ja kõigi õndsate äravalitud hingede seltsis igavesti armastame, kiidame ja austame.

[KOGUDUS: Oh Jeesus Krist!
Oh kuule mind, oh kuule mind!
Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Laulupalve (collecta) pärast püha õhtusöömaaja talitust

Kõigeväeline, halastaja Jumal, me täname Sind, et Sa oma õndsaks-tegeva sõna oled annud, ja meile oma püha sakramendi läbi jõudu jagad selle järele elada ja käia. // Me palume Sind, olgu tema õnnistus ka täna ja edaspidi meiega, et meie usk saaks kindlamaks ja hingeramm kasvaks ning me kiusatustest võitu saades Sind ustavalt teenime, // kes Sina, Isa, Poeg ja Püha Vaim, üks tõeline Jumal, elad ja valitsed igavesest ajast igavesti.

Misjonipühal

Salmid (versiculi)

1. Te väraavad, tõstke oma pead üles, ja te igavesed ukсед, saage kõrgeks. Halleluuja!
Et au kuningas võib sisse tulla. Halleluuja!
2. Kiitke Jehoovat, kõik paganad. Halleluuja!
Austage Teda, kõik rahvad. Halleluuja!

Laulupalved (collecta)

1. Issand Jumal, taevane Isa, Sina tahad oma suures armius ja halastuses, et kõik inimesed õndsaks saaksid, ja oled sellepärast käskinud kõigile rahvastele oma armu kuulutada: // me palume Sind, anna, et seda käsku heameelega ja rõõmsasti täidame, ja ärata selleks meis armastust nende vastu, kes alles pimeduses ja surmavarjus istuvad. // Aita, et me oleksime hoolsad Sinu riiki levitama ja kasvatama, nõnda et nemadki ühes meiega Sinu poole pöörduksid ja hukka ei läheks, vaid Sind tunneksid, südamest Sinusse usuksid ja õndsaks saaksid // Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

2. Issand Jumal, taevane Isa, Sina tahad, et kõik inimesed peavad õndsaks saama ja tõetundmisele tulema, // sellepärast palume Sind: läkita käskjalad Sinu halastusest tunnistama ja Sinu õnnistust kuulutama rahvastele, kes veel pimeduses elavad. // Saagu tõeks Sinu armurikas tõotus, et paganad käivad Sinu valguses ja kuningad Sinu auhiilguses, mis ilmunud on Jeesuses Kristuses, Sinu ainusündinud Pojas, // kes Sinuga ja Püha Vaimuga elab ja valitseb igavesti.

Kirikupalved

1. Kõigeväeline, igavene Jumal, halastaja taevane Isa, kiitus ja au olgu Sinule Sa oled oma ainusündinud Poja läkitanud maailma patust ja surmast lunastama ning oled Tema ülendanud oma paremale käele taevas ja kogudusele peaks pannud kõigis asjus. Sellest ajast peale ehitatakse Sinu õndsuse riiki, Sinu armu ja tõe õnnist riiki surma võimule alluvas maailmas. (Issand Jumal, me täname Sind!)

(*K O G U D U S* : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Me palume Sind, armas taevane Isa, anna meile rohkesti oma Püha Vaimu, et meil õiget usku ja tõsist armastust oleks Sinu ja kõigi meie vendade vastu. Saagu nende vaeste häda ja viletsus, kes alles Sinust

kaugel pimeduses ja surmavarjus käivad, astlaks, mis meile rahu ega asu ei anna, kuni me omalt poolt Sinu tahtmist mööda oleme ustavalt aidanud, et ka nende üle nimetataks Issanda Jeesuse Kristuse nime, kes on kõigi inimeste ainus Õnnistegija ning Lunastaja. (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Issand Jeesus, ole Sina ise evangeeliumi käskjalgadega, kes paganaile Sinu nime kuulutavad. Ehita neid palvevaimuga ja kannatliku usuga. Toeta neid vaevas, tagakiusamistes ja hädaohtudes ning anna neile kinnituseks ja rõõmustuseks nende külvist head vilja näha. Ärata ikka uusi töötegijaid, kes Sinu sõna paganaile viivad, ja õnnista neid asutusi, kus selle töö tegijaid õpetatakse ja valmistatakse. Olgu ka meie väikesed annid Sinu meelepärast, tee meid ikka usinamaks, ustavamaks ja rõõmsamaks Sinu riigi levitamise töös. (Issand, kes Sa kõigi palvetajate abimees oled, aita meid!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Viimaks palume Sind, Issand, meie Õnnistegija, kinnita ja kasvata oma riiki meie keskel. Õnnista meie maad ja rahvast ning Valitsust ja kõiki, kes seisavad tõe ja õiguse teenistuses meie maal; ära keela oma õnnistavat abi meie Kirikule ja tema valitsusele; niisuta oma Vaimu kastega meie Kiriku põlde, et need haljendaksid, õitseksid ja vilja kannaksid. Saada eemale kõik, mis on rikutud ja paha meie juures ja meie sees. Sinu sõna jooksku ja kasvagu, et maa saaks täis Sinu tundmist, nagu vesi merekohti katab, ning Sinu püha nime kiidetaks päevatõust loojakuni, kuni me seda pärast surma ja hauda Sinu õndsas taevariigis kõigi inglite ja äravalitud hingedega kuulutame, kiidame ja austame igavesti.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!

Oh kuule mind, oh kuule mind!

Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

2. Kirikupalve Kristuse ilmumise pühal.

Laulupalve (collecta) pärast püha õhtusöömaaja talitust

Kõigeväeline, halastaja Jumal, me täname Sind, et Sa meile oma sõna ja sakramendi oled annud. // Me palume Sind, aita, et Sinu armuandeid õigesti vastu võtame ja tarvitame ja tõelisiks valguse lapsiks saame. // Sina oled meid kõiki kutsunud abimeesteks Sinu riigi ehitamise ja levitamise töös ja käskinud õndsakstegevat evangeeliumi nendele viia, kes veel pimeduses käivad. // Aita meid, Issand, et usinasti ja hoolega Sinu käsku täites ustavalt läkitustöös kaasa aitame. Ärgu leitaagu meid laisad sulased olevat, kes küll Sinu tahtmist tundsid, aga selle järele ei teinud. Anna, et me pärast tööd rõõmuga Sinu õndsasse taeva riiki saaksime, // kus Sina, kõrgesti kiidetud Kolmainus Jumal, Isa, Poeg ja Püha Vaim, elad ja valitsed igavesti.

Kiriku pühitsemise päeval

Salmid (versiculi)

1. Jehoova, ma armastan Su koja asukohta. Halleluuja!
Ja Sinu auhiilguse asupaika. Halleluuja!
2. Oh, mis püha on see paik. Halleluuja!
Siin on tõesti Jumala koda. Halleluuja!
3. Tulge Ta väravaist sisse tänuga. Halleluuja!
Ja Tema õuedesse kiitusega. Halleluuja!

Laulupalved (collecta)

1. (Uue kiriku pühitsemisel):

Helde, halastaja Jumal ja Isa, Sa oled meile oma õndsakstegeva sõna annud ja nüüd ka selle koja oma nime auks pühitsenud. // Me palume Sind, anna, et siin alati ustavad töötegitjad oleksid Sind teenimas,

kes kogudust Sinu abiga tõesti ehitavad, nõnda et selles kojas põlvest põlveni Sinu nime pühitsetakse ja Sinu riiki kasvatatakse, // kes Sa Pojaga ja Püha Vaimuga ühes elad ja valitsed igavesest ajast igavesti.

2. (Kiriku nime- või aastapäeval):

Issand Jumal, taevane Isa, me tuleme Sinu juure hõiskamisega ja kiidame Sind rõõmulauludega. Õndsad oleme meie, kes Sinu kojas elame, me tahame Sind alati kiita. // Üks päev Sinu õuedes on parem kui muid tuhat. Sina, Jumal, oled päike ja kilp. Sina, Issand, annad armu ja au, ei Sa keela head neile, kes laitmata elavad. Sina hoiad neid kui karjane ja ülendad neid igaveseks ajaks // Jeesuse Kristuse, oma armsa Poja, meie Issanda läbi.

Kirikupalved

1. (Uue kiriku pühitsemisel):

Kiidetud Kolmainus Jumal, Isa, Poeg ja Püha Vaim, me ülendame Sinu püha nime, et Sa meile oma õndsakstegeva armuõpetuse oled annud ja seda nüüd ka selles uues jumalakojas esimest korda lasksid kuulutada. See on Sinu armuline tahtmine, et Sinu sõna edaspidi siin alati elaks ja meid juhataks ja kinnitaks. (Issand Jumal, me täname Sind!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Me palume Sind, kaõta meie seest kõik kuri nõu ja tahtmine, et tõelises meelearandamises Sinu poole pöördume, — ja kui siia tuleb ära kadunud poeg või tütar igatsedes Sinu armu otsima, siis võta ta vastu ja anna talle andeks tema eksimused ja süü. — Me palume Sind, Issand Jeesus, Sa ustav Õnnistegija, tuleta meile siin oma põhjatut armastust alati meele, et laseksime endid äratada Sinu kutsumist kuulma ja Sinu järele käima. Ärgu üteldagu meist ega sellest kogudusest: Kui mitu korda olen mina sinu lapsi tahtnud koguda, otsegu kana oma

poegi oma tiibade alla kogub, ja teie ei ole mitte tahtnud! — Me palume Sind, Issand Jumal, Püha Vaim, täida ja valgusta meid, et enne kui see on hilja, ära tunneme, mis meie rahuks tarvis läheb, ja sõna, mis meie hinged võib õndsaks teha, heal meelel kuuleme ning kaunis ja heas südames hoiame. — Tõmba ka need enese juure, kes veel Sinust kaugel on, et eksiteele sattunud tagasi tuleksid ja pimeduses istujad eluvalgust näeksid. (Kuule meid, Sa ustav Jumal!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Kaitse armuga oma ristikogudust kõigis paigus. Vala oma õnnistust rohkesti meie Kiriku, maa ja rahva, Valitsuse ja kõigi üle, kes rahva teenistuses; anna neile alati tarka südant, ausaid mõtteid, häid nõuandjaid, ja aita neid kõiki rahulikku ja vaikset elu elada jumalakartuses ja aususes. Õnnista neid, kes selle kiriku on ehitanud ja ka neid, kes nõu ja teoga ehitamise tööd on edendanud. Hoiame meid õnnetuste ja kahju eest, ole lesknaiste hoolekandja ja vaestelaste isa, halasta kõikide peale, kes viletsusse, vaesusse, haigusse või muusse ahastusse on sattunud, ja aita igatüht tema hädas. (Issand, me palume Sind, ole meiega ja aita meid!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Kui me oma maapealse teekonna oleme lõpetanud ja Sa meid siit ära kutsud, siis, Issand Jeesus, meie Õnnistegija ning Lunastaja, jää meie juure! Tee, et sureme Sinu armus, siit lahkume Sinu rahu, hauas hingame Sinu varju all, üles tõuseme Sinu väes ja hõiskamisega Sinu taevase au kotta ja riiki tuleme, kus suur usklike ja äravalitute kogudus kõigist rahvastest ja keeltest koos on Sind ja Isa ja Püha Vaimu kiitmas ja austamas igavesti.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!

Oh kuule mind, oh kuule mind!

Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

2. (Kiriku nime- või aastapäeval):

Igavene Jumal, halastaja taevane Isa, me kiidame Sind, et Sa selle koda oma nime auks ja kogudusele õnnistuse-asemaks oled pühitsenud. Sinu varju all on ta nüüd ( ) aastat seisnud. Ühest aastast teise on temas õndsakstegev evangeelium Jeesusest Kristusest, Sinu Pojast, meie Õnnistegijast ja Lunastajast, kuulutatud ning Tema armurikast sakramenti jagatud õnnistuseks kõigile, kes seda usklikult on vastu võtnud. Näljaseid on täidetud heade andidega ja janunejad on saanud kosutust hingele, nõdrad leidnud kinnitust ja uut rammu, rusukspeksetud südamed on vastu võtnud lohutust ja parandust. Sellepärast kuulutame rõõmsasti Sinu heldust ja kiidame Sinu püha nime lauldes. (Issand Jumal, me täname Sind!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Me palume Sind, kaitse seda koda ja kogudust, kellele see püha koda on Sinu auhiilguse asupaigaks. Hoia teda ka edaspidi oma isaliku varju all ning õnnista oma rohke armuga. Kostku Sinu selge elusõna vaimu ja väe tunnistajana siit kantslist alati õigesti ja puhtasti kõigi kuulajate avatud südamesse. Aita pihtilisi tõsise pattukahetsemise ja siira ülestunnistamisega vaimus Sinu kohtujärje ees seista ning kindlas usus armukuulutust vastu võtta. Õnnista pühale õhtusöömaajale tulemist igatsejaile, et nad Sinu armsa Poja püha ihu ja kallist verd vääriliselt vastu võtaksid. Hoia meid selle eest armulikult, et meile õnnistuseks ja eluks antud taevalik and kellelegi ta oma süü läbi surmaks ja nuhtluseks ei tuleks. Õnnista pruutpaare, kes siin Sinu palge ees eluaegseks lepinguks üksteisele käe annavad. Olgu nende abielu alati ennastsalgava armastuse ja kõikumatu ustavuse asupaik. Jaga lastele, kes selles kojast pühas ristimises Sinu juure tuuakse, oma abi kasvamiseks tarkuses ja armus Jumala ja inimeste ees. (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Sinu armulise ja vägeva varju hooleks anname oma maa ja rahva.

Valitsuse ja kõik, kes seisavad rahva teenistuses. Vala oma Vaimu välja oma evangeeliumi Kiriku üle ja edenda tema kasvamist ning levimist. Aita, et ka need, kes alles pimeduses käivad, ligi tuleksid ja ühes meiega Sinu valgusest ja õnnistusest rõõmustaksid. Anna, et meid ei leitaks ükskord nende hulgas, kellele Sinu armu on asjata pakutud. Kaota meie elus kõik, mis on kõlvatu ja Sinu tahtmise vastu, ning aita meid igal ajal Sind pühas ehtes teenida nii Sinu kojast kui ka oma kodudes. (Sina, Issand, kel ei ole head meelt õela surmast, aita meid!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Viimaks, Issand Jeesus, meie ustav Õnnistegija, kes Sa oled maailma tulnud oma Isa tahtmist kuulutama ja teed Tema juure valmistama, me palume Sind, aita meid, et oma maapealses elus heameelega selles oleme, mis meie Isa päralt on. Olgu see kirik meile õigeks isakojaks, kuhu ta kellade kutsumisel alati rõõmuga tõttame. Ja kui meie maise elu viimne silmapilk kätte jõuab, anna armu, et usus magama uinume. Kui viimsel päeval hõiskamisega ärkame, siis ava meile uks igavesse isakotta taevas, kus Sind ja Isa ja Püha Vaimu kiidame ja austame igavesti.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!
Oh kuule mind, oh kuule mind!
Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Kirikukogu või sinodi avamisel

Salmid (versiculi)

1. Vägede Jehoova on meiega. Halleluuja!
Jaakobi Jumal on meie varjupaik. Halleluuja!
2. Teenige Jehoovat rõõmuga. Halleluuja!
Tulge Tema palge ette hõiskamisega. Halleluuja!

Laulupalved (collecta)

1. Issand Jeesus Kristus, me täname Sind, et Sa oma Kiriku maa peale oled asutanud ja temale töotuse annud, et ka põrgu väravad teda ära ei võida. // Me palume Sind: kaitse teda igal pool vaenlaste vastu ja anna oma Püha Vaimu neile, keda Sa karjaseiks ja õpetajaiks, ülevaatajaiks ning hoolekandjaiks oled seadnud, // et nemad ainult seda õpetaksid, ja seaksid, mis koguduste ülesehitamiseks kasulik ja kohane on ja Sinu nimele auks tuleb, // kes Sa Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

2. Issand Jeesus Kristus, Sa saadad oma koguduse laevukese igal ajal maailma lainetest läbi ja tahad teda alati marude mässus vägevasti hoida. // Võta kätte, oh Issand, ähvarda laineid, mis patt, maailm ja kurat Sinu ja koguduse vastu maa peal iganes mässama panevad, et tormid vaikivad ja meie Sind kiidame ning austame, // kes Sa Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

3. Issand Jeesus Kristus, meie hingede ülemkarjane ja ülevaataja! Sa oled meid oma karja lambaiks kutsunud ja oma karjale igal ajal karjased annud. // Me palume Sind, anna armust, et nemad ja meie ühes nendega õpetuses ja elus alati Sinu eeskuju järgime, risti all ja viletsuses ustavaks jääme, usu ja hea südametunnistuse säilitame ja viimaks elukrooni pärime Sinu taevariigis, // kus Sina Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

Kirikupalve

Issand Jeesus Kristus, meie hingede karjane ja ülevaataja! Sa oled alguses oma Kiriku suurte imetähtede ja imetegude läbi rajanud ning oma armurikka sõna ja sakramendi läbi ülal pidanud ja levitanud. Me kiidame Sind südamest, et Sa ka meid selle püha Kiriku liikmeiks oled kutsunud ja vastu võtnud. (Issand Jumal, me täname Sind!)

(K O G U D U S : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Me palume Sind, Sa ustav Issand, hoia meid alati oma püha sõna kindlal alusel ja keela tõe vaenlasi meid sellest ära eksitamast. Vala ikka uuesti meie koguduste üle usu, tarkuse ja väe vaimu, et nendes valitseks aus elu, mis Sinu meelepärast on, ja ühtki ei leitaks nende seas. kel on ainult nimi, et nad elavad, ja ometi on surnud. Ärata enesele karjaseid oma meele järele, kes kindlasti jäävad palvesse ja on ustavad sõnakuulutamises. Ehita neid oma Vaimu ja väega kõrgest, et nad magajaid äratavad, eksijaid õigele teele juhatavad, nõtru kinnitavad, argu julgustavad, kurbi ja leinajaid jumaliku lohutusega rõõmustavad. Anna oma Vaimu abi ja armu sellele tööle, milleks me õpetajad ja koguduste esindajad oleme kokku tulnud, et see tuleks kasuks Sinu riigi ehitamisele. (Issand, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Tõuse üles igal maal jälle ehitama Taaveti lagunenu majade, paran-dama seda, mis haige, ühendama, mis lahutatud. Kaota meie keskelt leigus ja ükskõiksus Sinu riigi töö vastu. Hävita laiskus ja lihahimud, päästa meid usunõtrusest ja uskmatuses. Ära lükka meie pattude ja üleastumiste pärast oma evangeeliumi küünlajalga ta asemelt meie kogudustes. Ole armuline oma rahvale, saada tema üleastumised kaugele ning päästa teda kõigest hädast. Tuuled ja veevood kohisevad ja meri mässab ning möllab. Issand, kes Sa tuult ja merd ähvardad, et see koguni vaikseks saab, aita meid!

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Õnnista oma pärisosa, hoia ja üleenda teda igavesti, et Sinu püha paik kõrgeks ja Sinu nimi auliseks saaks kogu maailma rahvaste seas. Sinu arm saagu suureks meie maa ja rahva üle, et alati võime rõõmsad olla Sinu abi pärast, — meie Kiriku ja tema juhatuse üle, et nad oma tööd Sinu ees õnnistuses teeksid, — koguduste ja õpetajate üle, et nad ühel meelel ja rahus üksteisega elaksid Sinu sõna järele, — Sinu käskjalgade üle, kes evangeeliumi viivad rahvastele, kes Sind veel ei tunne, — koolide ja kooliõpetajate üle, et jumalakartlik noorsugu üles kasvaks, —

kõigi üle, kes Sind appi hüüavad ja Sinu õnnistust ootavad. Aita meid kõiki tänuliku südamega Sinu armuandeid vastu võtta ja ikka Sinu tõsiste jüngritena elada. — Halastaja Issand ja Õnnistegija, jää meile rõõmustuseks ja abiks, kuni me pärast surma ja hauda, kõigest surmast päästetud, Sinu igavesse riiki läheme ja rõõmuhäälega Sind kiidame ja austame.

[*K O G U D U S* : Oh Jeesus Krist!
Oh kuule mind, oh kuule mind!
Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Laulupalve (collecta) pärast püha õhtusöömaaja talitust

Issand Jeesus Kristus, meie ustav karjane ja Õnnistegija, me täname Sind, et Sa meid oma sõna läbi oled õpetanud ja kosutanud ning oma ihu ja vere sakramendi läbi pattudest puhastanud ja pühitsenud. // Me palume Sind: tulgu meile Sinu armuandide kaudu abi ja jõud, et elus ja surmas täiesti Sinu omad oleme, Sind ikka rõõmsa südamega teenime ja ka teisi Sinu omaks võidame, // kes Sa Isaga ja Püha Vaimuga, üks #õeline Jumal, elad ja valitsed igavesti.

Surnute mälestamise pühal

(Ka kolmel eelmisel pühapäeval ja surnuaiapühal).

Salmid (versiculi)

1. Kristus on ülestõusmine ja elu.
Kes Temasse usub, see elab ehk ta küll sureb.
2. Kristus on minu elu.
Ja surm minu kasu.

Laulupalved (collecta)

1. Issand Jeesus Kristus! Sina oled ülestõusmine ja elu, Sa oled surma ära võitnud ja meile õiguse, rahu ja õnnistuse saatnud. // Me palume Sind südamest, anna meile ükskord rõõmsasti eluks üles tõusta ja vii meid koju igavesele isamaale, // kus Sina Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

2. Igavene Jumal ja Isa, Sina ei ole mitte surnute, vaid elavate Jumal, Sinus elavad kõik usklikud, kes mulla all oma kambrites magavad. // Me palume Sind, ära lase meid surma ja tema hirmutuste pärast araks minna, vaid hoia meid oma Püha Vaimu läbi armulikult õiges usus ja südametunnistuse rahus, // et kristlikult elame, ja kui tund tuleb, õndsasti siit lahkume ning rahus uinume, kuni Sina hauad avad ja meid igaveseks eluks üles äratad // Jeesuse Kristuse, oma armsa Poja, meie Issanda läbi.

3. Issand Jeesus Kristus, halastaja Õnnistegija, Sa tuled viimsel päeval jälle kohut mõistma elavate ja surnute üle. // Me palume Sind, halasta meie peale, et me igavesse surma ei satu. // Anna meile rohkesti õige usu õli, et meie lambid põleksid, kui Sa tuled, ja pühitse meid täielikult, et kõik, mis meil on, vaim, hing ja ihu, oleksid hoitud laitmatud igaveseks eluks Sinu riigis, // kus Sina Isaga ja Püha Vaimuga, üks tõeline Jumal, elad ja valitsed igavesti.

4. Issand Jeesus Kristus, Sina oled ülestõusmine ja elu! Me palume Sind, kasvata ja elusta meie südames igavese elu õnnist lootust, // et me selle ihu muldses hoones vaikselt kannatame ja siin maa peal elame kui need, kes ihu ja hinge poolest on kutsutud igavest elu pärima Sinu riigis, // kus Sina Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

Kirikupalved

1. *LITANIA* (vt. lk. 62) või järgmine palve:

(Surnuaiapähal jäävad palve esimeses osas sulgude vahel seisvad sõnad ära.)

2. Issand Jumal, taevane Isa, me täname Sind, et Sa meid ajalikus elus siitsaadik armuga oled ülal pidanud ja hoidnud ning oma suure halastuse pärast igaveseks eluks kutsunud. (Üks kirikuaasta, üks armuaasta on jälle lõpule jõudnud). Sa oled meid (sel aastal, nagu kõigil meie eluaastail) suure pika meelega ja kannatlikkusega kannud, oma sõna läbi ikka uuesti manitsenud kõige kurja eest hoidma. Sa oled meid ustavalt juhatanud ja meelitanud selle poole, mis hea, ning viletsuses isalikult lohutanud ja kinnitanud. (Me austame Sinu püha nime ja täname Sind, Issand Jumal!)

(*K O G U D U S* : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Halastaja Isa, aita meid ka edaspidi oma armuga. Õpeta meid oma Püha Vaimu läbi alati meie elu otsa ja päevade mõtu arvama, et tunneksime, kui kaduvad me oleme. Valgusta meie vaimu, et oma armuajal mõistaksime, mis meie rahule tarvis läheb. Eemalda meie südamest maailma-armastus ja lihahimu; et me ei külvaks oma liha peale hukatuseks, vaid vaimu peale igaveseks eluks. Kasvata ja kinnita meie usku, et me ei kardaks ega meelt heidaks, vaid valmis oleksime minema, kui Sa meid kutsud. Läkita oma sõna kõigi maailma rahvaste juure, et ka need, kes alles pimeduses ja surmavarjus käivad, Sind õiges usus ära tunneksid ja elu päriksid. (Issand, kuule meid!)

(*K O G U D U S* : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Vaata armuga meie maa ja rahva peale, kaitse teda iga õnnetuse ja häda eest. Õnnista meie Valitsuse ja tema abiliste tööd. Aita meie Kirikut ja kogudusi alati ustavalt seista Sinu riigi töös, anna oma elusõna kuulutajaile oma Vaimu ja väge igavese elu teele kutsumiseks ja juhutamiseks. Anna oma ligiolekut tunda kõigile, kes Sind hädas appi hüüavad ja Sinu halastusele loodavad. Lohuta kurbi, kes oma armsaid magama läinud omakseid leinates mälestavad. Ole vägev abimees lesknaistele ja vaestelelastele, kelle maapealsed hoolekandjad ja nõuandjad Sa oled ära kutsunud. Halasta vaeste, haigete, hädaohus olijate

ja nõtrade peale ning kinnita ja rõõmusta neid nende viletsuses. Hoiu oma armuline käsi õnnistades alati meie kõikide üle. (Issand, me ootame Sind, aita meid!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Viimaks. Issand Jeesus, ustav Õnnistegija, ole ligi surmavõitluses, kui meie lahkumise tund saabub. Sina oled meie eest kannatanud ja ristil surnud, tule meile appi surmavalus, õnnista ja pühitse meie suremist oma surma läbi. Anna ihule Sinu varju all hauas hingata ülestõusmise päevani ja võta meid siis ühes kõigi lunastatutega vastu oma igavesse taevariiki, kus Sina Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed, kiidetud igavesti.

[K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!

Oh kuule mind, oh kuule mind!

Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Laulupalve (collecta) pärast püha õhtusöömaaja talitust

Issand Jeesus Kristus, meie hingede ustav karjane ja ülevaataja //, me täname Sind, et Sa meid lahkuva kirikuaasta lõpul oled oma püha sõnaga manitsenud ja kinnitanud ja armurikka sakramendiga kosutanud. // Me palume Sind, anna oma Püha Vaimu abi, et ikka enam maailmale ja patule sureme ning õiges usus ja heameelses sõnakuulmises Sinule elame, kuni me pärast seda aega Sind palgest palgesse näeme ja igavesti austame, // kes Sa Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

Piiblisalme eestpalvete puhul

Hiljuti ristitud laste ja nende vanemate eest

1. Vaata, lapsed on pärand Jehoovalt, ihusugu on tasu Temalt (Ps. 127,3)

2. Kes iial ühe lapsukese Minu nimel vastu võtab, see võtab Mind vastu, ütleb Issand (Mrk. ev. 9,37).

3. Teie ja teie laste päralt on tõotus (Ap. t. 2,39).

4. Laske lapsukesed Minu juure tulla ja ärge keelake neid mitte, sest niisuguste päralt on Jumala riik, ütleb Issand (Mrk. ev. 10,14)

5. Nende inglid taevas näevad alati Minu Isa palet, kes taevas on, ütleb Issand (Matt. ev. 18,10).

6. Ta õnnistab neid, kes Jehoovat kardavad, niihästi pisukesi kui suuri (Ps. 115,13).

7. Ma olen sind nimepidi kutsunud, sa oled Minu päralt, ütleb Issand Jehoova (Jes. 43,1).

8. See ei ole mitte teie Isa tahtmine, kes taevas on, et üks neist pisukesist hukka läheks (Matt. ev. 18,14).

9. Õpetage neid pidama kõik, mis Mina teid olen käskinud, ütleb Issand (Matt. ev. 28,20).

10. Kas naine oma lapsukese ära unustab, et ta mitte ei peaks oma ihu poja peale halastama; ehk nemad ka ära unustaksid, siiski ei taha Mina sind mitte unustada, ütleb Issand (Jes. 49,15).

Armulaualiste eest

1. Tulge Jumala ligi, siis Tema tuleb teie ligi (Jak. 4,8)

2. Jehoova on ligi neile, kes murtud südameelt, ja päästab need, kel on rõhutud vaim (Ps. 34,19)

3. Kes Minu juure tuleb, seda ma ei lükka välja, ütleb Issand (Joh. ev. 6,37).

4. Otsegu isa laste peale halastab, nõnda halastab Jehoova nende peale, kes Teda kardavad (Ps. 103,13).

5. Tulge, sest kõik on juba valmis, ütleb Issand (Luuka ev. 14,17)

6. Õndsad on kurvad, sest neid rõõmustatakse, ütleb Issand (Matt. ev. 5,4).

7 Parandage meelt ja pöörduge ümber, et teie patud kustutaks (Ap. t. 3,19).

8. Surm on patu palk, aga igavene elu on Jumala armuand Jeesuses Kristuses, meie Issandas (Rooml. 6,23).

9. Inimene katsugu iseennast läbi, ja nõnda söögu tema seda leiba ja joogu sellest karikast (1. Kor. 11,28)

10. Need, kes on kristuse päralt, on oma liha risti löönud ühes tema ihalduste ja himudega (Gal. 5,24).

Leerilaste eest

1. Kui keegi Mind armastab, ütleb Issand, küll ta peab Minu sõna, ja Minu Isa armastab teda, ja Me tuleme tema juure ja teeme eluaseme tema juure (Joh. ev. 14,23)

2. Minu lambad kuulevad Minu häält, ja Mina tunnen neid, ja nemad käivad Minu järel, ütleb Issand (Joh. ev. 10,27).

3. Ma tahan sind enesele kihlata igaveseks ajaks, ütleb Issand, ja sind enesega kihlata õiguse läbi ja kohtu läbi, ja helduse läbi ja halastuse läbi (Hos. 2,21).

4. Kui keegi tahab Minu järele tulla, see salaku iseennast ning võtku oma rist enda peale ja käigu Minu järel, ütleb Issand (Matt. ev. 16,24).

5. Igaüks, kes tõe seest on, see kuuleb Minu häält, ütleb Issand (Joh. ev. 18,37).

6. Õndsad on need, kes Jumala sõna kuulevad ja seda tallele panevad, ütleb Issand (Luuka ev. 11,28).

7. Vaadake, missuguse armastuse Isa meile on annud, et meid Jumala lasteks hüütakse (1. Joh. 3,1).

8. See on hea, et süda armu läbi kinnitatakse (Hebr. 13,9).

9. Anna, mu poeg, oma süda Mulle ja su meel hoidku Minu viise, ütleb Issand (Õp. s. 23,26).

10. Kui keegi ka võitleb, ei saa tema mitte võidukrooni, kui ta ei võitle nõnda, kui kohus on (2. Tim. 2,5).

Pruutpaaride eest

1. Miina ja minu pere, me tahame Jehoovat teenida (Jos. 24,15).

2. Veereta Jehoova peale oma tee ja looda Temale; küll Ta toimetab kõik hästi (Ps. 37,5).
3. Kui Jehoova ei ehita koda, siis hoone ehitajad näevad selle kallal vaeva ilmaaegu (Ps. 127,2).
4. Usu Issandasse Jeesusesse Kristusesse, siis saad sina õndsaks ja sinu pere (Ap. t. 16,31).
5. Kandke üksteise koormaid, ja nõnda te täidate Kristuse käsku (Gal. 6,2).
6. Nõudkem tõtt armastusega ja kasvagem kõiges sellesse, kes pea on, see on Kristus (Efes. 4,15).
7. Vaata, Ma olen sinuga ja tahan sind hoida kõigis paigus, kuhu sa lähed, ütleb Jehoova (1. Moos. 28,15).
8. Jehoova Jumal on päike ja kilp; küll Jehoova annab armu ja au, ei Ta keela head neile, kes laitmata elavad (Ps. 84,12).
9. Vaadake hästi, kuidas te õieti elate, ei mitte kui rumalad, vaid kui targad (Efes. 5,15).
10. Olge rõõmsad lootuses, kannatlikud ahastuses, jääge kindlasti palvesse (Rooml. 12,12).

Haigete cest

1. Tulge Minu juure kõik, kes te vaevatud ja koormatud olete, ja Mina annan teile hingamist (Matt. ev. 11,28)
2. Ma tõstan oma silmad üles mägede poole, kust mulle abi tuleb (Ps. 121,1).
3. Kui mu liha lõpeb ja mu süda ka, siiski oled Sina, Jumal, mu südame kalju ja mu osa igavesti (Ps. 73,26)
4. Ära karda mitte, ütleb Jehoova, sest Mina olen sinuga; ära vaata mitte enese ümber, sest Mina olen su Jumal; Ma teen sind tugevaks. Ma ailan sind ka, Ma pean sind ka ülal oma õiguse parema käega (Jes. 41,10).
5. Olge julged, Mina olen see; ärge kartke mitte, ütleb Issand (Mark. ev. 6,50).

6. Mis Mina teen, seda ei tea sina nüüd mitte, aga pärast seda pead sa teada saama, ütleb Issand (Joh. ev 13,7).

7. Issand, me ei heida mitte oma suure õiguse pärast oma alandlikke palveid Su palge ette maha, vaid Su väga suure halastuse pärast (Taan. 9,18)

8. Jehoova on ligi kõigile, kes Teda appi hüüavad; kõigile, kes Teda tões appi hüüavad (Ps. 145,18).

9. Mingit hirmuandmist, kui ta käes on, ei arvata rõõmuks, vaid kuribuseks; aga pärast toob ta õiguse rahuvilja neile, kes selle läbi hästi on õpetatud (Hebr. 12,11).

10. Läki ja pöördugem Jehoova poole, sest Tema on meid purustanud, Tema parandab meid ka; Tema on meile haavad löönud, ja Ta seob ka need kinni (Hos. 6,1).

Nende eest, kes terveks on saanud

1. Mu hing, kiida Jehoovat ja ära unusta mitte Tema heategusid (Ps. 103,7)

2. Mina ei ole midagi kõigi heategude ja kõige ustavuse vastu, mis Sa oma sulasele oled osutanud (1. Moos. 32,21)

3. Too Jumalale tänu ohvriks ja tasu Kõigekõrgemale oma tóotused (Ps. 50,14).

4. Meie Jumal on ärapäästja ja Jehoova Issand saadab surmast välja (Ps. 68,21).

5. Vaata, rahu poolest oli mul väga kibe käes; aga Sina oled mu hinge väga armastanud ja päästnud hukatuse august (Jes. 38,17).

6. Eks sa tea, et Jumala heldus sind meelearandamisele saadab? (Rooml. 2,4).

7. Mine oma koju omaste juure ja kuuluta neile, mis suuri asju Issand sulle on teinud ja sinu peale halastanud (Mark. ev 5,19).

8. Vaata, sina oled terveks saanud, ära tee mitte enam pattu, et sulle midagi kurjemat ei juhtü, ütleb Issand (Joh. ev. 5,14).

9. Eks kümme ole puhtaks saanud? Aga kus need üheksa on? ütleb Issand. Kas muid ei ole leitud, kes oleksid tagasi tulnud Jumalale au andma? (Luuka ev 17,17).

10. Õpeta mulle, Jehoova, oma teed, siis tahan ma Sinu tões käia: ühenda mu süda enesega, et ma Sinu nime kardan (Ps. 86,11).

Surnute pärast

1. Õndsad on need surnud, kes Issandas surevad nüüdsest peale: tõesti, ütleb Vaim, nad hingavad oma vaevast, sest nende teod käivad nende järel (Joh. ilm. 14,13)

2. Mina olen ülestõusmine ja elu; kes Minusse usub, see elab, ehk tema küll sureb, ütleb Issand (Joh. ev. 11,25).

3. Rahun ma heidan maha ja uinun magama, sest Sina, Jehoova, üksi asetad mind julgesti elama (Ps. 4,9).

4. Ma olen sind igavese armastusega armastanud, sellepärast olen Ma sind heldusega tõmmanud, ütleb Jehoova (Jer. 31,3).

5. Kristus on minu elu ja surm minu kasu (Fil. 1,21).

6. Ma himustan siit lahkuda ja Kristuse juures olla (Fil. 1,23).

7 Jumala rahval on veel üks hingamise aeg ees; sellepärast olgem usinad sellesse hingamisse minema (Hebr. 4,9.11).

8. Sinu kätte ma usaldan oma vaimu, Sa oled mind lunastanud, oh Jehoova, Sa tõe Jumal (Ps. 31,6)

9. Me peame tegema selle tegusid, kes Mind on läkitanud, nii kaua kui päev on; öö tuleb, mil ükski ei või midagi teha (Joh. ev. 9,4)

10. Valvake, sest te ei tea, mil tunnil teie Issand tuleb (Matt. ev. 24,42)

Saatesõnad armulaualistele

1. Jeesuse Kristuse, Jumala Poja veri teeb meid puhtaks kõigest pattust (1. Joh. 1,7).

2. Meil on Kristuse lunastus Tema vere läbi, see on: pattude andeksandmine (Kol. 1,14).

3. Nõnda ütleb Issand: Vaata, sina oled terveks saanud, ära tee enam pattu (Joh. ev. 5,14)

4. Nõnda ütleb Issand: Kes Minu liha sööb ja Minu verd joob, sel on igavene elu; ja Mina äratan ta üles viimsel päeval (Joh. ev. 6,54).

5. Nõnda ütleb Issand: Mina olen elu leib; kes Minu juure tuleb, see ei näe mitte nälga (Joh. ev. 6,35).

6. Nõnda ütleb Issand: Öndsad on need, kellel nälg ja janu on õiguse järele; sest nemad rahuldatakse (Matt. ev. 5,6).

7. Nõnda ütleb Issand; Minu liha on tõeline roog ja Minu veri on tõeline jook (Joh. ev. 6,55)

8. Te olete puhtaks pestud, te olete pühitsetud, te olete õigeks tehtud Issanda Jeesuse nimes (1. Kor. 6,11).

9. Te olete kalli hinnaga ostetud; sellepärast austage Jumalat oma ihus ja vaimus, mis Jumala päralt on (1. Kor. 6,20).

10. Nõnda ütleb Issand: Jääge Minusse ja Mina jään teisse; otsegu viinapuu oks ei või vilja kanda iseenesest, kui tema ei jää viinapuu külge, nõnda ka teie, kui te ei jää Minusse (Joh. ev. 15,4).

11. Kui me oma patud üles tunnistame, on Tema ustav ja õige, et Ta patud andeks annab ja puhastab meid kõigest ülekohtust (1. Joh. 1,9).

12. Mu hing, kiida Jehoovat ja ära unusta Tema heategusid. Tema on see, kes su ülekohtu andeks annab, kes ära parandab kõik su vigadused (Ps. 103,2,3).

13. Nõnda ütleb Issand: See on Jumala leib, kes taevast alla tuleb ja annab maailmale elu (Joh. ev. 6,33).

14. Öndsad on need, kes Talle pulma õhtusöömaajale on kutsutud (Joh. ilm. 19,9)

15. Nõnda ütleb Issand: Ära karda mitte, sest Mina olen sinuga; ära vaata enese ümber, sest Mina olen su Jumal, Ma teen sind tugevaks, Ma aitan sind ka, Ma pean sind ka ülal oma õiguse parema käega (Jes. 41,10).

16. Nõnda ütleb Issand: Ma kaotan su üleastumised kui paksu pilve ja sinu patud kui kerge pilve. Pöördu mu poole, sest Ma olen sind lunastanud (Jes. 44,22).

17. Küll mäed liiguvad ära ja mäekünkad kõiguvad; aga Minu heldus ei pea mitte sinust liikuma ega Mu rahuseadus kõikumama, ütleb Jehoova, su Halastaja (Jes. 54,10).

18. Sinu juures, Issand, on andeksandmine, et Sind peab kardetama (Ps. 130,4).

19. Rõhutud pilliroogu ei murra ta mitte katki ja hõõguvat tahti, mis veel suitseb, ei kustuta ta mitte ära (Jes. 42,3).

20. Nõnda ütleb Issand: Ma tahan hinge, mis märga tahab, kasta ja igat kurba hinge täita (Jer. 31,25).

21. Nõnda ütleb Issand: Ma olen sind igavese armastusega armastanud, sellepärast olen Ma sind heldusega tõmmanud (Jer. 31,3).

22. Nõnda ütleb Issand: Kes Minu liha sööb ja Minu verd joob, see jääb Minusse ja Mina temasse (Joh. ev. 6,50)

23. Nõnda ütleb Issand: Kui keegi Mind armastab, küll see peab Minu sõna, ja Minu Isa armastab teda ja Me tuleme tema juure ja teeme eluaseme tema juure (Joh. ev. 14,23)

24. Nõnda ütleb Issand: Mina olen elav leib, mis taevast on alla tulnud. Kui keegi sööb seda leiba, siis ta elab igavesti (Joh. ev. 6,51)

25. Nõnda ütleb Issand: Ole ustav surmani, siis Ma annan sulle elukrooni (Joh. ilm. 2,10).

26. Nõnda ütleb Issand: Mina olen Jehoova, sinu arst (2. Moos. 15,26)

27. Nõnda ütleb Issand: Kes Minu juure tuleb, seda Ma ei lükka mitte välja (Joh. ev. 6,37).

28. Jehoova on mu karjane, ei mul pole ühtegi puudu. Noore rohu määdele asutab Ta mind, Ta saadab mind hingamise vee juure, Ta kosutab mu hinge (Ps. 23,1—3).

29. Nõnda ütleb Jehoova: Mind oled sa pannud teenima oma pattudega. Minule oled sa vaeva teinud oma ülekohtuste tegudega. Mina, Mina olen see, kes su üleastumised kustutab iseenese pärast ega tuletä sinu pattu mitte meelega (Jes. 43,24.25).

30. Nõnda ütleb Issand: Mina olen viinapuu, teie viinapuu oksad; kes Minusse jääb ja Mina temasse, see kannab palju vilja; sest Minuta ei või te midagi teha (Joh. ev. 15,5).

31. Nõnda ütleb Jehoova: Trööstige, trööstige Minu rahvast, sest ta ülekohus on lepitatud (Jes. 40,1).

32. Nõnda ütleb Jehoova: Ära karda mitte; sest Ma olen sind lunastanud ja nimepidi kutsunud; sa oled Minu päralt (Jes. 43,1).

33. Rahu Jumal ise pühitsegu teid täielikult, ja kogu teie vaim ja hing ja ihu säiligu laitmatud meie Issanda Jeesuse Kristuse tulekuks (1. Tess. 5,23).

34. Tema ei tee meile meie pattu mööda ega tasu meile kätte meie ülekohut mööda (Ps. 103,10).

35. Nii kõrge kui taevas on üle maa, nõnda võimas on Tema heldus nende üle, kes Teda kardavad. Nii kaugel kui ida on läänest, nii kaugele viib Ta meist meie üleastumised (Ps. 103,11.12).

36. Nõnda ütleb Jehoova: Kui teie patud on kui helepunased riided, siiski peavad nad valgeks saama kui lumi (Jes. 1,18)

37. Karistus oli Tema peal, et meil rahu oleks, ja Tema muhkude läbi on meile tervis tulnud (Jes. 53,5).

38. Ma rõõmustan väga Jehoovas, mu hing on väga rõõmus mu Jumalas; sest Ta on mind ehtinud õnnistuse riietega ja õiguse kuuega mind katnud (Jes. 61,10).

39. Meie paasatall, Kristus, on meie eest tapetud (1. Kor. 5,7).

40. Teadke, et teid ei ole kaduvate asjadega, ei hõbeda ega kullaga lunastatud, vaid Kristuse kui veata ja laitmatu Talle kalli verega (1. Peetr. 1,18.19).

41. Nõnda ütleb Issand: Ma annan sellele, kel janu on, eluveallikast ilma hinnata (Joh. ilm. 21,6).

42. Ma olen Jumalat palgest palgesse näinud ja mu hing on päästetud (1. Moos. 32,31)

43. Ei ma jäta Sind mitte enne, kui Sa mind õnnistad (1. Moos. 32,27).

44. Vaata, rahu poolest oli mul väga kibe käes; aga Sina oled mu hinge väga armastanud ja päästnud hukatuse august; sest Sa heitsid kõik mu patud oma selja taha (Jes. 38,17).

45. Ma ütlesin: Ma tunnistan oma üleastumised Jehoovale; siis Sina andsid mu patu süüteo andeks (Ps. 32,5).

46. Nõnda ütleb Issand: Ole julge, sinu patud on sulle andeks antud (Matt. ev. 9,2).

47. Väga õnnis on see, kelle üleastumised on andeks antud, kelle patt on kinni kaetud (Ps. 32,1).

48. Nõnda ütleb Jehoova: Ma tahan neid puhastada kõigest nende ülekohtust, miska nemad Mu vastu pattu on teinud, ja tahan andeks anda kõik nende ülekohtu (Jer. 33,8).

49. Jeesus Kristus on oma vere läbi üks kord sinna pühasse paika läinud ja igavese lunastuse saavutanud (Hebr. 9,12).

50. Kes võidab, see ehitakse valgete riietega, ja mina ei kustuta tema nime eluraamatust, ja ma tahan tunnistada tema nime oma Isa ees ja kõigi Tema inglite ees (Joh. ilm. 3,5).

Lastejumalateenistuse kord

1. ALGUSLAUL

Märkus. Kirikuaasta suurte pühade ajal võetagu alguslaul, algussalm ja laulupalve vastava aja või püha kohaselt.

2. *ÕPETAJA*: Nõnda ütleb Issand, laske lapsukesed minu juure tulla ja ärge keelake neid mitte, sest niisuguste päralt on Jumala riik. Kasvatage neid karistuses ja Issanda manitsuses ja õpetage neid pidama kõike, mis mina teid olen käskinud (Mark. ev. 10,14; Efes. 6,4; Matt. ev. 28,20).

Au olgu Isale ja Pojale ja Pühale Vaimule!

LAPSED laulavad: Nõnda kui alguses oli, nüüdki on ja jääb igavesest ajast igavesti.

3. *ÕPETAJA*: Väga õnnis on see, kelle üleastumised on andeks antud! (Ps. 32,1). Sellepärast palugem südamest nõnda:

ÕPETAJA (altari poole) loeb patutunnistuse sõnad, kas:

Jumal, ole mulle armuline oma heldust mööda ja kustuta mu üleastumised oma rohket halastust mööda!

Võti:

Loo mulle, Jumal, puhas süda ja uuenda mu sees kindel vaim. Ära heida mind oma palge eest ja ära võta mult oma Püha Vaimu! (Ps. 51, 13.14)

LAPSED laulavad: Issand halasta! Kristus halasta! Issand halasta!

Võti:

Meil' anna andeks meie süüd (LR. 23,6).

4. *ÕPETAJA* (laste poole): Kõigeväeline, igavene Jumal on Jeesuses Kristuses meie peale halastanud, sest nõnda on Jumal maailma armastanud, et Tema oma ainusündinud Poja on annud, et ükski, kes Temasse usub, hukka ei saaks, vaid et temal igavene elu oleks (Joh. ev 3,16)

Võti:

Kõigeväeline, igavene Jumal on Jeesuses Kristuses meie peale halastanud, sest Jeesuse Krisuse, Tema Poja veri teeb meid puhtaks kõigest patust (1. Joh. 1,7)

Võti:

Kõigeväeline, igavene Jumal on Jeesuses Kristuses meie peale halastanud, sest ustav on see sõna ja kõigiti vastuvõtmise väärt, et Jeesus Kristus on maailma tulnud patuseid õndsaks tegema (1. Tim. 1,15).

LAPSED laulavad: Aamen! -- ja tõusevad püsti (kui nad mitte liturgia algusest peale ei ole seismud) ja jäävad seisma usutunnistuse lõpuni.

5. *ÕPETAJA* laulab: Au olgu Jumalale kõrges!

LAPSED laulavad: Ja maa peal rahu ja inimestest hea meel!

Võti:

Au, kiitus olgu igavest (LR. 1,1).

6. *ÕPETAJA*: Issand olgu teiega!

L A P S E D laulavad: Ja sinu vaimuga!

7. *Õ P E T A J A* laulab: Issand Jumal, taevane Isa, kellelt kõik hea and ja kõik täiuslik annetus meile alla tuleb, // me palume Sind, anna meile oma Püha Vaimu, et me Sinu sõna õieti kuuleme ja mõistame, heameelega vastu võtame, sedamööda teeme ja õndsaks saame // Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

L A P S E D laulavad: Aamen! Aamen!

8. *Õ P E T A J A* loeb Püha Kirja teksti, mis seletamisele tuleb.

L A P S E D laulavad: Halleluuja! Halleluuja! Halleluuja!

Märkus. Kristuse kannatamise ajal lauldakse „Halleluuja” asemel „Aamen”

9. *Õ P E T A J A*: Tunnistagem ühel meelel oma püha ristiusku, südamest nõnda üteldes:

Meie usume Jumalasse, Isasse, kõigeväelisse taeva ja maa Loojasse. // Ja Jeesusesse Kristusesse, // Jumala ainusündinud Pojasse, // meie Issandasse, // kes on saadud Pühast Vaimust, // ilmale toodud neitsist Maarjast, // kannatanud Pontsius Pilatuse all, // risti löödud, surnud ja maha maetud, // alla läinud põrguhauda, // kolmandal päeval jälle üles tõusnud surnuist, // üles läinud taevasse, // istub Jumala, oma kõigeväelise Isa paremal käel; // sealt Tema tuleb // kohut mõistma elavate ja surnute üle. — // Meie usume Pühasse Vaimusse, // üht püha kristlikku Kirikut, pühade osadust, // pattude andeksandmist, // liha ülestõusmist // ja igavest elu.

L A P S E D laulavad: Aamen! Aamen! Aamen!

10. *L A S T E* laul.

11. *Õ P E T A J A* või tema abilised loetavad lapsi.

Märkus 1. Kui õpetaja ise ei katehiseeri. vaid abilised, siis jagunevad lapsed rühmadesse ja nendega töötavad abilised, kes selleks nädala sees on ette valmistatud.

Märkus 2. Kui õpetaja katehiseeri asemel lastele ainult kantslist või altaris lühikese kõne peab, võib selle aluseks olla kas altaris loetud tekst või mõni teine.

12. *L A S T E* laul.

13. *Õ P E T A J A*: lõppmanitsus (altaris).

M ä r k u s 1. Tarbekorral, eriti parema kuulmise huvides, võib lõppmanitsuse ütelda kantslist ja õpetaja astub järgneva laulusalmi ajal altari ette.

M ä r k u s 2. Lõppmanitsus jääb ära, kui kateheesi asemel on olnud õpetaja kõne.

14. *Õ P E T A J A* (altari poole) peab palve, kas vabalt lõpetades Meie Isa palvega või ühe järgnevaist palvetest:

Armas taevane Isa, Sina oled ütelnud: „Otsige mu palet!” Sellepärast me oleme Sinu pühasse kotta tulnud Sinu palet otsima. Sina ei ole meid mitte ära tõuganud, vaid oled oma palge armulikult meie poole pööranud, oma püha sõnaga meie südant kosutanud ja meid eluteele juhatanud. Issand Jumal, me täname Sind ja kiidame Sinu heldust. Sina oled kõikide Isa, keda taevas ja maa peal lapsiks nimetatakse, me palume Sind: lase ka edaspidi oma Isa pale meie peale paista. Önnista meid ja hoiä kõige kurja eest. Vala oma armu rohkesti välja meie maa ja rahva üle. Önnista meie vanemaid ja õpetajaid ja tasu neile rohkel mõõdul kõike head, mis nemad meile on teinud ja veelgi teevad. Aga meid aita, armas taevane Isa, neile rõõmuks olla ja elada ning alati Sinu teedel käia. Õpeta meid heameelega nende sõna kuulma, keda Sina meile õpetajaiks oled seadnud, et nad kord rõõmuga võiksid meie pärast aru anda. Aita meid, et me leplikult elame, riiu ja tüli eest hoiame, oma vendi ja õdesid ja kõiki oma kaaslasi südamest armastame, kodus ja koolis oma kohust ustavalt ja usinasti täidame ja Sind alati silmade ees ja südames peame. Anna meile kannatlikkust, kui haigusse või muusse raskusesse sattume, ning aita meid uskuda, et kõik tuleb heaks neile, kes Sind armastavad. Armas Isa, Sina ei jäta kedagi hädasse, kes Sinule loodab, sellepärast me jääme ka elus ja surmas Sinu omaks ja Sinu lapsiks Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda ja Önnistegija läbi, kelle nimel me palume: Meie Isa

V õ i :

Armas taevane Isa, me täname Sind, et Sa oma püha sõna meile jälle oled lasknud kuulutada. Sa oled meiega rääkinud, meie tundmist kas-

vatanud ja südametunnistust äratanud. Me palume Sind: anna oma Püha Vaimu abi, et me ei oleks mitte ainult kuuljad, vaid Sinu sõna täitjad. Aita meid, et kui Sinu õiged lapsed Sinu armsa Poja, oma Issanda ja Õnnistegija Jeesuse Kristuse eeskuju järele igapäev kasvaksime tarkuses ja armus Sinu ja inimeste juures. Vala oma armu rohkesti välja meie maa ja rahva üle. Õnnista, hoia ja kaitse meie vanemaid ja õpetajaid. Aita meid alati neile armastust ja ustavust, austust ja sõnakuulmist osutada, et meie käsi Sinu töotust mööda võiks hästi käia. Ole oma armuga ligi kõigile, kes haiguses või muus hädas või raskuses on, iseäranis vaestelelastele ja kõigile leinajaile. Aita, halastaja Jumal, neid Sinult lohutust ja abi otsida ning leida. Jää meie juure meie elu ajal ja surmatunnil, Jeesuse Kristuse, oma Poja, meie Issanda pärast, kelle nimel meie veel palume: Meie Isa

15. *ÕPETAJA* õnnistab lapsi.

LAPSED laulavad: Aamen! Aamen! Aamen!

16. Lõpplaul.

Lisa

Lastejumalateenistuste algussalme

1. Lapsed, kuulge oma vanemate sõna Issandas, sest see on õige. Austa oma isa ja ema, see on esimene käsusõna, millel on töotus: et sinu käsi hästi käiks ja sa kaua elaksid maa peal. — Au olgu Isale (Efes. 6,1.3).

2. Kuulge oma juhatajaid ja alistuge neile, sest nemad valvavad teie hingi kui need, kellel tuleb aru anda, et nad seda rõõmuga teeksid ja mitte ohates; sest teil pole sellest kasu. — Au olgu Isale (Hebr. 13,17).

3. Jehoova kartus on tarkuse hakatus; hea arusaamine on kõigil, kes sedamööda teevad, selle kiitus seisab igavesti. Sellepärast ärge olge rumalad, vaid mõistke, mis on Issanda tahtmine. — Au olgu Isale (Ps. 111,10; Efes. 5,17).

4. Tema on sulle teada annud, mis hea on, ja mida nõuab Jehoova sinult muud, kui et sa pead tegema, mis kohus on, ja heldust armastama ning ennast alandama käies oma Jumalaga. — Au olgu Isale (Mika 6,8).

5. Väga õnnis on igaiüks, kes Jehoovat kardab, ja kes Tema teedel käib. Kasvage meie Issanda ja Õnnistegija Jeesuse Kristuse armus ja tundmises. — Au olgu Isale (Ps. 128,1; 2. Peetr. 3,18)

6. Nõnda ütleb Issand: Õppige Minust, et Mina olen tasane ja südamest alandlik; ja valvake, et teie kiusatusse ei satu. — Au olgu Isale (Matt. ev. 11,29; 26,41)

7 Nõnda ütleb Issand: Minu lambad kuulevad Minu häält ja Mina tunnen neid ja nemad käivad Minu järel. Mina annan neile igavese elu ja nemad ei saa iialgi hukka. — Au olgu Isale (Joh. ev. 10,27.28)

8. Elage kui valguse lapsed, taotage õigust, usku, armastust, rahu; sest kõik, keda iganes Jumala Vaim juhib, on Jumala lapsed. — Au olgu Isale (Efes. 5,18; 1. Tim. 6,11; Rooml. 8,14)

9. Ärge armastage mitte maailma ega seda, mis maailmas on. Kui keegi maailma armastab, ei ole Isa armastust tema sees. Ja maailm kaob ja tema himu, aga kes Jumala tahtmist teeb, püsib igavesti. — Au olgu Isale (1. Joh. 2,15.17).

10. Vaadake, missuguse armastuse Isa meile on annud, et meid Jumala lasteks hüütakse. Ja nüüd, lapsukesed, jääge Temasse, et kui Ta ilmub, meil julgus oleks. — Au olgu Isale (1. Joh. 3,1; 2,28)

11. Nõnda ütleb Issand: Õndsad on need, kes Minu sõna kuulevad ja seda tallele panevad; ja kui keegi Mind armastab, küll see peab Minu sõna. — Au olgu Isale (Luuka ev. 11,28; Joh. ev. 14,23).

12. Nõnda ütleb Issand: Anna, mu laps, oma süda Mulle ja su meel hoidku Minu viise. Pöördu Mu poole, sest Ma olen sind lunastanud. — Au olgu Isale (Õp. s. 23,26; Jes. 44,22).

13. Kui armsad on Sinu hooned, vägede Jehoova! Jehoova õuesid igatseb ja ihaldab mu hing, mu süda ja mu ihu hüüavad rõõmsasti elava Jumala poole. — Au olgu Isale (Ps. 84,2).

14. Ühte ma olen palunud Jehoovalt, seda ma üksnes nõuan, et ma saaksin jääda Jehoova kotta kõige oma eluaja ning tähele panna Jehoova teenistuse armsust ja mõtiskleda Tema templis. — Au olgu Isale (Ps. 27,4).

15. Jehoova on mu karjane, ei mul pole ühtegi puudu. Noore rohu maadele asutab ta mind, Ta saadab mind hingamise vee juure. Ta kutsutab mu hinge. — Au olgu Isale (Ps. 23,1).

Lastejumalateenistuste laulupalveid (collecta)

1. Igavene Jumal, halastaja taevane Isa! Me täname Sind, et Sa meie oma õndsakstegeva sõna oled annud, // ja palume Sind, juhata meid oma Püha Vaimu läbi, et me Sinu sõnast ei tagane, vaid seda hoolsasti tähele paneme, selle järele elame ja viimaks õndsaks saame // Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

2. Issand, meie Jumal, armas taevane Isa! Me täname Sind, et Sa meid enese juure kutsud oma sõna kuulma, // ja palume Sind: aita meid Püha Vaimu läbi, et me mitte ainult sõna kuuljad ei ole, vaid selle järele ka teeme ning nõnda Sinu õigete lastena elame ja õndsaks saame // Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

3. Jeesus Kristus, Sa meie armas Õnnistegija! Me täname Sind, et Sa lapsukesed oled enese juure kutsunud ja neid õnnistanud. // Me palume Sind: õnnista ka meid oma armu rikkust mööda, istuta oma õndsakstegev sõna meie südamesse ja anna meile jõudu heameelega ja rõõmuga selle järele elada, et me ükskord, kui Sa meid kutsud, Sinu juure taeva jõuaksime, // kus Sa Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed ikka ja igavesti.

4. Issand Jeesus Kristus, armas Õnnistegija! Sa oled meie heaks lapseks saanud ja heameelega pühas templis viibinud, et olla selles, mis Sinu Isa päralt on; // me palume Sind: õpeta ka meid alati südamliku rõõmuga oma taevase Isa kotta ruttama, Tema sõna kuulma ja Teda kiitma, // kuni ükskord Tema igaveses taevases pühas templis Teda ja Sind ja Püha Vaimu igavesti kiidame, täname ja austame.

5. Issand Jeesus Kristus, armas Õnnistegija! Sina oled ütelnud: „Õndsad on need, kes Minu sõna kuulevad ja seda tallele panevad,“ // sellepärast palume Sind, aita meid Sinu sõna õiges usus kuulda, kauris ja heas südames pidada ja heameelega selle järele elada, et me õndsaks saame ja Sinu juure taevasse jõuame, // kus kõigi inglite ja lunastatud hingedega Sind igavesti kiidame, täname ja austame.

Lastejumalateenistuste alguslaule, algussalme ja laulupalveid

Märkus. Alguslauluks võib ka teisi sündsaid laule võtta.

Kristuse tulemise ajal

ALGUSLAUL: Nüüd tehke kõrgeks väravad (LR. 120)

ALGUSSALM: Te väravad, tõstke oma pead üles ja te igavesed uksek, saage kõrgeks, et Aukuningas võib sisse tulla. — Au olgu Isale (Ps. 24,9).

LAULUPALVE: Kõigeväeline Jumal, halastaja taevane Isa, me palume Sind südamest, // valmista meid oma Püha Vaimu läbi, et Sinu armsa Poja, oma Õnnistegija ja Kuninga, Tema tulemisel rõõmuga vastu võtame, igal ajal alanduses ja sõnakuulmises Teda teenime ja õndsaks saame // sellesama Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

Jõulupühil

ALGUSLAUL: Nüüd Jumalale austust (LR. 134).

ALGUSSALM: Vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis saab osaks kõigele rahvale, sest teile on täna Õnnistegija sündinud, kes on Issand Kristus. — Au olgu Isale (Luuka ev 2,10.11).

LAULUPALVE: Helde, halastaja Jumal, armas taevane Isa! Me täname Sind kõigest südamest, // et Sa oma ainusündinud Poja oled

siia maailma läkitanud meid pattudest lunastama ja Sinu lapsiks tegema, kes Sind rõõmuga teenivad ja ükskord Sinu juure taevasse jõuavad, // kus Sina oma Pojaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

Uuel aastal

ALGUSLAUL: Oh palugem ja laulgem (LR. 155).

ALGUSSALM: Jeesus Kristus on seesama eile ja täna ja igavesti. — Au olgu Isale (Hebr. 13,8)

LAULUPALVE: Issand, meie Jumal, armas taevane Isa, me täname Sind kõige Sinu helduse ja ustavuse eest, miska Sina meid möödunud aastal oled rõõmustanud ja mitmesuguse häda ning kahju eest hoidnud. // Me palume Sind, anna meile õnnistatud uus aasta, hoia meid kõige õnnetuse eest ja lase oma armupäikesel alati paista meie peale // Jeesuse Kristuse, oma armsa Poja, meie Issanda pärast.

Kristuse ilmumise pühal

ALGUSLAUL: Oh Jeesus Kristus, valgusta (LR. 374)

ALGUSSALM: Tôuse üles, saagu Sa valgustatud; sest Sinu valgus tuleb ja Jehoova au tõuseb Su üle. — Au olgu Isale (Jes. 61,1)

LAULUPALVE: Issand Jeesus Kristus, Sina, maailma valgus, oled tulnud meid kõiki valgustama. // Me palume Sind, aita meid, et alati patu pimeduse eest põgeneme, valguse lastena elame ja ükskord Sinu taevases riigis Sind näeme, // kes Sa Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

Kristuse kannatamise ajal

ALGUSLAUL: Oh süüta Tall (LR. 181)

ALGUSSALM: Vaata, see on Jumala Tall, kes maailma patud ära kannab. — Au olgu Isale (Joh. ev 1,29)

LAULUPALVE: Halastaja Isa taevas, kes Sa omaenese Poja-
legi pole armu annud, vaid oled Tema meie kõikide eest loovutanud, et
Tema meid oma kibeda ristisurma läbi lunastaks, // me palume Sind,
aita meid Sinu armu õieti tunda, tänuliku südamega Sind igal ajal us-
tavalt teenida ja viimaks õndsaks saada // sellesama Sinu Poja, Jee-
suse Kristuse, meie Issanda läbi.

Kristuse ülestõusmise pühil

ALGUSLAUL: Mu süda, ole üleval (LR. 207).

ALGUSSALM: Issand on üles tõusnud! Ta on tõesti üles tõus-
nud! Halleluuja! — Au olgu Isale (Luuka ev. 24,34).

LAULUPALVE: Issand Jeesus Kristus, Sa oled oma ülestõus-
mise läbi surmalt võimuse võtnud ja elad. // Me palume Sind, aita meid,
et me kindlasti Sinusse usume ja Sind alati teenime, kuni me ükskord
Sind selges õndsuses ja igaveses rõõmus austame Sinu taevases riigis, //
kus Sa Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

Kristuse taevaminemise pühil

ALGUSLAUL: Su taevaminemise peal' (LR. 225).

ALGUSSALM: Nõnda ütleb Issand: Mina lähen üles oma Isa
ja teie Isa juure. — Au olgu Isale (Joh. ev. 20,17).

LAULUPALVE: Sa võidukuningas ja Õnnistegija, kes Sa oled
üles läinud taevasse ja kõik täidad, // me palume Sind, valgusta meid,
et me maa peal elades mõtleme nendele asjadele, mis üleval on, Sinu
sõna ustavalt kuuleme ja tõsisest armastusest Sinu tahtmise järele ela-
me ning ükskord Sinu juure igavesse taevariiki jõuame, // kus me Sind
näeme, kiidame ja täname igavesti.

Nelipühil

ALGUSLAUL: Oh Püha Vaim, meil' tule Sa (LR. 276)

ALGUSSALM: Nõnda ütleb Jehoova: Ma tahan oma Vainu valada kõige liha peale. — Au olgu Isale (Joel 3,1).

LAULUPALVE: Issand Jumal, Püha Vaim, Sa oled nelipühi esimesel pühal kõigi jüngrite südamed imeliselt valgustanud, rõõmustanud ja kinnitanud. // Me palume Sind, tule ka meie juure, et me usus kindlaks, armastuses tugevaks ja sõnakuulmises rõõmsaks saame. alati oma Issanda õigete jüngritena siin maa peal elame ja Sina nõnda meid igavesele õndsusele pühitsed ja hoiad, // kes Sa Isaga ja Pojaga elad ja valitsed igavesti.

Kolmainu Jumala pühal

ALGUSLAUL: Au, kiitus olgu igavest (LR. 1)

ALGUSSALM: Issanda Jeesuse Kristuse arm, Jumala armastus ja Püha Vaimu osadus olgu teie kõikidega. — Au olgu Isale (2. Kor 13,13).

LAULUPALVE: Halastaja, ustav Issand ja Jumal, Isa, Poeg ja Püha Vaim, me palume Sind südamest, // jaga meile kõigile oma jumalikku armu, et õigesti usume, kristlikult elame ja Sind ükskord kõigi inglite ja äravalitute seltsis Sinu aus näeme ja kiidame igavesti.

Lõikusepühal

ALGUSLAUL: Ma laulan suust ja südamest (LR. 38.1.2.9)

ALGUSSALM: Kõikide silmad ootavad Sind, ja Sina annad neile nende roa omal ajal. — Au olgu Isale (Ps. 145,15)

LAULUPALVE: Halastaja Jumal, armas taevane Isa! Me tänane Sind, et Sa meie eest hoolt kannad ja meile igapäevast leiba ar-

mulikult annad. // Me palume Sind, aita meid oma Püha Vaimu läbi, et me seda igapäev tänuliku südamega vastu võtame, Sind tõelises armastuses ja vaiksuses sõnakuulmises teenime ja viimaks õndsaks saame // Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

Usupuhastusepähal

ALGUSLAUL: Üks kindel linn ja varjupaik (LR. 369)

ALGUSSALM: Me arvame, et inimene saab õigeks usu läbi, ilma käsutegudeta. — Au olgu Isale (Rooml. 3,28).

LAULUPALVE: Issand Jeesus Kristus, armas Õnnistegija! Me täname Sind, et Sa meile oma armurikka evangeeliumi selge sõna oled annud, // ja palume Sind: aita meid oma Püha Vaimu läbi, et me kindlasti ja ustavalt õiges usus seistes Sinu sõna mööda eluteed käime ja ükskord Sinu juure taevasse jõuame, // kus Sind igavesti kiidame ja täname.

Surnute mälestuse pähal

ALGUSLAUL: Jeesus, Õnnistegija (LR. 572).

ALGUSSALM: Õndsad on need surnud, kes Issandas surevad. — Au olgu Isale (Joh. ilm. 14,13).

LAULUPALVE: Issand Jeesus Kristus, Sina oled ülestatumine ja elu. // Me täname Sind kindla ja kõikumata lootuse eest, et kõik surnud, kes Sinus on magama läinud, viimsel päeval suure rõõmuga üles tõusevad, // ja palume Sind, aita, et me usus, armastuses ja sõnakuulmises siin maa peal elades ükskord nende hulgas oleksime, kes hõisates Sinu püha palge ette tulevad, et Sinu taevases riigis Sinu juures elada ja Sind igavesti kiita ja austada.

Vabariigi aastapäeval (Rahvuslikul tähtpäeval)

Algusosa

1. *KOGUDUS*: Alguslaul.

2. *ÕPETAJA* (koguduse poole): Introitus.

a) Jehoova on kuningas, maa olgu väga rõõmus! Igaveseks ehitasid Sa helduse, taevastesse Sa rajasid oma ustavuse. Õnnis on rahvas, kelle Jumal on Jehoova, rahvas, kelle Ta enesele on pärisosaks valinud. Ma tahan Jehoova suurest heldusest igavesti laulda, põlvest põlveni kuuluta ma Sinu ustavust oma suuga (Ps. 97,1; 89,2.3; 33,12). Au olgu Isale ja Pojale ja Pühale Vaimule.

Võti:

b) See on see päev, mille Jehoova on teinud, olgem väga rõõmsad ja rõõmustagem temast. Õnnistatud olgu, kes tuleb Jehoova nimel, me õnnistame teid Jehoova kojast. Jehoova nõu jääb seisma igavesti, Tema südame mõtted põlvest põlveni. Sina oled mu Jumal ja ma tahan Sind tänada, mu Jumal, ma tahan Sind ülistada (Ps. 33,11; 118,24.26.28). Au olgu Isale

Võti:

c) Ma tahan kuulda, mida Jehoova Jumal räägib, sest Tema kuulutab rahu oma rahvale ja oma vagadele. Jehoova suretab ja teeb elavaks, viib alla hauda ja toob jälle üles. Jehoova teeb kehvaks ja teeb rikkaks, Ta alandab, Tema ülendab ka. Ta tõstab vaese üles põrmust. Alandage siis endid Jumala vägeva käe alla, et Ta teid ülendaks omal ajal. Me teame, et neile, kes Jumalat armastavad, kõik ühtlasi heaks tuleb, neile, kes Tema kavatsuse järele on kutsutud. Au olgu Isale (Ps. 85,8; 1. Saamuel 2,6.7; 1. Peetr. 5,6; Rooml. 8,28).

KOGUDUS: Nõnda kui alguses oli, nüüdki on ja jääb igavesest ajast igavesti. Aamen.

3. *ÕPETAJA*: Patutunnistus (Confiteor).

KOGUDUS: Issand, halasta! Kristus, halasta! Issand, halasta!

ÕPETAJA: Armukuulutus (Absolutio).

KOGUDUS: Aamen.

4. *ÕPETAJA*: Au olgu Jumalale kõrges (Gloria in excelsis)!

KOGUDUS: Au, kiitus olgu igavest (LR. 1,1).

Märkus. Kannatamise ajal: *ÕPETAJA*: Tall, kes on tapetud, on väärt võtma väge ja kiitust ja au igavesti. *KOGUDUS*: Oh süüta Tall, oh Jeesus (LR. 181).

Sõna ja palve talitus

5. *ÕPETAJA*: Rahvad, tänage meie Jumalat! Halleluuja!

KOGUDUS: Kostku valjusti Tema kiitus! Halleluuja!

Või:

ÕPETAJA: Jehoova on mu tugevus ja kiituselaul. Halleluuja!

KOGUDUS: Tema parem käsi teeb vägevaid tegusid! Halleluuja!

6. *ÕPETAJA*: (Salutatio): Issand olgu teiega!

KOGUDUS: Ja sinu vaimuga!

7. *ÕPETAJA*: Palugem (collecta).

a) Issand Jumal, taevane Isa, // me täname Sind, et võime täna Sinu püha palge ette tulla Sind kiitma ja tänama kõige Sinu armu ja pika meele eest, millega Sa meie maad ja rahvast siitsaadik oled kannud ja aidanud. // Me palume Sind, õnnista oma püha armusõna kuulutamist ning ühenda meid sõna kuulmises ja palves Sinuga ja isekeskis

Sinu pühaks koguduseks, // et me tarkuses ja jumalakartuses kasvame, Sinu jumaliku armu elavas usus alati ära tunneme ja Sind, kõigi isandate Issand, ustavalt teenime, // kes Sa Pojaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

b) Sôja ning segaduste kartuses:

Igavene, kõigeväeline Jumal, taeva ja maa kuningas ning valitseja, // Sinu aujärg on kinnitatud igavesti ja Sinu käes on sôja ja rahu ajad. // Me palume Sind, ole meie ligi ja aita meid armust, et me oma südame rahutuse ning ajaliku raskuste hirmu üle võidu saame, // igal ajal iseendid, oma maa ja rahva Sinu armu hooleks usaldame, Sinu varju ja kaitse all julgesti elame ja raskustele, mida Sa meile saadad, Sinust kinni hoides kindlal meel vastu läheme — // Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda pärast.

c) Sôja ajal:

Püha ôige Jumal, halastaja Isa taevas, // Sa murrad oma kõigeväelise käega katki vaenlase ammu ja peksad puruks nende odad, // me hüüame Sinu poole: tõuse üles meile abiks ja päästa meid armulikult sôja hävitusest ja kannatustest, tee lõpp verevalamisele, vihale ja vaenule ning vii kõik rahvad jälle leppimisele ja rahule, // et me Sind, Sa ülem kuningas ja valitseja, tänulikust südamest kiidame ja Sinu nimele. Sa Kõigekõrgem, laulame, // kes Sa Pojaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

K O G U D U S: Aamen! Aamen!

8. *Õ P E T A J A*: Lectio. (Ps. 46; 85,8—14; Jes. 40,27—31; 55,6—13; Jer. 29,11—14; Jer. nutulaulud 3,55—64; Joh. ev. 16,20—24; Rooml. 8,31—39; 13,1—5 jt.)

K O G U D U S: (epistli järele) Halleluuja! Halleluuja! Halleluuja!

(Evangeeliumi järele) Kiitus olgu Sulle, oh Kristus!

M ä r k u s. Kannatamise ajal lauldakse sõnade „Halleluuja!” ja „Kiitus olgu Sulle, oh Kristus!” asemel ainult „Aamen.”

9. *ÕPETAJA*: Loeb usutunnistuse (Credo).
Märkus. Kui on vaja jumalateenistust lühendada, võivad pp. 3,4,5 ja 9 ära jääda.
10. *KOGUDUS*: Pealaul.
11. *ÕPETAJA* peab jutlust.
12. *KOGUDUS*: Kantslisalm.
13. a) Isamaa vabaduse eest langenute mälestamine ja eestpalveid.
b) Teadaanded.
14. *ÕPETAJA*: Rahusoov

Palve ja õnnistamine

15. *ÕPETAJA* (altari ees) (Benedicamus): Issanda nimi olgu kiidetud ja austatud! Halleluuja!

KOGUDUS: Igavesest ajast igavesti! Halleluuja!

Märkus. „Halleluuja” kohta vt. märk. p. 8.

ÕPETAJA: Palvetagem.

Kõigeväeline Jumal, taeva ja maa valitseja, Sina oled meie õige eluase ja varjupaik ja Sinu igavesed käsivarred on all maa peal. Me tõstame oma silmad üles Sinu poole, kellelt meie abi tuleb. (Sinu käsi on olnud raskesti meie peal, aga Sa oled meie põlve jälle pööranud ja meie maa ja rahva suurest hädast välja aidanud.) Me oleme võinud möödunud aastal rahu ning Sinu õnnistusega oma kodu ehitamise tööd jätkata ja raskeid haavu parandada. (Issand Jumal, me täname Sind ja kiidame Sinu püha nime!)

(*KOGUDUS*: Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Meie Isa Jeesuses Kristuses, Sinu poole saadame oma palved usus ja lootuses. Kasvata oma riiki maailmas, et Sinu au ilmuks kõigi maade

ja rahvaste üle. Saagu Sinu õiguse ja armastuse vägi tugevaks inimeste südames ja elus. Saada korda, et kõik rahvad leiaksid tee rahule, kus häda ja hirm on kadunud ning ülekohus ja halastamatus annavad aset õigusele ja headusele Sinu Vaimu juhatusel. Tee, et rahvaste juhid ja valitsejad laseksid ennast juhtida Sinu püha sõna tõest ja väest, mis Jeesuses Kristuses on ilmunud. Õnnista selleks oma sõna kuulutamist kogu maailmas. Too enese juure tagasi kõik, kes Sinust on ära taganenud. (Ole meile armuline ja kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Helde Jumal, vaata ka edaspidi armuga meie maa ja rahva peale. Anna meile andeks, milles oleme Sinu vastu eksinud. (Õpeta meid mõistma Sinu mõtteid, mis Sa paned murepäevadesse, ning nägema õnnistust, mis on varjul kannatustes.) Õnnista meie rahva elu ja tööd. Juhata ja kinnita oma Vaimu läbi Vabariigi Presidenti, Valitsust ja kõiki, kes seisavad meie kodu ehitamise töös. Anna meile süda, mis alistub Sinu tahtmisele, ja meel, mis nõuab Sinu riiki ja õigust. Tee, et jumalakartus, südamepuhtus, ausus ja õiglus ning armastus pühitseks meie tööd ja tegu. Hoiame meist eemale välised hädaohud ja kõik, mis meie keskel rikub rahu ja üksmeelt. (Tõmba meid enesele lähemale, et suudaksime olla kindlad usus ja teha oma tööd lootuses Sinu armunõu avalikuks saamisele meie rahva kohta, siis kui Sinu aeg on tulnud.) Ole ligi kõigile, kes käivad kannatuse teed ihu hädas ja hinge vaevas. Võta oma varju alla kõik, kes oma kodust ja omaste keskel vägivaldselt võõrsile on viidud. Ole varjupaigaks ja armuandjaks vaestelelastele ja kodutuile. Kinnita neid, kes on kurvad omaste pärast, kelle tee on kadunud sinna, kuhu armastuse silm ei ulata nägema ega käsi aitama. Mõtle nende peale, kes oma rahva kodu kaitstes on kaotanud tervise ja pidanud enese peale võtma raskete vaevade koorma. Kasvata meie armastust isekeskis, et oleksime valmis jagama nende muret ja kandma üksteise koormat. (Aga Issand, meie vanemate Jumal, kui see on hea Sinu meelest, siis aita, et meie rahva lapsed, vanad ja noored, kõigist maailma otsadest koguneksid jälle oma põlisesse kodusse, mis Sa

meie vanemaile oled annud. Sina, kes Sa oled meie rahva lasknud paljudest viletsustest ja hädaohtudest läbi käia ega ole oma kätt meilt mitte tagasi tõmmanud, Sina võid teha, et varemeil tõuseb uus elu ning valitseb rahu ning rõõm.) (Sinu peal on meie lootus, ole meie päike ja kilp ja aita meid!)

(*K O G U D U S* : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Ja viimaks, Issand, valitseja elu ja surma üle, Sinu halastuse järje ette saadame need, kes meie keskelt igavikku on läinud, iseäranis ka need, kes on oma elu annud oma rahva eest. Lohuta ja kinnita leinajaid. Aita meid Sinu käest kinni hoida, kui tuleb viimsesse võitlusesse astuda. Saada meid siis oma käe kõrval surmaööst läbi igaviku valgusesse — Jeesuse Kristuse, meie Issanda pärast.

[*K O G U D U S* : Oh Jeesus Krist!

Oh kuule mind, oh kuule mind!

Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Meie Isa, kes Sa oled taevas   kurjast.

K O G U D U S : Sest Sinu on riik ja vägi ja au igavesti. Aamen.

16. *Õ P E T A J A* : Önnistamine.

K O G U D U S : Aamen! Aamen! Aamen!

17. *K O G U D U S* : Lõpplaul.

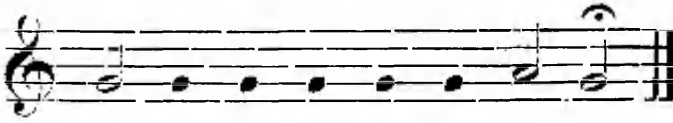
Erijumalateenistuste kord

Homniku- ja õhtuteenistused

1. *A L G U S L A U L*.

2. „*DEUS IN ADJUTORIUM*” ja „*GLORIA PATRI*”, õpetaja ja koguduse poolt vastastikku lauldud:

ÕPETAJA (altari poole) laulab:

Is - sand, a - va mi - nu huu led!

KOGUDUS: Siis peab mu suu Sinu kiitust kuulutama.

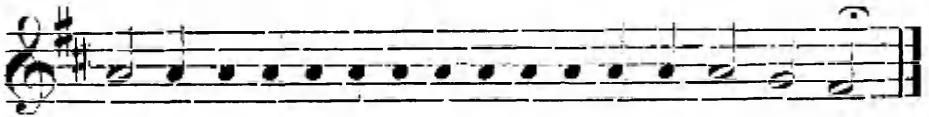
ÕPETAJA:

Oh Ju - mal, tõt - ta mind pääst - ma!

KOGUDUS: Jehoova, ruttu mulle appi!

ÕPETAJA:

Au ol - gu I - sa - le, Po - ja - le ja Pü - ha - le Vai - mu le!

KOGUDUS: Nõnda kui alguses oli

3. *TERETUS* (Salutatio).

4. *LAULUPALVE* (collecta).

5. Kirja lugemine (Lectio), selle sisule vastav kõne (vt. p. 7).

6. Pealaul.

7. Õpetaja kõne (kantslist või altarilt), mis lõpeb soovisõnaga.

Märkus. Kui kantslist tehakse eestpalveid või on teadaandeid, siis asetatakse kõne järele laulusalm ning kantsliteenistuse osa lõpeb tavalise korra järele õpetaja soovisõnaga.

8. Koguduse laul.
9. Palve (altari ees) (vt. lk. 65, 72) mis lõpeb Meie Isa palvega.
10. Tänu ja kiitus (Laudatio).
11. Laulupalve (collecta).
12. Õnnistamine.
13. Lõpplaul.

M ä r k u s 1. Kui teenistuse lühendamine on vajalik, siis võib alata p. 6-ga.

M ä r k u s 2. Kui pihtitalitus ühendatakse hommiku- või õhtuteenistusega, siis on soovitatav, et kõne (p.7) oleks ühtlasi pihtikõne, mis altari ees peetakse. Pihtikohasele laulusalmile (p. 8) järgneb siis lühike palve, mis lõpeb Meie Isa palvega. Selle järele loetakse pihtimanitsuse lõppsõnad „Enne kui te nüüd Jumala ees ” (vt. Pihtitalitus) ning pihtitalitus toimub Agendas ettenähtud korra järele. Järgneb jumalateenistus p. 10-st peale lõpuni.

Piibli- ja misjonitund

1. Koguduse laul.
2. Õpetaja kõne (kantslis), mis lõpeb soovisõnaga (vt. erijumalateenistuse kord p. 7).
3. Koguduse laul.
4. Palve (altari ees), lõpeb Meie Isa palvega.
5. Tänu ja kiitus (Laudatio).
6. Laulupalve (collecta).
7. Õnnistamine.
8. Lõpplaul.

Palveid

Piiblitunnis

1. Issand Jeesus Kristus, Sa meie hingede karjane ja ülevaataja, Sa oled meile oma õndsakstegeva sõna ilmutanud ja lased seda veel kuulutada. Me palume Sind, tee, et Sinu sõna hea seeme langeks meie sü-

dameisse, juurduks seal sügavasti ja kannaks sajakordset vilja, nõnda et me maailmale ja patuhimudele sureksime ega elaks mitte enestele, vaid Sinule ja Sinu nime auks ja Sinu õiguse, tõsise rahu ja igavese rõõmu leiaksime. Oma armu, helduse ja halastuse pärast kosta meie eest, kes Sinu nimel palume: Meie Isa

2. Issand Jeesus Kristus, Sa meie usu ülim saatja ning õpetaja! Me täname Sind kõigest südamest, et Sa meile alati oma õndsakstegevat evangeeliumi lased kuulutada, ja palume Sind, olgu Sinu kallis sõna, mida me täna kuulda saime, meile õnnistuseks. Süüta õige õndsakstegeva tundmise küünal oma Püha Vaimu läbi meie sees ikka enam põlema, et me jumalikus töes päev-päevalt ikka sügavamalt juurduksime ja kindlasti Sinu armusse jääksime. Kasvata meie jõudu, et suudaksime head pühitsuse võitlust võidelda, usus iga päev kasvaksime ja selle varal liha, saatana ja maailma kiusatused võidaksime ning maise elu lõpule jõudes oma usu eesmärgina igavese elu saavutaksime. Kosta meie eest Isa aujärje ees, sest Sinu nimel me palume: Meie Isa

3. Kõigeväeline, halastaja Jumal ja Isa, me täname Sind Sinu selge ja õndsakstegeva sõna õpetuse eest ja palume Sind, anna meile oma Püha Vaimu abi, et me seda sõna heas ja kaunis südames hoiame ja rohket vilja kanname. Hoiame meid oma selge sõna juures ja astu väega vastu vägivallale ja kavalusele, mis selle vastu võitleb. Anna meile kõik andeks, mis läbi ka meie tema vastu oleme eksinud, ja kata meie üleastumine oma Poja Jeesuse Kristuse kõige pühama ohvrisurma pärast. Vaata armuga meie murede ja vajaduste peale ja tee, et me Sinu varju all oma elu rahulikult saaksime lõpetada ja Sind alati kiita ja austada sellesama Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi, kelle nimel me palume: Meie Isa

Misjonitunnis

1. Issand Jeesus Kristus, maailma Õnnistegija, Sa oled kõigi patuste eest oma kalli vere valanud ja oma jüngreid käskinud armuõpetust kõigile rahvaile kuulutada. Me kiidame ja täname Sind, et Sa meile oma

kalli sõna valguse armust oled annud ja meid pühas ristimises oma koguduse liikmeiks vastu võtnud. Sa oled töötanud palveid kuulda, siis me palume ja hüüame Sind appi: Aita, et neid ikka rohkem Sinu juure kogutaks, kes Sinust kaugel on, ja anna, et misjonitöö ikka rikkalikumat vilja kannaks. Juhata, lohuta ja kinnita ise oma sulaseid, kes nende keskel tööd teevad, ja anna neile head vilja näha sõnast, mis mitmes hädas ja viletsuses nende südamete põudsele põllumaale külvatakse, kes Sind veel ei tunne. Kaitse ja hoia hingi, keda Sina nende hulgast oled kutsunud, ja aita neid oma Püha Vaimu läbi ustavalt tõe sisse jääda. Kaota kõik pimeduse teod maa pealt ja tee lõpp patuhädale meie hulgas ning igal pool, et Sinu riigi ehitamine edeneks ja kasvaks ja Sinu püha nime päevatõusust loojakuni austataks ja kiidetaks. Meie Isa

2. Halastaja Jumal ja Isa, me kiidame ja täname Sind, et Sa oma armsa Poja meile tarkuseks ja õiguseks, pühitsuseks ja lunastuseks oled saatnud ja meid oma armuriiki maa peal, pühasse ristikogudusse oled kutsunud ja vastu võtnud. Anna, et me seda armu õieti tunneme ja usus ikka kindlamaks saame. Önnista oma sõna kuulutamist kõigis kogudustes ja vala oma Püha Vaimu kuulutajate ja kuuljate peale. — Halastaja Isa taevas, veel on palju neid, kes Sinust ja Sinu rahust kaugel on, ja palju rahvaid käib alles südame pimeduses. Halasta nende peale! Lase ka neile oma evangeeliumi valgus paista ja ava nende silmad, et nad Sind ja Sinu armu imeasju tundma õpiksid, ja aita, et nad Sinu Pojas Jeesuses Kristuses elu ja õndsuse leiaksid. Läkita oma käskjalad välja kogu maailma õnnistusesõna kuulutama kõigile rahvaile. Ehi neid usu ja armastusega, kindla meele ja alandlikkusega, tarkuse ja ustavusega, et nad Sinu selget armuõpetust Sinu õigete teenritena rõõmsa suuga kuulutaksid ja oma tööd teeksid nõnda, et Sinu Vaim ja vägi ka nende kaudu avalikuks saaks. — Aga meile ja kõigile oma koguduse liikmeile anna armu, et me elavas usus ja tegevas armastuses valmis oleme igäüks oma jõudu mööda Sinu riigi levitamise tööst osa võtma. See on ju Sinu töö, oh Jumal! Sina oled seda alustanud, Sina lõpetad selle. Aita, et kõik, kes hommiku ja õhtu, lõuna ja põhja poolt Sinu riiki on tulnud ja edaspidi veel tulevad, ikka enam üheks pühaks ja õndsaks

koguduseks koguneksid, kuni viimaks Sinu tõotust mööda üks kari on ühe karjase all ja kõik keeled Sinu auks tunnistavad, et Jeesus Kristus on Issand, kes Sinuga ja Püha Vaimuga elab ja valitseb igavesti, ja kelle nimel me palume: Meie Isa

3. Ole kiidetud, Jeesus Kristus, Sa maailma Õnnistegija! Sina oled oma kalli verega kõik inimesed enese omaks ostnud ja töötanud, et Sinu evangeeliumi kuulutatakse kõigile rahvaile, sest Sinu nimi on see, mida kõik keeled peavad tunnistama ja mille ees kõikide põlved nõtkuvad. Sellepärast vaatame igatsuse, lootuse ja rõõmuga maailma rahvaste peale, kellele Sinu sõna elusõnumina kuulutatakse. Issand. Sina ei lase seda tühjalt tagasi tulla. Sa tõestad maailma otsadeni, et Sinu armuõpetus on Jumala vägi, mis teeb õndsaks kõiki, kes usuvad. — Me palume Sind: Ilmu varsti igal pool paganaile kui halastaja Õnnistegija, kes kadunud otsib ja eksinuid tagasi toob, ja kui Issand, kellele on antud kõik meelevald taevas ja maa peal. Ole päikeseks ja kilbiks kõigile, kes Sinu nime kuulutavad. Kasvata nende arvu ja ehi neid oma Vaimuga, et nad Sinu sõna mõõka pimeduse võimu vastu hästi tarvitavad. Anna neile võitlemises oma rahu tunda, ja kui nad ka silmaveega külvavad, siis luba neid rõõmuga lõigata ja palju vihke Sinu aita koguda. Hoi ja kasvata ristirahva keskel hoolt oma sõna levitamise ja oma püha nime au pärast. Sind, meie Issand ja Õnnistegija, hüüame appi, ole meile armuline ja õnnista meid, lase oma pale paista meie peale, et meile usaldatud tööd ustavalt teeme ja ka paganad Sinu õnnistust kiidavad. Sinu nimel palume täis usulootust: Meie Isa

Vana-aasta õhtujumalateenistus

I L M A A R M U L A U A T A

Jumalateenistuse kord on sama, mis eespool (vt. lk. 169) on ette nähtud. Laulupalved ja kirikupalved vt. lk. 85.

A R M U L A U A G A

Liturgia kord sama, mis eespool mainitud, kuid p. 8-st alates täiendatakse seda vastavalt:

9. Soovisõna (vt. lk. 170 märkus p. 7 juure).
10. Laulusalm.
11. Kirikupalve (altari ees) ilma Meie Isa palveta.
12. Pihtilaul. Pihtilised kogunevad altari ette.
13. Pihtitalitus: Kõne pihtimanitsusega (Enne kui teie   ), patutunnistus, armukuulutus.
14. Armulauatalitus peajumalateenistuse korra järele.
15. Lõpposa peajumalateenistuse korra järele.

Kannatamiseaja jumalateenistus

I L M A A R M U L A U A T A

1. Laul.

2. Algussalmid (Introitus): Kristus on tulnud tulevaste heade andide ülempreestrina ja on oma verega ükskord pühasse paika läinud ning igavese lunastuse saavutanud. Karistus oli Tema peal, et meil rahu oleks, ja Tema muhkude läbi on meile tervis tulnud. — Au olgu Isale

3. Tervitus (Salutatio).

4. Laulupalve (vt. lk. 92)

5. Kirjasõna lugemine (Lectio)

Märkus. Kannatamise lugu loetakse jumalateenistuste arvule vastavalt jagatud osades. Kristuse ristisurma ja matmise lugu kantagu ikka ette suurel reedel. Lugemise vahel võib kannatamiseaja-laule laulda.

6. Laul.

7. Õpetaja kõne (kantslis või altari ees) kannatamiseloole või mõne muu sündsuse kirjasõna alusel.

Märkus 1. Vt. lk. 170.

Märkus 2. Kui kõne peetakse altari ees ning kannatamiseloole alusel (p.5), siis jäägu koguduse „aamen“ mis järgneks kirja lugemisele. samuti laul (p. 6) ära.

8. Laul (võib ära jääda, kui kõne peetakse altari ees ning sellele järgneb kutse palvele).

9. Kirikupalve (vt. lk. 93) altari ees. Meie Isa

10. Tänu ja kiitus (Laudatio).

11. Laulupalve.

12. Önnistamine.

13. Lõpplaul.

A R M U L A U A G A

Algus sama, mis armulauata jumalateenistuses. Siis järgneb:

9. Lühike palve ilma Meie Isa palveta (vt. lk. 92).

10. Pihtilaul (Pihtilised kogunevad altari ette).

11. Pihtitalitus: Kõne (kui seda ei ole peetud p. 7-e kohaselt), pihtimanitsus, patutunnistus ja armukuulutus.

12. Laul.

13. Armulauatalitus ja lõpposa.

14. Lõpplaul.

Jumalateenistus misjonipühal

Misjonipüha jumalateenistus, mis peetakse hariliku jumalateenistuse ajal enne lõunat, toimub peajumalateenistuse korra järele.

Pärastlõunast või õhtust misjonijumalateenistust võib pidada misjonitunnina (vt. lk. 56,130) või järgmiselt:

1. Alguslaul.

2. Algussalmid (Introitus).

3. Salm (versiculus).

4. Tervitus (Salutatio).

5. Laulupalve (collecta).

6. Kirjasõna lugemine (Lectio).

7. Pealaul.

8. Jutlus (kantslialmi ja soovisõnaga).

9. Laul.
10. Kirikupalve (altari ees), mis lõpeb Meie Isa palvega.
11. Tänu ja kiitus (Laudatio).
12. Laulupalve (collecta).
13. Õnnistamine.
14. Lõpplaul.

Jumalateenistus surnuaiapähal

Kui jumalateenistus peetakse enne lõunat ja mitte otse peajumalateenistuse järele, siis tuleb see pidada täielikult peajumalateenistuse korra järele (algussalmid, laulu- ja kirikupalved, vt. vastavas kohas).

Kui surnuaia-jumalateenistus järgneb jumalateenistusele, milles olid Confiteor ja Credo, või pärast lõunat, siis võib selle pidada erijumalateenistuse korra järele, algusliturgiaga ja lõpposaga või ilma nendeta (laul, kirjasõna lugemine, laul, jutlus, laul, palved, laul, õnnistamine, laul).

Süüdsad kirjasõnad lugemiseks: Ps. 90,2—12; Jes. 40,1—11; Mark. ev. 13,5—16 ja 21—27; 2. Kor. 5,1—10; Joh. ilm. 20,1—15; 7,9—17; 21,1—17 jt.

Liturgilised jumalateenistused suurtel pühadel

Märkus. Kui mõnest laulust lauldakse mitu salmi järjestikku, siis võivad mehed, naised ja terve kogudus neid vaheldamisi laulda. Õpetaja võib ka teisi laule ja kirjasõnu valida ning ka ühe või mitme lektiooni asemel lühikese kõne pidada.

1. Jõuluõhtul

I A L G U S O S A

1. *KOGUDUS*: Nüüd Jumalale austust (LR. 134,1.2.5).

2. *ÕPETAJA* (altari ees): Minu hing austab väga Issandat ja mu vaim on väga rõõmus Jumalas, minu Õnnistegijas, sest mulle on

suuri asju teinud Vägev, kelle nimi on püha, ja Tema halastus kestab põlvest põlveni neile, kes Teda kardavad. — Au olgu Isale ja Pojale ja Pühale Vaimule!

KOGUDUS: Nõnda kui alguses oli, nüüdki on ja jääb igavesest ajast igavesti. Aamen.

3. *LAPSED*: Oh sa õnnistav, oh sa rõõmustav, püha kallis jõulu-
luaeg!

4. *ÕPETAJA*: Au olgu Jumalale kõrges!

KOGUDUS ja KOOR: Ja maa peal rahu ja inimestest hea meel.

5. *ÕPETAJA*: Kõikide teades suur on jumalakartuse saladus.
Halleluuja!

KOGUDUS ja KOOR: Jumal on avalikuks saanud lihas.
Halleluuja!

6. *ÕPETAJA*: Issand olgu teiega!

KOGUDUS: Ja sinu vaimuga!

7. *ÕPETAJA* (altari poole): Kõigeväeline Jumal, halastaja Isa, me täname Sind, et Sa suurest halastusest meie vastu oma ainusündinud Poja meie lunastamiseks lasksid inimeseks saada. // Me palume Sind, valgusta armulikult meie südameid, et Sinu armsa Poja sünnimisest südamest rõõmustame, taeva sõjavägede seltsis Sind kiidame, alati rõõmsad ja rahulised oleme ja kõiki selle aja kannatusi nurisemata kanname ja ära võidame — // sellesama Sinu Poja läbi, kes Sinuga ja Püha Vaimuga elab ja valitseb ikka ja igavesti.

KOGUDUS: Aamen! Aamen!

II P E A O S A

(Õpetaja altari ees või puldil).

8. *KOGUDUS*: Tänu olgu Jumalal' (LR, 123,1—4).

9. *ÕPETAJA*: Kuulgem Vana Testamendi ennustusi Kristusest:

Jehoova Jumal ütles *m a o* vastu: Ma tahan vihavaenu tõsta sinu ja naise vahele, ja sinu seemne ja tema seemne vahele; seesama peab su pea rõhuma ja sina võtad tema kanda rõhuda (1. Moos. 3,15).

Ja *A a b r a m i* vastu ütleb Jehoova: Ma tahan sind suureks rahvaks teha ning õnnistada ja su nime suureks teha; sest sinu seemnest peab kõigile maailma rahvastele õnnistus tulema (1. Moos. 12,2; 26,4).

Ja *J u u d a*, Jaakobi paeg, sai tõotuse: Juuda, sinu, sinu ette peavad su isa pojad kummardama, sest valitsusekepp ei pea mitte Juudast lahkuma ega käsundaja tema jalgadelt, seni kui Rahusaatja tuleb ja tema sõna võtavad rahvad kuulda (1. Moos. 49,8.10).

Ja *M o o s e s e* vastu ütles Jehoova: Ühe prohveti tahan Ma lasta tõusta nende vendade seast ja oma sõnad Ta suhu panna; ja Ta peab neile rääkima kõike seda, mis Ma Temale käsin. Ja see mees, kes Mu sõna ei kuule, mis Ta Minu nimel räägib, sellelt tahan Mina seda nõuda (5. Moos. 18,18.19).

Ja *T a a v e t i* kojale kinnitatakse: Ma olen teinud lepingu oma äravalituga; Ma olen Taavetile, oma sulasele, vandunud: „Ma kinnitan su soo igaveseks ja ehitan su aujärje üles põlvest põlveni” (Ps. 89, 4.5)

Ja prohveti *M i i k a* läbi kuulutab Issand: Ja sina, Betlehem Ef-rata, see on vähe, et sa oled Juuda tuhandete seast; sinust tuleb mulle välja see, kes on valitseja Iisraelis; ja Tema väljumised on vanast, igavesest ajast olnud (Miika 5,1).

Ja viimaks hüüab Jehoova prohveti *M a l a k i a* suu kaudu: Pea tuleb oma templi juure Issand, keda te otsite, ja seaduse ingel, keda te tahate. Vaata, Ta tuleb! ütleb vägede Jehoova (Mal. 3,1).

10. K O O R

11. *K O G U D U S*: Nüüd ole, Jeesus, kiidetud (LR. 135,1—3),
või: Nüüd paistab meile kaunisti (LR. 256,1)

12. Õ P E T A J A :

Neil päivil sündis, et sõna keisrist Augustusest välja läks, et kõik maailm pidi üles kirjutatama. See kirjutus oli esimene, kui Kürenius

Süüria üle valitseja oli. Ja kõik läksid endid laskma kirja panna, igaüks omasse linna. Siis läks ka Joosep Galileamaalt Naatsareti linnast üles Juudamaale Taaveti linna, mida hüütakse Petlemaks, sest ta oli Taaveti soost ja pärismaalt, ennast laskma kirja panna ühes Maarja, oma kihlatud naisega, kes oli käima peal. Aga nende seal olles sai aeg täis, et ta pidi maha saama. Ja ta tõi oma esimese Poja ilmale ja mähkis ta mähkmetesse ja pani sõime, sest neil polnud muud aset majas. Ja seal-samas väljal olid karjased öitsel ja hoidsid öösel oma karja. Ja Issanda ingel astus nende ette ja Issanda auhiilgus paistis nende ümber, ja need kartsid üliväga. Ja ingel ütles neile: Ärge kartke! Sest vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis saab osaks kõigele rahvale; sest teile on täna Taaveti linnas Õnnistegija sündinud, kes on Issand Kristus. Ja see olgu teile tunnuseks: Te leiate lapse mähitud ja sõimes magavat. Ja äkitselt oli ingligna ühes taeva sõjaväe hulk, need kiitsid Jumalat ning ütlesid: Au olgu Jumalale kõrges ja maa peal rahu ja inimestest hea meel (Luuka ev. 2,1—14).

13. K O O R

14. *K O G U D U S*: Ma tulen taevast ülevalt (LR. 132,1—4).

15. Õ P E T A J A :

Jumala arm, mis õnnistust saadab, on ilmunud kõigile inimestele, ja juhatab meid, et me peame ära salgama jumalakartmatu elu ja ilmalikud himud, ja peame mõistlikult ja õieti ja jumalakartlikult elama selles maailmas, ja ootama õnnist lootust ja suure Jumala ja meie Õnnistegija Jeesuse Kristuse auhiilguse ilmumist, kes iseene meie eest on annud, et ta meid lunastaks kõigest ülekohtust ja puhastaks enesele pärisrahvaks, kes usin on heale tööle (Tiit. 2,11—14).

K O G U D U S: Ma tulen taevast ülevalt (LR. 132,6—8)

(15 a) Õ P E T A J A :

Kui siis inglid olid nende juurest ära läinud taevasse, ütlesid karjased üksteisele: Läki nüüd Petlemma ja vaadake seda asja, mis on sündinud, mis Issand meile on teada annud. Ja nad tulid rutusti ja leidsid Maarja ning Joosepi ja lapsukese sõimes magavat. Aga kui nad seda

nägid, teatasid nad asjast, mis neile oli üteldud selle lapsukese kohta. Ja kõik, kes seda kuulsid, panid imeks, mis karjased neile rääkisid. Aga Maarja pidas kõik need sõnad meeles ning mõtles nendele omas südames. Ja karjased läksid tagasi Jumalale au andes ja Teda kiites kõige eest, mida nad olid kuulnud ja näinud, nõnda kui neile oli üteldud (Luuka ev. 2,15—20)

16. *K O G U D U S* : Mul oli raske patuöö (LR. 148,4).

17. *Õ P E T A J A* : (altari ees) Me kiidame Sind, me kummardame Sind, me austame Sind ja anname Sulle tänu Sinu austuses, Issand Jeesus Kristus, Sa kõigekõrgema Jumala tõeline Poeg, Isast igavesti sündinud, ja ka tõeline inimene, neitsist Maarjast ilmale toodud, meie Issand! Sinu inimeseks-saamise ja püha sündimise läbi on Jumala au kõrges suureks saanud ja Sinu läbi tuli rahu meile ja kõigile inimestele, kellest Isal hea meel on. Me oleme rõõmsad Tema kalli jõuluanni pärast, et Ta Sind meile on kinkinud, ja Sinu suure helduse pärast, et Sa meie juure oled tulnud. Sina oled inimese lapseks saanud, et meie Jumala lapsiks saaksime. Sina oled vaaseks saanud, et meie rikkaks saaksime. Sina oled ennast alandanud ja sulase näo võtnud ning meie keskel elanud, et meid Jumala palgesse uuendataks ja me taevas Sinu juures jäädava aseme päriksime. Sina oled prohvet, keda Isa on läkitanud, — ja igavene valgus, mis on ilmunud täis armu ja tõtt meile, kes pimeduses ja surmavarjus istusime, — ja suur ülempreester, kes ühe ohvriga on Jumalaga ära lepitanud need, kes usuvad ja keda pühitseakse, — ja oma rahva ainus kuningas ja oma karja karjane, kes Sa meid patu, surma ja kuradi väe ja meelevalla alt oled päästnud ja meie keskel oma õiguse ja rahu, vabaduse ja elu riigi oled asutanud. (Issand Jumal, me täname Sind!)

(*K O G U D U S* : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Me palume Sind, Issand Jeesus, tee meid kõigil neil päevil oma rikka jõuluõnnistuse osaliseks. Tule meie südamesse, meil on Sind tarvis ja me igatseme Sinu järele. Valmista meid ikka enam enesele eluasemeks

ja süüta oma armastuse tuli meie sees põlema, et jumalakartmatu elu ära salgame ja Sind nõnda teenime, nagu Sinu meelepärast on. Pühitse meie elumaju ja tee nad asemeiks, kus Sinu nime au elab. (Issand, kuule meid!)

(*K O G U D U S*: Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Aita, Sa truu Issand, et rõõmusõnum Sinu armurikkast inimeseksaamisest läheks välja kogu maailma, et ka need, kes Sind veel ei tunne, ligi tuleksid ja meie seltsis Sind kiidaksid. Tulgu Sinu sündimise mälestus igal pool õnnistuseks kõigile inimestele kogu maailmas. Vala rahu ja rõõmu välja meie maa, Kiriku, rahva ja Valisuse peale. Iseäranis anname Sinu armu hooleks kogu ristirahva ja oma koguduse lapsed. Sinu omad nad on, kaitse ja hoiu neid, et nad kasvaksid tarkuses, pikkuses ja armus Jumala ja inimeste juures. Aga meid kõiki aita saada ja jääda Jumala lapsiks, kes Sinu nimesse usuvad ja praeguse aja kannatustes ja kiusatustes kindlasti usus seisavad. (Issand, ole meiega ja aita meid!)

(*K O G U D U S*: Aita meid, armas Issand Jumal!)

Viimaks, kui kaduvuse ja surma aeg on möödunud, võta meid oma lunastuse armust igavesse taevariiki, kus Sind palgest palgest näeme ja uutel kehtel kõigi äravalitute ja taeva sõjavägedega Sind igavesti kiites laulame: Au olgu Jumalale kõrges ja rahu maa peal, inimestest hea meel.

[*K O G U D U S*: Oh Jeesus Krist!

Oh kuule mind, oh kuule mind!

Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Meie Isa, kes Sa oled taevas

K O G U D U S: Nüüd laulgem aamen rõõmuga (LR. 23,9)

III L Ö P P O S A

18. *Õ P E T A J A* (altari ees): Laulge Jehoovale uus laul! Halleluuja!

K O G U D U S: Ta on imeasju teinud. Halleluuja!

19. *ÕPETAJA* (altari poole):

Issand Jumal, taevane Isa, kes Sa meile oma Poja oled Õnnistegijaks ja Lunastajaks annud, me täname Sind südamest, // et meil nüüd õigus on Sinu püha palge ette tulla, rõõmsasti Sind kiita ja julge lootusega Sind paluda. // Tänu olgu Sinule Su püha sõna eest, mida Sa meile rikkalikult lased jagada kinnituseks usu nõtruses, valguseks igapäevases elus ja viimaks igavesse õndsusesse juhatajaks ning saatjaks // sellesama Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

KOGUDUS: Aamen.

20. *ÕPETAJA* õnnistab kogudust.

KOGUDUS: Aamen! Aamen! Aamen!

21. *KOGUDUS*: Immaanuel, Sa Jeesus Krist (LR. 128,1.2),
või: Au, kiitus olgu igavest (LR. 1,1).

Suur reede

Esimene viis

I A L G U S O S A

1. *KOGUDUS*: Tere tuhat kord, kes Sina (LR. 188,1.3),
või: Oh süüta Tall, oh Jeesus (LR. 181).

2. *ÕPETAJA*: (altari ees): Vaata, see on Jumala Tall, kes maailma patud ära kannab. — Nõnda ütleb Issand: Oma selja andsin Ma neile, kes peksid, ei Ma pannud oma silmi mitte varjule teotuste ja sülje eest. Jah, Mind sa oled pannud teenima oma pattudega, Mulle oled sa vaeva teinud oma ülekohtuste tegudega. Mina, Mina olen see, kes su üleastumised kustutab iseenese pärast ega tuleta sinu pattu mitte meele. — Au olgu Isale (Jes. 50,6; 43,24.25).

KOGUDUS: Nõnda kui alguses oli, nüüdki on ja jääb igavestest ajast igavesti. Aamen.

3. *ÕPETAJA*: Jumal pole omaenese Pojalegi armu annud.

KOGUDUS: Vaid on Tema meie kõigi eest loovutanud.

4. *ÕPETAJA*: Issand olgu teiega!

KOGUDUS: Ja sinu vaimuga!

5. *ÕPETAJA* (altari poole):

Kõigeväeline Isa, igavene Jumal, Sa lasksid oma Poja meie eest ristipiina kannatada, et meid vaenlase väest päästa; // me palume Sind, aita meid Sinu Poja kibeda kannatamise mälestust nõnda pühitseda, et me Temasse uskudes pattude andeksandmise saame, igavesest surmast pääseme ja ükskord Sinu juure igavesse ellu läheme // sellesima Sinu armsa Poja, Jeesuse Kristus meie Issanda läbi.

KOGUDUS: Aamen! Aamen!

6. *KOOR*

II P E A O S A

7. *KOGUDUS*: Üks tallekene lepitas (LR. 191,1)

8. *ÕPETAJA* (altari ees või puldil):

Ja kõik rahva hulk tõusis ja viis Tema Pilatuse juure. Ja nad hakkasid Tema peale kaebama ja ütlesid: Me oleme leidnud, et Tema rahvast ära pöörab ja keelab keisrile kohturaha andmast, ja ütleb enese Kristuse, ühe kuninga olevat. Siis Pilatus küsis Temalt ja ütles: „Oled Sina Juuda rahva kuningas?” Aga Tema vastas temale ja ütles: „Jah, olen.” Pilatus ütles ülempreestrite ja rahva vastu: „Mina ei leia ühtki süüd sellest inimesest.” Aga nemad ajasid peale ja ütlesid: „Tema annab rahvale paha nõu ja õpetab mööda kõike Juudamaad alates Galileamaast siit saadik.” Aga kui Pilatus Galileamaad kuulis, küsis tema, kas see inimene on Galileamaa mees. Ja kui ta teada sai, et Ta on Herodese valitsuse alt, läkitas ta Tema Herodese juure, kes neil päevil Jeruusalemas oli. Aga Herodes sai väga rõõmsaks, kui ta Jeesust nägi, sest ta oli tahtnud Teda heameelega juba ammugi näha, sest et ta oli palju Temast kuulnud, ja ta lootis mõnd imetähte näha saada, mis Tema teeks. Ta küsis Temalt mitme sõnaga; aga Ta ei vastanud talle midagi. Aga ülempreestrid ja kirjatundjad seisid ja kaebasid väga valjusti Tema peale. Kui Herodes oma sõjameestega oli Teda halvaks pan-

nud ja teotanud, riietas la Teda valge riidega ja saatis Tema tagasi Pilatuse juure. Ja sel päeval said Pilatus ja Herodes üksteisega sõbraks; sest enne seda olid nad üksteisele vihased olnud (Luuka ev. 23,1—12).

9. *KOGUDUS*: Jeesus, surma äravõitja (LR. 169,1).

10. *ÕPETAJA*:

Siis võttis Pilatus Jeesuse ja laskis Teda piitsaga peksta. Ja sõjamehed punusid kibuvitsust krooni ja panid selle Tema pähe ja purpurmantli Temale selga ja ütlesid: „Tere, Juuda rahva kuningas!” Ja nad löid Teda kõrva ääre. Siis Pilatus läks taas välja ja ütles neile: „Vaata, ma toon Ta teile välja, et te aru saaksite, et ma Temast ühtki süüd ei leia.” Siis tuli Jeesus välja ja kandis kibuvitsakrooni ja purpurmantlit. Ja Pilatus ütles neile: „Ennäe inimest!” Kui nüüd ülempreestrid ja sulased Teda nägid, kisendasid nad ning ütlesid: „Löö risti! Löö risti!” Pilatus ütles neile: „Võtke teie Tema ja lööge Ta risti, sest mina ei leia Temast süüd.” Juudid vastasid temale: „Meil on käsuõpetus ja käsu järele peab Ta surema, sest Ta on enese Jumala Pojaks teinud.” Kui nüüd Pilatus seda sõna kuulis, kartis ta veel enam. Ta läks jälle kohtukotta ja ütles Jeesusele: „Kust Sa oled?” Aga Jeesus ei annud temale vastust. Siis ütleb Pilatus Temale: „Kas Sa ei räägi minuga? Eks Sa tea, et mul on meelevald Sind risti lüüa ja meelevald Sind vabaks lasta?” Jeesus kostis: „Sinul ei oleks ühtki meelevalda Minu üle, kui see sulle ei oleks antud ülevalt; sellepärast on sellel, kes Mind sinu kätte andis, suurem patt” (Joh. ev. 19,1—11).

11. *KOGUDUS*: Oh Jeesus, Sinu valu (LR. 196,1.2).

12. *ÕPETAJA*:

Sest ajast püüdis Pilatus Teda vabaks lasta. Aga Juuda rahvas kisendas ning ütles: „Kui sa selle vabaks lased, ei ole sa keisri sõber; igaüks, kes ise enese kuningaks teeb, on keisri vastane.” Kui nüüd Pilatus need sõnad kuulis, viis ta Jeesuse välja ja istus maha kohtujärgjele sinna paika, mida hüütakse Kivipõrandaks, aga hebreakeeli Gābataks. Aga oli paasapäeva valmistusepäev, arvata kuues tund. Ja tema ütles Juuda rahvale: „Ennäe teie kuningat!” Aga nemad kisendasid:

„Vii ära, vii ära, löö Ta risti!” Pilatus ütles neile: „Kas ma pean teie kuninga risti lööma?” Ülempreestrid vastasid: „Meil ei ole kuningat, vaid keiser.” Siis ta andis Tema nende kätte risti lüüa. Ja nad võtsid Jeesuse ja viisid Ta ära. Ja Tema kandis ise oma risti ning läks välja sinna paika, mida hüütakse Pealae asemeks, hebreaa keeli Kolgataks (Joh. ev. 19,12—17).

13. *KOGUDUS*: Mis oled Sina, armas Jeesus, teinud (LR. 174,1—3).

14. *ÕPETAJA*:

Ja Teda välja viies said nad kätte ühe Küreene linna mehe, Siimon nimi, kes väljalt tuli; ja tema peale nad panid risti, et ta seda Jeesuse järele kannaks. Aga Tema järel käis suur hulk rahvast ja ka naisi, kes Tema pärast kaebasid ja nutsid. Siis pöördus Jeesus ümber nende poole ja ütles: „Jerusalema tütre, ärge nutke mind, vaid nutke iseendid ja oma lapsi. Sest vaata, päevad tulevad, mil üteldakse: „Õndsad on need, kes sigimatud, ja ihud, mis ilmale ei ole kannud, ja rinnad, mis ei ole imetanud. Siis hakatakse ütleva mägedele: „Langege meie peale!” ja mäekinkudele: „Katke meid!” Sest kui seda toorele puule tehakse, mis siis kuivale peab sündima?” Aga Temaga ühes viidi kaks kurjategijat välja ära hukata (Luuka ev. 23,26—32).

15. *KOGUDUS*: Sa mulle appi tõtsid (LR. 197,6).

16. *ÕPETAJA*:

Ja kui nad sinna paika jõudsid, mida hüütakse Pealae asemeks, löid nemad Tema ja need kurjategijad risti, ühe paremale, teise vasakule poole. Aga Jeesus ütles: „Isa, anna neile andeks, sest nad ei tea mitte, mis nad teevad.” Ja nemad jagasid Tema riided ja heitsid liisku nende pärast. Ja rahvas seisis seal vaatamas, ja ülemadki irvitasid Teda nendega ühes ning ütlesid: „Muid Ta on aidanud, aidaku iseennast, kui Ta on Kristus, Jumala äravalitu.” Ka sõjamehed naersid Teda, läksid Tema juure ja viisid Temale äädikat ning ütlesid: „Kui Sina oled Juuda rahva kuningas, siis aita iseennast.” Aga Tema pea kohal oli ka peal-

kiri kreeka, ladina ja hebrea keeles: See on Juuda rahva kuningas (Luuka ev. 23,33—38).

17. *K O G U D U S* : Oh vaata, inimene (LR. 197,1).

18. *Õ P E T A J A* :

Siis teine poodud kurjategijaist teotas Teda ja ütles: „Eks Sa ole Kristus? Aita iseennast ja meid.” Aga teine kostis ja sõitles teda ning ütles: „Kas sinagi ei karda Jumalat, sest sa ise ju oled sama karistuse all? Meie küll õiguse poolest, sest me saame kätte, mis meie töö väärt on, aga seesinane ei ole ühtki paha teinud.” Ja ta ütles Jeesusele: „Mõt- le minule, kui Sa oma kuningriiki tuled.” Ja Jeesus ütles temale: „Tõesti. Mina ütlen sulle, täna pead sa Minuga paradiisis olema” (Luuka ev 23,39—43).

19. *K O G U D U S* : Mu elu Kristus ise (LR. 590,1.2).

20. *Õ P E T A J A* :

Pärast seda ütleb Jeesus, teades, et kõik on juba lõpetatud, et Kiri täide läheks: „Mul on janu!” Aga seal seisis astja täis äädikat. Ja nad pistsid äädikaga täidetud käsna iisopi otsa ja panid selle Tema suu ette. Kui nüüd Jeesus äädikat oli võtnud, ütles Tema: „See on lõpetatud!” Ja Jeesus kisendas suure häälega ning ütles: „Isa, Sinu kätte Ma annan oma vaimu!” Ja nõrgutas pead ja heitis hinge.

Ja vaata, templi eesriie kärises lõhki kaheks, ülemast otsast alamast saadik. Ja maa värises ja kaljud lõhkesid, hauad läksid lahti ja tõusis üles palju pühade ihusid, kes olid maganud. Aga kui pealik ja need, kes temaga ühes Jeesust hoidsid, nägid maa värisevat ja seda, mis sündis, kartsid nad väga ja ütlesid: „Tõesti, see oli Jumala Poeg!” Ja kui kõik rahvahulgad, kes olid tulnud seda vaatama, nägid, mis sündis, löid nad vastu rinda ja läksid tagasi (Joh. ev. 19,28—30; Luuka ev. 23, 46.48; Matt. ev 27,51.52.54)

21. *K O G U D U S* : Kui ükskord pean mina (LR. 196,9).

22. *Õ P E T A J A* :

Aga kõik Tema tuttavad ja ka naised, kes olid Temaga ühes Galileamaalt tulnud, seisis eemal ning nägid seda kõike.

Ja vaata, mees nimega Joosep, Suure Kohtu liige, hea ja õige mees, kes ei olnud mitte nende otsusega ühes nõus ega kiitnud seda heaks. Arimatiast, Juuda rahva linnast, kes ka ootas Jumala riiki, see läks Pilatuse juure ja palus enesele Jeesuse ihu. Ja ta võttis selle maha ja mähkis ta kallisse lõuendisse, ja pani ta kaljusse raiitud hauda, kuhu veel iialgi kedagi ei olnud pandud. Ja see oli valmistusepäev, ja hingamispäev oli tulemas. Aga naised, kes olid Temaga Galileamaalt tulnud, käisid kaasas ja vaatasid hauda ja kuidas Tema ihu sinna pandi. Ja nad läksid tagasi ja valmistasid kalleid rohtusid ning salvi. Aga hingamispäeval seisid nad rahul käsu järele. Aamen (Luuka ev. 23,49—56)

23. *KOGUDUS*: Ja lõppeks, Issand, palun ma (LR. 18,3)

Märkus. Kui on tarvis jumalateenistust lühendada, siis võib teise, kolmanda ja neljanda lugemise lõppsõnad üheks lugemiseks ühendada, jättes muud osad välja; samuti võib toimida viienda ja kuuendaga kui ka seitsmenda ja kaheksandaga, kusjuures koguduse vastavad laulud (11,13,17,21) ära jäävad.

24. *ÕPETAJA* (altari ees):

Issand Jeesus, Sina elava Jumala Poeg! Sa andsid ennast kurjategijate sekka arvata, kibedale ristisurmale viia ja viimaks Jumala süütu Tallena ristisambal meie pattude eest tappa ja ohverdada, et selle läbi meie süüd kaotada ja oma taevase Isa õiget viha meie vastu kustutada. Me anname Sulle selle Sinu põhjatuma armastuse ja ustavuse eest südamest au, kiitust ja tänu. (Issand Jeesus, me täname Sind!)

(*KOGUDUS*: Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Me palume Sind, anna meile armust oma Püha Vaimu, et ka meie risti, mis Sina meie peale paned, heal meelel enese peale võtame ja tõsisel kannatlikkuses ning alanduses Sinu järel kanname, Sind kõigest südamest armastame, Sinu süüta kannatamisest ja surmast kiusatustes usklikult rõõmustame, Sinu õigete jüngritena oma liha tema ihaldamis- te ja himudega alati risti lööme ja Sind uues elus ustavalt teenime. (Issand, kuule meid!)

(*K O G U D U S* : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Issand Jeesus, Sa armurikas Õnnistegiija, kes Sa ristil oma käed välja sirutasid. tõmba ka meid armulikult enese juure, nagu see sündis kurjategijaga. palu ka meie vaeste patuste eest oma taevast Isa, nagu Sa palusid vaenlaste eest, kes Sind risti löid. (Halasta meie peale, et me hukka ei lähe, ja aita meid!)

(*K O G U D U S* : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Mõttele ka meile, Issand, oma kuningriigis! Ole meiega, kui hing on keele peal! Olgu siis Sinu rist meile rõõmuks ja Sinu arm meile eluks. Võta meie hinged oma kätte, sest Sina oled meid lunastanud, Issand, Sina tõe Jumal!

[*K O G U D U S* : Oh Jeesus Krist!

Oh kuule mind, oh kuule mind!

Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Meie Isa

K O G U D U S : Nüüd laulgem aamen rõõmuga (LR. 23,9)

III L Õ P P O S A

25. *Õ P E T A J A* (altari ees): Kes võib nende peale süüd tõsta, kes on Jumala äravalitud?

K O G U D U S : Jumal on see, kes õigeks teeb.

26. *Õ P E T A J A* (altari poole):

Ustav Jumal, halastaja taevane Isa, Sa oled oma ainusündinud Poja ristisurma annud, et me patused, Tema läbi õigeks mõistetud, armu ja rahu, elu ja õndsust päriksime. // Me täname Sind südamest, et igal ajal tohime Sinu püha palge ette astuda, Sinu püha sõna kuulda, Sind julgesti ja kindla lootusega paluda ja Sinu armu vastu võtta, // kes Sa Pojaga ja Püha Vaimuga ühes elad ja valitsed igavesti.

K O G U D U S : Aamen.

27 *Õ P E T A J A* õnnistab kogudust.

K O G U D U S : Aamen! Aamen! Aamen!

28. *K O G U D U S* : Sa oled, Issand Jeesus Krist (LR. 200,1.3).

Teine viis

I A L G U S O S A

1. *K O G U D U S*: Oh süüta Tall, oh Jeesus (LR. 181).

2. *Õ P E T A J A* (altari ees):

Vaata, see on Jumala Tall, kes maailma patud ära kannab. — Nõnda ütleb Issand: Oma selja andsin Ma neile, kes peksid, ei Ma pannud enese silmi mitte varjule teotuste ja sülje eest. Jah, Mind oled sa pannud teenima oma pattudega, Minule oled sa vaeva teinud oma ülekohtuste tegudega. Mina. Mina olen see, kes su üleastumised kustutab iseenese pärast ega tuleta sinu pattu mitte meele. — Au olgu Isale (Jes. 50,6; 43,24.25).

K O G U D U S: Nõnda kui alguses oli, nüüdki on ja jääb igavestest ajast igavesti. Aamen.

3. *Õ P E T A J A*: Kristus on meie üleastumiste pärast haavatud.

K O G U D U S: Ja meie ülekohtu pärast rõhutatud.

4. *Õ P E T A J A*: Issand olgu teiega!

K O G U D U S: Ja sinu vaimuga!

5. *Õ P E T A J A* (altari poole):

Issand Jumal, kõige halastuse Isa, me palume Sind, // vaata armuga oma vaese karja peale, kelle eest Sinu armas Poeg ennast patuste kätte andis ja teotavat surma ristil kannatas. // Ära heida meid mitte oma palge eest, vaid anna meie patud andeks ja saada meile oma Püha Vaimu, et Teda, kelle Sa meie eest oled loovutanud, õieti ära tunneme, elavas usus ja tänulikus armastuses Sind teenime ja õndsaks saame // sellesama Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

K O G U D U S: Aamen! Aamen!

6. *K O O R* (võimaluse korral).

II P E A O S A

(Altaril või puldil).

7. *K O G U D U S*: Tere tuhat kord, kes Sina (LR. 188,1.3)

8. ÕPETAJA :

Siis tuli Jeesus nendega ühte paika, mida hüütakse Ketsemaniks. ja ütles oma jüngritele: Istuge siin, kuni ma lähen sinna ja palvetan. Ja Tema võttis enese juure Peetruse ja kaks Sebedeuse poega ning hakkas kurvaks minema ning ahastust tundma. Siis ütles Ta neile: „Minu hing on väga kurb surmani, jääge siia ja valvake minuga.” Ja Ta läks pisut eemale, heitis silmili maha, palvetas ja ütles: „Minu Isa! kui see võib olla, siis mingu see karikas Minust mööda; ometi mitte nõnda, kui Mina tahan, vaid kuidas Sina tahad.” Ja Ta tuli jüngrite juure ja leidis nad magamast ja ütles Peetrusele: „Niisiis te ei suuda üht tundi minuga valvata? Valvake ja paluge, et te kiusatusse ei satuks; vaim on küll valmis, aga liha on nõder.” Taas läks Ta teist korda ära, palvetas ja ütles: „Minu Isa, kui see karikas ei või Minust mööda minna, muidu kui et Ma selle joon, siis sündigu Sinu tahtmine!” Ja Tema tuli ja leidis nad taas magamast, sest nende silmad olid rasked unest. Ja Ta jättis nad ja läks ära ja palvetas kolmat korda ja ütles jälle needsamad sõnad. Siis tuleb Ta oma jüngrite juure ja ütleb neile: „Magage pärast ja puhake; vaata, tund on ligi, ja Inimese Poeg antakse patuste kätte. Tõuske üles, läki ära: vaata, see on ligidal, kes mind ära annab.” Ja kui Tema alles rääkis, vaata, siis tuli Juudas, üks neist kaheteistkümnest, ja temaga ühes palju rahvast mõõkade ja nuiadega, ülempreestrite ja rahva vanemate poolt läkitatud. Aga Tema äraandja oli neile tähe annud ja ütelnud: Kellele ma suud annan, see on seesama, võtke tema kinni. Ja kohe ta astus Jeesuse juure ja ütles: „Tere, Rabi!” ja andis Talle suud. Aga Jeesus ütles temale: „Sõber, mispärast oled sa siin?” Siis nad tulid Tema juure, pistsid oma käed Tema külge, ja võtsid Ta kinni. Ja vaata, üks neist, kes Jeesusega oli, sirutas oma käe, tõmbas oma mõõga välja ja lõi ülempreestri sulast ning raius tema kõrva ära. Siis ütles Jeesus temale: „Pista oma mõõk tuppe, sest kõik, kes mõõga võtavad, saavad mõõga läbi hukka. Või arvad sa, et Mina praegu ei võiks oma Isa paluda. ja Ta läkitaks mulle siia enam kui kaksteistkümmend leegioni ingleid? Aga kuidas siis kirjad täide läheksid, et see peab nõnda sündima?” Sel tunnil ütles Jeesus rahvale: „Te olete mõõkade ja nuiadega otsegu rööv-

li peale välja tulnud mind kinni võtma. Mina olen igapäev teie juures pühas kijas istunud ja õpetanud ja te ei ole Mind mitte kinni võtnud. Aga see on kõik sündinud, et prohvetite kirjad täide läheksid." Siis jätsid kõik jüngrid Tema maha ja põgenesid ära (Matt. ev. 26,36—56).

9. *K O G U D U S* : Arm, kes Siha oled nutnud (LR. 167,2)

10. *Õ P E T A J A* :

Aga need, kes Jeesuse olid kinni võtnud, viisid Ta ülempreester Kaiva juure, kuhu kirjatundjad ja vanemad olid kokku tulnud. Ülempreestrid ja vanemad ja kõik Suur Kohus otsisid valetunnistust Jeesuse vastu, et Teda surmata, ja ei leidnud ühtki. Ehk küll palju valetunnistajaid ette tuli, ei leidnud nad midagi. Aga viimaks astusid kaks valetunnistajat ette ning ütlesid: „Tema on ütelnud: Mina võin Jumala templi maha kiskuda ja kolme päevaga üles ehitada.” Siis ülempreester tõusis üles ja ütles Temale: „Kas Sa selle peale midagi ei vasta, mis need Sinu vasta tunnistavad?” Aga Jeesus jäi vait. Ja ülempreester ütles Temale: „Ma vanutan Sind elava Jumala juures, et Sa meile ütled, kas Sa oled Kristus. Jumala poeg?” Jeesus ütles temale: „Jah, olen! Ometi Ma ütlen teile: Sellest ajast te näete Inimese Poja istuvat Jumala käe paremal pool ja tulevat taeva pilvede peal.” Siis käristas ülempreester oma riided lõhki ja ütles: „Tema on Jumalat teotanud, mis meile veel tunnistajaid vaja on? Vaata, nüüd te olete Tema Jumala teotamist kuulnud. Mis te arvate?” Aga nemad vastasid ja ütlesid: „Tema on surma väärt!” Siis sülitatsid nad Talle silmi ja löid Teda rusikatega, aga mõned peksid Teda keppidega ja ütlesid: „Ütle meile, Kristus, kui prohvet, kes see on, kes Sind löi!” (Matt. ev. 26,57.59—68)

11. *K O G U D U S* : Kes julges seda teha (LR. 197,2.3)

12. *Õ P E T A J A* :

Siis nad viisid Jeesuse Kaiva juurest kohtukotta; aga see oli vara. Ja nad ei läinud ise mitte kohtukotta, et nad ei saaks roojaseks, vaid et nad võiksid paasatalle süüa. Siis läks Pilatus välja nende juure ja ütles: „Mis teil on kaebamist selle inimese peale?” Nemad kostsid ja ütlesid temale: „Kui see ei oleks mitte kurjategija, ei oleks me teda sinu kätte

annud.” Siis ütles Pilatus neile: „Võtke teie Ta ja mõistke oma käsuõpetuse järele kohut Tema peale.” Siis juudid ütlesid temale: „Meil ei ole luba kedagi tappa.” Et Jeesuse sõna pidi tõeks saama, mis Ta oli ütelnud, kui Ta tähendas, missugust surma Tema pidi surema. Siis läks Pilatus jälle kohtukotta ja kutsus Jeesuse ning ütles Temale: „Oled Sina Juuda rahva kuningas?” Jeesus vastas: „Räägid sina seda iseenesest või on sulle teised seda minust ütelnud?” Pilatus vastas: „Kas mina olen juut? Sinu oma rahvas ja ülempreestrid on Sind minu kätte annud. Mis oled Sa teinud?” Jeesus kostis: „Minu kuningriik ei ole mitte sellest maailmast; oleks Mu kuningriik sellest maailmast, küll Mu sulased tapleksid, et Mind Juuda rahva kätte ei oleks antud; aga nüüd ei ole Mu kuningriik mitte siit.” Siis ütles Pilatus Temale: „Sa oled siis ometi kuningas?” Jeesus kostis: „Jah, olen, sest Mina olen kuningas; Ma olen seks sündinud ja seks maailma tulnud, et Ma tõele tunnistust annaksin; igäiks, kes tõe seest on, see kuuleb Minu häält.” Pilatus ütleb Temale: „Mis on tõde?” Ja kui ta seda oli ütelnud, läks ta jälle välja Juuda rahva juure ja ütles neile: „Mina ei leia ühtki süüd Temast. Aga teil on kombeks, et ma ühe teile vabaks lasen paasapäival. Kas tahate nüüd, et ma teile Juuda rahva kuninga pean lahti laskma?” Siis kisendasid nemad taas kõik ja ütlesid: „Ei mitte Teda, vaid Baraba.” Aga Barabas oli röövel. Siis võttis Pilatus Jeesuse, ja laskis Teda piitsaga peksta. Ja sõjamehed punusid krooni kibuvitsust ja panid selle Tema pähe ja purpurmantli Tema ümber ning ütlesid: „Tere, Juuda rahva kuningas! ja löid Teda kõrva ääre. Siis läks Pilatus jälle välja ja ütles neile: „Vaata, ma toon Tema teile välja, et te aru saaksite, et ma Temast ühtki süüd ei leia.” Siis tuli Jeesus välja, ja kandis kibuvitsakrooni ja purpurmantlit. Ja Pilatus ütles neile: „Ennäe inimest!” Kui nüüd ülempreestrid ja sulased Teda nägid, kisendasid nad ning ütlesid: „Löö risti! löö risti!” Pilatus ütles neile: „Võtke teie Tema ja lööge Ta risti, sest mina ei leia Temast süüd.” Juuda rahvas kostis temale: „Meil on käsuõpetus ja käsu järele peab Ta surema, sest Ta on ise enese Jumala Pojaks teinud.” Kui nüüd Pilatus seda sõna kuulis, kartis ta veel enam. Ja ta läks jälle kohtukotta ja ütles Jeesusele: „Kust Sa oled?” Aga Jeesus ei annud te-

male vastust. Siis ütleb Pilatus Jeesusele: „Kas Sa ei räägi minuga? Eks Sa tea, et mul on meelevald Sind risti lüüa ja meelevald Sind vabaks lasta?” Jeesus kostis: „Sinul ei oleks ühtki meelevalda Minu üle, kui see sulle ei oleks antud ülevalt; sellepärast on sellel, kes Mu sinu kätte andis, suurem patt.” Sest ajast püüdis Pilatus Teda vabaks lasta. Aga Juuda rahvas kisendas ja ütles: „Kui sa selle vabaks lased, siis ei ole sa mitte keisri sõber, sest igauks, kes ise enese kuningaks teeb, on keisri vastane.” Kui nüüd Pilatus need sõnad kuulis, viis ta Jeesuse välja ja istus maha kohtujärjele sinna paika, mida hüütakse Kivipõrandaks, aga hebreaa keeli Gabbataks. Aga oli paasapäeva valmistusepäev, arvata kuues tund. Ja tema ütles Juuda rahvale: „Ennäe teie kuningat!” Aga nemad kisendasid: „Vii ära, vii ära, löö Ta risti!” Pilatus ütles neile: „Kas ma pean teie kuninga risti lööma?” Ülempreestrid vastasid: „Meil ei ole kuningat, vaid keiser.” Siis ta andis Tema nende kätte risti lüüa. Ja nad võtsid Jeesuse ja viisid Ta ära (Joh. ev. 18,28—19,16)

13. *K O G U D U S* : Oh Jeesus, Sinu valu (LR. 196,1).

14. *Õ P E T A J A* :

Ja Teda välja viies said nad kätte kellegi Küreene linna mehe. Siimon nimi, kes tuli väljalt; ja tema peale nad panid risti, et ta seda Jeesuse järel kannaks. Aga Tema järel käis suur hulk rahvast ja ka naisi, kes Tema pärast kaebasid ja nutsid. Siis pöördus Jeesus ümber nende poole ja ütles: „Jeruusalema tütrede, ärge nutke mind, vaid nutke iseendid ja oma lapsi. Sest vaata, päevad tulevad, mil üteldakse: „Õndsad on need, kes sigimatud, ja ihud, mis ei ole ilmale kannud, ja rinnad, mis ei ole imetanud.” Siis hakatakse ütleva mägedele: „Langege meie peale!” ja mäekinkudele: „Katke meid!” Sest kui seda toorele puule tehakse, mis siis kuivale peab sündima?”

Aga Temaga viidi ühes ka kaks teist kurjategijat välja ära hukata. Ja kui nad sinna paika jõudsid, mida Pealae asemeks hüütakse, löid nad Tema ja need kurjategijad risti, ühe paremale, teise vasakule poole. Aga Jeesus ütles: „Isa, anna neile andeks, sest nad ei tea, mida nad teevad!” (Luuka ev. 23,26—34).

15. *KOGUDUS*: Üks tallekene lepitab (LR. 191,1)

16. *ÕPETAJA*:

Jeesuse risti juures seisid Tema ema ja Ta ema õde Maarja, Kloopa naine, ja Maarja Magdaleena. Kui nüüd Jeesus oma ema nägi ja tema kõrval jüngri seisvat, keda Ta armastas, ütles Ta emale: „Naine, vaata, see on Su poeg.“ Siis Ta ütles jüngrile: „Vaata, see on sinu ema.“ Ja seitsamast tunnist võttis jünger ta oma kotta. Aga kuuendal tunnil tuli pimedus üle kagu maa üheksanda tunnini! Ja üheksandal tunnil kisendas Jeesus suure häälega ja ütles: „Elii! Elii! Iemaa sabahtaani!“ see on: „Mu Jumal, Mu Jumal, miks Sa oled Mind maha jätnud?“ Pärast seda ütles Jeesus, teades, et kõik on juba lõpetatud, et Kiri täide läheks: „Mul on janu!“ Aga seal seisis astja täis äädikat. Ja nad täitsid käsna äädikaga ja panid Tema suu ette. Kui nüüd Jeesus oli äädikat võtnud, ütles Tema: „See on lõpetatud!“ Ja Jeesus kisendas suure häälega ning ütles: „Isa, Sinu kätte Ma annan oma Vaimu!“ Ja kui Ta seda oli ütelnud, heitis Ta hinge. Aamen (Joh. ev. 19,25—30; Matt. ev. 27,45.46; Luuka ev. 23,46).

17. *KOGUDUS*: Oh vaata, inimene (LR. 197,1).

Märkus. Tarbekorral võib esimene või ka teine lugemine ära jääda misjuures kolmas lugemine võib kahte ossa jaguneda.

18. *ÕPETAJA* (altari ees) loeb (koguduse poole) kaebusesalmid (Improperia):

Mis olen Ma sulle teinud, Mu rahvas,

Ja miska olen sind pahandanud?

Kosta mulle!

Eks Ma sind ole Egiptusemaalt välja toonud?

Ja sa andsid oma Õnnistegija piitsaga peksta!

Eks Ma ole sind orjusekojast lunastanud?

Ja sa löid oma Lunastaja risti!

Ma, Issand, abimees

Sull' iga häda sees;

Ma olen heldesti

Sind otsind armsasti.

Suur oli sinu patt
 Ja raske sinu süü,
 Siis vere valasin,
 Et sind ma päästaksin.

Miks põlgad ära Mind,
 Kes olen otsind sind,
 Mu rahvas?

19. *K O G U D U S* (LR. 574, 1-se salmi lõpp):
 Püha Issand Jumal! Püha vägev Jumal!
 Püha helde Önnistegija! Sa armu Jumal!
 Ära surmahäda sees Lase hukka minna meid!
 Kürieleison.

20. *Õ P E T A J A* :

Mis olen Ma sulle teinud, Mu rahvas,
 Ja miska olen sind pahandanud?
 Kosta Mulle!
 Eks Ma ole vaarao ja ta rüütlid merre uputanud?
 Ja sina andsid Mind preestrite ja paganate kätte.
 Eks Mina ole sind söötanud mannaga ja jootnud kalju veega
 Ja sina jootsid Mind sapi ja äädikaga! kõrves?

Ma suurest heldusest
 Sind päästsin pattudest,
 Ma kandsin sinu süü
 Ja häda meeeldi,
 Ma lasksin end müüa,
 Köita, pilgata, lüüa,
 Et sa, patust päästetud,
 Mu läbi saaksid õnnistud.

Mind risti naelati
 Ja hirmsast vaevati;
 Siis käsu nõudeid täitsin
 Ja valus hinge heitsin.

Miks olen asjata
 Su pärast kannatanud Ma,
 Mu rahvas?

21. *K O G U D U S :*

Püha Issand Jumal! Püha vägev Jumal!
 Püha helde Õnnistegija! Sa armu Jumal!
 Ärgu põrgu riisugu Lootust meie südamest!
 Kürieleison.

22. *Õ P E T A J A :*

Mis olen Ma sulle teinud, Mu rahvas,
 Ja miska olen sind pahandanud?
 Kosta Mulle!
 Mis oleks veel enam teha Mu viinamäel, mis Ma olen jätnud tege-
 mata?
 Miks ta siis kandis haisevaid kobaraid,
 Kui Ma ootasin, et ta häid viinamarju toob?
 Rahvas, kas sa nii tänad Issandat oma Jumalat?
 Oh, kuis mul koormaks nüüd
 Mu rahva rängad süüd:
 Umbusk ja segadus
 Ning valevagadus!
 Kuis Mulle valu teeb
 Ja uusi haavu lööb,
 Kes patu sisse jääb
 Ja laia teele läeb!
 Pöördu Minu poole südamest,
 Ära heida armu enesest,
 Mu rahvas!

23. *K O G U D U S :*

Püha Issand Jumal! Püha vägev Jumal!
 Püha helde Õnnistegija! Sa armu Jumal!
 Ära lase ialgi Usku ära lõppeda!
 Kürieleison.

24. *ÕPETAJA* (altari poole) loeb sama palve, mis esimeses viisis ette nähtud (vt. lk. 188).

III LÕPPOSA

Sama, mis esimeses viisis ette on nähtud.

Ülestõusmisepüha

I ALGUSOSA

1. *KOGUDUS*: Nüüd võitnud Issand Jeesus Krist (LR. 210. 1– 3)

2. *ÕPETAJA* (altari ees): Tulge, hõisake Jehoovale, hüüdke rõõmuga oma õndsuse kalju poole! Tulgem Tema palge ette tänamisega. kiituselauludega hõisakem Temale! Tema on Esimene ja Viimne ja Elav! — Au olgu Isale (Ps. 95,1.2; Joh. ilm. 1.17.18).

KOGUDUS: Nõnda kui alguses oli, nüüdki on ja jääb igavestest ajast igavesti. Aamen.

3. *ÕPETAJA*: Tall, kes on tapetud, on väärt võtma väge ja rikkust ja tarkust ja rammu ja austust ja au ja kiitust. Halleluuja!

KOGUDUS: Halleluuja, koorid kostke (LR. 202.1).

4. *ÕPETAJA*: Issand olgu teiega!

KOGUDUS: Ja sinu vaimuga!

5. *ÕPETAJA* (altari poole):

Kõigeväeline Jumal, halastaja Isa, Sa oled oma Poja surma ja ülestõusmise läbi patu ja surma kaotanud ja kõigile usklikele süütu põlve ja igavese elu kinnitanud. // et nad, kuradi väest päästetud, Sinu riigis siin ajalikult ja seal igavesti elaksid. Me palume Sind: aita meid, et me seda kõigest südamest usume, sellesse usku ikka jääme, Sind alati kiidame ja õndsaks saame // sellesama Sinu armsa Poja, Jeesuse Kristuse. meie Issanda läbi.

KOGUDUS: Aamen! Aamen!

6. *KOOR*

II P E A O S A

(Altari ees või puldil).

7. *K O G U D U S*: Kristus on meie patu eest (LR. 203,1—3).

8. *Õ P E T A J A*:

Kui esimene nädalapäev algas, vaata, siis sündis suur maavärisemine, sest Issanda ingel astus taevast alla, tuli ja veeretaskivi ukse eest ära ja istus selle peale. Tema nägu oli otsegu välg ja ta riided valged kui lumi. Aga hirmu pärast tema ees värisid valvajad ja jäid otsegu surnuks. Ja Maarja Magdaleena ja Maarja, Jaakobuse ema, ja Saalome tulid väga vara päevatõusu ajal haa juure ja ütlesid isekeskis: „Kes veeretab meile kivi haa ukse eest?” Sest see kivi oli väga suur. Ja kui nad sinna vaatasid, nägid nad, et kivi oli ära veeretatud. Siis jookseb Maarja Magdaleena ja tuleb Siimon Peetruse ja teise jüngri juure, keda Jeesus armastas, ja ütleb neile: „Nemad on Issanda hauast ära võtnud, ja me ei tea, kuhu nad Ta on pannud.” Ja nad läksid hauakoopasse ja nägid noore mehe paremal pool istuvat, kel oli pikk valge rüü seljas, ja nad kokkusid väga. Aga tema ütles neile: „Ärge kohkuge! Te otsite Jeesust Naatsaretist, kes oli risti löödud. Ta on üles tõusnud. Tema ei ole siin. Vaata aset, kuhu nemad Ta olid pannud. Aga minge, ütlege Tema jüngritele, ka Peetrusele, et Tema teie eele läheb Galileamaale, seal te saate Teda näha, nõnda kui Ta teile on ütelnud.” Ja nemad tulid välja ja jooksid haa juurest ära; sest nende peale oli väristus ja ehmatus tulnud (Matt. ev 28,1—4; Mark. ev 16,1—8; Joh. ev 20,2).

9. *K O G U D U S*: Nüüd Kristus surmast tõusnud on (LR. 208, 1—3).

10. *Õ P E T A J A*:

Siis läks Peetrus välja ja teine jünger ja tulid haa juure. Aga nad jooksid mõlemad ühtlasi, ja teine jünger jooksis ees usinamini kui Peetrus, ja jõudis enne haa juure. Ja kummargil vaadates näeb ta surnulinad seal olevat, aga ta ei läinud mitte sisse. Siis tuli Siimon Peetrus, kes läks haa sisse, ja ta näeb surnulinad maas oleval ja et higrätik,

mis Tema pea peal oli olnud, mitte ei ole surnulinadega maas, vaid isepäinis teises kohas. Siis läks ka teine jünger, kes enne oli tulnud, sisse ja nägi ning uskus. Sest nad ei mõistnud veel Kirja, et Tema pidi surnuist üles tõusma. Siis läksid jüngrid jälle tagasi omaste juure. Aga Maarja seisis haua juures väljas ja nuttis. Kui ta nõnda nuttis, vaatas ta kummargil hauda ja näeb kaks inglit valgeis riideis istuvat, üks päitsis, teine jalutsis, seal kus Jeesuse ihu oli maganud. Ja need ütlevad temale: „Naine, mis sa nutad?” Ta ütleb neile: „Nemad on minu Issanda ära viinud ja ma ei tea, kuhu nad Tema on pannud.” Ja kui ta seda oli ütelnud, pöördus ta ümber ja näeb Jeesuse seisvat ja ei teadnud, et see on Jeesus. Jeesus ütleb temale: „Naine, mis sa nutad? Keda sa otsid?” Tema mõtles, et see on aednik, ja ütleb talle: „Isand, kui sina oled Ta ära kannud, siis ütle mulle, kuhu sa Ta oled pannud, ja ma toon Ta ära.” Jeesus ütleb temale: „Maarja!” See pöördub ümber ja ütleb: „Rabbuuni” see on: õpetaja. Jeesus ütleb talle: „Ära puutu Minusse, sest Ma ei ole veel üles läinud oma Isa juure. Aga mine Mu vendade juure ja ütle neile: Mina lähen üles oma Isa ja teie Isa juure, ja oma Jumala ja teie Jumala juure” (Joh. ev. 20,3—17).

11. *K O G U D U S* : Nüüd võimust saanud vahvasti (LR. 207.6)

12. *Õ P E T A J A* :

Ja vaata, kaks nende seast olid minemas selsamal päeval alevisse, mis Jeruusalemast oli ligi kuuskümmend vagu maad, selle nimi oli Emmaus. Ja nemad rääkisid isekeskis kõigest, mis oli sündinud. Ja kui nad üksteisega kõnelesid ja üksteiselt küsisid, tuli ka Jeesus ise nende juure ja käis nendega. Aga nende silmad peeti nii, et nad Teda ei tunnud. Ja Ta ütles nendele: „Mis kõned need on, mis te käies isekeskis kõnelete?” Siis jäid nad kurvanäolistena seisma. Aga teine, nimega Kleopas, vastas ning ütles Temale: „Sinaks üksi elad kui võõras Jeruusalemmas ega tea, mis neil päevil seal on sündinud?” Tema ütles: „Mis siis?” Aga nad ütlesid Temale: „Seda, mis sündis Jeesusega Naatsaretist, kes oli prohvet, vägev teolt ja sõnalt Jumala ja kõige rahva ees. Kuidas meie ülempreestrid ja vanemad Tema on surmakohtu alla annud ja

risti lõõnud. Aga me lootsime, et Tema pidi see olema, kes Iisraeli rahva lunastab, ja peale kõige selle on täna kolmas päev, kui see sündis. Aga mõningad naised meie seast on meid ehmatanud, kes hommiku vara haa juures käisid. Ja kui nad Tema ihu ei leidnud, tulid nad ja ütlesid endid ka inglite nägemust näinud, kes ütlevad Teda elavat. Ja mõningad meie seast läksid haa juure ja leidsid nõnda olevat, kui naised olid ütelnud; aga Teda ennast ei näinud nad mitte." Ja Tema ütles nende vastu: „Oh te mõistmatud ja südamest pikaldased seda kõike uskuma, mis prohvetid on rääkinud. Eks Kristus pidanud seda kannatama ja oma au sisse minema?" Ja Tema algas Moosesest ja kõigist prohvetitest ning seletas neile kõigist kirjadest seda, mis Temast oli kirjutatud. Kui nad alevi ligi said, kuhu nad olid minemas, tegi Tema enese eemale minema. Ja nemad palusid Teda ja ütlesid: „Jää meie juure, sest õhtu jõuab ja päev veereb." Ja Tema läks sisse nende juure jääma. Ja see sündis, kui Ta nendega lauas istus, võttis Tema leiva, õnnistas ja murdis ja andis neile. Siis läksid nende silmad lahti ja nad tundsid Tema ära, ja Tema kadus nende silmist. Ja nemad ütlesid üksteisele: Eks meie süda põlenud meie sees, kui Ta meiega rääkis tee peal ja meile kirju seletas? Ja nemad tõusid samal tunnil üles ja läksid tagasi Jeruusalemma ja leidsid need üksteistkümmed ja nende kaaslased koos olevat, kes ütlesid: „Issand on tõesti üles tõusnud ja Siimonale ilmunud." Ja nemad ise jutustasid, mis tee peal oli sündinud ja kuidas nad Tema leiva murdmisest olid ära tunnud. Aga kui nemad seda rääkisid, seisis Jeesus ise nende keskel ja ütles neile: „Rahu olgu teile!" (Luuka ev 24,13—36).

13. *K O G U D U S*: Võta Issandat nüüd kiita (LR. 217,1).

14. *Õ P E T A J A* :

Nõnda ütleb Issand: „Ära karda, Mina olen Esimene ja Viimne ja Elav! Ma olin surnud, ja vaata, Ma olen elav ajastute ajastuteni, ja Minu käes on põrgu ja surmavalla võtmed."

Kristus on surnuist üles äratatud ja on esimeseks saanud nende seast, kes on läinud magama. Kuna ühe inimese läbi surm on, siis on ka ühe inimese läbi surnute ülestõusmine. Sest nõnda kui Aadamas kõik sure-

vad, nõnda peavad ka kõik Kristuses elavaks tehtama. Kaduvuses külvatakse ihu, kadumatuses äratatakse üles. Autuses külvatakse, auhiilguses äratatakse üles; nõtruses külvatakse, väes äratatakse üles. Maine ihu külvatakse, vaimulik ihu äratatakse üles. Ja otse nõnda kui oleme kannud muldse inimese kuju, nõnda me kanname kord ka taevase kuju. Aga liha ja veri ei või Jumala riiki pärida ega kaduvus pärida kadumatus. See kaduv asi peab enese peale võtma kadumatus, ja see surelik peab enese peale võtma surematuse. Aga kui see kaduv asi enese peale võtab kadumatus ja see surelik võtab enese peale surematuse, siis saab sõna tõeks, mis kirjutatud on: Surm on ära neelatud võimuse sisse. Surm, kus on sinu astel? Põrguhaud, kus on sinu võimused? Aga tänu Jumalale, kes meile võidu annab meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi (Joh. ilm. 1,17.18; 1. Kor. 15.20—22.42—44.49—50, 53—55.57) Aamen.

15. *K O G U D U S* : Surm, kus nüüd sinu oda jäi (LR. 214,1.4)

M ä r k u s. Tarbekorral võib mõni lugemine ära jääda, iseäranis kui selle üle jutlustatakse (1. või 2. pühal).

16. *Õ P E T A J A* (altari ees): Palve.

Issand Jeesus Kristus, Sina kõigeväeline Jumal ja vägev Võitja, Sa oled surmapaelad puruks käristanud, suures väes ja aus hauast üles tõusnud ja esimeseks saanud nende seast, kes on magama läinud. Me täname Sind Sinu püha elu, kannatamise, surma ja ülestõusmise eest. sest see on kõik meie heaks sündinud. (Issand Jumal, me täname Sind!)

(*K O G U D U S* : Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Issand Jeesus, me palume Sind, täida meid oma Püha Vaimuga, et Sinu aulisest ülestõusmisest alati rõõmustame ja kindlasti usume, et Sina ka kõik meie patud ja üleastumised oma süütu kannatamise ja surma läbi oled lepitanud ja oma ülestõusmise läbi ka meile elu ja hukkaminematu põlve oled avalikuks teinud. Kiinnita ja hoiu meid selles usus kuradi, maailma ja meie oma lihaliku südame kiusatuse vastu, et me võidame ja võimust saame. (Issand, kuule meid!)

(*K O G U D U S* Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Sa ülestõusnud halastaja Issand, kes Sa argu kinnitad, komistajaid toetad, nutjaid rõõmustad, haavatute haavad parandad, haiged terveks teed ning omakseid ialgi aitamata ei jäta, ole ka meile tugevaks toeks meie ajaliku elu kurvastustes ja ahastustes. Kinnita meid ja võta oma käe kõrvale, tee meid terveks. (Ära jäta meid maha. Ole meiega ja aita meid!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Viimaks, kui meie surmatund saabub, aita meid surma hirmu ja häda ära võita kindlas lootuses, et ka meie igaveseks eluks üles tõuseme. Ja kui Sa ükskord peaingli suu läbi hüüad: „Ärgake üles, surnud!” ja meie hauad avanevad, siis anna meile hõiskamisega Sulle vastu minna. Sinu püha palet rõõmuga näha ja Sind Sinu taevases riigis igavesti kiita ja tänada, kes Sa Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed.

|K O G U D U S : Oh Jeesus Krist!
Oh kuule mind, oh kuule mind!
Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Meie Isa

K O G U D U S : Nüüd laulgem aamen rõõmuga (LR. 23.9).

II L Ö P P O S A

17. *Õ P E T A J A* (altari ees): Surm on neelatud võimusesse. Halle-
luuja!

K O G U D U S : Tänu Jumalale, kes meile võidu annab. Halle-
luuja!

18. *Õ P E T A J A* (altari poole):

Issand Jumal, taevane Isa, me täname Sind südamest, // et Sa meid oma palge ette lased tulla, meie palve vastu võtad ja meile oma püha sõna lased kuulutada, // et me sellega oma südant õiges usus kinnitaksime, sedamööda elaksime, palu ja surma üle võidu saaksime ja igavese õndsuse päriksime Jeesuse Kristuse. Sinu armsa Poja, meie üles-

tõusnud Issanda ja Õnnistegija läbi, // kes Sinuga ja Püha Vaimuga elab ja valitseb igavesti.

K O G U D U S Aamen.

19. *Õ P E T A J A* õnnistab kogudust.

K O G U D U S: Aamen! Aamen! Aamen!

20. *K O G U D U S*: Au kõrges olgu Isale (LR. 201,1.5).

Nelipühi

1 A L G U S O S A

1. *K O G U D U S*: Oh Püha Vaim, nüüd tule Sa (LR. 277,1.2)

2. *Õ P E T A J A* (altari ees): Nõnda ütleb Issand: Ma tahan teile uue südame ja uue vaimu teie sisse anda. Oma Vaimu tahan Ma teile anda ja teha, et te käite Minu seadmistes ja peate Mu kohtuseadusi ning teete nende järele. — Au olgu Isale (Hes. 36,26.27).

K O G U D U S: Nõnda kui alguses oli, nüüdki on ja jääb igavesest ajast igavesti. Aamen.

3. *Õ P E T A J A*: Me oleme saanud lapsepõlve vaimu. Halleluuja!

K O G U D U S: Kelles me hüüame: Abba, Isa! Halleluuja!

4. *Õ P E T A J A*: Issand olgu teiega!

K O G U D U S: Ja sinu vaimuga!

5. *Õ P E T A J A* (altari poole):

Issand Jeesus Kristus, Sa oma Isa paremale käele ülendatud Õnnistegija, kes Sa esimesel nelipühil ootajate südameid Püha Vaimu läbi valgustasid ja pühitsesid ning enesele uskliku koguduse kogusid, // läkita ka meie südamesse seda oma Vaimu, et Tema meid oma väega aitaks, meie südamed puhastaks ja lohutusega täidaks ning meid kõige tõe sisse juhataks, nagu Sina oled töötanud, // kes Sa Isaga ja Püha Vaimuga, üks tõeline Jumal, elad ja valitsed igavesti.

K O G U D U S: Aamen! Aamen!

6. *K O O R*

II P E A O S A

(Altari ees või puldil).

7 *K O G U D U S*: Kristus, see läks taeva (LR. 218), või: Nüüd, vagad, rõõmustelege (LR. 220,1.2)

8. *Õ P E T A J A* :

Ja kui nelipühi päev kätte tuli, olid nemad kõik ühes meeles koos. Ja taevast sündis äkitselt kohisemine. otsegu kange tuul oleks puhunud, ja täitis kõik koja, kus nad istusid. Ja neile ilmus nagu lõhutud tulekeeli, ja need langesid üksikult igaühe peale nende seast. Ja nemad said kõik täis Püha Vaimu ja hakkasid teisi keeli rääkima, nõnda kui Vaim neile andis rääkida. Aga Jeruusalemas oli Juuda rahvast elamas, jumalakartlikke mehi kõigist rahvaist, mis taeva all on. Kui nüüd see hääl sündis, tuli rahva hulk kokku ja kohkus ära, sest igaüks kuulis neid oma keelemurret rääkivat. Ja nemad ehmusid kõik ja panid imeks ning ütlesid üksteisele: „Vaata, eks need kõik, kes räägivad, Galileamaa mehed ole? Kuidas siis me igaüks kuuleme oma keelemurret, milles oleme sündinud? Olgu me Parti ja Meeda ja Eelami rahvas ja kes me elame Mesopotaamias, Juudas ja Kapadookias, Pontuses ja Aasias, Früügias ja Pamfüülias, Egiptuses ja Küreene poolses Liibüas, ja siin asuvad roomlased, Juuda rahvas ühes nende usku pöördunutega, Kreeta ja Araabia rahvas, kuidas me kuuleme neid meie omas keeles rääkivat Jumala suuri asju?” Ja nad olid kõik ehmunud ja kahevahel ning ütlesid üksteisele: „Mis see küll peaks olema?” Aga teised pilkasid neid ja ütlesid: „Nemad on täis magusat viina” (Ap. t. 2,1—13).

9. *K O G U D U S*: Sind, Püha Vaimu, palume (LR. 283,1.2), või: Oh Püha Vaim, meil' tule Sa (LR. 276,1.2)

10. *Õ P E T A J A* :

Aga Peetrus astus esile ühes nende üheteistkümnega, tõstis oma häält ning rääkis neile selgesti: „Juuda mehed ja kõik te Jeruusalema elanikud, see olgu teile teada ja pange minu sõnu tähele. Needsinatsed ei ole mitte joobnud, nagu te arvate, sest see on kolmas päevatund; vaid see on, mis prohvet Joeli kaudu on üteldud: „Ja viimseil päevil peab sündima

— ütleb Jumal — Mina tahan oma Vaimu valada kõige liha peale. Ja peab sündima, et igaüks, kes Issanda nime appi hüüab, saab õndsaks.” Iisraeli mehed, kuulge neidsinatseid sõnu: Jeesuse Naatsaretist, — mehe, kellest Jumal andis tunnistuse väega ja imedega ja tunnustähledega, mis Jumal Tema läbi teie seas tegi, nõnda kui te isegi teate: Tema olele teie, kui Ta Jumala määratud otsusel ja etteteadmisel oli teie kätte loovutatud, ülekohtuste käte läbi risti lõõnud ning surmanud. Selle Jeesuse on Jumal surnuist üles äratanud; selle tunnistajad me oleme kõik. Et Ta nüüd Jumala parema käe läbi on ülendatud ja Isalt Püha Vaimu tõotuse saanud, siis on Tema välja valanud selle, nii kui nüüd näete ja kuulete. Kogu Iisraeli sugu teadku nüüd kindlasti, et Jumal on Tema teinud Issandaks ning Kristuseks, selle Jeesuse, kelle teie olete risti lõõnud.” Aga kui nemad seda kuulsid, siis läks see neil südamest läbi ja nad ütlesid Peetrusele ja teistele apostlitele: „Mehed, vennad, mis me peame tegema?” Aga Peetrus ütles neile: „Parandage meelt ja igaüks teist lasku ennast ristida Jeesuse Kristuse nimesse pattude andeksandmiseks, ja siis saate Püha Vaimu anni. Sest teie ja teie laste päralt on see tõotus ja kõikide päralt, kes kaugel on, keda iganes Jumal, meie Issand, enese juure kutsub.” Kes nüüd heal meelel Tema sõna vastu võtsid, need ristiti ja nõnda lisati sel päeval nende juure ligi kolm tuhat hinge (Ap. t. 2.14—17.21—23.32—33.36—39.41)

11. *KOGUDUS*: Mu hinge sisse tule (LR. 272,1.2).

12. *ÕPETAJA*:

Ja nemad jäid alati apostlite õpetusse ja osadusse ning leivamurdmisse ja palvetesse. Aga igale hingele tuli kartus, ja palju imesid ja tunnustähti sündis apostlite läbi. Aga kõik need, kes uskusid, olid üheskoos, ja kõik, mis neil oli, oli neil ühine. Omandi ja vara nad müüsid ära ja jagasid, mis saadi, igaühele seda mööda, kuidas keegi vajas. Ja nad viibisid igapäev ühel meelel pühas kijas ja murdsid leiba kodasid mööda ja võtsid rooga väga rõõmsa ja täiesti vaga südamega, kiites Jumalat ja leides armu kõige rahva juures. Aga Issand lisas igapäev kogudusele juure neid, kes päästeti.

Apostlid tunnistasid suure väega Issanda Jeesuse ülestõusmist, ja suur arm oli nende kõikide juures. Ka tuli rahvast hulgakaupa Jeruusalemma ümberkaudseist linnadest, tuues haigeid ja roojastest vaimudest vaevatuid, ja kõik said terveks. Aga ülempreester tõusis üles ning kõik tema kaaslased — saduseride selts — ning said täis viha, pistsid käed apostlite külge ja panid nad vangitorni. Aga Issanda ingel tegi öösel vangla ukсед lahti, viis nad välja ning ütles: „Minge, astuge rahva ette ja rääkige neile pühas kojäs kõik selle elu sõnad!” (Ap. t. 2.12—47: 4,33; 5,16—20)

13. *K O G U D U S* : Sa kõige parem abimees (LR. 276,5).

14. *Õ P E T A J A* :

Ära karda, sa pisuke karjake, sest teie Isa meele pärast on olnud teile kuningriik anda. Nii ei ole te võõrad ega majalised, vaid pühade kaaskodanikud ja Jumala kodakondsed, apostlite ja prohvetite alusele rajatud, kus Jeesus Kristus ise on nurgakivi, milles kogu hoone on kokku liidetud, ja kasvab pühaks Jumala templiks Issandas, kelle sees ka teid ühtlasi üles ehitatakse Jumala eluasemeks Vaimus (Luuka ev. 12,32; Efes. 2,19—22).

15. *K O G U D U S* : Edasi, edasi (LR. 344,1.7), või: Üks kindel linn ja varjupaik (LR. 369,1.2).

16. *Õ P E T A J A* (altari ees): Palve.

Issand Jumal, Püha Vaim, Sa tarkuse, tõe ja tundmise, alanduse ja sõnakuuleliku meele. usu ja armastuse Vaim, Sa kurbade rõõmustaja ja nõtrade toetaja. Sa rõhutud ja rusuks peksetud südamete vägi, me austame ja kummardame Sind, kes Sa Isa ja Pojaga oled ainus tõeline Jumal. Me kiidame ja täname Sind, et Sa Jeesuse Kristuse kogudust alati oma taevase armuga täidad ja sõna ning pühade sakramentide läbi meie sees oma tööd teed. (Issand Jumal, me täname Sind!)

(*K O G U D U S* : Sind. Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Me palume Sind. Issand, ära vaata mitte meie mitmesuguse eksimise

ja kõrvaleastumise, komistamise ja langemise peale. Ära pöördu meist mitte ära. Hoiame meid langemise ja häbisse jäämise eest. Ärata ikka magajaid ja hoiata liigjulgeid, kutsu eksinuid ja ärataganenuid, virguta hooletumaid, tee kuumaks külmad ja anna meie südamesse tulist palvevaimu. Valgusta meid ja juhata kõige tõe sisse. (Issand, kuule meie palveid!)

(*K O G U D U S* : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Sa rõõmustuse ja väe Jumal, kinnita meid igas hädas ja kiusatuses. Kaitse meid tigeada vaenlase eest, varusta meid Jumala sõjariistadega. et me kurjal päeval võime vastu panna. Aita meid usu kilpi ikka kõvasti käes hoida, miska kõik tigeada kuradi tulised nooled võime kustutada ja tagasi lüüa. Anna vaimumõök meie kätte ja ole meiega, et me vahvasti võitleme ja Sinu väe läbi kurja himu ning paha tahtmise eneses ära võidame. Pühitse meid läbi ja läbi, et kõik, mis meil on, vaim, hing ja ihu, oleksid hoitud laitmatuna meie Issanda, Jeesuse Kristuse tulemiseks. (Ole alati meie ligi ja aita meid!)

(*K O G U D U S* : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Aita meid ka, kui viimne häda kätte jõuab! Kui me tunnike tuleb ja hing on keele peal, siis tee Sina palveid meie eest ohkamistega, mida ükski ei või üles rääkida. Kui meie ihusilmad on kustumas, siis anna meie vaimule oma taevalikku valgust näha. Ja Sina, Issand Jeesus, meie Õnnistegija ning Lunastaja, Sa Rahuvürst ja surma võitja, lase oma pale meile paista, et kartuseta ja rahus lahkume ning ülestõusmise päeval rõõmsasti hõisates Sinu igavesse taevariiki läheme, kus Sind ja Isa ja Püha Vaimu kiidame, täname ja austame igavesti.

[*K O G U D U S* : Oh Jeesus Krist!

Oh kuule mind, oh kuule mind!

Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Meie Isa

K O G U D U S : Nüüd laulgem aamen rõõmuga

III LÕPPOSA

17. *ÕPETAJA*: Vaim tuleb appi meile meie nõtruses. Halleluuja!
KOGUDUS: Ja kostab meie eest sõnades väljendamatu ohkamistega. Halleluuja!

18. *ÕPETAJA* (altari poole):

Issand Jumal, taevane Isa, me täname Sind, et me tohime Sinu püha palge ette astuda ja Sind igal ajal paluda, nõnda kui lapsed oma armast Isa paluvad. // Sa lased meile oma õndsakstegevast sõna rohkesti kuulutada ja annad armulikult oma Püha Vaimu abi, et me kui Sinu koguduse tõelised liikmed siin maa peal elaksime ja ükskord ka kõigi usklike ja äravalitud hingedega kokku saaksime Sinu taevases riigis. // kus Sa Pojaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

KOGUDUS: Aamen.

19. *ÕPETAJA* õnnistab kogudust.

KOGUDUS: Aamen! Aamen! Aamen!

20. *KOGUDUS*: Mind aita Jeesust teenida (LR. 275.3.4)

Surnute mälestuse püha

I ALGUSOSA

1. *KOGUDUS*: Keset selle elu sees (LR. 574), või: Oh mõtle, inimene (LR. 597,1.2.6).

2. *ÕPETAJA* (altari ees): Issand, õpeta meid meie päevi arvestama, et me targa südame saaksime; sest inimestele on määratud kord surra, aga pärast seda on kohus. Aga meie Jumal on ärapäästja ja Issand Jehoova saadab surmast välja. Surm on ära neelatud võimusesse! Surm, kus on sinu astel? Põrguhaud, kus on sinu võit? Tänu Jumalale, kes meile võidu annab meie Issanda, Jeesuse Kristuse läbi! Au olgu Isale (Ps. 90,12; Hebr. 9,27; 1. Kor. 15,55—57).

KOGUDUS: Nõnda kui alguses oli, nüüdki on ja jääb igavestest ajast igavesti. Aamen.

3. *ÕPETAJA*: Õndsad on need surnud, kes Issandas surevad!
KOGUDUS: Nemad hingavad oma vaevast ja nende teod käivad nende järel.

4. *ÕPETAJA*: Issand olgu teiega!

KOGUDUS: Ja sinu vaimuga!

5. *ÕPETAJA* (altari poole):

Issand Jeesus Kristus, halastaja Õnnistegija! Sa tuled viimsel päeval jälle kohut mõistma elavate ja surnute üle, // me palume Sind, halasta meie peale, et me igavese surma hädas mitte hukka ei lähe. Anna meile oma Püha Vaimu läbi õiget usku ja pühitse meid täielikult, et kõik, mis meil on, vaim, hing ja ihu, oleksid hoitud laitmatuna igaveseks eluks Sinu taevases riigis, // kus Sa Isa ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

KOGUDUS: Aamen! Aamen!

6. *KOOR*

II P E A O S A

(Altari ees või puldil)

7. *KOGUDUS*: Oh Jeesus, ole abimees (LR. 631,5--7), või:
 Surma laps on inimene (LR. 601,1--3).

8. *ÕPETAJA*:

Issand! Sa oled meile eluasemeks olnud põlvest põlveni. Enne kui mäed sündisid ja maa ja maailm loodi, oled Sina, Jumal, igavesest igavesti. Sina teed, et inimene jälle põrmuks saab, ja ütled: Tulge tagasi, inimeselapsed! Sest tuhat aastat on Sinu meelest kui eilne päev, kui see on mööda läinud, ja kui vahikord öösel. Sa uhud nad ära, nad on kui uni, kui rohi, mis hommikul haljendab. See õitseb hommikul ja haljendab, õhtul niidetakse ta ära ning ta kuivab ära. Sest Sinu viha läbi me lõpeme ja Su vihaleegis me tunneme hirmu, Sa paned kõik meie ülekohtu enese ette, meie salapatud oma palge valguse ette. Sest kõik meie päevad mööduvad Sinu raske viha all, meie aastad lõpevad kui mõtteke. Meie elu päevi on seitsekümmend aastat, ja kui keegi on väga tugev, siis ka-

heksakümmend aastat, ja nende ülem asi on töö ja vaev, sest see kaob äkitselt ja meie läheme lennates ära. Kes tunneb Sinu viha kangust ja Su hirmsat viha, nõnda kui kohus on Sind karta? Õpeta meid meie päevi arvestama, et me targa südame saaksime (Ps. 90,2—12).

9. *K O G U D U S*: Küll minu surm võib ligi olla (LR. 579,1—3),
või: Su kätte, armas Issand, mina (LR. 570,5—7).

10. Õ P E T A J A :

Nõnda ütleb Issand Jeesus Kristus: Nõnda kui Mooses kõrves mao ülendas, nõnda ülendatakse ka Inimese Poeg, et ükski, kes Temasse usub, hukka ei saaks, vaid et temal igavene elu oleks. Tõesti, tõesti, Mina ütlen teile: kui keegi Minu sõna peab, ei näe ta surma igavesti. Mina annan neile igavese elu ja nemad ei saa iialgi hukka ja ükski ei kisu neid minu käest ära. Sest otsegu Isa surnud üles äratab ja elavaks teeb, nõnda teeb ka Poeg elavaks, keda Ta tahab. Mina olen ülestõusmine ja elu. Kes Minusse usub, see elab, ehk ta küll sureb. Ja igaüks, kes elab ja usub Minusse, see ei sure mitte igavesti. Teie süda ärgu ehmu mitte; uskuge Jumalasse ja uskuge Minusse. Minu Isa majas on palju eluasemeid. Kui see nii ei oleks, kas Ma siis oleksin teile ütelnud: Ma lähen teile aset valmistama? Ja kui Ma olen läinud ja teile aseme valmistanud, tulen Ma jälle tagasi ja võtan teid enese juure, et teie ka oleksite, kus Mina olen. Ja kuhu Mina lähen, seda te teate ja teate ka teed. Mina olen tee ja tõde ja elu; ükski ei saa Isa juure muidu kui Minu kaudu. — Isa, Ma tahan, et kus Mina olen, ka nemad oleksid Minu juures, keda Sa Mulle oled annud, et nad näeksid Minu auhiilgust, mis Sa Mulle oled annud; sest Sa oled Mind armastanud enne maailma rajamist (Joh. ev 3,14.15; 8,51; 10,28; 5,21; 11,25.26; 14,1—4.6; 17,24).

11. *K O G U D U S*: Jeesus, Õnnistegija (LR. 572,1—3).

12. Õ P E T A J A :

Nõnda ütleb meie Õnnistegija Jeesus Kristus: Ei saa mitte igaüks, kes Minule ütleb: „Issand, Issand!“ taevariiki, vaid kes teeb Minu Isa tahtmist, kes taevas on. Mitmed ütlevad Minule tol päeval: „Issand, Issand. eks me ole Sinu nimel prohvetiivisil rääkinud ja Sinu nimel kur-

je vaime välja ajanud ja Sinu nimel palju vägevaid tegusid teinud?" Ja siis Ma tunnistan neile: „Mina ei ole elades teid tunnud, taganege Minust, te ülekohtutegijad!” Aga kui Inimese Poeg tuleb oma auhiilguses ja kõik inglid Tema, siis Ta istub oma aujärjele. Ja siis kogutakse Tema ette kõik rahvad ja Ta eraldab nad üksteisest, nagu karjane eraldab lambad sikkudest. Ja Ta asetab lambad oma paremale käele, aga sikud pahemale käele. Siis ütleb Kuningas neile, kes on Ta paremal käel: „Tulge siia, minu Isa õnnistatud, pärige kuningriik, mis teile on maailma asutamisest saadik valmis tehtud! Sest mul oli nälg, ja te andsite Mulle süüa; Mul oli janu, ja te jootsite Mind; Ma olin võõras, ja te võtsite Mind vastu; Ma olin alasti, ja te katsite Mind; Ma olin haige, ja te tulite Mind vaatama; Ma olin vangis, ja te tulite Mu juure.” Siis vastavad õiged Temale: „Issand, millal me nägime Sind näljas olevat, ja söötsime Sind, või millal janus, ja jootsime Sind? Millal nägime Sind võõrana, ja võtsime Sind vastu, või alasti, ja katsime Sind? Millal nägime Sind haige või vangis olevat, ja tulime Su juure?” Siis vastab Kuningas ja ütleb neile: „Tõesti, Ma ütlen teile, mis te iial olete teinud ühele nende Mu vähemate vendade seast, seda te olete Minule teinud!” Siis Tema ütleb ka neile, kes pahemal käel on: „Minge ära Minust, te äraneetud, igavesse tulle, mis on valmistatud kuradile ja tema inglitele. Sest Mul oli nälg, ja te ei annud Mulle süüa; Mul oli janu, ja te ei jootnud Mind; Ma olin võõras, ja te ei võtnud Mind vastu; Ma olin alasti, ja te ei katnud Mind; Ma olin haige ja vang, ja te ei tulnud Mind vaatama.” – Siis vastavad ka need Temale: „Issand, millal oleme näinud Sind näljas või janus või võõra või alasti või haige või vangis olevat, ja ei ole Sind mitte teeninud?” Siis Tema vastab neile ja ütleb: „Tõesti Mina ütlen teile: mis te iial ei ole teinud ühele nende Minu vähemate vendade seast, seda ei ole te ka Minule teinud!” – Ja need lähevad igavesse karistusse, aga õiged igavesse elusse (Matt. ev. 7,21–23; 25,31–46).

13. *K O G U D U S*: Kui purustaja pikselöök (LR. 622,1.4)

14. *Õ P E T A J A*:

Kui me nüüd lapsed oleme, siis oleme ka pärijad, niihästi Jumala pärijad kui Kristuse kaaspärijad, et kui me Tema ühes kannatame, siis

me ka Temaga au sisse saame. Sest meie silmapilkne kerge viletsus saavutab meile igavese ja üliväga suure au: sest et me ei vaata nähtavaile, vaid nähtamatuile asjule; sest nähtavad asjad on ajalikud, aga nähtamatud on igavesed. Seepärast kartkem, et niikaua kui tõotus pääseda Tema hingamisse püsib, keegi teist kuidagi ei osutuks hiljaks jäänud olevat. Aga me ei taha, et teil, vennad, oleks teadmata nende järg, kes on magama läinud, et te ka ei läheks nõnda kurvaks kui teised, kellel ei ole lootust. Sest kui me usume, et Jeesus on surnud ning üles tõusnud, nõnda tahab Jumal ka neid, kes Jeesuses on läinud magama, Temaga ühes ette tuua. Sest seda me ütleme teile kui Issanda sõna, et meie, kes elame ja üle jääme Issanda tulemiseni, ei jõua mitte ette neist, kes on magama läinud. Sest et Issand ise tuleb alla taevast, ja kes Kristuses on surnud, need peavad üles tõusma esmalt. Selle järele kistakse meid, kes me elame ja üle jääme, ühtlasi nendega pilvede sees Issandale vastu taeva poole; ja nõnda me saame ikka ühes Issandaga olema. Kinnitage nüüd üksteist nende sõnadega (Rooml. 8,17; 2. Kor. 4,17.18; Hebr. 4,1; 1. Tess. 4,13—18).

15. *K O G U D U S* : Kui Jehoova Siionisse (LR. 619,1.3).

16. *Õ P E T A J A* :

Nõnda kirjutab nägija Johannes: Pärast seda ma nägin ja vaata suur hulk rahvast, mida ükski ei võinud üles arvata, kõigist rahvahõimudest ja suguharudest ja rahvaist ja keelist, need seisid aujärje ees ja Talle, ees, ehitud pikkade valgete riietega ja palmioksad käes. Ja nad hüüdsid suure häälega ja ütlesid: „Õndsus meie Jumalale, kes aujärjel istub, ja Tallele!” Ja kõik inglid seisid aujärje, ja vanemate ja nelja elaja ümber, ja heitsid aujärje ette silmili maha, ja kummardasid Jumalat ning ütlesid: „Aamen, kiitus ja au ja tarkus ja tänu ja austus ja vägi ja rammu olgu meie Jumalale igavesti igaveseks ajaks, aamen.” Ja üks vanemaist hakkas kõnelema ja ütles minule: „Kes on need, kes on valgete pikkade riietega ehitud, ja kust nad on tulnud?” Ja ma ütlesin temale: „Isand, sina tead.” Ja tema ütles mulle: „Need on, kes tulevad suurest viletsusest ja on oma pikad riided ära pesnud ja on oma riided

valgeks teinud Talle veres. Seepärast on nemad Jumala aujärje ees ja teenivad Teda ööd ja päevad Tema templis, ja see, kes aujärjel istub, varjab nende üle. Neil ei ole siis enam nälga ega janu, ei ka lange nende peale päikest ega mingisugust palavat. Sest Tall, kes keset aujärge on, hoiab neid kui karjane ja juhatab nad elava vee allikate juure, ja Jumal pühib kõik pisarad nende silmist ära" (Joh. ilm. 7,9—17) Aamen.

M ä r k u s. Tarbekorral võib mõni lugemine ära jääda.

17 *K O G U D U S*: Jeruusalem, sa püha taeva linn (LR. 616. 1.2), või: Oh Jeruusalem, sa ilus (LR. 601,6.7)

18. *Õ P E T A J A* (altari ees): Palve.

Issand Jumal, taevane Isa, Sina ei ole mitte surnute, vaid elavate Jumal ega taha ka selle surma, kes õel, vaid et ta meelt parandaks ja elaks. Me kiidame Sind, et Sa meid kõiki igaveseks eluks oled kutsunud ja veel alalõpmata suure helduse ja pika meelega enese juure tõmbad. Tänu ja kiitus olgu Sulle, et Sa ka meie magama läinud armsaid omakseid nende ajaliku elu päevil isaliku halastusega oled oma käe kõrval saatnud ja kui Sa nad oled leidnud usklikud olevat, neid igavesele elule üles äratad. Otsegu isa laste peale halastab, nõnda halastad Sina nende peale, kes Sind kardavad. Suur on Sinu arm ja ustavus! (Issand Jumal, me täname Sind!)

(*K O G U D U S*: Sind, Jumal, kiidame,
Sind, Issand, täname!)

Taevane Isa, Sa kuuled palveid, ja Sinu püha palge ette tuleb kogudus — viimset korda lõppeval kirikuaastal — palvele. Me palume Sind südamest, kinnita ja kasvata oma Püha Vaimu läbi meie sees õiget usku, et ikka enam ära tunneme ja mõistame, et neile, kes Sind armastavad, kõik asjad heaks tulevad, ja neile, kes Kristuses on magama uinunud, surm enam surmaks ei ole, vaid Sinu käskjalg, kes neid igaveseks eluks ülestõusmisele saadab. Aita armust, et me selles usus iialgi ei kahtle ega karda, vaid õndsas lootuses alati selgesti tunneme, et ei surm ega elu, ei inglid ega vürstid ega vägevad, ei käesolev ega tulev, ei kõrgus ega sügavus ega mingi muu loodu ei või meid lahutada Sinu armastusest.

kui me aga usume Jeesusesse Kristusesse, Sinu Pojasse. (Issand Jumal, kuule meid!)

(K O G U D U S : Kuule meid, armas Issand Jumal!)

Halastaja Isa, aita meid ka oma Püha Vaimu läbi, et alati valvame ja palume, et me kiusatusse ei langeks. Ärata, manitse, meelita ja kihuta meid Sind kõigel oma elu ajal silmade ees ja südames hoidma ja kõigest jõust püüdma, et me pattu ei tee ega Sinu käskudest üle ei astu. Hoia meid jumalakartuses ja armastuses Sinu vastu, et me alati teaksime, mis meie rahuks tarvis läheb, ja nõnda elaksime, et meie elu oleks Sinu meele pärast ja meid leitaks kõlblikud olevat igavesse ellu minemiseks. (Issand, kes Sa ise meie sees teed, et tahame ja võime teha Sinu hea meele pärast, ole meiega ja aita meid!)

(K O G U D U S : Aita meid, armas Issand Jumal!)

Ja kui meie tunnike tuleb, siis ole meie ligi, Issand Jeesus, Sa meie ustav Õnnistegija, ja ütle meie arale hingele: „Ära kardada mitte, Mina olen Sind lunastanud,“ ja tee, et ilma kartuseta siit rõõmuga lahkume. Ja kui ülestõusmise päev tuleb, siis aita meid ülevasse Jeruusalemma ja äravalitud inimeste kogudusse, kes on väärt arvatud Sinu aujärje ees seisma ja Sinu nimele kiitust laulma igaveses rõõmus Sinu taevase riigi äraarvamatus õndsuses, kus Sina Isaga ja Püva Vaimuga elad ja valitsed, kõrgeks kiidetud igavesti.

[K O G U D U S : Oh, Jeesus Krist!

Oh kuule mind, oh kuule mind!

Ma tahan ikka kiita Sind. (Aamen.)]

Meie Isa

K O G U D U S : Nüüd laulgem aamen rõõmuga (LR. 23,9).

III L Ö P P O S A

19. Õ P E T A J A (altari ees): Kristus on minu elu.

K O G U D U S : Ja surm on minu kasu.

20. *ÕPETAJA* (altari poole):

Igavene Jumal, kõigeväeline Isa, Sinu püha tahtmine on, et me Kristusega ühes peame kannatama ja surema, enne kui meid Tema järele ausse ülendatakse. // Me toome Sulle tänu, et tohime Sinu palge ette astuda, Sind appi hüüda, Sinu õndsakstegevat sõna kuulda ja tulevasest ülestõusmisest ning aust osa saada. Aita meid, et kindlasti õigesse usku jääme ja õndsaks saame // sellesama Sinu Poja, Jeesuse Kristuse. meie Issanda läbi.

KOGUDUS: Aamen.

21. *ÕPETAJA* õnnistab kogudust.

KOGUDUS: Aamen! Aamen! Aamen!

22. *KOOR* (võimaluse korral).

23. *KOGUDUS*: Kui surmatund on ukse ees (LR. 578,1), või:
Kui ükskord pean mina (LR. 196,9)

Jumalateenistused laste (ka leerilaste) loetamisel

1. *KOGUDUSE* laul.

2. *ÕPETAJA* (altari ees): Sinu sõna on mu jalale lambiks. Halleluuja!

KOGUDUS: Ja valguseks mu jalgeel. Halleluuja!

ÕPETAJA: Au olgu Isale ja Pojale ja Pühale Vaimule.

KOGUDUS: Nõnda kui alguses oli, nüüdki on ja jääb igavestest ajast igavesti. Aamen.

3. *ÕPETAJA*: Issand olgu teiega!

KOGUDUS: Ja sinu vaimuga!

4. *ÕPETAJA* (altari poole):

Kõigeväeline, igavene Jumal, Sa oled meile oma õndsakstegeva sõna armust annud, et meil tema sees elu oleks, // me palume Sind, valgusta ja valitse oma Püha Vaimu läbi meid kõiki ja iseäranis neid oma lapsi. et Sinu sõna meie seas selgesti ja puhtasti õpetataks ja hoolega kuul-

daks ning südamesse tallele pandaks. // ja et me selle läbi tõetundmises kasvaksime ja Sinu lastena seda mööda pühasti elaksime, temasse surmani jääksime ja õndsaks saaksime // Jeesuse Kristuse, Sinu Poja, meie Issanda läbi.

Võ i :

Issand Jeesus Kristus, Sina oled meie heaks ise lapseks saanud ja pühas kojast õpetajate seas viibinud, õpetades ja õppides; // me oleme ka siin Sinu ja oma taevase Isa kojast koos Tema püha sõna kuulmas, et Sinu koguduse usust ja tunnistuses õpetust saada. // Me palume Sind, valgusta meid oma Püha Vaimu läbi, et me tõetundmises kasvaksime, igasuguse võõra ja valeõpetuse eest hoitud oleksime ja viimaks usu eesmärgile, hinge õndsusele jõuaksime ja Sinu taevariiki saaksime. // kus Sa Isaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti. Aamen.

KOGUDUS : Aamen! Aamen!

5. Loetamine lühikese lõppsõnaga.

Märkus 1. Kui loetamine peetakse leeriõpilastega, siis võetagu aluseks möödunud nädalal seletusel olnud õpetuse osa.

Märkus 2. Loetamist võib viimse leerinädala lõpul ühendada ka liturgiajumalateenistusega.

6. ÕPETAJA : Meie Isa

KOGUDUS : Nüüd laulgem aamen

7. ÕPETAJA : Issanda nimi olgu kiidetud ja austatud! Halleluuja!

KOGUDUS : Igavesest ajast igavesti! Halleluuja!

Märkus. Kristuse kannatamise ajal jääb „Halleluuja“ ära.

8. ÕPETAJA (altari poole):

Igavene, halastaja Jumal, me täname Sind kõigest südamest, // et Sina oma õndsakstegeva sõna meile oled annud ja ka oma Püha Vaimu meile jagad, et me, niihästi noored kui vanad, tõetundmises kasvaksime. usust ja igas heas töös täielikumaks saaksime ning viimaks tõotatud pärisosa päriksime -- // Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

V ô i :

Issand Jumal, taevane Isa, Sina oled meid ka täna oma õndsaks-tegevas sõnas lasknud õpetada, // me täname Sind, et Sina selle hea töö, mis Sa meie sees oled alanud, ka tahad lõpetada ja meie seeläbi Sinu armu ja tõe tundmises, sõnakuulmises ja armastuses Sinu vastu kasvame, sellesse kindlasti jääme ja õndsaks saame --- // Jeesuse Kristuse Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

V ô i (kui leerilaste loetamist peetakse liturgiajumalateenistuses):

Kõigeväeline, halastaja Jumal, armas taevane Isa, kes Sa kõike head meie sees ahistad ja lõpetad, // me kiidame ja täname Sind, et Sina need lapsed pühas ristimises oled uuesti sünnitanud ja neid nüüd ka oma sõna läbi nõnda oled valgustanud, et nemad ise Sinu armu ja heldust ja Jeesust Kristust, Sinu armast Poega, oma Issandat ja Õnnistegijat on täiesti tundma õppinud ja nüüd on valmis oma usku tunnistama ja Sinule ustavust tõotama. // Me palume Sind, lõpeta ise töö, mida Sa nendes oled alustanud ja edendanud. Hoia ja kasvata nendes Püha Vaimu andi, et nad alati Sinu õigete lastena Sinu sõna kuuldes ja Sinu tahtmist täites Sinu teedel käiksid. // Aita armust, et nad maailma kavaluse ja valeõpetuse läbi ei laseks endid Sinust ja tõetundmisest lahutada ja ära eksitada, vaid et nad ikka ja igal pool kindlasti usus seisaksid, heas võitluses otsani kindlaks jääksid ja viimaks õndsaks saaksid — // sellisama Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

K O G U D U S : Aamen.

9. *Õ P E T A J A* õnnistab kogudust.

K O G U D U S : Aamen! Aamen! Aamen!

10. Lõpplaul.

M ä r k u s. Kui loetamist toimetatakse peajumalateenistuses, siis sünnib see ilma eriliturgiata pärast kirikupalvet.

EESTI EVANGHEELIUMI LUTERI USU KIRIKU

AGENDA

EELK KOMITEE

STOCKHOLM 1931

UPPSALA 1951
APPELBERGS BOKTRYCKERI AB

II. KIRIKLIKUD TALITUSED

Kiriklikud talitused

Ristimine

Lapse ristimine

Ristimist toimetatakse pärast jumalateenistuse lõppu või jumalateenistuses.

R I S T I M I S T A L I T U S E K O R D

1. Laul.

2. *ÕPETAJA*: Jumala Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimel. Aamen.

Või:

Jumalale, meie Issanda Jeesuse Kristuse Isale, kelle lapsiks nimetatakse kõiki suguvõsapid taevast ja maa peal, olgu kiitus ja au igavesest ajast igavesti. Aamen.

3. *ÕPETAJA*: Kõne.

4. *ÕPETAJA*: Kuulgem Jumala sõna püha ristimise sakramendi seadmisest, väest ja tarvidusest. — Nõnda ütleb Issand:

(Lectio) Minule on antud kõik meelevald taevast ja maa peal. seepärast minge ja tehke jüngriteks kõik rahvad, neid ristides Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimesse ja neid õpetades pidama kõike, mida Mina teid olen käskinud. Ja vaata, Mina olen igapäev teie juures maailma-ajastu otsani (Matt. ev. 28,18—20).

Kes usub ja keda ristitakse, see saab õndsaks, aga kes ei usu, see mõistetakse hukka (Mark. ev. 16,16).

Tõesti, tõesti, Mina ütlen sulle, kui keegi ei sünni veest ja Vaimust, ei või ta mitte Jumala riiki saada (Joh. ev. 3,5).

5. Issand olgu sinuga! — Võta vastu ristitähht oma otsaesisele † ja oma rinnale † tunnistuseks, et ristilöödud Õnnistegija ka sinu eest on surnud.

6. Ülendage oma südamed Issanda poole ja palvetagem: Kõigeväeline, igavene Jumal, kõigi loodute Looja ja inimeselaste Õnnistegija! Me palume Sind, õnnista oma töötust mööda püha ristimist ka sellele lapsele armurikkaks eluveeks ja uue sündimise pesemiseks Pühas Vaimus. Võta ta vastu, armas Issand! Sina oled töötanud: „Paluge, siis antakse teile; otsige, siis te leiate; koputage, siis avatakse teile.“ Sellepärast palume Sind: anna seda armuvara ka sellele lapsele, ava temale uks, millele koputame, et tema saaks selle taevase pesemise igavese õnnistuse osaliseks ja Sinu töötatud armuriigi päriks Jeesuse Kristuse, Sinu Poja, meie Issanda läbi. Aamen.

7. Kuulge Issanda sõna, et Tema lapsukesi vastu võtab ja et meil õigus ja kohus on neid Tema juure tuua. Evangelist Markus kirjutab: Nemad tõid lapsukesi Tema juure, et Ta neid puudutaks. Aga jüügrid sõitlesid toojaid. Kui Jeesus seda nägi, sai Tema meel väga haigeks ja Ta ütles neile: Laske lapsukesed Minu juure tulla ja ärge keelake neid mitte, sest niisuguste päralt on Jumala riik. Tõesti, Mina ütlen teile: Kes iial Jumala riiki vastu ei võta kui lapsuke, see ei pääse mitte sinna sisse. Ja Ta võttis nad sülle ja pani oma käed nende peale ning õnnista neid (Mark. ev. 10,13—16).

8. Seda õnnistust me palume ka sellele lapsele Issanda sõnadega (käed peale pannes):

Meie Isa, kes oled taevas, pühitsetud olgu Sinu nimi, Sinu riik tulgu, Sinu tahtmine sündigu nagu taevas nõnda ka maa peal; meie igapäevast leiba anna meile tänapäev, ja anna meile andeks meie võlad, nõnda kui meie andeks anname oma võlglastele; ja ära saada

meid mitte kiusatusse, vaid pääsa meid ära kurjast. Sest Sinu on riik ja vägi ja au igavesti. Aamen.

9. Tunnistagem oma püha ristiusku, mille peale meid endid on ristitud ja mille peale ka selle lapse tahame ristida:

Meie usume Jumalasse Isasse, kõigeväelisse taeva ja maa Loojasse. — Ja Jeesusesse Kristusesse, Jumala ainusündinud Pojasse, meie Issandasse, kes on saadud Pühast Vaimust, ilmale toodud neitsist Maarjast, kannatanud Pontsius Pilatuse all, risti löödud, surnud ja maha maetud, alla läinud põrguhauda, kolmandal päeval jälle üles tõusnud surnuist, üles läinud taevasse, istub Jumala, oma kõigeväelise Isa paremal käel; sealt Tema tuleb kohut mõistma elavate ja surnute üle. — Meie usume Pühasse Vaimusse, üht püha kristlikku Kirikut, pühade osadust, pattude andeksandmist, liha ülestõusmist ja igavest elu. Aamen.

M ä r k u s Soovitav on, et vanemad ja vaderid usutunnistust ühes loeksid.

10. See püha ja õndsakstegev usk kohustab kõiki, kes tema peale on ristitud, saatanast ja tema olust ning tööst lahti ütlema ja ükspäinis Kolmainust Jumalat teenima ja Temale elama.

Kas tahate nüüd, kristlikud vanemad ja vaderid, et see laps ristitaks selle püha usu peale Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimesse, ja kas töotate üheskoos kõigest jõust hoolt kanda, et teda kasvatataks ja hoitakse selles usus Evangeeliumi-Luteri Usu Kiriku tunnistuse kohaselt, siis kostke: Jah!

V A D E R I D: Jah!

11. Meie Issanda ja Õnnistegija, Jeesuse Kristuse käsul ja Tema tõotuse peale ristime nüüd selle lapse. (Ristitava lapse juure astudes)

N. N., — mina ristin sind Isa, Poja ja Püha Vaimu nimesse.

Kolmainu Jumala nime nimetades paneb ristija peoga kolm korda vett ristitava lapse pea peale ja ütleb selle järele:

Kõigeväeline Jumal ja meie Issanda Jeesuse Kristuse Isa, kes sind on uuesti sünnitanud veest ja Vaimust, hoidku sind igaveseks eluks. —

Issand hoidku sinu sissetulemist ja sinu väljaminemist nüüd ja igavesti!
— (Kõik ütlevad): Aamen.

12. Palvetagem: Kõigeväeline, halastaja Jumal ja Isa, me kiidame ja täname Sind, et Sa oma Kirikut armulikult hoiad ja kasvatad ja ka selle lapse, kes pühas ristimises on uuesti sünnitatud ja Jeesusesse Kristusesse, Sinu armsasse Pojasse istutatud, oma lapseks ja taeva vara pärijaks oled vastu võtnud. Me palume Sind, hoiu see laps selles ristimise armus ja juhi oma Vaimu läbi tema kasvamist ja teekäimist ajaliku elu raskustes ja kiusatustes, nõnda et ta kindlas usus ja rõõmsas lootuses elaks Sinu nime auks, (vanematele õnneks ja ligimestele rõõmuks) ning viimaks töötatud päranduse taevas ühes kõigi pühadega päriks Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi. Aamen.

13. Teid, Issandas armastatud vaderid, palun ja manitsen mina, et te ustava eestpalve ja südamliku osavõtuga selle lapse eest hoolitsete ja iseäranis, kui tema vanemad tema väetimas põives peaks ära kutsutama, — mille eest Jumal meid armulikult hoidku! — teie siis õpetuse ja hea eeskujuga kaasa aitate, et tema usus ja Issanda manitsemises kasvaks ja varakult õpiks pidama kõike, mis Issand on käskinud, et ta elava oksana Tema küljes, kes õige viinapuu on, palju vilja kannaks igaveseks eluks.

14. (Koguduse poole käsi tõstes): Issand õnnistagu sind ja hoidku sind, Issand lasku oma pale paista sinu peale ja olgu sulle armuline, Issand tõstku oma pale sinu üle ja andku sulle rahu! † Aamen.

Märkus 1. Kui mitu last korraga ristitakse või kui lapse vanemad on surnud või tundmata, siis tuleb seda kõnes ja palves eraldi mainida.

Märkus 2. Kui laps on raskesti haige või nõrk ja on karta tema peatset surma, siis toimetatakse ristimist pärast soovisõna p. 11-ndas ettenähtud korras, millele võimaluse korral veel mõned teised ristimiskorra osad juure lisatakse.

Märkus 3. Kui ristimine toimub kodus ja lapse ema on juures, siis võib lapse panna ema sülle ja õpetaja õnnistab ema ja last ühtlasi käte pealepanemisega. Selle järel ütleb õpetaja juuresolijaile: Jumala rahu, mis ülem on kui kõik mõistus, hoidku teie südamed ja meeled Kristuses Jeesuses igaveseks eluks.

15. Lõpplaul.

Kui lapseristimine paigutatakse jumalateenistusse, siis kehtib järgmine kord:

1. Pärast üldist usutunnistust ütleb õpetaja: Selle püha usutunnistuse peale ristigem nüüd ka see laps (need lapsed).

2. *K O G U D U S* laulab ristimise laulu (Laps/lapsed tuuakse altari ette).

3. *Õ P E T A J A* peab üsna lühikese kõne või algab otsekohe kirjasõnade lugemisega (p. 4) ja toimib siis ettenähtud korra järele, jättes aga usutunnistuse lugemata, kuna see on juba loetud, tuletades seda vaid enne ristimise küsimust (p. 10) kogudusele meele.

Hädaristimise kinnitamine

1. Soovisõna.

2. Lühike kõne (kui õpetaja seda tarviliseks peab).

3. *Õ P E T A J A* (lapse kinnitamisele toojate vastu):

Kas on täisealine ristiinimene selle lapse puhta veega Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimesse ristitud? Kui see nõnda on, siis ütelge: Jah!

4. Vastuse järele ütleb *Õ P E T A J A*: Et see laps on meie Issanda Jeesuse Kristuse käsu järele ristitud, nõnda kui Tema on ristimise sakramendi seadnud, siis tunnistan mina ristimise õigeks ja kinnitan selle oma ameti poolest Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel. † Me teame Issanda enese sõnast, et kus kaks või kolm Tema nimel koos on, seal on Tema nende keskel ja ilmutab oma jumalikku armu avalikult ning vägevasti oma sõna ja sakramendi läbi. Sellepärast me usume, et Tema ka sellele lapsele on oma armu osutanud, tema päritud patu andeks andnud ja ta oma armuriiki vastu võtnud.

5. Selle peale võime julged olla, sest nõnda kirjutab püha evangelist Markus: (vt. eespool p. 7).

6. Selle õnnistuse on see laps ristimises juba vastu võtnud. Meie aga anname tema südamliku eestpalvega ka edaspidi Issanda ustava armu hooleks, paludes:

Meie Isa (käte pealepanemisega).

7 Tunnistagem nüüd oma püha ristiisku, mispeale see laps, nõnda kui meiegi, on ristitud: Meie usume Jumala Isa

8. Seesama püha ja õndsakstegev usk kohustab kõiki, kes tema peale on ristitud, saatanast ja tema olust ning tööst ennast lahti ütleva ja ükspäinis Kolmainust Jumalat teenima ja Temale elama. Sellepärast palun ja manitsen mina teid, iseäranis lapsevanemaid ja vadereid, ustavas eestpalves ikka temale mõtlema ja kõigest südamest selle eest hoolt kandma, et tema ka meie Evangeeliumi-Luteri Kiriku usutunnistuse järelle usus ja vagaduses ning Issanda manitsemises üles kasvatataks ja varakult õpiks pidama kõike, mis Tema meid on käskinud, nõnda et ta elava oksana Tema küljes, kes on õige viinapuu, palju vilja kannaks igaveseks eluks.

9. Ülendagem oma südamed Issanda poole, tänades Teda, oma Jumalat:

Kõigeväeline Jumal, halastaja Isa, me kiidame ja täname Sind. et Sina selle lapse Jeesuse Kristuse, oma Poja, meie Issanda ja Õnnistegi- ja pärast oled armulikult vastu võtnud, tema nõtruse peale halastanud ja teda tema vanematele hoidnud. Me palume Sind, kinnita ja hoia teda, et ta ihu ja hinge poolest kosuks ning püsivalt kasvaks uues, jumalikus elus, kelles Sina tema oled uuesti sünnitanud. Aita vanemaid ja meid kõiki Sinule selle lapse kasvamisel ustavaiks käsilasteks olla, teda õpetades ja juhatastes ning uskliku ja jumalakartliku eluga tema eel käies, et tema Sinu Kiriku elava liikmena Sinu püha nime auks ja kiituseks ning Sinu koguduse ehitamiseks palju vilja kannaks igaveseks eluks Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi. Aamen.

Märkus. Kui hädaristimise kinnitamist toimetatakse ühes teiste laste ristimisega, siis seisavad ristitavad lapsed ühes vaderitega esimeses reas altari ees ja kinnitamisele toodud lapsed ühes omastega nende taga. — Õpetaja toimetab ristimist vastava korra kohaselt, märgib kõik lap

sed ristitähga ja palub Meie Isa palvet *kõigi* üle käte pealepanemisega. P. 10 juures pöördub õpetaja küsimusega ristitavate laste vaderite poole ja ristib siis lapsed järgimööda. Selle järele esitab õpetaja kinnitamisele toodud laste omastele kinnitamise korra p. 3-s ettenähtud küsimuse ja saanud vastuse, loeb kinnitamise ja töotuse sõnad (p. 4). Selle järele lõpetab õpetaja kogu talituse ristimiskorra p. 12—15 kohaselt.

Emade õnnistamine, kes esimest korda pärast lapsevoodit kirikusse on tulnud

Emad, keda on kantslis mainitud ja eestpalves Jumala ette kantud, astuvad üksi või ühes lastega pärast jumalateenistust altari ette.

ÕPETAJA: Palvetagem:

Kõigeväeline Jumal, armas taevane Isa, me kiidame ja täname Sind, et Sina seda ema, (neid emasid), kes on tulnud Sind Sinu kojast tänama, oled pärast ahastuse tundi lapse sündimisega rõõmustanud, tema lapsukese (nende lapsukesed) ristimise läbi uuesti sünnitanud ja oma Vaimuga ehtinud. Me palume Sind, ole ka edaspidi temale (neile) armuline. Kaitse teda (neid) ja tema lapsukest (nende lapsukesi) õnnetuse ja kurja eest. Hoia teda (neid) alati oma sõna juures ja õiges usus ning anna temale (neile) armu, et tema (nad) oma lapse (lapsed) Sinu meelega üles kasvataksid ja viimaks üheskoos õndsaks saaksid Jeesuse Kristuse. Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi. Aamen.

Rahu Jumal pühitsegu sind ja sinu lapsukest (teid ja teie lapsukesi) täielikult, ja kõik, mis teil on, vaim, hing ja ihu, olgu hoitud laitmatud meie Issanda Jeesuse Kristuse tulemiseks! — Minge rahuga! † Aamen.

Täisealise ristimine

Täisealise ristimist toimetatakse pühapäeval peajumalateenistuses pärast kirikupalvet, milles on ristitava eest palvetatud; armulauapühal enne õhtusöömaaja laulu, armulauata jumalateenistuses — enne aukiitust (Laudatio).

R I S T I M I S T A L I T U S E K O R D

1. Laul.

2. Jumala Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimel. Aamen.

3. *ÕPETAJA* kõne ristitavale ja kogudusele.

4. Kuulgem Jumala sõna ristimise jumalikust seadmisest meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi, selle väest ja tarvidusest. — Nõnda ütleb Issand:

(Lectio) Minule on antud kõik meelevald taevas ja maa peal. Minge siis ja tehke jüngriteks kõik rahvad, neid ristides Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimesse ja neid õpetades pidama kõike, mida Mina teid olen käskinud. Ja vaata, Mina olen igapäev teie juures maailma-ajastu otsani (Matt. ev 28,18—20).

Kes usub ja keda ristitakse, see saab õndsaks, aga kes ei usu, see mõistetakse hukka (Mark. ev. 16,16).

Tõesti, tõesti, Mina ütlen sulle, kui keegi ei sünni veest ja Vaimust, ei või tema mitte Jumala riiki saada (Joh. ev. 3,5)

5. Meie Issanda Jeesuse Kristuse selle käsu järele on see vend (õde), keda nüüd tahame ristida, õpetatud ja Jumala sõna ning ristikoguduse usuõpetuse tundmisele juhutatud. Jumala halastaja arm on teda kutsunud ja valgustanud, teda tema endise elu pimedusest ja eksitusest oma imelise valguse pole pööranud ja on äratanud temas igatsuse saada püha ristimise läbi ühendatud Kristuse, meie igavese Karjase ja Hingeülevaatajaga ning Tema püha kristliku Kirikuga. Sündigu siis nõnda, nagu Issand on käskinud.

Issand olgu Sinuga! — Võta vastu ristitüht oma otsaesisele † ja oma rinnale † tunnistuseks, et ristilöödud Õnnistegija ka sinu eest on surnud.

6. Ülendagem oma südamed Issanda poole ja palvetagem:

Kõigeväeline, halastaja Jumal, Sa oled kadumatuks lohutuseks kõigile, kes Sinu armu igatsevad, õnnistuseks neile, kes Sind appi hüüavad, rahuks neile, kes Sind paluvad, eluks neile, kes Sind usuvad, ja

ülestõusmiseks neile, kes surnud on, — me hüüame Sind appi selle mehe (nooremehe, naise jne.) pärast, kes Sinust kaugel oli, aga nüüd Sinu ristimise andi palub ja igatseb Sinu armu, mis Vaimu läbi uuesti sünnitab. Võta ta vastu, Issand! Ja nagu Sina oled ütelnud: „Paluge, siis antakse teile; otsige, siis te leiate; koputage, siis avatakse teile,” seepärast me palume: tee üks lahti sellele, kes koputab, et ta ristimise õnnistuse päriks ja osa saaks riigist, mis Sina oled tõotanud ja valmistanud Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi. Aamen.

7 Pane tähele evangeeliumi sõna Jeesuse Kristuse järelkäimisest, milleks püha ristimine kutsub, jõudu annab ja kohustab. --- Nõnda ütleb Issand:

Kui keegi tahab Minu järele tulla, siis salaku ta iseennast ära ja võtku oma rist enese peale ja käigu Minu järel. Sest kes iial oma hinge tahab päästa, see kaotab selle; aga kes iial oma hinge kaotab Minu ja armuõpetuse pärast, see päästab selle. Sest mis kasu on inimesel sellest, kui ta kogu maailma kasuks saaks ja oma hinge kaotaks. Või mis võib inimene anda oma hinge lunastushinnaks?

Igaüks nüüd, kes mind tunnistab inimeste ees, teda tunnistan ka Mina oma Isa ees, kes taevas on. Aga kes iial Mind ära salgab inimeste ees, teda salgan ka Mina oma Isa ees, kes taevas on (Mark. ev. 8,34—37 ja Matt. ev. 10,32.33).

8. Palvetagem: Meie Isa (käed ristitava pea peal; — vaderid ütlevad õpetajaga ühes: Aamen)

9. Sina igatsed püha ristimise läbi astuda ühendusse Issanda Jeesuse Kristusega ja Tema püha Kirikuga. Selleks on tarvis, et sina enne seda ennast kõigest saatana ja pimeduse olust ja tööst lahti ütled ja koguduse ees avalikult ristiuse omaks usuks tunnistad.

Sellepärast küsin ma sinult Jumala ees, kes südameid tunneb ja läbi katsub, selle ristikoguduse kuuldes:

1) Kas sa igatsed südamest oma endise elu pattude andeksandmist ja kas loobud valeõpetusest, milles sa oled üles kasvanud, ja ka kõigest saatana ja pimeduse olust ja tööst? Siis kinnita seda ja ütle: Jah!

Vastus: Jah!

2) Kas sa usud, et Kolmainus Jumal, Isa, Poeg ja Püha Vaim, nagu Tema ennast oma sõnas meile on ilmutanud ja keda selle sõna alusel kõik tõelised ristiinimesed tunnistavad ja kiidavad, on ainus ja tõeline Jumal? Siis kinnita seda ja ütle: Jah!

Vastus: Jah!

3) Kas sa usud, et patused saavad õndsaks üksnes elava usu läbi sellesse ainsasse igavesse Jumalasse, kes meid on lunastanud Jeesuse Kristuse, oma Poja, meie Õnnistegija läbi, kes meie eest on risti löödud ja üles tõusnud? Siis kinnita seda ja ütle: Jah!

Vastus: Jah!

4) Tunnista siis avalikult seda ristiisku, mis ka sinu usuks olgu ja jäägu.

Vastus: Mina usun Jumalasse Isasse igavest elu. Aamen.

5) Kas sa oled ära tunnud, et Evangeeliumi-Luteri Kirik, mille õpetuse järele sind Jumala sõna alusel on õpetatud, seda usku puhtasti ja selgesti tunnistab ja õpetab? Siis tunnista seda ja ütle: Jah!

Vastus: Jah!

6) Kas sa tõotad ustava, tõsise südamega Jumala armu läbi selles usus kogu oma eluaja kindlasti püsida, oma osadust Temaga igapäev uuendada ja kinnitada ning ka tagakiusamistes, hädas ja surmas Temast mitte ära taganeda? Siis kinnita seda ja ütle: Jah!

Vastus: Jah!

7) Kas sa tõotad hoolsasti seda usku mööda sõnakuulmises Jumala pühade käskude järele elada ja, et sa nõnda võiksid elada ja käia, hoolas palves Jumalast seatud armuandeid, Tema sõna ja sakramenti, usvalt tarvitada? Siis võta see siin Jumala ja koguduse ees oma kindlaks otsuseks, üteldes: Jah!

Vastus: Jah!

8) Kas see on sinu tõsine soov ja igatsus, et sind selle usu peale ristitaks. Jeesuse Kristuse jüngriks tunnistataks ja ka evangeeliumi-luteri usu tunnistuse järele kristliku Kiriku osadusse vastu võetaks, siis tunnista seda ja ütle: Jah!

Vastus: Jah!

Märkus. Eelolevad küsimused tuleb ristitavale aegsasti teatavaks teha ühes tõsise manitsusega, et ta neisse süveneks ja ennast hoolega läbi katsumaks, et ta võiks puhta südametunnistusega "jah" ütelda.

10. Siis tahame sind meie Issanda ja Õnnistegija Jeesuse Kristuse käsu ja tõotuse peale ristida.

Ristitava juure astudes: N. N., mina ristin sind Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimesse.

Kolmainu Jumala nime nimetades paneb ristija peoga kolm korda vett ristitava pea peale ja ütleb siis:

Kõigeväeline Jumal ja meie Issanda Jeesuse Kristuse Isa, kes sind on uuesti sünnitanud veest ja Vaimust ja on sulle kõik sinu patud andeks annud, hoidku, kosutagu ja kinnitagu sind õiges usus igaveseks eluks! Aamen.

11. Ja nüüd õnnistagu Jumal sind, kes sa Jeesuses Kristuses meie vennaks (õeks) oled saanud ja kelle mina oma ameti poolest kui kutsutud ja seatud Evangeeliumn-Luteri Kiriku teener tema nimel vastu võtan tema liikmeks, nõnda et sul edaspidi osa peab olema kõigist armuandidest ja õnnistusest, mis Issand oma kogudusele maa peal on annud, ja õigustest ning kohustustest, mis koguduse liikme kohased on.

Hoia seda, mis su hooleks on antud, võitle head usuvõitlust, haka igavesest elust kinni; selleks sa oled kutsutud ja oled tunnistanud head tunnistust paljude tunnistajate ees. Issand hoidku sinu sissetulemist ja väljaminemist nüüd ja igavesti. (Kõik): Aamen.

12. Ülendagem oma südamed Jumala poole ja tänagem Issandat, oma Jumalat!

Kõigeväeline Jumal, halastaja Isa, me täname Sind, et Sina selle meie venna (õe) oma sõna valguse läbi Sinu selge tõe äratundmisele oled juhatanud, nõnda et ta Sulle kõikumatut ustavust on tõotanud ja

nüüd pühas ristimises Sinu armuseadusesse on vastu võetud. Me palume Sind, juhata ja saada teda ikka oma Püha Vaimu läbi, et temal ristimises omandatud armurikkus alati südames seisaks ja temale kõiges kiusatuses lohutuseks oleks ning et ta sõnas ja elus Sinu ristikoguduse ustava ja elava liikmena siin maa peal elaks ja ükskord kõigi pühadega taeva pärandusest osa saaks — Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi. Aamen.

13. (Vaderitele ja kogudusele): Teid, Issandas armastatud vaderid, ja sind, kogudus, palun ja manitsen mina: olge edaspidi sellele meie vennale (õele) ustavalt toeks, andes temale kõike tarvilikku vaimulikku abi, nõnda et tema ikka oma kutsumusele ustavaks jääks ja seda kristlikus elus, palves ja jumalakartuses, Jumala sõna hoolsa kuulmise ja õppimise ning püha õhtusöömaaja andide ustava tarvitamise läbi tõendaks. Siis tohime ka loota, et ta Jumala abiga head vilja kannab Jumala nime auks, oma hinge õnnistuseks ja koguduse ehitamiseks.

14. Issanda arm olgu alati sinuga! — Mine rahuga! † Aamen.

Selle järele jätkub jumalateenistus harilikus korras.

Leerilaste õnnistamine

Leerilaste õnnistamine toimub, kui vähegi võimalik, pühapäeval peajumalateenistuses ja nimelt alguses, otsekohe pärast Gloria Patri't (Au olgu Isale ja Pojale ja Pühale Vaimule igavesti).

Õnnistamise eel käib leeriõpetus, millest õpetaja aegsasti kogudusele avalikult teatab, lisades juure umbes järgmise palve: Leerilaste vanemaid ja omakseid, vadereid ja õpetajaid palun ja manitsen mina Issanda tööd südamliku eestpalvega kanda ja sõna ning kristliku eeskujuga kristlikku õpetust toetada. Me suudame aga igäiks omal kohal oma ülesannet ainult siis täita ja oma vastutust kanda, kui Jumala arm ja abi on meiega. Sellepärast kanname need lapsed ja iseendid ning meie ühise töö eestpalves Tema ette:

Issand Jumal, halastaja Isa, see on Sinu töö, milleks Sa meid kõiki kutsud. Aita meid siis ka seda püha tööd nõnda teha, et meid leitakse ustavad olevat, Anna selleks ülevalt tarkust ja jõudu ning lase evangeeliumi jumalik vägi oma töö teha nii õpetajais kui õpilastes. Saada iseäranis korda, et nende noorte laste südamed oleksid täiesti avatud Sinu elusõnale. Aita vanemaid ja omakseid ning meid kõiki kindla usu ja jumalakartliku eluga neile eeskujuks ning toeks olla ja ennast selle eest hoida, et ükski meist neile pahanduseks ei saaks. Ole Sina ise meile ja meie lastele päikeseks ja kilbiks nüüd ja alati. Kuule meid armulikult Jeesuse Kristuse, Sinu Poja, meie Õnnistegija pärast. Aamen.

Leeriõpetuse ajal võib leerilastega iga nädal liturgilisi loetamisteenistusi pidada (vt. lk. 216), millest kogudus ja iseäranis laste omakseed osa võtma kutsutakse.

Õnnistamise aeg antakse kogudusele aegsasti teada, kutsudes teda üles leerilapsi oma eestpalvesse võtma.

Õnnistamise päeval viib õpetaja leerilapsed rongkäigus jumalakotta. Kirikusse astumisel mängib orel. Altari ette jõudes põlvitavad õpetaja ja leerilapsed, mille järele õpetaja kohe altari ette astub. Kui ühine rongkäik millegi pärast ei ole teostatav, kogunevad leerilapsed ise altari ümber, poeglapsed — altari poolt vaadates — pahemale, tütarlapsed paremale poole.

Õnnistamine toimub järgneva korra kohaselt:

1. *KOGUDUS*: Laul. (Oh Püha Vaim, nüüd tule Sa , või: Nüüd paistab meile kaunisti , või mõni muu laul).

2. *KOOR*

Vaata, Issand, siin olen mina ja lapsed, keda Sa mulle oled annud. Pühitse neid oma tões; Sinu sõna on tõde. Hoi neid kui silmatera; peida nad oma tiibade varju (Jes. 8,18; Joh. ev. 17,17; Ps. 17,8).

3. *ÕPETAJA* (koguduse poole): Ärka üles, ärka üles, Siion! Võta oma rammu enesele; ehi ennast oma ilusate riietega! Su noored sõdijad on kui kaste sündinud koidukojast. — Nõnda ütleb Issand: Ma tahan sind enesele kihlata igaveseks ajaks ja sind enesega kihlata

õiguse läbi ja kohtu läbi, helduse läbi ja halastuse läbi, ja tahan sind enesele kihlata usu läbi, ja sa saad Jehoovat tundma (Jes. 52,1; Ps. 110,3; Hos. 2,21.22).

Au olgu Isala ja Pojale ja Pühale Vaimule!

KOGUDUS: Nõnda kui alguses oli, nüüdki on ja jääb igavesest ajast igavesti. Aamen.

4. *ÕPETAJA*: Kõne.

5. *KOGUDUS*: Laul.

6. *ÕPETAJA*: Andke nüüd tunnistust oma usust ja kristliku tõe tundmisest, vastates rõõmsasti ja julgesti küsimustele, mis ma teile Püha Kirja ja meie katekismuse alusel ette panen.

Loetamine.

Märkus. Loetamist võib ka teisel päeval, enne õnnistamist pidada (vt. lk. 217. p. 5); sel korral jätkub õnnistamistalitus eesoleva laulu järele.

7. *ÕPETAJA*: Nõnda ütleb Issand: Kes Mind üles tunnistab inimeste ees, selle tahan ka Mina üles tunnistada oma Isa ees, kes taevas on.

Selle meie Issanda Jeesuse Kristuse sõna peale küsin ma teilt:

1) Kas tunnistate oma selge ja kindla tundmise järele, et te Kolmainusse Jumalasse, Isasse, Pojasse ja Pühasse Vaimusse usute, nõnda kui Ta ennast meile oma sõnas on ilmutanud ja nagu meie Evangeeliumi-Luteri Usu Kirik seda usku Tema püha sõna alusel selgesti ja puhtasti tunnistab ja kuulutab? Siis kostke: Jah!

LEERILAPSED: Jah!

2) Tunnistage siis ise südame ja suuga avalikult Jumala ja koguduse ees oma usku, mille peale teid on ristitud ja mida teid on tundma õpetatud.

LEERILAPSED tunnistavad apostlikku usutunnistust:

Meie usume Jumalasse Isasse, kõigeväelisse taeva ja maa Loojasse. — Ja Jeesusesse Kristusesse, Jumala ainusündinud Pojasse, meie Issandasse, kes on saadud Pühast Vaimust, ilmale toodud neitsist Maar-

jast, kannatanud Pontsius Pilatuse all, risti löödud, surnud ja maha maetud, alla läinud põrguhauda, kolmandal päeval jälle üles tõusnud surnuist, üles läinud taevasse, istub Jumala, oma kõigeväelise Isa paremal käel; sealt Tema tuleb kohut mõistma elavate ja surnute üle. — Meie usume Pühasse Vaimusse, üht püha kristlikku Kirikut, pühade osadust, pattude andeksandmist, liha ülestõusmist ja igavest elu. Aamen.

3) Kas tahate selle usu juure ja sellega ühtlasi ka Evangeeliumi-Luteri Usu Kiriku tunnistuse juure ikka jääda, et me patused armust. — üksnes usu läbi Jeesusesse Kristusesse — õndsaks saame, ja kas tahate ka elus ja surmas sellest ustavalt kinni pidada? Siis kinnitage seda, üteldes: Jah!

LEERILAPSED: Jah!

4) Kas tõotate südamest selle eest hoolt kanda, et te seda usku mööda elate, alandlikult ja sõnakuulelikult oma Lunastaja järele käitate, Jumalat kõigest südamest ja ligimest kui iseennast armastate? Siis tunnistage seda, üteldes: Jah!

LEERILAPSED: Jah!

5) Kas tõotate selleks, et nõnda elada ja käia võiksite, ka väsimata palves Issanda armuandeid, sõna ja sakramenti ustavalt tarvitada? Siis kinnitage seda, üteldes: Jah!

LEERILAPSED: Jah!

8. ÕPETAJA:

Issand on seda kuulnud! — Selle teie tunnistuse ja tõotuse peale võtan mina oma ameti poolest kui Evangeeliumi-Luteri Usu Kiriku kutsitud ja seatud sulane tema nimel teid tema täisõiguslikeks liikmeiks vastu, et te nagu seni Jumala sõnast, nõnda ka edaspidi täielikult osa saate pühast õhtusöömaajast ja kõigist teistest armuandidest ja õnnistustest, mis Issand oma kogudusele siin maa peal on annud, ja õigustest ning kohustest, mis koguduse liikme kohased on, ja kinnitan teile: kui te usus otsani kindlaks jääte, siis saate ükskord ka osa igavese elu kadumatust pärandusest ja ärarääkimatust rõõmust! Aamen.

9. *ÕPETAJA*: Tulge nüüd ja võtke uskliku südamega Issanda õnnistus vastu!

(*LEERILAPSED* põlvitavad altari ümber, õpetaja õnnistab neid pannes käed nende peale, kas järgmise või mõne muu Püha Kirja sõnaga):

Rahu Jumal ise pühitsegu teid täielikult ja kõik, mis teil on, vaim ja hing ja ihu olgu hoitud laitmatud meie Issanda Jeesuse Kristuse tulemiseks! Aamen (1. Tess. 5,23).

Märkus. Igale leerilapsele võib ka eri salmi ütelda.

Pärast õnnistamist ütleb õpetaja:

Nõnda ütleb Issand: Ole ustav surmani, siis Ma annan sulle elukrooni! — Sellepärast, mu armsad, olge kindlad, liikumatud ja saage ikka täielikumaks Issanda töös! Sest Jumal on ustav, kes teid on kutsunud. — Meie Issanda Jeesuse Kristuse rahu olgu ja jäägu teie kõikidega! Aamen (Joh. ilm. 2,10; 1. Kor. 15,58; 1. Tess. 5,24).

Võid:

Ja nüüd, mu armsad, saage vägevaks Issandas ja Tema tugevuse väes! — Võideldge head usuvõitlust, hakake igavesest elust kinni; seks olete ka teie kutsutud ja olete tunnistanud head tunnistust paljude tunnustajate ees. — Meie Issanda Jeesuse Kristuse rahu olgu ja jäägu teie kõikidega! Aamen (Efes. 6,10; 1. Tim. 6,12).

10. *LEERILASTE* laul. (Oh meile, Issand Jeesus, jää oma armuga 1.2.4.6. salm (LR. 25), või mõni muu laul).

11. *ÕPETAJA* (kogudusele):

Teid, armsad vennad-õed Issandas, sind, armas kogudus, ja iseäranis nende laste vanemaid, vadereid ja ligemaid omakseid palun ja manitsen mina: olge alati südamest valmis nendele noortele kõigiti kristlikuks abiks ja toeks olema, et ükski neist meie süü läbi hukka ei läheks. Palvetagem nende eest ustavalt ja hoidugem neile oma sõna või eluga pahanduseks saamast või neid koguni meelega kurjale ahvatlemast või eksitamast. Käigem nende ees ausa kristliku eluga, neid kõigele

heale ja Jumala meelepärasele elule äratades ning manitsedes, nõnda et nad ikka õigesse evangeeliumiusku ja sõnakuulmisse jäävad ja me kõik ühes nendega ikka enam Jumala eluasemeks saame Vaimus ning kasvame Temasse, kes meie pea on, Jeesus Kristus, meie Issand, Tema nime auks ja meie eneste hingeõndsuseks. Seda andku armust Jumal Isa, Poeg ja Püha Vaim! Aamen.

12. ÕPETAJA:

Ja nüüd palugem üksmeelselt kõigest südamest nõnda:

Kõigeväeline Jumal, halastaja Isa! Me täname Sind, et Sa neid meie lapsi seni armulikult oled hoidnud ja ihu ning hinge poolest rohkesti õnnistanud. Me palume Sind, juhata ja valitse neid alati oma Püha Vaimu läbi, et nad edaspidi evangeeliumi valgusest oma elus ikka rohkem osa saaksid ja elavas usus kasvaksid. Hoia neid oma vägeva käega pimeduse võimu eest ja anna neile igal ajal Kristuse rahu, rõõmu Pühas Vaimus ja armastust Sinu ning ligimese vastu. Aita neid oma Vaimu abiga Sind ustavalt Sinu koguduses teenida, lihateod suretada, maailm ja tema himud ära võita, pühitsuses ja õiguses Sinu ees käia ning rõõmsa südamega valvates ja paludes Sinu armsa Poja Jeesuse Kristuse tulemist oodata, kiituseks ja auks Sinule, kes Sa, ainus tõeline Jumal, Pojaga ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesest ajast igavesti. Aamen.

13. *KOGUDUSE* laul. (Oh Jumal, anna armu Sa (LR. 24) või: Meil' oma sõna kinnita (LR. 352), või: Ma hüüan, Jeesus, appi Sind (LR. 19), või: Ma armastan, oh Jumal, Sind (LR. 18), või **mõni** muu laul üleminekuks peajumalateenistusele).

14. Õnnistamise talituse lõppedes jätkub jumalateenistus hariliku korra järele. Kui samal päeval armulaud on kaetud, siis järgneb kohe pihtitalitus. Tarbekorral võib peajumalateenistuse algusliturgijat lühendada, jättes ära Salutatio, Lectio ja Credo (kahekordne usutunnistamine samas jumalateenistuses ei ole soovitav)

Evangeeliumi-Luteri Usu Kirikusse vastu- ja tagasivõtmine

Vastuvõtmine

Vastuvõtmine toimub peajumalateenistuses leerilaste õnnistamise kujul või järgmise korra kohaselt Introitus'e ja Gloria Patri järele.

1. *ÕPETAJA* kõne vastuvõtavale ja kogudusele.

Märkus. Kõne alguses ütleb õpetaja: Sina igatsed vastuvõtmist Evangeeliumi-Luteri Usu Kirikusse, olles jõudnud äratundmisele, et selles Kirikus Jumala sõna selgesti ja puhtasti õpetatakse ja sakramendid Issanda Jeesuse Kristuse seadmist mööda jagatakse. Sellepärast tahame sind nüüd oma Kiriku liikmeks vastu võtta. Enne seda aga kuule Jumala sõna, mille me leiame

2. Tunnistuse ja tõotuse talitus.

Ja nüüd, Issandas armastatud vend (õde), küsin ma sinult elava Jumala ees, kes kõik kuuleb ja näeb ja kes on püha vihaga Jumal ning karistab ülekohut, — ja selle koguduse ees:

1) Kas sa tunned täiesti, et Evangeeliumi-Luteri Usu Kirikus Jumala sõna selgesti ja puhtasti õpetatakse ja pühad sakramendid Issanda Jeesuse Kristuse seadmist mööda talitatakse? Siis kinnita seda, üteldes: Jah!

Vastus: Jah!

2) Kas sa tõotad Evangeeliumi-Luteri Usu Kiriku usutunnistust, nõnda kui sind selles Jumala sõna alusel on õpetatud, ustavalt omaks pidada, hoolega seda mööda elada ning kiusatustest, ristist ja tagakiusamisest hoolimata kindlasti temasse otsani jääda? Siis kinnita seda, üteldes: Jah!

Vastus: Jah!

3. Vastuvõtmise talitus.

Issand on seda kuulnud! Selle sinu tunnistuse ja tõotuse peale võtan ma oma ameti poolest kui Evangeeliumi-Luteri Usu Kiriku kutsitud ja seatud sulane tema nimel sind nüüd vastu selle Kiriku täisõigus-

likuks liikmeks, nõnda et sa täiesti osa saad kõigist armuandidest, õnnistusest ja õigustest, mis Issand temale on annud, ja kohustest, mis Kiriku liikme kohased on! — Võta vastu õnnistus:

(Vastuvõetav põlvitab, õpetaja, käed tema peale pannes, ütleb):

Kõigeväeline Jumal lasku korda minna hea töö, mis Tema sinus on alanud, ja kasvatagu sinus Püha Vaimu andi nsu kosutuseks ja jumalakartuse kinnituseks, kannatlikkuseks kõiges ahastuses ja igaveses elu õndsaks lootuseks — Jeesuse Kristuse, oma armsa Poja, meie Issanda läbi. Aamen.

4. Palvetagem (altari poole):

Kõigeväeline, igavene Jumal ja Isa, me täname Sind, et Sa oma armsa Poja Jeesuse Kristuse Kiriku maa peale oled asutanud, meile selles oma sõna ja sakramendi annud, neid selgena ja puhtana meile hoidnud, ja ka seda venda (õde) oled oma Vaimu läbi juhatanud, nõnda et ta Sinu õndsakstegevat tõtt meiega ühes rõõmsasti tunnistab. Me palume Sind, kinnita teda, et ta tõe sisse jääks, Sinu püha nime vaga eluga austaks, oma risti kannatlikult kannaks, mitte araks ei läheks ega Sinust taganeks, vaid otsani oma usku alati kartuseta tunnistaks ja temasse kindlaks jääks, nõnda et ta, kui tema viimne tund kätte jõuab, Jeesuse Kristuse vahva võitlejana Sinu rõõmusse läheks. Kuule meid Issand, kõigeväeline Jumal, Jeesuse Kristuse, oma armsa Poja, meie Issanda pärast, kes Sinuga ja Püha Vaimuga, ainus ja tõeline Jumal, elab ja valitseb ikka ja igavesti. Aamen.

5. Soovisõna: Issanda arm olgu alati sinuga! Mine rahuga! †
Jumalateenistus jätkub hariliku korra järele.

Tagasivõtmine

1. Õpetaja kõne tagasivõetavale ja kogudusele.

M ä r k u s. Kõne alguses ütleb õpetaja: Sina igatsed vastuvõtmist Evangeeliumi-Luteri Usu Kirikusse, kust sa olid taganenud, olles jõudnud äratundmisele, et selles Kirikus Jumala sõna selgesti ja puhtasti õpetatakse ja sakramendid Issanda Jeesuse Kristuse seadmist mööda ja

gatakse. Sinu tungival palvel tahame sind nüüd kristlikus armastuses oma Kiriku osadusse uuesti vastu võtta. Enne seda aga kuule Jumala sõna, mille me leiame

2. Tunnistuse ja tõotuse talitus.

Ja nüüd, Issandas armastatud vend (õde), küsin ma sinult elava Jumala ees, kes kõik kuuleb ja näeb ja kes on püha vihaga Jumal ning ülekohtu karistab, — ja selle koguduse ees:

1) Kas sa oled nüüd tõesti sellele äratundmisele jõudnud, et Evangeeliumi-Luteri Usu Kirikus Jumala sõna selgesti ja puhtasti õpetatakse ja pühad sakramendid Issanda Jeesuse Kristuse seadmist mööda talitatakse, siis kinnita seda, üteldes: Jah!

Vastus: Jah!

2) Kas sa tunned, et sa oled eksinud ja pattu teinud, lahkudes selle puhta sõna ja sakramendi Kirikust, ja kas sul on tõsine igatsus meie Kirikusse tagasi tulla, siis kinnita ka seda siin avalikult, üteldes: Jah!

Vastus: Jah!

3) Kas sa tõotad nüüdsest peale Evangeeliumi-Luteri Usu Kiriku usutunnistust ustavalt ja kõikumata omaks pidada, hoolega seda mööda elada ning kiusatustest, ristist ja tagakiusamisest hoolimata kindlasti temasse otsani jääda? Siis kinnita seda, üteldes: Jah!

Vastus: Jah!

3. Vastuvõtmise talitus.

Issand on seda kuulnud! — Selle sinu tunnistuse ja tõotuse peale võtan mina oma ameti poolest kui Evangeeliumi-Luteri Usu Kiriku kutsutud ja seatud sulane tema nimel sind nüüd uuesti vastu selle Kiriku täisõiguslikuks liikmeks, nõnda et sa jälle täiesti osa saad kõigist armuandidest, õnnistustest ja õigustest, mis Issand sellele Kirikule on annud, ja kohustustest, mis koguduseliikme kohased on! — Võta vastu õnnistus!

(Vastuvõetav põlvitab, õpetaja, käed tema pea peale pannes, ütleb):

Sina oled nüüd jälle meie vend (õde), meiega ühendatud ühise tunnistuse ja osaduse sidemega. Kõigeväeline Jumal aidaku sind oma

uuendatud tõotust edaspidi ustavalt täita. Tema kasvatagu sinus Püha Vaimu andi usu kosutuseks ja jumalakartuse kinnituseks, kannatlikkuseks kõiges ahastuses ja igavese elu õndsaks lootuseks — Jeesuse Kristuse, oma armsa Poja, meie Issanda läbi. Aamen.

4. Palvetagem (altari poole):

Kõigeväeline, igavene Jumal ja Isa, me täname Sind, et Sa oma armsa Poja Jeesuse Kristuse Kiriku maa peale oled asutanud, meile temas oma sõna ja sakramendid annud, need selged ja puhtad meile hoidnud ja ka seda venda (õde) oled oma Vaimu läbi juhatanud, nõnda et tema Sinu õndsakstegevat tõtt meiega ühes rõõmsasti tunnistab. Me palume Sind: kinnita teda, et ta tõe sisse jääks, Sinu püha nime vaga eluga austaks, oma risti kannatlikult kannaks, mitte araks ei läheks ega Sinust taganeks, vaid otsani oma usku alati ilma kartuseta tunnistaks ja kannatuseski temasse kindlasti jääks, nõnda et ta, kui tema viimne tund kätte jõuab, Jeesuse Kristuse vahva võitlejana Sinu rõõmusse läheks. Kuule meid Issand, kõigeväeline Jumal, Jeesuse Kristuse, oma armsa Poja, meie Issanda pärast, kes Sinuga ja Püha Vaimuga, ainus ja tõeline Jumal, elab ja valitseb ikka ja igavesti. Aamen.

5. Soovisõna.

Issanda arm olgu alati Sinuga! Mine rahuga! †

Jumalateenistus jätkub hariliku korra järele.

Pihti kord

Peajumalateenistuses

Pihtitalitus toimub pärast Introitus't ja Gloria Patri't.

1. Pihtilised kogunevad alguslaulu ajal altarivõre ette. Vajaduse korral kutsub õpetaja neid, näit. järgmiselt: (Nõnda ütleb Issand: Tulge minu juure kõik, kes te vaevatud ja koormatud olete, ja Mina annan teile hingamise).

2. *ÕPETAJA* peab pihtikõne, lõpetades selle järgmise pihtimanitsusega:

Enne kui te nüüd Jumala ees oma patud üles tunnistate, mõtelge veel ja võtke südamesse, et üksnes neile on pattude andeksandmine tõotatud, kes südamest oma patud üles tunnistavad ja tahavad need maha jätta ja kõik lootuse panevad ainuüksi Jumala armule ja halastusele, mis Kristuses on ilmunud. Aga kes uskumatud on ja meelt ei taha parandada, kes meelega Jumala püha tahtmise vastu teevad ja ka edaspidi oma pattudesse tahavad jääda, need teadku, et Jumal neile nende pattusid andeks ei anna, vaid et nende patud neile kinnitatakse, kui nad ümber ei pöördu ega meelt paranda. Sest Jumal ei anna ennast mitte pilgata, vaid Tema mõistab oma rahva üle kohut. Seepärast hakake õige meelega paranduse ja kindla usuga kinni sellest armulikust, kõikumatusst tõotusest, mis Issand ise kõigile neile on annud, kes oma patu pärast kurvad on, sest nende kõigi kohta kehtib Tema sõna: „Tulge Minu juure kõik, kes te vaevatud ja koormatud olete, ja Mina annan teile hingamisel!” Ja veel: „Kes Minu juure tuleb, seda ei lükka Ma mitte välja.” Seepärast vaata Jumala heldust ja hirmu; hirmu küll neile, kes on langenud, aga heldust sinule, kui sa jääd armu sisse. Aamen.

Märkus. Pihtimanitsuse sõnad tuleb iga pihtikõne lõpul lugeda, kui nende sisu juba pihtikõnes ei ole täielikult esitatud.

3. *ÕPETAJA*:

Alandage endid nüüd Jumala palge ette, põlvili heites, ja tunnistage Temale südamest oma patud üles, nõnda üteldes (pihtilised põlvitavad):

(altari poole) Kõigeväeline Jumal, halastaja Isa! Mina vaene patune inimene tunnistan Sinule oma patud üles, mis mina mõtte, sõna ja teoga olen teinud ja mis ka mina Sinu viha ja Sinu nuhtluse ajalikult ja igavesti küll väga olen ära teeninud. Aga minul on nende pärast väga kahju ja mina kahetsen neid südamest ja palun Sind Sinu põhjatuma halastuse ja Sinu armsa Poja Jeesuse Kristuse, meie Õnnistegija kibeda kannatamise ja surma pärast: Ole Sa mulle vaesele patusele inimesele armuline ja halasta mu peale, anna mulle andeks kõik minu pa-

tud ja anna mulle armust oma Püha Vaimu väge, et ma oma elu võiksin parandada! Aamen.

KOGUDUS laulab: Issand, halasta! Kristus, halasta! Issand, halasta!

4. *ÕPETAJA*: Kui see on teie kõigi tõeline tunnistus ja palve, siis kostke: Jah!

PIHTILISED: Jah!

ÕPETAJA kuulutab pattude andeksandmist:

Selle teie tunnistuse peale kuulutan mina teile, kes te oma pattu kahetsete ja usus meie Issanda Jeesuse Kristuse lunastustööle oma lootuse panete, oma patud tahate maha jätta ja Jumala püha tahtmist mööda elada, — teile kuulutan mina kui kutsutud ja seatud Jumala sõna sulane Jumala armu ja mõistan teid Issanda Jeesuse Kristuse käsul kõigist teie pattudest lahti Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel. †

KOGUDUS: Aamen.

ÕPETAJA ütleb soovisõna, lõpetades: Minge rahuga!

Jumalateenistus jätkub hariliku korra järele.

Märkus. Kui üldises pihtis armukuulutus toimub käte pealepanemisega, siis on kord järgmine: *ÕPETAJA*: „Mina kuulutan teile Jumala armu ja pattude andeksandmist Jumala Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimel.” — Niisugusel korral jääb ristitähkt enne koguduse aamen-laulmist, samuti üldine soovisõna esialgu ära, ja iga laudkond saadetakse ära eri soovisõnaga, mis lõpeb ütlusega: Minge rahuga! † Aamen. Kogudus laulab sel ajal mõnd pihtilaulu.

Peajumalateenistusest lahus

1. *KOGUDUS*: Pihtilaul. (Pihtilised kogunevad altari ümber)

2. *ÕPETAJA* ütleb soovisõna: Jumala Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimel. Aamen.

3. *ÕPETAJA* (kui pihtirahvas juba ise ei ole kogunenud altari ümber):

Nõnda ütleb Issand: Tulge Minu juure kõik, kes te vaevatud ja koormatud olete, ja Mina annan teile hingamise!

ÕPETAJA peab pihtikõne, lõpetades pihtimanitsusega (vt. lk. 246), kui selle sisu ei ole pihtikõnes täielikult esitatud.

4. *ÕPETAJA*: Alandage nüüd endid Jumala palge ette, põlvili heites, ja tunnistage Temale südamest oma paatud üles, nõnda üteldes (pihtirahvas põlvitab):

(altari poole) Kõigeväeline Jumal, halastaja Isa! Mina vaene patune inimene tunnistan Sinule oma patud üles, mis mina mõtte, sõna ja teoga olen teinud ja mis ka mina Sinu viha ja nuhtluse ajalikult ja igavesti küll väga olen ära teeninud. Aga minul on nende pärast väga kahju ja mina kahetsen neid südamest ja palun Sind Sinu põhjatuma halastuse ja Sinu armsa Poja Jeesuse Kristuse, meie Õnnistegija kibeda kannatamise ja surma pärast: Ole Sa mulle vaesele patusele inimesele armuline ja halasta mu peale, anna mulle andeks kõik minu patud ja anna mulle armust oma Püha Vaimu väge, et ma oma elu võiksin parandada! Aamen.

KOGUDUS laulab: Issand, halasta! Kristus, halasta! Issand, halasta!

5. *ÕPETAJA*:

Kui see on teie kõigi tõeline tunnistus ja palve, siis kostke: Jah!

PIHTILISED: Jah!

6. *ÕPETAJA* kuulutab pattude andeksandmist:

Selle teie tunnistuse peale kuulutan mina teile, kes te oma pattu kahetsete ja usus meie Issanda Jeesuse Kristuse lunastustööle oma lootuse panete, oma patud tahate maha jätta ja Jumala püha tahtmist mööda elada, — teile kuulutan mina kui kutsutud ja seatud Jumala sõna sulane Jumala armu ja mõistan teid Issanda Jeesuse Kristuse käsul kõigist teie pattudest lahti — Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel. †

KOGUDUS: Aamen.

7 *ÕPETAJA* ütleb soovisõna, lõpetades: Minge rahuga!

Märkus. Kui üldises pihtis armukuulutus toimub käte pealepanemisega, siis on kord järgmine: *ÕPETAJA*: „Mina kuulutan teile Jumala armu ja pattude andeksandmist Jumala Isa ja Poja ja Püha Vaimu

nimel." — Niisugusel korral jääb ristitähkt enne koguduse aamenlaulmist, samuti üldine soovisõna esialgu ära; iga laudkond saadetakse ära eri soovisõnaga, mis lõpeb ütlusega: Mine rahuga! † Amen. Kogudus laulab sel ajal mõnd pihtilaulu.

8. *ÕPETAJA* (altari poole):

Igavene, halastaja Jumal, me anname Sinule südamest au, kiidust ja tänu, et Sa meie vaeste patuste peale oled halastanud, meile oma armsa Poja Jeesuse Kristuse pärast meie patud andeks annud ja seda oma armukuulutusega kinnitanud. Me palume Sind alandlikult, täida ja kosuta meid oma Püha Vaimu väega, et me edaspidi patust hoidume ja Sinu ees tõsisel usul, südamlilikul armastusel ning sõnakuulmisel elame Jeesuse Kristuse, meie Isanda läbi, kelle nimel me palume: Meie Isa

Võti:

Meie hing kiidab Sind, Issand, ja kõik mis meie sees, Sinu püha nime. Sina annad kõik meie patud andeks ja parandad meie vigadused, Sa päästad meie elu hukatusest ja ehid meid helduse ja halastusega kui krooniga. Me oleme armu saanud; meil on rahu Sinuga oma Issanda Jeesuse Kristuse läbi. Aita meid, et me pattu tehes Sinu armu jälle ära ei põlga ega kaota, vaid Sind seda enam armastame ja seda suurema ustavusega teenime, mida enam Sina meile oled andeks annud. Valmista meid, et vääriliselt Sinu armulauale tuleme; sööda ja jooda meid oma Poja Jeesuse Kristuse ihu ja verega ja ühenda meid nõnda uuesti ja kindlamalt Temaga ja isekeskis. Me ootame Sinu õnnistust, meie hing igatseb Sinuga osaduses olla. Aita meid, et Sinu juures elu ja kõike rohkesti leiame ning rahuldumist oma näljale ja janule saame. Kuule meid Jeesuse Kristuse, oma armsa Poja pärast, kelle nimel me palume: Meie Isa

9. *ÕPETAJA* õnnistab kogudust.

10. *KOGUDUS*: Lõpplaul.

Märkus. Kui pihitalitus toimub hommikul enne jumalateenistuse algust, siis jäetakse palve, õnnistamine ja lõpplaul ära.

Erapiht

Erapiht peab õpetaja üldiselt oma tundmise järele.

Pärast patutunnistust ja õpetaja manitsust tuleb pihtijale esitada järgmised küsimused:

1) Kui sina oma pattusid (õpetaja nimetab patud, mis pihtija on tunnistanud), miska sina Issandat, oma Jumalat oled vihastanud ja Tema nuhtluse ajalikult ja igavesti küll väga oled ära teeninud, südamest kahetsed, siis ütle: Jah!

PIHTIJA: Jah!

2) Kas sa usud, et Jeesus Kristus on sinu pattude pärast ristil surnud ja on sinu Õnnistegiija, nõnda et sina Temasse uskudes ainult Tema peale loodad? Siis tunnista seda, üteldes: Jah!

PIHTIJA: Jah!

3) Kas sa südamest tõotad oma elu parandada ja suurima hoolega püüda Jumala abiga oma elu Tema püha tahtmise järele elada? Siis kinnita seda, üteldes: Jah!

PIHTIJA: Jah!

ÕPETAJA kuulutab käte pealepanemisega pihtijale pattude andeksandmist ja õnnistab teda, üteldes:

Selle sinu tunnistuse peale, et sina oma pattusid kahetsed, Jeesusesse Kristusesse usud ja oled tõotanud oma elu parandada, kuulutan mina sinule kui kutsutud ja seatud Jumala sõna sulane Jumala armu ja mõistan sind Issanda Jeesuse Kristuse käsul kõigist sinu pattudest lahti — Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel. — Issand õnnistagu sind † Aamen.

Haigete armulaud

Haigete armulaua pühitsemisel asetatakse armulauariistad ja elemendid valge linaga kaetud lauale, millel võimalikult on kaks põlevat küünalt. Haige olukorrale vastavalt toimub armulauatalitus kas täieliku või lühendatud korra järele.

Täielik kord

1. Pihtilaul.

2. Lohutussalm, näit.: Jehoova on ligi kõigile, kes Teda appi hüüavad; kõigile, kes Teda tões appi hüüavad. Tema kuuleb nende kisendamist ning päästab nad ära (Ps. 145,18.19)

3. Pihtikõne.

4. Piht.

Õ P E T A J A: Issandas armastatud vend (õde), alanda ennast nüüd Jumala ette ja tunnista Temale südamest oma patud üles, nõnda üteldes:

Kõigeväeline Jumal, halastaja Isa! Mina vaene patune inimene tunnistan Sinule oma patud üles, mis mina mõtte, sõna ja teoga olen teinud ja mis ka mina Sinu viha ja Sinu nuhtluse ajalikult ja igavesti küll väga olen ära teeninud. Aga minul on nende pärast väga kahju ja mina kahetsen neid südamest ja palun Sind Sinu põhjatuma halastuse ja Sinu armsa Poja Jeesuse Kristuse, meie Õnnistegija kibeda kannatamise ja surma pärast: Ole Sa mulle vaesele patusele inimesele armuline ja halasta mu peale, anna mulle andeks kõik minu patud ja anna mulle armust oma Püha Vaimu väge, et ma oma elu võiksin parandada! Aamen.

5. Pihtiküsimine:

Kui see on sinu tõsine tunnistus ja palve, siis kinnita seda, üteldes: Jah!

Vastus: Jah!

6. Armukuulutus.

Selle sinu tunnistuse peale, et sina patukahetsuses ja usus oma elu tahad parandada, kuulutan mina sulle kui kutsutud ja seatud Jumala sõna sulane Jumala armu ja mõistan sind Issanda Jeesuse Kristuse käsul kõigist sinu pattudest lahti Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel. † Aamen.

7 Praefatio. Ülendage südamed Jumala poole ja pühitsegem tänu ja kiitusega püha õhtusöömaaga!

8. Consecratio.

9. Issanda rahu olgu sinuga!

10. Püha õhtusöömaaja jagamine.

11. Tánupalve (vabalt või järgmiselt):

Tánagem Issandat, oma Jumalat! Mu hing, kiida Jehoovat ja ära unusta mitte Tema heategusid; Tema on see, kes kõik su ülekohtu andeks annab ja ära parandab kõik su vigadused. Ta lunastab su elu hukatusest ja ehib sind helduse ja halastusega kui krooniga. Me täname Sind, Issand Jeesus Kristus, et Sa seda haiget venda (õde) oma ihu ja vere püha ja kalli anniga oled kinnitanud ja kosutanud, ja palume Sind, õnnista seda taevarooga temale usu, armastuse ja kannatuse kinnitamiseks, et ta alandlikult Sinu tahtele alistuks, Sinu püha nime risti all ja ahastuses kiidaks ning ihu ja hingega elus ja surmas Sinu omaks jääks ning ükskord Sinu taevases riigis Sind igavesti tänaks ja austaks. Aamen.

12. Õnnistamine (käte pealepanemisega).

13. Lõpplaul.

Lühendatud kord

1. Lohutusesõnad: Jehoova on ligi kõigile, kes Teda appa hüüavad, kõigile, kes Teda tões appi hüüavad, Tema kuuleb nende kisendamist ja päästab nad ära. Aamen. (Ps. 145,18.19).

2. Pihtimanitsus. Et sina, armas vend (õde) selles oma haiguses pattude andeksandmise kinnitust ihaldad ja kosutust ning rõõmustust igatsed Issanda Jeesuse Kristuse poolt seatud püha õhtusöömaaja läbi, siis tunnista kõikteadjale Jumalale oma patud üles, minuga ühes paludes:

Piht. Kõigeväeline Jumal, halastaja Isa! Mina vaene patune inimene tunnistan Sinule oma patud üles, mis mina mõtte, sõna ja

teoga olen teinud ja miska mina Sinu viha ja Sinu nuhtluse ajalikult ja igavesti küll väga olen ära teeninud. Aga minul on nende pärast väga kahju ja mina kahetsen neid südamest ja palun Sind Sinu põhjatuma halastuse, ja Sinu armsa Poja Jeesuse Kristuse, meie Õnnistegija, kibeda kannatamise ja surma pärast: Ole Sa mulle vaesele patusele inimesele armuline ja halasta mu peale, anna mulle andeks kõik minu pattud ja anna mulle armust oma Püha Vaimu väge, et ma oma elu võiksin parandada! Aamen.

4. Kui see on sinu tõsine tunnistus ja palve. siis kinnita seda, üteldes: Jah!

Vastus: Jah!

M ä r k u s. Kui on otse surma karta, siis võib pihtitunnistuse asemel haigelt küsida, kas ta oma pattu kahetseb ja Jeesusesse Kristusesse. oma Õnnistegijasse usub, ja kui haige vastab „Jah” siis temale armu kuulutada.

5. Selle sinu tunnistuse peale, millega sina oma patukahetsust ja usku oled tõendanud, kuulutan mina sinule kui kutsutud ja seatud Jumala sõna sulane Jumala armu ja mõistan sind Issanda Jeesuse Kristuse käsul kõigist sinu pattudest lahti — Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel. † Aamen.

6. Praefatio. Ülendage südamed Jumala poole ja pühitsegem tänu ja kiitusega püha õhtusöömaaega!

7. Consecratio.

8. Issanda rahu olgu sinuga!

9. Püha õhtusöömaaaja jagamine.

10. Tänapalve. Issand, meie Jumal, me täname Sind Sinu halastuse eest, mis Sa sellele haigele vennale (õe)le oma püha sakramendi anni läbi oled osutanud, ja palume Sind, täida ja kinnita tema südant oma Püha Vaimuga, nõnda et ta, Sinu armus kindel ja rõõmus olles, oma vaimu julgesti Sinu kätte annaks ja õndsaks saaks Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi. Aamen.

11. Õnnistamine (käte pealepanemisega).

Kui haige on meelemärkuseta ega ole teadlik sellest, mis sünnib, nõnda et temale ei saa püha õhtusöömaaega anda, siis palvetab õpetaja ühes haige omastega tema eest, et Jumal tema peale halastaks, tema patud andeks annaks ja teda õndsaks teeks:

Issand Jeesus Kristus! Sinu läbi ükspäinis on kõik, kes õndsaks on saanud, igavesse rahusse läinud. Me palume Sind, ole sellele surijale abiks surmavarju oru pimeduses ja ava temale oma armu uks. Anna temale osa õige usu lohutusest ja võta tema hing oma kätte Sinu majadesse, kus ükski piin temasse enam ei puutu. Sina oled tema lunastanud oma püha ja kalli verega, halasta tema peale ja vii tema hing oma õndsasse paradiisi — oma igavese armastuse pärast. Aamen.

Püha Kirja tekste haigevoodi juures lugemiseks

Ps. 32,1—7; Ps. 51,3—19; Ps. 130; Ps. 38,2—7.22.23; Ps. 91; Joh. ev 3,16—19; Joh. ev 6,37—49; Rooml. 5,1—5; Rooml. 8,15—39; Hebr 13,13—15.20.21; Joh. ilm. 21,1—7.

Palveid haige- ja surmavoodi juures

Valu vähendamise, usu, kannatlikkuse ja õndsas surma pärast

Tõeline ja helde Jumal! Sina oled meid käskinud paluda ja tõotanud palvet kuulda, kui me Sind Sinu õigete lastena palume. Ma palun Sind nüüd südamest, kinnita mind (seda haiget venda, õde) ja vähenda minu (tema) suurt valu ning aita mind (teda) jälle tervisele, kui see on Sinu tahtmine. Oh Issand, ära nuhtle mind (teda) oma vihas ja ära tasu kätte ülekohut mööda, vaid ole mulle (talle) armuline. Kui kaua pean ma (peab ta) veel ohkama ja ahastust tundma selles ihuhädas? Aita mind (teda), oh Issand, et ma võiksin (ta võiks) Sind veel elavate maal kiita ja austada ning armastuses kasvada ja vilja kanda. Isa, kui see võib olla, siis mingu see karikas minust (temast) mööda, ometi mitte nõnda kui mina tahan (meie tahame), vaid kui Sina

---

tahad. Sest ma tean (me teame), et Sina tahad meile oma õnnistust anda. Üht asja aga palun mina (palume meie) Sinult: aita mind (teda) kiusatuses kindlaks jääda, võitu saada ja viimaks õnnist otsa leida — Sinu armsa Poja, meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi. Aamen.

Püha ja õige, armuline ja halastaja Jumal! Mina vaene patune inimene olen seda oma pattudega küll ära teeninud, et Sa mind haiguse ja ihuhädaga katsud ja karistad. Sellepärast ma ei igatsekski midagi enam kui seda, et ma võiksin kannatlik olla. Nüüd aga, armas Isa taevas, on minu häda liiga suur ja mina ei jõua seda üksinda kanda; sellepärast ma hüüan Sind appi, minu Jumal ja Issand! Ole minu juures, hoi mind oma Püha Vaimu läbi ja aita mind minu peale pandud risti kanda, et ma tema all kui Sinu laps käitun, Sinu abiga kindlasti jään ususse, kannatlikkusse ja palvesse ning Sinu armust rõõmu saan. Seda anna mulle, Issand! Ja kui ma siiski inimlikust nõtrusest pattu teen, siis ära arva seda mulle mitte süüks, vaid anna mulle andeks Jeesuse Kristuse, oma armsa Poja pärast. Aamen.

Kõigeväeline Jumal, taevane Isa! Sa oled meid käskinud: Hüüa Mind appi ahastuse päeval, siis Ma tõmban su sellest välja ja sina annad Minule au! Ma kisendan Sinu poole selles oma hädas: Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja pärast ära jäta mind vaest inimest mitte maha! Tee, et minu haigus ei pöörduks surmaks, vaid aita mind oma halastuse pärast, et ma jälle toibuksin ja kuulutaksin ning kiidaksin Sinu väge ja armu, mida Sa mulle oled osutanud. Aga kui see on Sinu meelest õige ja minule parem, et ma pean surema, siis sündigu, Issand, Sinu jumalik tahtmine. Anna mulle aga seda armu, et ma kõigest südamest alistun Sinu tahtele, ja hoi mind kindlasti õiges usus otsani. Ära lase mind iialgi Sinust taganeda, vaid võta minu hing enese juure oma riiki — sellesama Sinu armsa Poja, minu Õnnistegija pärast. Aamen.

Halastaja, armuline Jumal ja Õnnistegija! Sina kuuled alati omaste palveid. Ma palun Sind, vaata ka minu peale armuga ja võta

minu palve vastu. Tee, et see rist, mis mind juba kaua rõhub, tuleks mulle õnnistuseks. Sünnita selle läbi minu südames ikka enam ja enam õiget meeleparandust. Puhasta minu hinge, nõnda kui kulda tules puhastatakse, ja kinnita minu usku. Anna mulle tunda ja mõista, et Sinul on rahumõtted ka siis, kui Sa karistad. Täida minu süda oma Püha Vaimu läbi kannatlikkuse ja vaikse lootusega Sinu peale, nõnda et ma rõõmuga kõiges hädas Sinu tahtele alistun. Hoia mind kannatamatu ja nukra meele, nõdra usu, meeleheite ja muu raske kiusatuse eest. Ole oma lohutuse ja rahuga mulle abiks päeval ja ööl. Ka siis, kui ma silmi öösel valu pärast ei saa sulgeda, ole minu ligi oma halastuse ja abiga. Pööra minu süda ja mõtted täiesti enese poole. Anna mulle Sinu hingata ja Sinust õppida valu vaikselt kannatama. Olgu Sinu rist mulle eeskujuks ja lohutuseks mu ahastustes ja Sinu haavad kosutuse ja rahu allikaks. Sinu surm olgu minu lootuse kalju. Issand, Sinu kätte ma annan ennast ihu ja hingega. Tee minuga nõnda, nagu Sinu meelest hea on. Aga kui see on võimalik, siis vähenda mu valu, lühenda hädapäevi ja ära pane mulle rängemat koormat peale, kui mu ihu ja hing suudavad kanda. Pööra minu haigus parema poole, kas ma saan terveks või õndsasti suren. Issand, ma ootan Sind, Sina teed kõik hästi, Sinu püha nimi olgu kiidetud ka kurbuse ja häda päevil ja igavesti. Aamen.

Issand, Sa vägev, Sa kõigeväeline Jumal, kes oled armuline ja halastaja, pika meelega ja rikas heldusest ja tõest ning annad andeks ülekohtu, üleastumised ja patud, Sinu poole ma kisendan: Anna mulle kõik mu patud armust andeks ning kinnita ja hoia mu hinge kõigis kiusatustes. Tule mulle appi ja aita mind, et minu usk ei kõiguks, lootus ei kaoks, armastus ei jahtuks ega inimlik nõtrus mind ei ajaks meeleheitele surmahirmu ees. Ja kui minu tunnike tuleb, siis lase mind rahus ära minna, sest mu silmad on Sinu õnnistust näinud. Issand, ära lase mind mitte häbisse saada, Sina oled minu Õnnistegija, Sinu peale ma loodan, Sina oled minu abi ja tugevus. Sina halastaja Jumal, vaata armulikult minu peale ja pööra oma isaheldus minu poole Jeesuse

Kristuse, oma Poja pärast, kes oma püha kannatamise ja surmaga igavese lunastuse meile on toonud. Aamen.

Igavene, kõigeväeline Jumal! Sina minu ainus lohutus elus ja surmas, vaata minu suurele ahastusele ja hädale ja päästa mind oma armulist tóotust mööda. Aita mind, kes ma olen nõder, võidelda kõigi hingevaenlaste vastu ja anna mulle armu, et ma surma ahastuse ja hirmu kindla südamega võidan. Tee, et minu usu silmad alati lahti on Sinu poole, ja kui ma mitte enam ei suuda rääkida, siis hoia ja kaitse minu südant minu Issanda Jeesuse Kristuse rahus, ja kinnita teda oma Püha Vaimu väega. Kui mina oma pead nõrgutan, siis pööra armuga taevas minu poole ja vii mind surmavarju orust läbi oma igavesse taevariiki, et ma Sind seal kõigi äravalitud hingedega kiidan ning austan ikka ja igavesti. Aamen.

Surma hetkel

Õnnistagu sind Jumal Isa, kes sind oma näo järele on loonud. Õnnistagu sind Jumal Poeg, kes sind oma kalli verega on lunastanud. Õnnistagu sind Jumal Püha Vaim, kes sind enesele templiks on valmistanud ja pühitsenud. Armuline, halastaja Jumal viigu sind Jeesuse Kristuse kibeda kannatamise ja surma pärast oma inglite läbi Aabrahami sülle, et sina ülestõusmise päeval igavesele isamaale saaksid ja seal kõigi äravalitud hingedega ühes elada ning Teda sõnades väljendamatuse rõõmus ja austuses võiksid kiita. Meie Issand Jeesus Kristus olgu sinuga ja hoidku sind; Ta olgu sinu sees ja kosutagu sind; Ta juhatagu ja saatku sind igavesele isamaale; igavese õnnistusega õnnistagu sind Tema, kes Isaga ja Püha Vaimuga elab ja valitseb igavesti. Aamen.

Pärast hinge heitmist

Sina suur Jumal, elavate ja surnute Issand! Tänu olgu Sinule kõige hea eest, mis Sa sellele lahkunule oled teinud tema sündimisest

saadik viimse hetkeni. Anna, et tema surm meile meele tuletaks ja meid manitseks mõtlema veelgi sel meie armuajal, mis meie rahuks tarvis läheb, nõnda et me igapäevases patukahetsemises ennast oma elu otsale ja kohtujärje ette astumisele valmistame. Meid viimsel tunnil avita ja surmast ellu juhata! Aamen.

Kõigeväeline, igavene Jumal! Sinu käes on elu ja surm. Sina oled oma isalikku tahtmist mööda selle meie venna (õe) siit ära kutsunud. Me anname tema ihu ja hinge Sinu armu hooleks Sinu armsa Poja Jeesuse Kristuse tulemiseni, kellele Sina oled õiguse annud kohut mõista elavate ja surnute üle. Sina oled ka meile piiri seadnud, millest me ei saa üle astuda. Õpeta meid seda kõige suurema hoolega meeles pidama ja anna meile oma Püha Vaimu, et me endid oma kojuminekuks õieti ja aegsasti valmistaksime. Issand, ole meile kõigile armuline Jeesuse Kristuse pärast. Aamen.

Igavene, ustav Jumal, Sina halastuse Isa ja kõige lohutuse Jumal! Sina käsid meid nutjate ja kurbadega nutta, sellepärast me palume Sind südamest: Lohuta leinajaid selle rõõmsa usu ja kindla lootusega, et nende armas lahkunu nüüd rahu hingab ja õnnist ülestõusmist ootab. Nagu põllumees, kes oma põllule seemne on külvanud, kannatlikult kallist lõikust ootab, nõnda lase ka meid, niikaua kui siin elame, rõõmsasti ja kannatlikult oodata suurt lõikusepäeva, millal kõik Issandas magama uinunud Jumala taeva aitadesse ja majadesse kogutakse. Seal näeme ka meie, kui usus kindlaks jääme, tõesti üksteist jälle ja elame igaveses õndsas osaduses Sinu juures, Jumal Isa, Poeg ja Püha Vaim, Sina ainus tõeline Jumal, kõrgesti kiidetud igavesti. Aamen.

Laulatamine

Kirikliku laulatuse eel käib pruutpaari kuulutamine jumalateenistuses, millele lisatakse vastav piiblisalm (vt. lk. 145). Kui kirikupalve peetakse kantslis, jääb piiblisalm ära.

Laulatamise kord

1. Laul.

2. Soovisõna: Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel. Aamen.

3. *ÕPETAJA* kõne.

4. Kuulge nüüd Jumala sõna abieluseisusest, millesse teie tahate astuda. Nõnda ütleb Issand: Kas te ei ole lugenud, et Looja nad algusest lõi meheks ja naiseks ja ütles: See ei ole mitte hea, et inimene ükski on; Ma tahan temale abi teha, mis tema kohane on. Seepärast jätab inimene isa ja ema maha ning hoiab kindlasti oma naise poole, ja need kaks peavad üks liha olema. Mis nüüd Jumal on ühte pannud, seda inimene ärgu lahutagu! (Matt. ev. 19,4—6; 1. Moos. 2,18.24)

Kuulge ka Jumala tahtmist, kuidas te selles seisuses kristliku abielurahvana peate elama ja mis teie kohus on üksteise vastu. Nõnda kirjutab püha Paulus Efesose rahvale:

Mehed, armastage oma naise, nõnda kui ka Kristus on armastanud kogudust ja on annud iseene tema eest, et teda pühitseda. Nõnda peavad mehedki oma naise armastama kui iseene ihu. Kes oma naist armastab, see armastab iseennast. Naised kuulge oma meeste sõna kui Kristuse sõna. Sest mees on naise pea, nõnda kui ka Kristus on koguduse pea. Aga nõnda kui kogudus Kristuse meelevald all on, nõnda on ka naised meeste meelevald all kõigis asjus (Efes. 5,22—28).

Võit:

Kuulge Jumala sõna abieluseisusest, millesse te tahate astuda. Nõnda ütleb Issand: Kas te ei ole lugenud, et Looja nad algusest lõi meheks ja naiseks ja ütles: See ei ole hea, et inimene ükski on, Ma tahan temale abi teha, mis tema kohane on. Seepärast jätab inimene isa ja ema maha ning hoiab kindlasti oma naise poole, ja need kaks peavad üks liha olema. Mis nüüd Jumal on ühte pannud, seda inimene ärgu lahutagu! (Matt. ev. 19,4—6; 1. Moos. 2,18.24).

Võtke südamesse apostli sõna abielurahva kohustest ja õigustest:

Mehed, armastage oma naise ja ärge olge karmid nende vastu. Naised, olge allaheitlikud oma meestele, nõnda kui kohus on Issandas.

Ehtige endid kui Jumala äravalitud pühad ja armastatud südamliku halastusega, heldusega, alandusega, tasadusega, pika meelega, sallides üksteist ja andeks andes üksteisele, kui kellelgi on kaebust teise peale. Nõnda kui Kristus teile on andeks annud, nõnda tehke ka teie. Ja peale selle kõige ehtige ennast armastusega, see on kõige täielikum side. Ja Jumala rahu valitsegu teie südames. Kristuse sõna elagu rohkesti teie seas. Ja kõik, mida te iial teete sõnaga või tööga, seda tehke kõik Issanda Jeesuse nimel, tänades Jumalat Isa Tema läbi. Olge rõõmsad lootuses, kannatlikud ahastuses, püsivad palves! (Kol. 3,12—19; Rooml. 12,12).

Ja viimaks kuulge, mis apostel kirjutab kristlikust armastusest, mis abielu aluseks on:

Armastus on pikameeleline, armastus on täis heldust, ta ei ole ka-de; armastus ei suurustele, ta ei ole iseennast täis; ta ei ole viisakuseta, ta ei otsi omakasu, ta ei ärritu, ta ei pea meeles paha; ta ei rõõmusta ülekohtust, aga tõe pärast ta rõõmustab; tema vabandab kõik, usub kõik, loodab kõik, sallib kõik. Armastus ei väsi iialgi ära (1. Kor. 13, 4—8).

5. Selle sõna peale (peigmehele):

küsin ma nüüd sinult, N. N., Jumala ees, kes kõik teab ja näeb, ja nende tunnistajate kuuldes: Kas sina tahad selle oma pruudi oma kristlikuks abikaasaks võtta, teda muutumatu ja murdumatu truudusega armastada ja austada, ühes temaga vastu võtta rõõmu ja risti, õnne ja õnnetust, ega taha teda ka iialgi mitte maha jätta ega ennast temast ära pöörata või lahutada, olgu siis et kõigeväeline Jumal teid üksteisest lahutab ajaliku surma läbi? Kui see sinu südame meel ja tõsine nõu on, siis kinnita seda, üteldes selgesti: Jah!

PEIGMEES: Jah!

(Pruudile): Nõndasamuti küsin ma sinult, N. N., Jumala ja nende tunnistajate ees: Kas sina tahad selle oma peigmehe oma kristlikuks abikaasaks ja peaks võtta, teda muutumatu ja murdumatu truudusega armastada, austada ja tema sõna kuulda, ühes temaga vastu võtta õn-

ne ja õnnetust, rõõmu ja risti; ega taha teda ka iialgi mitte maha jätta ega ennast temast ära pöörata või lahutada, olgu siis et kõigeväeline Jumal teid üksteisest lahutab ajaliku surma läbi? Kui see ka sinu südame meel ja tõsine nõu on, siis kinnita seda, üteldes selgesti: Jah!

PRUUT: Jah!

6. *ÕPETAJA* võtab pruutpaarilt sõrmused ja paneb pruudilt saadud sõrmuse peigmehe parema käe sõrme ja peigmeelt saadud sõrmuse pruudi parema käe sõrme, üteldes:

Sõrmus on ristikoguduses abielu tunnuseks. Tema peab alati Jumala ees teile meeletuleta ja inimeste ees tunnistama, et te üks-teisega kristlikuks abieluks kokku antud ja ühendatud olete.

ÕPETAJA paneb pruutpaari paremad käed kokku üteldes:

Sellepärast, et te üksteist kristlikuks abikaasaks igatsete, seda ka Jumala ja juuresolevate tunnistajate ees olete avalikult kinnitanud ja selle peale üksteisele laulatussõrmuse ja käe annud, laulatan mina teid ühte kristlikuks abielurahvaks — Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel. — Mis Jumal on ühte pannud, seda inimene ärgu lahutagu. Issand Jumal andku teile õnnistust ja rahu! Aamen.

7 Ja nüüd (heitke põlvili) ja palugem:

Märkus. Koduse laulatuse puhul ei heideta põlvili.

(Noorpaar põlvitab; õpetaja astub altari juure ja palvetab kas oma sõnadega või järgmiselt):

Sinu poole, kõigeväeline Jumal, halastaja taevane Isa, ülendame oma südamed, tänades Sind selle eest, et me tohime isseendid ja oma elu igal ajal Sinu kaitse ja juhatause alla anda. Me palume Sind täna selle noorpaari (ja kõigi teiste abielupaaride) eest: Ütle Sina oma jah ja aamen nende nõu ja töötuse kohta, mis nad täna avalikult Sinu ja koguduse ees on kinnitanud, ja võta nad oma käe kõrvale sel teel, millele nad nüüd käsikäes astuvad. Aita ja juhata neid ja kõiki abielupaare oma Vaimu läbi, et nad tõsisel jumalakartuses ning südame ja elu puhuses, väsimatus armastuses ja kõikumatus ustavuses üheskoos elavad. Luba neile igapäev oma abi ja õnnistust kogeda ja tänuga vastu võtta.

Anna neile viimaks oma taevases riigis igavene eluase oma armsa Poja, meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi, kelle nimel me palume: Meie Isa

8. *ÕPETAJA* (noorpaari poole) õnnistab Aaroni õnnistamiseseisjadega.

9. Lõpplaul.

Teiseusulise vaimuliku poolt laulatatud abielupaari (segapaari) õnnistamine

1. Laul.

2. Soovisõna.

3. *ÕPETAJA* kõne.

4. Palve. Meie Isa

5. Õnnistamiseseisjadega.

6. Lõpplaul.

Laulatuse 25. (50.) mälestuspäeva pühitsemine

1. Laul.

2. Soovisõna: Meie Issanda Jeesuse Kristuse arm, Jumala armastus ja Püha Vaimu osadus olgu meie kõikidega! Aamen.

3. *ÕPETAJA* kõne.

4. *ÕPETAJA*: Nõnda ütleb Issand: Mina tahan sind õnnistada, ja sina oled õnnistatud. — Jumala rahu valitsegu teie südameis, selleks te olete ka kutsutud, ja olge tänulikud!

5. Palve (vabalt või järgmiselt):

Kõigeväeline, halastaja Jumal! Sina oled oma armu rikkust sellele abielupaarile siitsaadik isalikult tunda annud; ole ja jää ka edaspidi nendega. Olgu Sinu heldus nende vastu igal hommikul uus. Rõõmusta neid ka edaspidi rohkesti oma isaliku armastuse avaldustega. Ja kui

ka välispidine inimene ikka enam kahaneb, siis tee, et sisemine inimene ometi päev-päevalt uueneb. Õpeta neid oma Vaimu läbi alati mõtlema sellele, mis üleval on, ja kinnita nende tõttamist Jumala kutsumise võiduanni poole Kristuses. Olgu nende ülim hool saada Kristuse omaks ja lasta ennast igavese elu lootuses kinnitada. Hoia neid oma varju all ikka ja igavesti. Aita neid armulikult Sind ikka ustavamalt teenida, kuni nad ükskord õndsasti lahkudes Sinu ette võivad astuda ja igavesti kiites tunnustada: Jumal on ustav! — Meie Isa

6. Õnnistamine.

7 Lõpplaul.

Matmine

Matmisele eelnevad talitused

Puusärki panek

Täisealise puusärki panek

1. Laul.

2. Algussalm: Kui mu liha lõpeb ja mu süda ka, siiski oled Sina, Jumal, mu südame kalju ja mu osa igavesti. Aamen. (Ps. 73,26).

Võti:

Sinu sõna on meie südame rõõmuks. Aamen.

3. Lectio.

Kuulgem Jumala sõna: Miks oled sa nii rõhutatud, mu hing, ja nii rahutu mu sees? Oota Jumalat, sest ma tahan Teda veel tänada Ta palge õnnistuse eest. Mu Jumal! Mu hing on rõhutatud mu sees. Seal sügavus hüüab sügavusele Sinu koskede kohisemises; kõik Su veevood ja Su lained käivad mu üle. Ma ütlen Jumalale, oma kaljule: Mispärast oled Sa mind unustanud? Mispärast pean ma kurvalt käima? Miks oled sa nii rõhutatud, mu hing, ja nii rahutu mu sees? Oota Jumalat, sest

ma tahan Teda veel tänada, oma palge õnnistust ja oma Jumalat. Aamen. (Ps. 42,6—12).

Võ i :

Issand, Sa oled meile eluasemeks olnud põlvest põlveni. Enne kui mäed sündisid ja kui maa ja maailm loodi, oled Sina Jumal, igavesest igavesti. Sina teed, et inimene jälle põrmuks saab, ja ütled: Tulge tagasi, inimeselapsed! Sest tuhat aastat on Sinu meelest kui eilne päev, kui see on mööda läinud, ja kui vahikord öösel. Sa uhud nad ära. Nad on kui uni; kui rohi, mis hommikul haljendab. See õitseb hommikul ja haljendab, õhtul niidetakse ta ning ta kuivab ära. Sest Sinu viha läbi me lõpeme ja Su vihaleegis me tunneme hirmu. Sa paned kõik meie ülekohtu enese ette, meie salajased patud oma palge valguse ette. Sest kõik meie päevad mööduvad Su raske viha all, meie aastad lõpevad kui mõtteke. Meie elu päevi on seitsekümmend aastat ja kui keegi on väga tugev, siis on neid kaheksakümmend aastat, ja nende ülem asi on töö ja vaev, sest see kaob äkitselt ja me läheme lennates ära. Kes tuneb Sinu viha tugevust ja Sinu hirmust viha nõnda, kui kohus on Sind karta? Õpeta meid meie päevi arvestama, et me targa südame saaksime. Pöördu tagasi Jehoova! Oh kui kaua? Heida armu oma sulaste peale. Aamen. (Ps. 90,1—13)

4. Puusärki panek.

5. Lectio.

Kuulgem Jumala sõna: Me teame, et kui meie muldne hoone maha kistakse, on meil eluase Jumala käest, hoone, mis ei ole kätega tehtud, vaid igavene on taevas. Sellepärast me ka ohkame selles majas ja igatseme, et saaksime riietuda taevase eluasemega; ometi nõnda, et meid leitakse riietatud, aga mitte alasti olevat. Sest meiegi, kes elame selles telgis, ohkame ja oleme koorma all, sest me ei taha riidest vabeneda, vaid riietuda, et elu neelaks ära selle, mis on surelik. Aga meid on Jumal sellesama tarvis valmistanud, kes meile on Vaimu pandi annud. Sellepärast me oleme julged igal ajal ja teame, et niikaua kui me oleme kodu ihus, oleme Issanda juurest ära; sest me käime usus ja

ei mitte nägemises. Aga me oleme julges meeles ja himustaksime enne-
mini ära olla ihust ning kodu olla Issanda juures. Sellepärast me ka
püüame väga Tema meele pärast olla, kas me oleme kodu või võõrsil.
Sest me kõik peame avalikuks saama Kristuse kohtujärje ees, et igäühe-
le tasutaks vastavalt sellele, mis ta ihus olles tegi, olgu see hea või paha.
Aamen. (2. Kor. 5.1—10).

Võit:

Me ei taha, et teile, vennad, oleks teadmatu nende järg, kes on
magama läinud, et te ka ei läheks nõnda kurvaks kui teised, kellel ei
ole lootust. Sest kui me usume, et Jeesus on surnud ning üles tõusnud.
nõnda toob ka Jumal esile Jeesuse kaudu need, kes ühes Temaga on
magama läinud. Kinnitage nüüd üksteist nende sõnadega. Aamen.
(1. Tess. 4,13.14.18).

Märkus 1. Nende leksioonide asemel võib ka teisi lugeda.

Märkus 2. Kui surnukeha juha enne talituse algust on puusärki pandud, siis
loetakse ainult üks leksioon (3. või 5.).

6. ÕPETAJA: Kõne või järgmine manitsus:

Issandas armastatud vennad ja õed! Surm on patu palk ja me
kõik allume temale oma pattude pärast. Aga me teame, et meie Issand
Jeesus Kristus oma kannatamise, surma ja ülestõusmise läbi surma on
ära võitnud ja meile igavese elu toonud. Kui me püha ristimise läbi
Temaga kokkuliidetud ja usus elavad liikmed oleme Tema küljes, siis
me küll sureme ja meie ihu saab mullaks ning põrmuks, aga meid ära-
tatakse omal ajal surnuist üles ja ülendatakse Tema osadusse. Sellepä-
rast ärgem heitkem meelt surmahirmu ees, vaid pidagem kinni Jeesu-
sest Kristusest, oma Õnnistegijast, et Tema läbi oma lunastuse lootus-
sesse jääme ja viimaks igavese elu pärime. Kui nüüd see meie vend
(õde) on magama läinud Kristuses, nagu me loodame, siis me tohime
rõõmustavat lootust südames kanda, et Jumal temale Kristuse pärast
tema patud on andeks annud ja ta armust vastu võtnud. Me ise aga
peame alati Jumalat paluma, et Tema ka meile annaks õiget Kristuse
tundmist, nõnda et me elavas usus patu ja surma üle võidu saame ja
igaveseks eluks hoitud oleme Jeesuse Kristuse, oma Issanda läbi. Aamen.

7 Palve:

Kõigeväeline, armuline Jumal! Me alistume ka selle puusärgi juures Sinu pühale tahtmisele ja täname Sind kõige hea eest, mis Sa lahkunule tema maapealse elu ajal oled lasknud osaks saada. Iseäranis täname Sind Sinu sõna ja sakramendi eest, millega Sa teda oled kosutanud ja kinnitanud. Me palume Sind, lohuta Sina ise oma Vaimu läbi neid, kes selle oma kalli lahkunu (isa, ema, venna jne.) pärast kurvad on, ja anna neile rohkesti oma rahu. Ärata ja kinnita meie kõikide südant, et me surmakartuse ja hauahirmu üle võidu saame ning õiges usus Sinu meele järele elades ennast ustavate ristiinimestena oma lahkumisele valmistame. Aga viimaks ühenda meid kõiki oma taevases isamajas, kus me Sind ikka ja igavesti austame ja kiidame kui Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, oma Issanda ärralunastatud, kelle nimel me palume: Meie Isa

8. *ÕPETAJA* õnnistab juuresolijaid Aaroni õnnistamisesisõnadega.

Lapse puusärki panek

1. Laul.

2. Algussõna: Sinu sõna on meie südame rõõmuks. Aamen.

Võ i :

Kristus on ülestõusmine ja elu. Aamen.

3. Lectio.

Otsegu isa laste peale halastab, nõnda halastab Jehoova nende peale, kes Teda kardavad. Sest Ta teab meie sündimist, see on Tema meeles, et me põrm oleme. Inimese päevad on kui rohi: ta õitseb nõnda kui õieke väljal; kui tuul temast üle käib, ei ole teda ja tema ase ei tunne teda enam. Aga Jehoova heldus on igavesest igavesti nende üle, kes Teda kardavad, ja Tema õigus jääb laste lastele, neile, kes Tema lepingut peavad ja mõtlevad Tema käskimistele, et nende järele teha. Aamen. (Ps. 103,13—18).

Võti:

Nõnda ütleb Issand: Mis Mina teen, seda ei tea sina nüüd mitte, aga pärast pead sa seda teada saama. Sest Minu mõtted ei ole mitte teie mõtted ega teie teed Minu teed, vaid otsegu taevad on maast kõrgemad, nõnda on Minu teed kõrgemad teie teedest ja Minu mõtted kõrgemad teie mõtetest. Aamen. (Joh. ev. 13,7; Jes. 55,8.9)

4. Puusärki panek.

5. Lectio.

Kuulge Jumala sõna:

Nad tõid lapsukesi Tema juure, et Ta neid puudutaks. Aga jüngerid sõitlesid toojaid. Kui Jeesus seda nägi, sai Tema meel väga haigeks ja Ta ütles neile: „Laske lapsukesed minu juure tulla ja ärge keelake neid, sest niisuguste päralt on Jumala riik. Tõesti, tõesti Ma ütlen teile: kes iial Jumala riiki vastu ei võta kui lapsuke, see ei pääse mitte sinna sisse.“ Ja Ta võttis nad sülle, pani oma käed nende peale ja õnnistas neid. Aamen. (Mark. ev. 10,13—16).

Võti:

Kas naine oma lapsukesel unustab, et ta mitte oma ihu poja peale ei halastaks; kui nemad ka unustaksid, siiski ei taha Mina sind mitte unustada. Vaata, oma kätele olen ma sind märkinud; Ma olen sind lunastanud ja nimepidi kutsunud, sa oled Minu päralt. Aamen. (Jes. 49, 15.16; 43,1)

Märkus 1. Nende leksioonide asemel võib ka teisi lugeda.

Märkus 2. Kui surnukeha juba enne talituse algust on puusärki pandud, siis loetakse ainult üks leksioon (3. või 5.).

6. *ÕPETAJA* kõne.

7. Palve:

Kõigeväeline, armuline Jumal ja Isa! Me kiidame ja täname Sind kõige halastuse ja truuduse eest selle lapse vastu, kelle Sina nüüd tema lühikese maapealse elu järele enese juure oled võtnud. Iseäranis täname Sind püha ristimise anni ja armu eest, mille läbi Sina tema oma lapseks ja igavese elu pärijaks oled vastu võtnud. Me palume Sind sü-

damest, lohuta selle lapse kurvastatud vanemaid ja omakseid. Sina oled ju troosti Jumal, kelle juure kõik kurvastatud ja rõhutud tohivad tulla rahu ja õnnistust otsima ning leidma. Aga meid kõiki, kes veel surelikus ihus oleme, tee ikka enam ja enam oma armu ja halastuse osaliseks, et me pöördume ja oleme kui lapsukesed, ja elame usus ning sõnakuulmises Sinu õigete lastena, niikaua kui meie veel siin maa peal viibime. Viimaks lase meid Sinu igavesse taevariiki jõuda, kus me Sind ikka ja igavesti täname, kiidame ja austame kui Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda äralunastatud, kelle nimel me palume: Meie Isa

8. *ÕPETAJA* õnnistab juuresolijaid Aaroni õnnistamisesõnadega.

Leinamajast ärasaatmine

1. Laul.

2. Algussalm.

3. *ÕPETAJA* kõne (soovikorral eelneva leksiooniga).

Märkus. Kui leinajumalateenistus kirikus või matmisetalitus surnuaial on kõnega, siis võib siin kõne ära jääda.

4. Palve Meie Isa palvega või Meie Isa palve üksi.

5. Õnnistamine (puusärgi üle):

Issand hoidku su väljaminemist ja sissetulemist nüüd ja igavesti. † Amen.

Märkus 1. Algussõnu (vt. lk. 271); leksioone (vt. Puusärkipanemise kord ja lisa lk. 276); palveid (vt. lk. 278).

Märkus 2. Kui õpetaja ise ei saada surnut surnuaiale ja seal ei mata, siis ta paneb enne Meie Isa palvet mulda puusärgile, üteldes: Mullast oled sina võetud jne., ning lõpetades Aaroni õnnistamisesõnadega. — Surnuaial palub pärast puusärgi hauda asetamist keegi juuresolijaist veel kord Meie Isa ja ütleb õnnistamisesõnad järgmiselt: „Issand õnnistagu meid ja hoidku meid jne.”

Puusärgi vastuvõtmine kabelis

1. Palve:

Issand, kuule meie palvet ja lase meie palumised enese ette tulla! Sina oled elav, igavene Kuningas, Kõigeväeline, ja elad kõrges ja pühas paigas ja nende juures, kes rõhutud ja vaimust alandlikud on. Me oleme majalised ja võõrad Sinu ees, nii kui kõik meie vanemad. Meie päevad lõpevad nii kui suits, ja meie aastad ruttavad ära kui suur vesi. Aga Sinu aastad kestavad põlvest põlveni. Enne kui mäed sündisid ja kui maa ja maailm loodi, oled Sina, Jumal, igavesest igavesti. — Sina oled meie varjupaik.

Halasta meie peale!

Sina teed, et inimene jälle põrmuks saab, sest Sina paned meie ülekohtu enese ette, meie teadmatu patu oma palge valguse ette. Su viha läbi me lõpeme. Aga Sinu juures on ka palju armu ja andeksandmist; sest kui surm on patu palk, siis on ometigi igavene elu Sinu and Jeesuses Kristuses, meie Issandas. Sa suretad küll, aga Sa teed ka elavaks; Sina peksad küll katki, aga Sina teed ka terveks. Sina oled Issand, halastaja ja armuline Jumal, pika meelega ning rikas heldusest ja tõest. Otsegu isa laste peale halastab, nõnda halastad Sina nende peale, kes Sind kardavad. Sina oled meie lohutaja; Sina kosutad nende vaimu, kes alandatud on, ja nende südant, kes on rusuks peksetud. Sina ütled argadele südametele: Kinnitage endid, ärge kartke mitte, Mina olen teie Jumal. Toeta neid, kes on langemas, ja pane püsti seisma need, kes on maha löödud. Kasvata nende usku, tee nad kindlaks alandlikkuses ja sõnakuulmises, et nad nüüd ja edaspidi võivad ütelda: Issand, Sinu tahtmine sündigu; ei mitte nõnda kui mina tahan, vaid nõnda kui Sina tahad!

Halasta meie peale!

Issand Jeesus Kristus! Sina elava Jumala Poeg, Sa Jumala Tall, kes maailma patud ära kannad, Sina oled meie Lunastaja! Sina ei ole tulnud maailma hukka mõistma, vaid et maailm Sinu läbi õndsaks saaks, — Sina ei häbene meid oma vendadeks nimetada, — Sina ise

said valu täis meie pärast ja tunned meie häda, pöördu ka nüüd oma armu ja abiga nende poole, kes Sind appi hüüavad! Sest Sina oled ülestõusmine ja elu, kosuta, tee terveks ja seo nende südamehaavad, kes selle puusärgi juures leinavad. Ja kui me ise ükskord peame surmavarju orus käima ja meie silmad viimsel tunnil kustuvad, siis mõtle meie peale, oh Issand! Meie loodame Sinu halastuse peale! Sina oled meid lunastanud, ole meile abimeheks meie otsani! Sina oled surma ära võitnud, anna ka meile võit! Lase meid minna igavesse rahu- ja nende seltsi, keda Sina enesele kallilt oled ostnud!

Issand, Issand, halasta meie peale!

Anna meile oma rahu!

Meie Isa

2. *ÕPETAJA* õnnistab juuresolijaid Aaroni õnnistamisesõnadega.

Leinajumalateenistus kirikus

1. Laul.
2. Algussalm (vt. lk. 271)
3. Leinakõne (altari ees või kantslis).
4. Laul (võimalikult koorilaul).
5. Salm (versiculus) vastulauluga (vt. lk. 278).
6. Laulupalve (vt. lk. 278) ja vastus: Aamen.
7. Meie Isa ja vastus: Aamen.
8. Aaroni õnnistamisesõnad, ja vastus: Aamen! Aamen! Aamen!
9. Koorilaul, mille ajal õpetaja puusärgi kirikust välja saadab, selle ees käies.

Märkus. Kui õpetaja ise surnuaial matmist ei toimetata, siis ta pärast laulupalvet paneb mulda puusärgile, üteldes: Mullast oled sina võetud jne.. mispeale koor laulab: Aamen. — Surnuaial palub pärast puusärgi hauda asetamist keegi juuresolijaist veel kord Meie Isa ja ütleb õnnistamisesõnad järgmiselt: „Issand õnnistagu meid ja hoidku meid jne.”

Matmise talitus

Kui puusärk kiriku- või surnuaiakella saatel (ja kus see viisiks, lauluga ja risti ees kandes) on haua juure viidud ja hauda asetatud, toimub matmise talitus järgmiselt:

Täisealisele

1. Algussalm.

a) Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel. Aamen.

b) Meie Jumalale, kes üksi ei või surra, olgu austus ja vägi igavesest ajast igavesti! Aamen. (1. Tim. 6,16).

c) Meie abi on Issanda nimes, kes taeva ja maa on teinud. Aamen. (Ps. 124,8).

d) Jeesus Kristus, kes oli surnud, nüüd aga elab igavesest ajast igavesti, olgu kiidetud nüüd ja igavesti. Aamen.

e) Kiidetud olgu Jeesus Kristus, kes meie lootus on nüüd ja igavesti. Aamen.

f) Kes silmaveega külvavad, need lõikavad hõiskamisega. Kes minnes kõnnib nuttes, kui ta külviseemet kannab, see tuleb ja hõiskab vihke kandes. Aamen. (Ps. 126,5).

g) Kiidetud olgu Jumal ja meie Issanda Jeesuse Kristuse Isa, kes oma suurt halastust mööda meid on uuesti sünnitanud elavaks lootuseks Jeesuse Kristuse ülestõusmise läbi surnuist kadumatu ja rüvetamatu ja närtsimatu pärandi saamiseks, mis meile taevasse on tallele pandud. Aamen. (1. Peetr. 1,3).

2. *Õ P E T A J A* kõne.

M ä r k u s. Kui kirikus või leinamajas on kõne peetud, võib see siin ära jääda.

3. Lectio.

Isasndas armastatud leinajad: Me oleme selle oma venna (õe) siia rahupaika saatnud, kuulge nüüd Jumala sõna kõigepealt inimese kaduvast põlvest:

Inimesel, kes naisest on sündinud, on lühikesed elupäevad ja palju tüli. Ta tõuseb kui lilleke ja lõigatakse ära ja põgeneb kui vari ega jää mitte seisma. Nõnda saab põrm jälle mulda, nagu ta on olnud, ja vaim läheb Jumala juure, kes tema on annud. Me oleme võõrad Sinu ees ja majalised, nõnda kui kõik meie vanemad. (Meie päevad siin maa peal on kui vari ega ole jäädavad. Sest meil pole siin mitte jäädavat linna, vaid me otsime tulevast. Ühe inimese kaudu on patt maailma tulnud ja patu läbi surm; nõnda on ka surm kõigisse inimestesse tunginud, sest et nad kõik on pattu teinud.) (Hiob 14,1,2; Kog. 12,7; 1. Ajar. 29,13; Hebr. 13,14; Rooml. 5,12).

Edasi kuulge, kuidas Jumala sõna meid manitseb kõige hoolega ennast surma vastu valmistama:

Võta oma elumaja asjad seada, sest sa pead surema. Teie niuded olgu võõtatud ja küünlad põlegu; valvake, sest te ei tea, millal koja isand tuleb, kas õhtul või kesköö ajal või kukelaulu ajal või vara hommikul, et ta ei tuleks äkitselt ega leiaks teid magavat. Ärge eksige mitte, Jumal ei anna ennast pilgata, sest mis inimene iial külvab, seda ta ka lõikab. (Me kõik peame avalikuks saama Kristuse kohtujärje ees, et igapäevale tasutaks seda mööda, mis ta ihus olles on teinud, olgu see hea või paha. Inimestele on seatud ükskord surra, aga pärast seda kohus. Hirmus on elava Jumala kätte langeda.) (2. Kun. 20,1; Luuka ev. 12,35; Matt. ev. 24,42; Mark. ev. 13,35,36; Gal. 6,7; 2. Kor. 5,10; Hebr. 9,27; 10,31).

Võtke veel südamesse, kuidas Jumala sõna meid kaduvas põlves lohutab:

Surm on patu palk, aga igavene elu on Jumala armuand Jeesuses Kristuses, meie Issandas. Kristus on ülestõusmine ja elu; kes Temasse usub, see elab, ehk ta küll sureb, ja igapäevaks, kes elab ja usub Temasse, see ei sure mitte igavesti. Tund tuleb, mil kõik, kes haudades on, kuulevad Tema häält ning tulevad välja, — need, kes on teinud head, elu ülestõusmiseks. (Me teame, et kui meie maja muldne hoone maha kistakse, on meil eluase Jumala käest, hoone, mis ei ole kätega tehtud, vaid on igavene taevas. Kiidetud olgu Jumal ja meie Issanda Jeesuse Kris-

tuse Isa, kes oma suurt halastust mööda meid on uuesti sünnitanud elavaks lootuseks Jeesuse Kristuse ülestõusmise läbi surnuist, kadumatu ja rüvetamatu ja närtsimatu pärandi saamiseks, mis meile taevasse on talle pandud. Kaduvuses külvatakse, kadumatuses äratatakse üles; autuses külvatakse, auhiilguses äratatakse üles; nõtruses külvatakse, väes äratatakse üles; maine ihu külvatakse, vaimulik ihu äratatakse üles.) — Surm on ära neelatud võimusesse. Surm, kus on sinu astel? Põrguhaud, kus on sinu võimus? Aga tänu Jumalale, kes meile võidu annab meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi. (Õndsad on need surnud, kes Issandas surevad nüüdsest peale; tõesti, ütleb Vaim, nad hingavad oma vaevast, ja nende teod käivad nende järel. Ja Jumal pühib ära kõik pisarad nende silmist, ja surma ei ole enam ega leinamist ega kisendamist ega vaeva ei ole enam, sest endised asjad on mööda läinud.) Aamen. (Rooml. 6,23; Joh. ev. 11,25.26; 5,28; 2. Kor. 5,1; 1. Peetr. 1,3.4; 1. Kor. 15,42—44.55.57; Joh. ilm. 14,13; 21,4)

M ä r k u s 1. Leksioonidest võivad tarbekorral klambrites seisvad osad ära jääda.

M ä r k u s 2. Teisi leksioone vt. lk. 276.

4. Paneme nüüd selle magama uinunud venna (õe) ihu hauda kui seemneivakese igavese elu tarvis ülestõusmise päevaks:

Mullast oled sina võetud, mullaks pead sina saama, ja mullast äratab sind Issand Jeesus Kristus viimsel päeval jälle üles. (Lause üksikuid osi üteldes heidab matja peoga või labidaga mulda puusärgile).

5. Palve.

Halastaja, igavene Jumal! Sina oled oma ainusündinud Poja Jeesuse Kristuse surma ja ülestõusmise läbi surmalt võimuse ära võtnud, et tema meile, kes usume, ei saa enam kahju teha. Pööra oma isapale meie, Sinu laste poole ja anna, et see haud meile meele tuletaks, et ka meie peame siit maailmast lahkuma, siis kui Sina tahad ja meid kut- sud. Õpeta meid seda kõige suurema hoolega tähele panema ja mõist- ma, et surm on patu palk, aga igavene elu on Jumala and Jeesuses Kris- tuses. Aita meid, et me oma eluaga õieti kasutame, oma patu ära tun- neme, südamest Sinu poole pöördume ja otsime, mis üleval on, kus Kristus meie Õnnistegija, elab. Tee, et me iga päev patule sureme ja

pühaduses ning õiguses Sind teenime. Täida, oh kõige lohutuse Jumal, oma Püha Vaimuga nende südamed, kes kurvad on selle magama uinu lahkumise pärast, et nad lasevad Sinu elu sõnast ennast lohutada ja kinnitada. Jaga neile ja meile kõigile oma armu, et siis, kui meie tunnike tuleb, rahus siit lahkume ja ükskord õndsasti üles tõuseme — Sinu armsa Poja, meie Issanda ja Õnnistegija läbi, kelle nimel me palume: Meie Isa

Võit:

Kiidetud olgu Sinu nimi, Jumal ja meie Issanda Jeesuse Kristuse Isa! Sa oled meid oma suurest halastusest uuesti sünnitanud elavaks lootuseks Jeesuse Kristuse ülestõusmise läbi surnuist. Me palume Sind alandlikult, anna meile armu, et me Tema surma ja ülestõusmise osaduses patule sureme ja edaspidi Sinu ees uues elus käime. Aita, et me oma surmatunnil Tema surmast rõõmustame, ja võta siis meie hing oma kätte, sest Sina oled meid lunastanud, Issand, Sa truu Jumal, keda me Jeesuse nimel nõnda palume: Meie Isa

6. Aaroni õnnistamisesõnad.

7. Lõpplaul.

- Märkus 1. Soovi korral võib matmise talitust ka kodus või kirikus toimetada. Sel juhul peaks üks juuresolija puusärgi hauda asetamisel Meie Isa palve ja õnnistamisesõnad lugema.
- Märkus 2. Ilmlikud kõned on alles pärast kirikliku talituse lõppu lubatud.
- Märkus 3. Kui surnuaial on korraga mitu surnut eri kohtades matta, siis võib see toimuda nõnda, et kõik surnud raamidil kabelis või kabeli ees ühiselt maetakse, (Õpetaja kõne, leksiioonid ja palved) ja õpetaja siis iga surnu eraldi haua juure saadab, seal matmisesõnad loeb (p.4) ja õnnistamisega lõpetab (p.6).

Lapsele

1. Algussalm:

- a) Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel. Aamen.
- b) Kes silmaveega külvavad, need lõikavad hõiskemisega. Kes minnes kõnnib nuttes, kui ta külviseemet kannab, see tuleb ja hõiskab vihke kandes. Aamen. (Ps. 126,5.6).

c) Kiidetud olgu Jumal ja meie Issanda Jeesuse Kristuse Isa, kes oma suurt halastust mööda meid on uuesti sünnitanud elavaks lootuseks Jeesuse Kristuse ülestõusmise läbi surnuist kadumatu ja rüvetamatu ja närtsimatu pärandi saamiseks, mis meile taevasse on tallele pandud. Aamen. (1. Peetr. 1,3).

2. ÕPETAJA kõne.

Märkus. Kui kirikus või leinamajas on kõne peetud, võib see siin ära jääda.

3. Lectio.

Issandas armastatud leinajad! Me oleme selle lapsukese siia rahupaika saatnud.

Kuulge nüüd Jumala sõna inimese kaduvast põlvest:

Inimesel, kes naisest on sündinud, on lühikesed elupäevad ja palju tüli. Ta tõuseb kui lilleke ja lõigatakse ära ja põgeneb ära kui vari ega jää mitte seisma. Nõnda saab põrm jälle mulda, nagu ta on olnud, ja vaim läheb Jumala juure, kes tema on annud (Hiib 14,1.2; Kog. 12,7).

Kuulge ka oma lohutuseks, mis Issand iseäranis laste kohta ütleb:

Jüngrid tulid Jeesuse juure ja ütlesid: „Kes on küll kõige suurem taevariigis?” Ja Jeesus kutsus lapsukese enese juure, asetaski tema nende keskele ja ütles: „Tõesti, Ma ütlen teile, kui te ei pöördu ega saa kui lapsukesed, ei saa te mitte taevariiki. Vaadake ette, et te mitte üht neist pisukesist ei põlga; sest Ma ütlen teile, et nende inglid taevas alati näevad Minu Isa palet, kes taevas on” (Matt. ev. 18,1—3.10).

4. Paneme nüüd selle magama uinunud lapsukese ihu hauda kui seemneivakese elu tarvis ülestõusmise päevaks:

Mullast oled sina võetud, mullaks pead sina saama ja mullast äratatakse sind Issand Jeesus Kristus viimsel päeval jälle üles. (Lause üksikuid osi üteldes heidab matja peoga või labidaga mulda puusärgile).

5. Palvetagem. Kõigeväeline, halastaja Jumal ja Isa, Sa oled selle armsa lapse sellest elust ära kutsunud ja oma taevariigi rõõmusse võtnud. Me alandame endid Sinu kõigeväelise käe alla ja palume Sind, lohuta kurvastatud vanemaid ja omakseid selles kindlas usus, et Sinu

tahtmine on igal ajal hea ja püha ja Sinu tegu selge õnnistus ka siis, kui me seda ei mõista. Anna leinajaile ja meile kõigile armu, et oma südamed Sinu poole pöörame, Sinu tahmisele alandliku meelega alistume (ja oma järelejäänud lapsed Sinu püha sõna mööda kasvatame). Lase oma õnnistus hingata meie ja iseäranis leinajate peal usu kinnituseks, et me kõik Sind teenime jumalakartuses ja armastuses ning igavese õndsuse elavas lootuses, Sinu püha nime auks ja kiituseks — Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi. Tema on surmalt võimuse ära võtnud ja elu ning kadumata põlve valge ette toonud. Tema nimel me palume: Meie Isa

Võ i :

Armuline Jumal ja Isa! Me alandame endid Sinu targa ja isaliku käe alla, kui Sina meie armsad lapsed nende noores eas enese juure võtad, ja usume Sinu püha sõna peale, et taevariik on nende päralt. Sina oled ka selle lapse sellest kurjast maailmast surma läbi igavesse valgusesse kutsunud. Meid aga tahad Sa selle kurvastava surma läbi õpetada, et oma südamed Sinu ja taeva poole pöörame (ja oma lapsi, kes pühas ristimises meie Issandale Jeesusele Kristusele on pühitsetud, Sinu püha sõna kuulmises kasvatame ja nendes Sinu väe läbi igavese õnnistuse elavat lootust äratame). Seda anna meile oma armsa Poja Jeesuse Kristuse pärast, kelle nimel me palume: Meie Isa

6. Aaroni õnnistamisesõnad.

7. Lõpplaul.

Märkus 1. Soovi korral võib matmise talitust ka kodus või kirikus toimetada. Sel juhul peaks üks juuresolijaist puusärgi hauda asetamisel Meie Isa palve ja õnnistamisesõnad lugema.

Märkus 2. Ilmlikud kõned on lubatud alles pärast kirikliku talituse lõppu.

Leksioone

Üldiseid

Joh. ev. 5,24—29; 1. Kor. 15,16—26; Joh. ev. 14,1—4.6; Joh. ilm. 7,9—17; 1,8.17.18; Ps. 126,1—6.

Erijuhtudel

Noormehhe või neitsi surma puhul

1. Jeesus läks linna, mida hüütakse Nainiks, ja Temaga läksid ühes Tema jüngrid ja palju rahvast. Kui Ta linna värava ligi jõudis, kanti välja surnut, kes oli oma ema ainus poeg, ja ema oli lesk. Ja suur hulk linna rahvast oli temaga. Ja kui Issand teda nägi, oli Temal väga hale meel temast ja Ta ütles talle: „Ära nuta!“ Ja Ta astus ligi ja puudutas puusärki; aga kandjad jäid seisma. Ja Ta ütles: „Noormees, Ma ütlen sulle, tõuse üles!“ Ja surnu tõusis istukile ja hakkas rääkima. Ja Ta andis tema ta emale. Kes Minusse usub, ütleb Issand, see peab elama, ehk tema küll sureb. Aamen. (Luuka ev 7,11—15; Joh. ev. 11,25).

2. Vaata, üks ülem tuli, kummardas Teda ja ütles: „Minu tütar suri praegu, aga tule ja pane oma käsi tema peale, siis ta saab elavaks.“ Ja Jeesus tõusis üles ja läks tema järele, samuti Ta jüngrid. Ja kui Jeesus ülema kotta jõudis ja nägi vilepuhujaid ja käratsevat rahvast, ütles Ta: „Minge ära, sest neitsike pole mitte surnud vaid magab! — Kes Minusse usub, sellel on igavene elu, ja Mina äratan tema üles viimsel päeval.“ Aamen. (Matt. ev. 9,18.19.23.24; Joh. ev. 6,47.54).

Elatanud inimese surma puhul

Oh surm, kui kibe sa oled, kui sinu peale mõtleb inimene, kes on rahul oma varandusega ja kellel kõik asjad õnnestuvad! Oh surm, kui hea oled sa kehvale ja sellele, kes rammutu, kes väga elatanud ja paremat põlve ei looda ega oota! — Meiegi, kes selles majas oleme, ohkame vaevatuina, otsegu sulane igatseb päevavarju ja nagu palgaline ootab töö lõppu. — Issand, nüüd Sa lased oma sulase rahu minna oma sõna järele, sest mu silmad on Sinu õnnistust näinud. Aamen. (Luuka ev. 2,29.30).

Äkilise surma puhul

Vaadake ette, olge valvel ja paluge Jumalat, sest te ei tea, millal see aeg on. Otsegu inimene, kes läks võõrale maale, jättis maha oma

koja ja andis oma sulastele meelevalla, igäühele ta töö ning käskis uksehoidjat valvata, nõnda valvake; sest te ei tea, millal koja isand tuleb, kas õhtul või kesköö ajal või kukelaulu ajal või vara hommikul, et ta ei tuleks äkitselt ega leiaks teid magavat. Aga mida Ma teile ütlen, seda ütlen Ma kõigile: Valvake! Aamen. (Mark. ev. 13,33—37).

Märkus. Võib ka muid sündsaid tekste lugeda.

Salmid (versiculi)

a) Õndsad on need surnud, kes Issandas surevad! Nemad hingavad oma vaevast ja nende teod käivad nende järel.

b) Issand, õpeta meid meie päevi arvestama! Et me saaksime targa südame!

c) Kristus on ülestõusmine ja elu! Kes Temasse usub, see elab, ehk ta küll sureb!

Laulupalved (collecta)

a) Halastaja, igavene Jumal ja Isa! Sina oled oma Poja Jeesuse Kristuse läbi meie hauad meile hingamisepaigaks pühitsenud. // Me palume Sind, anna meile seda armu, et me sagedasti oma elu otsale mõtleme, tõelises patukahetsemises igapäev selle maailma kaduvusele suure ja viimsel päeval igaveseks eluks üles tõuseme — // sellesama Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

b) Igavene Jumal ja Isa, Sina ei ole mitte surnute, vaid elavate Jumal. Sinu elavad kõik usklikud, kes mullas oma voodites puhkavad. // Me palume Sinu isalikku heldust, ära lase meid surma ega tema hirmu pärast meelt heita, vaid hoia meid armulikult õiges usus ning heas südametunnistuses oma Vaimu läbi, // et me kristlikult elame, ja kui meie tunnike tuleb, õndsasti siit lahkume, rahu magama uinume ja vaikselt hingame, kuni Sa meie hauad avad ja meid igaveseks eluks äratad // Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

c) Issand Jumal, taevane Isa, Sa kõige lohutuse Jumal, me palume Sind, // lohuta ja kosuta kõiki kurvastatuid ja kinnita neid usus

oma Püha Vaimu läbi, et nad rõõmsas lootuses ülestõusmise päeva võivad oodata, // mil kõik usklikud igaveses rõõmus ja taevalikus auhiilguses üksteist jälle näevad ja igaveses õndsuses Sind kiidavad ja austavad, // kes Sa Poja ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

Kõne enesetapja matmise puhul

Juhul, kui enesetapja meelemõistus on olnud kahtlane, tema meelenõtrus enne tema surma ei ole kindlasti avalikuks tulnud ja kohus seda pärast surma ei ole kahtlemata tõeks tunnistanud, siis võib õpetaja kõne, mille ta omaste soovil peab, järgmisi mõtteid sisaldada:

Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel. Aamen.

Meie südamed on rõhutatud selle surma läinud kaasinimese pärast, kes oma Jumalalt saadud armuaja ise on lühendanud ja ilma kutsumata astunud Tema ette, kes inimesele elu annab ja igäüht omal ajal kutsub: „Tulge tagasi, inimese lapsed!”

Kõigepealt peame valuga küsima, kas me oleme süüitud selle oma venna (õe) surmas? Tema oli meie koguduse liige, elas meie keskel ja meie kohus tema vastu oli tema eluteed jälgida, tema ligi olla, tema kõrval seistes temale vennaarmastust osutada, mures ja vaevas lohutada, eksimise korral manitseda ja juhatada, ahastuses toetada. Edasi oli meie kohus teda usust kinnitada, tema eest paluda ning Jumala Vaimu juhatusel ja abil teda aidata Jumala tahtele alistuda kindlas usus Temasse ja lootuses Tema isaliku armu peale. Kas me oleme siin ustavad olnud ja oma kohust täitnud? Veel rohkem, kas me ei ole ehk koguni kergemeelselt või hoolimatult selleks kaasa aidanud, et ta usust ja lootusest on taganenud ja nõnda temale komistamiskiviks saanud? Kas ei ole meil põhjust karta, et Issand ükskord tema hinge meie käest nõuab? Sellepärast ei taha me mitte kohtumõistjad olla tema üle, kes nüüd seisab Jumala kohtujärje ees, vaid lööme enesele vastu rinda ja palume: Issand, ära mine meiega kohtusse kõige selle pärast, mis me oma lahkunud venna (õe) vastu oleme eksinud, pattu tehes või head tegemata jättes!

Aga õige patustpöördumine ei avaldu mitte ainult iseene peale kaebamises ning kurtmises, vaid selles, et patust pöördunu täiesti uut elu algab. Sellepärast palun mina teid Jumala nimel: Jälgige üksteise elusaatust, püüdes äratada oma kaasinimesi tõsisele jumalakartusele ja armastusele! Iseäranis tahaksin mina teile, kes te täna siia olete tulnud meie lahkunud venna (õe) omakseid nende kibedas valus lohutama ja neid mures kinnitama, südamele panna: Osutage neile edaspidi kahevõrra armastust! Teie armastus ei või küll nende südame valusat haava parandada, aga ta võib valu vaigistada. — Ja teid, armsad leinajad, palun mina: Mida kibedam teie valu, seda kindlamalt ja südamlikumalt sidugu teid armastuse pael ühte üksteise aitamiseks ja toetamiseks. Jumal üksi võib teie südamele jäädavat rahu ja kindlust anda. Sellepärast alandage endid südamlikus palves üksi ja üheskoos Tema ette.

Me kõik aga tahame enesele jälle uuesti meele tuletada, et meie kohus on kõigest väest patu vastu seista, sest igauks, kes pattu teeb, on patu sulane. Ja: Õigus tõstab rahva kõrgeks, aga patt on rahva hukatus! Ja nüüd palugem:

Kristus, Sa Jumala Tall, kes maailma patud ära kannad, halasta meie peale! Issand, aita meid, et me niikaua kui meil veel armuaega on, seda õieti kasutaksime ja Sinu poole pöörduksime. Ära tee meile mitte meie pattu mööda ja ära tasu meile kätte meie ülekohut mööda. Jumal, ole meile armuline oma helduse pärast, kustuta meie üleastumised oma rohke halastuse pärast, õpeta meid meie päevi arvestama, et me targa südame saaksime ja oma meelega parandamist mitte edasi ei lükkaks, kuni armuaeg on mööda läinud. Aita meid oma Püha Vaimu läbi oma pattu ja Sinu hirmsat viha ära tunda ja pööra meie südamed Sinu poole, et me Sinu armu läbi õigel ajal otsime seda, mis üleval on. Kus Kristus, Sinu Poeg, meie Issand ja Õnnistegija, Sinu paremal käel istub ikka ja igavesti, kelle nimel me palume: Meie Isa

Meie Issanda Jeesuse Kristuse arm, Jumala armastus ja Püha Vaimu osadus olgu ja jäägu meie kõikidega! Aamen.

Õpetaja ordinatsioon

Õpetaja ordinatsioonile toimetatakse tavaliselt pühapäeval või mõnel muul pühal peajumalateenistuses pärast kirikupalvet, milles ordineeritava eest palvetatakse. (Õpetaja on enne seda vastavas korras ametivande annud).

Kogudusele teatatakse ordinatsioonist võimalikult pühapäeval enne seda, kutsudes teda eestpalvele ordineeritava eest, et Jumala arm ja õnnistus valmistaks teda ja kõiki sõnasulaseid ustavaks evangeeliumi kuulutamise, meelearandamisele äratamise ja igavesele õndsusele juhutamise tööks.

Ordinatsioonitalituse käik on järgmine:

1. Laul (pärast kirikupalvet), kas: „Oh Püha Vaim, nüüd tule Sa“ või mõni teine. — Viimse salmi ajal astub ordineerija, saadetuna kahest õpetajast, altari ette, ordineeritav aga jääb seisma altarivõre ette.

2. Ordineerija: Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel. Aamen; — ja peab ordinatsioonikõne.

3. Ordineerija ütleb: Lõikust on palju, ütleb Issand, aga pisut töötajaid. sellepärast palume lõikuse Issandat, et Ta töötajaid oma lõikusele saadaks.

Sellele palvele kutsume sind, Jeesuse Kristuse kogudus, nüüd, kus me sinu eestpalvetega sellele vennale kalli ja kõrge ameti tahame kätte uskuda, mis äralebimist kuulutab ja mille meie Issand Jeesus Kristus ise on seadnud ja oma Kirikule päriks kinnitanud. Et N. N. kogudus on selle siin meie ees seisva õpetajaameti kandidaadi N. N. seaduslikul viisil oma õpetajaks kutsunud, tahame teda Jumala sõna manitsusega ja südamliku palvega meie Kiriku seadust mööda avalikult ametisse õnnistada ja sellega temale püha õpetajaameti kätte uskuda ja peale panna.

Sina aga, Kristuses armastatud vend, kuule, mis Jumala sõna õpetajaametist ütleb:

Nõnda ütleb Issand pärast oma ülestõusmist oma jüngritele (Joh. ev 20,21—23): „Rahu olgu teile! Nõnda kui Isa Mind on läkitanud, nõnda läkitan ka Mina teid.” Ja kui Ta seda oli ütelnud, puhus Ta nende peale ja ütles neile: „Võtke Püha Vaimu! Kellele te iial patud andeks annate, neile on nad andeks antud; kellele te iial patud kinnitate, neile on nad kinnitatud.” — Ja jälle ütleb Tema enne oma taevaminemist (Matt. ev 28,18—20): „Minule on antud kõik meelevald taevas ja maa peal. Sellepärast minge ja tehke jüngriteks kõik rahvad, neid ristides Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimesse ja neid õpetades pidama kõike, mis Mina teid olen käskinud. Ja vaata, Mina olen igapäev teie juures maailma ajastu otsani”

Selle järele ütleb üks assistentidest:

Ja kui Issand oli üles läinud üle kõigi taevaste, et Tema kõik täidaks, on Tema, nagu apostel Paulus kirjutab Efesose rahvale (4,11.12) „pannud mõningad apostliteks ja mõningad prohvetiteks ja mõningad evangeeliumi kuulutajateks ja mõningad karjasteks ja õpetajateks, et pühasid täielikult valmistada õpetuse tööle Kristuse ihu ülesehitamiseks.” Et amet, mis äralepitamist kuulutab, on Issanda Jeesuse Kristuse enese poolt seatud, siis ütleb seesama apostel (2. Kor. 3,5.6; 5,18): „Ei mitte, et me iseenestest kõlbame midagi arvama, nagu iseenestest, vaid meie kõlblikkus tuleb Jumalalt, kes ka meid on teinud kõlblikeks uue lepingu teenreiks, mitte kirjatähe, vaid Vaimu sulasteks. Sest kirjatäht suretab, aga Vaim teeb elavaks. Aga see kõik on Jumalast, kes meid on iseenesega lepitanud Jeesuse Kristuse läbi ning meile lepitusameti annud.”

Selle järele ütleb teine assistent:

Apostlite tegude raamatus (20,28—31) kirjutatakse, et seesama apostel Paulus Efesose koguduse vanemaid nõnda manitseb: „Pange tähele iseendid ja kõike karja, kelle ülevaatajaks teid Püha Vaim on pannud, hoidma karjastena Jumala kogudust, mille Ta on omandanud omaenese vere läbi. Ma tean seda, et pärast minu äraminekut tulevad teie sekka hirmsad hundid, kes karjale armu ei anna. Kõige teie eneste seast tõuseb mehi, kes kõnelevad pööraseid asju, et jüngreid eneste järele ahvat-

leda. Seepärast valvake ja mõtelge sellele, et mina kolm aastat ööd ja päevad ei ole lakanud kedagi teie seast silmaveega manitsemast.” — Ja viimaks manitseb apostel oma kirjas Timoteusele (1. Tim. 4,16): „Pane tähele iseennast ja õpetust; püsi kindlasti selles; sest kui sa seda teed, siis võid sina niihästi iseennast kui ka neid päästa, kes sind kuuluvad.”

M ä r k u s. Nende tekstide asemel võib ka lugeda 1. Tim. 3,1—7; 4,7—11; 2. Tim. 2,15.22.24.25; Tiit. 1,7—9.

4. Ordineerija ütleb: Jumala sõna alusel, mis ka sinule, armas vend, elu ja kuulutamise juhtnööriks, väe ja rõõmu allikaks sõnasulase ametis on ja peab jääma, tunnista nüüd siin avalikult Jumala ja koguduse ees oma usku sellega, et sa apostliku usutunnistuse, milles Jumala sõna sisu on kokku võetud ja mille alusel ristikogudus alati on seisnud ja seisab, oma usuks tunnistad.

Ordineeritav loeb usutunnistuse:

Mina usun Jumalasse Isasse, kõigeväelisse taeva ja maa Loojasse. Ja Jeesusesse Kristusesse, Jumala ainusündinud Pojasse, meie Issandasse, kes on saanud Pühast Vaimust, ilmale toodud neitsist Maarjast, kannatanud Pontsius Pilatuse all, risti löödud, surnud ja maha maetud, alla läinud põrguhauda, kolmandal päeval jälle üles tõusnud surnuist, üles läinud taevasse, istub Jumala, oma kõigeväelise Isa paremal käel; sealt Tema tuleb kohut mõistma elavate ja surnute üle. — Mina usun Pühasse Vaimusse, üht püha kristlikku Kirikut, pühade osadust, pattude andeksandmist, liha ülestõusmist ja igavest elu. Aamen.

5. Ordineerija ütleb:

Issand andku sulle armu, et sa sellesse ususse otsani kindlaks jääd ja vendi kinnitad.

Ja nüüd küsin ma sinult, armas vend, Jumala ja selle kristliku koguduse ees:

Kas sina tahad selle kalli õpetajaameti enese peale võtta ja kas töötad seda Jumala tahtmist mööda pidada, pühas evangeeliumis ilmutatud tõtt meie Evangeeliumi-Luteri Usu Kiriku tunnistuse alusel puhtasti

ja selgesti kuulutada, pühi sakramente seatud korras talitada ja vaga ning jumalakartliku eluga neile eeskujuks olla, keda Jumal sinu kätte on usaldanud? Siis tunnista seda Jumala palge ja selle kristliku koguduse ees, üteldes: Jah!

Ordineeritav: Jah!

6. Ordineerija ütleb:

Kõigeväeline Jumal aidaku sind seda tõotust ustavalt pidada. Ja nüüd heida põlvili ja võta õnnistus vastu.

Ordineerija ühes assistentidega paneb oma parema käe ordineeritava pea peale, üteldes:

Minule usaldatud meelevalda mööda annan mina koos oma ametivendadega apostlite kombe järele käte pealepanemisega sinule Jumala sõna ja sakramentide püha ameti ning sean ja õnnistan sind Issanda sulaseks meie Eesti Evangeeliumi Luteri Usu Kirikus, — Jumala Isa. Poja ja Püha Vaimu nimel! Issand õnnistagu sind, et sa rohkelt vilja kannaksid Issanda viinamäel ja et see vili jääks igaveseks eluks! Aamen.

Assistendid ütlevad igaüks ühe õnnistamisõna (näit. Jes. 41,10; 54,10).

Ordineerija paneb ordineeritavale ametiristi kaela ja annab temale ordinatsiooni tunnistuse kätte.

Selle järele ütleb ordineerija (koguduse poole):

7 Palugem:

(altari poole) Kõigeväeline, armuline Jumal ja Isa! Sa oled meid oma armsa Poja läbi käskinud paluda, et Sa ustavaid töötajaid oma lõikusele saadaksid. Me palume Sind nüüd südamest, anna niihästi sellele oma sulasele kui ka meile kõigile, keda Sa evangeeliumi kuulutamise ametisse oled kutsunud, rohkesti oma Püha Vaimu, et me kõigis kiusatustes ustavaks ja kindlaks jääme ja meie läbi Sinu nimi saaks pühitsetud, Sinu riik kasvaks ja Sinu tahtmine sünniks. Seisa vägevasti kõigi vastu, kes püüavad Sinu nime teotada, Sinu riiki rikkuda, Sinu tahtmisele vastu panna, ja tõrju nad tagasi. Kuule meid oma Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda pärast, kes Sinuga ja Püha Vaimuga elab ja valitseb igavesti. Aamen. (Ordineeritud õpetaja poole):

Mine siis ja hoi a Jeesuse Kristuse karja, mis sinu kätte on usaldatud! Pane hästi tähele, et sa seda vastumeelt ei tee, vaid heameelega, mitte kõlvatuma kasu pärast, vaid rõõmsa südamega, mitte kui see, kes rahva üle valitseb, vaid ole karjale eeskujuks. Siis sa pärid peakarjase ilmumisel närtsimatu aukrooni. Issanda arm olgu alati sinuga! † Aamen.

Ordinatsioonile järgneb püha õhtusöömaaja talitus, millest vastordineeritud õpetaja üksi või ühes kogudusega osa võtab.

Piiskopi introduksioon

Piiskopi introduksioon toimub pühapäeval peajumalateenistuses Introitusse järel.

Vastava laulu viimse salmi ajal astub introdutseerija ühes assistentidega altari ette, kuna introdutseeritav piiskop altariõre ette seisma jääb, tema mõlemal pool kõrval on kirikuvalitsuse liikmeid ja õpetajaid.

Introduksioonitalituse kord (üldiselt)

1. Introdutseerija kõne.
2. Leksioonid.
3. Küsimine introdutseeritavale ja tema tõotus ametit ustavalt pidada.
4. Deklaratsioon.
5. Õnnistamine (käte pealepanemisega), kusjuures ka assistendid ja juuresolevad õpetajad kohase Püha Kirja salmi ütlevad.
6. Palve.
7. Soovisõna.

Üksikasjalise introduksioonikorra määrab kirikuvalitsus.

Jumalateenistuses, mis muus osas toimub hariliku korra järel, jutlustab introdutseeritud piiskop.

Õpetaja introduksioon

Õpetaja introduksiooni toimetatakse kirikus pühapäeval või kirikupühal peajumalateenistuse alguses, millest kogudusele vähemalt üks nädal varem on teatatud.

Introduksioonitalituse kord

1. Koguduse laul. [„Oh Püha Vaim, meil' tule Sa” (LR. 276), või: „Oh Püha Vaim, nüüd tule Sa” (LR. 277)]. Viimse salmi ajal astub introdutseerija koos assistentidega altari ette, introdutseeritav õpetaja ja koguduse nõukogu liikmed altarivõre ette.

2. Introdutseerija ütleb: Issand õnnistagu sinu sissetulemist ja väljaminemist! Aamen; ja peab asjakohase kõne, lõpetades sooviga: Mine siis rõõmsa südamega tööle, mis sinule on usaldatud, ja Issand kinnitagu sind selleks oma Püha Vaimu väe läbi Jeesuse Kristuse, oma Poja pärast!

Selle järele pöördub introdutseerija koguduse poole palve ja manitsusega, et kogudus tema ees seisva õpetaja oma õpetajaks ja hingekarjaseks vastu võtaks, Jumala sõna kuulutamist hoolega jälgiks, tema õpetuse ja manitsuse järele sõnakuulelikult elaks ja kutset patukahetsemisele ning meelesparandamisele heameelega vastu võtaks; õpetajat kui oma hingekarjast tema töös ja ülesannetes igapidi toetaks, rahu ja armastuses koos temaga Jumala riiki ehitades ja teda palvekästel kandes. Seda aidaku Jumal, tevane Isa, Jeesuse Kristuse läbi! Aamen.

3. Lectio.

Ja nüüd, armas vend, pane tähele apostel Pauluse tõsist manitsust (1. Tim. 6,3—16):

Kui keegi teisiti õpetab ega hoia meie Issanda Jeesuse Kristuse tervete sõnade ja õpetuse poole, mis viib jumalakartusele, siis on see iseenest täis ega saa millestki aru, on haige küsimiste ja vaidlemiste poolest. Sellest tõuseb kadedust, riidu, laimdusi, kurje kahtlusi, alatisi tüütsusi inimeste vahel, kelle mõistus on rikutud ja kellel tõde on

käest läinud, kes peavad jumalakartust tuluallikaks; neist tagane. Aga jumalakartus on suur kasu, kui me omaga rahul oleme. Sest me ei ole ju midagi maailma toonud; avalik on, et me midagi ei või maailmast ära viia. Aga kui meil peatoidust ja ihukatet on, siis peame sellega rahul olema. Aga kes tahavad rikkaks saada, need langevad kiusatustesse ja võrkudesse ning paljudesse rumalaisse ja kahjulikesse himudesse, mis suruvad inimesed alla hukatusse ja hävitusse. Sest rahaahnus on kõigi kurjade asjade juur; raha ihaldades on mitmed usust eksinud ja endid paljudesse valudesse saatnud. Aga sina, Jumala inimene, põgene selle eest! Taotle õigust, jumalakartust, usku, armastust, kannatlikkust, tasadust; võitle head usuvõitlust, hakka igavesest elust kinni, selleks oled sina ka kutsutud ja oled tunnistanud head tunnistust paljude tunnistajate ees. Mina käsin sind Jumala ees, kes kõik elavaks teeb, ja Jeesuse Kristuse ees, kes Pontsius Pilatuse ees hea tunnistuse andis, et sa peaksid käsusõna veata ja laitmata kuni meie Issanda Jeesuse Kristuse ilmumiseni, mille omal ajal toob nähtavale õnnis ja ainus vägev Issand, kuningate kuningas ja kõigi isandate Issand, kellel üksi on surematust, kes elab ligipääsematus valguses, keda ükski inimene ei ole näinud ega võigi näha. Temale olgu austus ja igavene vägi. Aamen.

4. Nõnda manitseb apostel ka sind, armas vend! Selle peale küsin mina sinult Jumala ja selle Tema koguduse ees: Kas sina oled nõus püha sõna kuulutamise ameti selles N. N. koguduses enda peale võtma ja kas sa tahad seda, oma ordinatsiooni puhul antud tõotusele ustavaks jäädes, kõigis asjus apostli manitsuse kohaselt pidada nõnda, et sa selle eest ükskord meie igavese peakarjase Jeesuse Kristuse kohtu järje ees võid vastutada? Siis tunnista seda ja ütle: Jah!

Introdutseeritav: Jah!

Introdutseerija ütleb: Seks aidaku sind Jumal! Ja et sina seda siin Tema palge ees avalikult ja pühalikult oled tõotanud, annan mina E.E. L.K. Konsistooriumi otsuse kohaselt sinule üle ametisse kinnituse tõendi ja annan sinu hooleks ühtlasi kirikuameti Eesti Evangeeliumi-Luteri Usu N. N. koguduses — Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel.

Ja nüüd heida põlvili ja võta õnnistus vastu!

Pannes ühes assistentidega käed tema pea peale:

Issand õnnistagu sind, et sa rohket vilja kannaksid ja see vili jääks igavesti! Aamen.

Pärast assistentide õnnistamissõnu ütleb introdutseerija:

5. Palugem:

(altari poole) Kõigeväeline, igavene Jumal, kes Sa püha õpetajaame ti oma armsa Poja läbi oled seadnud ja sellesse ka selle oma sulase oled kutsunud, me palume Sind südamest, anna temale oma Püha Vaimu, et ta Sinu sõna rõõmuga kuulutaks ja oma eluga kedagi ei pahandaks, vaid kõigile heaks eeskujuks oleks. Anna kogudusele kuuljat kõrva ja avatud südant, et ta Sinu sõna vastu võtaks ja armastaks. Sinu sulast heameelega kuuleks ja austaks, et õpetaja ja koguduse ühises töös ja palves Sinu nime pühitsetaks ning Sinu riik kasvaks. Kuule meid, armas Isa taevas, meie peakarjase ja hingede ülevaataja Jeesuse Kristuse, oma armsa Poja pärast. Aamen.

6. Mine siis ja hoiä Jeesuse Kristuse kogudust, mis sinu kätte on usaldatud! — Issanda arm olgu alati sinuga! † Aamen.

7. Koguduse laul, mille järele jumalateenistus jätkub harilikus korras.

Köstri (köster-organisti) ametisseseadmine

Köstri või köster-organisti ametisseseadmine toimub pühapäeval peajumalateenistuses pärast kirikupalvet, milles palvetatakse ametisse seatava eest. (Ametisse seatav seisab altarivõre ees)

1. *ÕPETAJA*: Meie abi on Issanda nimes. Aamen.

2. *ÕPETAJA* kõne, milles ametisse seatava kohused teatavaks tehakse.

3. Lectio. Et sina, armas vend, võiksid neid tõsiseid ja pühi kohuseid täita, siis pane tähele ja pea meeles apostli Peetruse manitsust: Sedamööda kui igaüks oma armuanni saanud, nõnda teenige üksteist

sellega kui Jumala mõnesuguse armu head majapidajad. Kui keegi räägib, siis ta rääkigu kui Jumala sõna; kui keegi teenib, siis ta teenigu kui jõust, mida Jumal annab, et kõiges Jumalat austataks Jeesuse Kristuse läbi, kellel on au ja vägi igavesti igaveseks ajaks. Nõndasamuti võta südamesse ka apostli Pauluse manitsus: Koguduse teenrid peavad olema ausad, mitte kahekeelsed, mitte joomamehed, mitte liigkasuvõtjad, vaid seesugused, kellel ususaladus on puhtas südametunnistuses. Aga neid katsutagu enne läbi ja siis, kui nad on laitmatud, pidagu nad seda ametit (1. Peetr. 4,10.11; 1. Tim. 3,8—18)

4. Töötus. Kas tahad sina, armas vend, neid kohuseid ja ülesandeid oma jõudu mööda Jumala abiga ustavalt täita, nõnda et sind Issanda Jeesuse ja Tema koguduse teenistuses leitakse ustav olevat ja sina ükskord kui ustav sulane võid Tema igavesse rõõmu minna, siis tööta seda elava Jumala ja selle koguduse ees, üteldes: Jah!

Vastus: Jah!

ÕPETAJA: Halastaja Jumal ja Isa, kes sind oma koguduse teenistusse on kutsunud, ehtigu, täitku ja kinnitagu sind oma andidega, et sina oma tööd ustavalt ja kasulikult võiksid teha Tema püha nime auks, koguduse ülesehitamiseks ja Jumala riigi kasvatamiseks. Aamen.

5. Manitsus kogudusele. Sina aga, armas kogudus, võta nüüd see oma köster (organist), kes valmis on sinu keskel sinu kasuks tööd tege-ma, Kristuse sulasena vastu ja pea teda armsaks; aita ja toeta teda eestpalve ja teoga, et meie kõigi ühises töös Jumala riik kasvaks Issanda Jeesuse Kristuse nime auks ja kogudusele õnnistuseks. — Ja nüüd palugem!

6. Palve: (altari poole) Püha Kolmainus Jumal, me täname Sind südamest, et Sa meid kõiki oma koguduse ehitamistööle kutsud. Me palume Sind, anna oma armu abi sellele vennale ja kõigile, kes Jumala riigi tööd teevad koguduses, et nad alati ustavuses ja õnnistuses oma ülesandeid täidaksid. Hoi neid usus ja alandlikkuses, ehi neid oma täielikkusest nõu ja tarkusega. Õnnista nende kodust elu, et see oleks eeskujuks kogudusele jumalakartuse ja kõige hea ning ausa kombe

poolest. Tee seda oma halastuse ja truuduse pärast, mis kestab igavestest ajast igavesti. Aamen.

7 Soovisõna: Issanda arm olgu alati sinuga! Mine rahuga! †
Seejärele jätkub jumalateenistus harilikus korras.

Kogudusevanemate ja ametiisikute ametiseseadmine

Ametiseseadmine toimub pühapäeval jumalateenistuses pärast kirikupalvet, kus ametisse seatavate eest palvetati. Ametisse seatavad seisavad altarivõre ees.

1. *ÕPETAJA*: Meie abi on Issanda nimes. Aamen.

2. *ÕPETAJA* kõne, lähtudes apostli Pauluse sõnast: „Armupidajad on mitmesugused, aga Vaim on sama; ja ametid on mitmesugused, aga Jumal on seesama, kes teeb kõike kõikide sees” (1. Kor. 12, 4—6).

Kõne lõpul teeb õpetaja ametisse seatavale tema kohused ja ülesanded kokkuvõttes teatavaks.

Kõigi koguduse töösse kutsutud isikute ühiseks ülesandeks on olla õpetajale abiks ja toeks koguduse usulises ja kõlbelises ülesehitamise töös ja igapidi edendada koguduse tegevust. Sellest järelduvad sinu erikohustused:

1) Kogudusevanematele (nõukogu liikmed, kiriku võõrmüürid):

a) Kaasa aidata selleks, et koguduses kasvaks ja areneks kristlik elukord, juhtides eriti vanemate tähelepanu laste kristliku kasvatuse tähtsusele, samuti kirikliku kombe osale igapäevases elus (hommiku- ja õhtupalved kodudes jne.) ning Jumala sõna ustavale tarvitamisele.

b) Olla õpetajale abiks hingehoiu töös: haigeid ja vaeseid külastada, nende eest hoolekannet korraldada; kõiki iseäralistes raskustes, muredes ja kiusatustes olijaid silmas pidada ning võimalust mööda abistada ja usus kinnitada; noorsootööd edendada; erilist tähelepanu väljakutsunud eksijaid manitseda.

c) Olla abiks koguduse välise elu korraldamisel: hoolitseda koguduse majapidamise korrashoiu eest; valvata korra järele kirikus ja kiriklikes asutustes, eriti jumalateenistuse ja kiriklike talituste ajal.

2) Hingehoiu-tööliste (diaakonid, koguduse õed):

Haigeid ja vanu külastada ja Jumala sõnaga kinnitada (haiglates, vanadekodudes ja erili üksikult elavaid); alaealiste laste ja noorte hoolikannet korraldada, eriti nende usulist kasvatust jälgida; lapsevoodis olevaid emasid abistada nõu ja teoga.

3) Kui koguduse töösse veel muid abitöölisi kutsutakse, siis tuleb ka nende ülesanded eraldi mainida.

3. Lectio. Et sina, armas vend (õde) võiksid neid tõsiseid ja pühi kohuseid täita, siis pane tähele ja pea meeles, mis apostel Paulus ütleb: „Koguduse teenrid peavad olema ausad, mitte kahekeelsed, mitte joomamehed, mitte liigkasuvõtjad, vaid seesugused, kellel ususaladus on puhtas südametunnistuses. Aga neid katsutagu enne läbi ja siis, kui nad on laitmatud, pidagu nad seda ametit” (1. Tim. 3,8—10)

4. Töötus. Kas tahad sina nüüd, armas vend (õde), neid kohuseid ja ülesandeid oma jõudu mööda Jumala abiga ustavalt täita, nõnda et sind Issanda Jeesuse ja Tema koguduse teenistuses leitakse ustav olevat, ja sina ükskord kui ustav sulane võiksid Tema igavesse rõõmu minna, siis tööta seda elava Jumala ja selle koguduse ees, üteldes: Jah!

Vastus: Jah!

ÕPETAJA: Halastaja Jumal ja Isa, kes sind on oma koguduse teenistusse kutsunud, ehtigu, täitku ja kinnitagu sind oma andidega, et sina oma tööd ustavalt ja kasulikult teeksid Tema püha nime auks, koguduse ülesehitamiseks ja Jumala riigi kasvatamiseks. Aamen.

5. Manitus kogudusele. Sina aga, armas kogudus, võta nüüd see oma vend (õde), kes nõus on sinu keskel sinu kasuks tööd tegema, Kristuse sulasena (ümmardajana) vastu ja pea teda armsaks; aita ja toeta teda eestpalve ja teoga, et meie kõigi ühises töös Jumala riik kasvaks

Issada Jeesuse Kristuse nime auks ja kogudusele õnnistuseks. Ja nüüd palugem!

6. Palve: (altari poole) Püha Kolmainus Jumal, me täname Sind südamest, et Sa meid kõiki oma koguduse ehitamistööle kutsud. Me palume Sind, anna oma armuabi sellele vennale (õele) ja kõigile, kes koguduses Jumala riigi töös seisavad, et nad alati ustavuses ja õnnistuses oma tööd teeksid. Hoi a neid usus ja alandlikkuses, ehi neid oma täielikkusest nõu ja tarkusega. Õnnista nende kodust elu, et see oleks eeskujuks kogudusele jumalakartuse ja kõige hea ning ausa kombe poolt. Tee seda oma halastuse ja truuduse pärast, mis kestab igavesest ajast igavesti. Aamen.

7. Soovisõna: Issanda arm olgu alati sinuga! Mine rahuga! †

Pühitsemised

Kiriku nurgakivi panemine

1. Koguduse laul.

2. Pühitseja: Meie algus sündigu Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel! Aamen.

3. Pühitsemise kõne.

Kõne järele astub pühitseja nurgakivi juure, kuhu paigutatakse kiriku ehitamise ürik, Piibel, Agenda, kiriku plaan ja mõned muud esemed, soovikorral iga eseme kohta midagi üteldes. Pühitseja heidab nüüd nurgakivile esimese labidatäie lupja ja nurgakivi müüritakse kinni. Pärast pühitseja ning soovikorral ka teiste haamrilööki ütleb pühitseja:

4. Issandas armastatud kogudus. Issand ütleb apostel Pauluse läbi: „Kõik, mis te iial teete sõna või tööga, seda tehke kõik Issanda Jeesuse nimel, tänades Jumalat Isa Tema läbi” (Kol. 3,17); sest kõik pühitsetakse Jumala sõna ja palvega. Veel on kirjutatud: „Mida Sina, Issand, õnnistad, see jääb õnnistatuks igavesti” (1. Ajar. 17,27). — Olgu siis see

nurgakivi (paremat kätt nurgakivi kohal hoides) uue kiriku aluseks Kolmainu Jumala, Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel! †

Igavene Kolmainus Jumal kaitsku seda koda, mis Tema nime auks ja koguduse kasvamiseks siinkohal peab ehitatama, ja lasku kõik hästi ja õnnelikult lõpule jõuda! Aamen.

5. Palugem; Kõigeväeline, armuline Jumal ja Isa! Sa oled oma sulase suu läbi ütelnud: „Kui Jehoova ei ehita koda, siis ehitajad näevad selle kallal vaeva ilmaaegu; kui Jehoova ei hoia linna, siis valvur valvab ilmaaegu” (Ps.127,1). — Sellepärast me palume Sind südamest, ära keela oma õnnistust sellele tööle, mida Sinu nime auks oleme alustanud, ja aita, et selle nurgakivi peale tõuseks hoone jäädavaks eluase-meks Sinu aupaistusele, kus Sinu kogudust toidetakse tõe elava sõnaga ning pühade, armurikaste sakramentidega. Võta kõik, kes siin töötavad, oma kaitse alla, hoia neid ja seda ehitust igasuguse kahju ja õnnetuse eest. Aga me palume veel, Issand, iseäranis: Ehita Sina see kogudus enesele vaimulikuks kojaks ja pühaks preestriametiks Sinule Jeesuse Kristuse läbi meelepäraseid vaimulikke ohvreid tooma. Ehita ja hoia kõiki ristiinimesi kogu maailmas oma õndsakstegeva tõe kindlal alusel, õnnista neid oma vaimulike andide rikkusest ja too ka need ligi, kes Sind veel ei tunne, et Sinu püha nime tuntaks ja kiidetaks päevatõusust loojakuni. Ustav Jumal ja Isa, ole meile kõigile praegu ja igal ajal ligi oma kõigeväelise ja armulise abiga, kinnita meie kätetööd, sest ilma Sinuta ei suuda me midagi, jah, meie kätetööd kinnita Sina oma nime au pärast. Aamen.

6. Kohaliku õpetaja kõne ja palve (kui õpetaja ise ei ole pühitseja):

Kõigeväeline, halastaja Jumal, me täname Sind, et Sina meid oled lasknud selle pühakoja ehitamist oma õnnistusega alustada ja palume Sind, anna meile armu, et me selle töö edenemise ja valmimise pärast alati palvetame ja igäüks oma võimist mööda ustavalt kaasa aitame. Nõnda saagu meie tänu Sinu isaliku helduse ja halastuse eest teos ja tões avalikuks. Aita meid armust, et me väärt oleksime omal ajal selle Sinu koja avatud väravaist sisse minema ja Sind rõõmuga teenima Jeesuse Kristuse, Sinu Poja, meie Issanda läbi, kelle nimel me palume:

7. Meie Isa
8. Önnistamine.
9. Lõpplaul.

Kiriku pühitseמיד

Uue kiriku pühitsemist toimetab piiskop või mõni kirikuvalitsuse poolt selleks määratud kirikuõpetaja teiste õpetajate osavõtmisel.

Pühitsemise päeva hommikul peetakse endises jumalateenistuseruumis lühike lahkumisteenistus lauluga ning õpetaja kõne ja palvega. Sealt minnakse pidulikus rongkäigus uue kiriku juure, kusjuures õpetajad kannavad Piiblit, Agendat ja kirikuriistu.

Uue kiriku ukse ees võib üks õpetajaist pidada lühikese kõne, selle järele annab kiriku ehitusmeister uue kiriku võtmed koguduse nõukogu esimehe kätte ja see omakorda kiriku pühitsejale. Viimane avab Püha Kirja sõnaga uue jumalakoja ukse ja astub ühes saatjatega kirikusse, koguduse järgnedes neile. Pühitseja ühes teiste õpetajatega astub altari ette, kaasatoodud esemed asetatakse altarile. Järgneb kiriku pühitsemise talitus:

1. Koguduse laul (ilma orelita, võimalikult laulukoori abil).

2. **PÜHITSEJA**: Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel. Aamen.

3. Lectio. Kui armsad on sinu hooned, vägede Jehoova! Jehoova õuesid igatseb ja ihaldab mu hing; mu süda ja mu ihu hüüavad rõõmsasti elava Jumala poole. — Lind on ju aseme ja pääsuke enesele pesa leidnud, kuhu ta oma pojad paneb, Sinu altarite juure, vägede Jehoova, mu kuningas ja mu Jumal! — Väga õndsad on need, kes Sinu kofas elavad; nad kiidavad Sind alati. Önnis on inimene, kelle tugevus on Sinus, kelle mõttes on pühad teekonnad. Nutu orust läbi käies teevad nad selle allikate maaks; ka varane vihm katab neid õnnistusega. Nad saavad rammule rammu lisaks ja ilmuvad Jumala ette Siionis. Jehoova, vägede Jumal, kuule mu palvet, võta kuulda, Jaakobi Jumal! Sest

üks päev Sinu õuedes on parem kui muid tuhat; ma tahan ennemini läve juures seista oma Jumala kijas kui viibida õelate majades. Sest Jehoova Jumal on päike ja kilp; armu ja au annab Jehoova ega keela head neile, kes laitmata elavad. Vägede Jehoova, õnnis on inimene, kes Sinu peale loodab. Aamen. (Ps. 84)

4. Pühitsemise kõne.

5. Pühitsemine.

Issandas armastatud vennad-õed Kristuses! Te olete kuulnud, kellele see koda peab püha olema. Nüüd pühitsen ma tema Issanda nimel ning minule antud ameti ja meelevalla põhjal.

Esmalt pühitsen ma selle koha, kus Jumala püha sõna, tõe ja elu sõna, kogudusele kuulutatakse, — selle kantsli † — tõsise õpetamise ja usu-elu äratamise kohaks Pühas Vaimus.

Issand, hoia temast eemal kõik vale- ja väärõpetus, kõik inimlikud arvamised ja mõtted, nõnda et siin iialgi teist evangeeliumi ei kuulutataks kui aga seda, mis me Sinu Poja Jeesuse Kristuse ilmutuse kaudu oleme saanud ja mis meile on alal hoitud Sinu pühas sõnas. Kinnita, Issand, ja valgusta kõiki, kes siin Sinu sõna kuulutavad. Olgu nende kuulutus selge ja puhas Püha Vaimu väes; tungigu ta läbi kõigi nende südamest ja hingedest, kes siin seda kuulevad, et kogudus ehitataks üles pühaks Jumala templiks, rajatud apostlite ja prohvetite alusele, kus Jeesus Kristus ise on nurgakiviks.

Veel pühitsen ma selle altari † kõigega, mis tema peal, ristilöödud Õnnistegija kuju ristiga, mis siia on asetatud lunastamise töö täheks ja mälestuseks; piiblräamatuga, mis meile on selge ja kindla tõesõna allikaks; lühtrite ja küünaldega, mis meile peavad meeletulema evangeeliumi selget valgust ja ka seda viimset ööd, mil Issand oma jüngritega lauas istus pühalt õhtusöömaajal; pühade riistadega, millesse sakramendi jagamisel pannakse õnnistatud leiba ja õnnistatud viina, mille all me oma Issanda Jeesuse Kristuse ihu ja verd vastu võtame.

Issand Jumal, taevane Isa, anna, et kõik, kes siin pihtil ja pühalt õhtusöömaajal Sinu lauale liginevad, tuleksid südamest meelt parandades,

oma pattu kahetsedes ning üles tunnistades. Tee, et nad pattude andeksandmise lohutusest uskliku südamega osa saaksid ja nõnda hästi valmistatud oleksid Sinu Poja ihu ja verd lepitamise pitserinna ja kinnitusest vastu võtma. — Ole, Issand, oma Vaimuga ligi koguduse lastele, kes, puhta evangeeliumi piimaga toidetud, õnnistamise päeval siin oma usku üles tunnistavad ja ennast Sinu omaks tõotavad, nõnda et nad, usus ja jumalakartlikus elus kinnitatud, oleksid ustavad otsani. — Õnnista Sina, ustav Jumal, abielurahvast, kes siinkohal Sinu nimel oma ühist eluteed alustavad. Tee, et nende südamed oleksid ühendatud pühas armastuses ja murdumatus ustavuses ja et Sinu palge ees sõlmitud leping oleks lahutamatu ning Sinu meelepärane kui elav tunnusmärk Kristuse ühendusest kogudusega. — (Kui leinajad siin oma armsate lahkunud omaste puusärkide ümber seisavad, siis kosuta ja kinnita Sina neid oma lohutusega.) — Kui Sinu suuri tegusid, Issand Jumal, siin ühises palves kiidetakse ja austatakse, siis võta Sina südame ja huulte ohver armulikult vastu. Kui Sinu sulased kogudust siin Sinu nimel õnnistavad, siis tee, et see sünniks Sinu väes ja et kõik, kes seda uskliku südamega vastu võtavad, kinnitatud ja kosutatud südamega Sinu kojast lahkuvad.

Edasi pühitsen ma selle ristimisekivi † (ristimisevaagna) püha ristimise sakramendi talitamiseks, et see saaks teile ja teie lastele õndsuse ja elu kaevuks, uue sündimise pesemise ja Püha Vaimu uuendamise läbi.

Võta, Issand, armust vastu need, kes Sinu jumalikul käsul siia tuuakse, ja kui nende peale valatakse vett, mis Sinu käsus on seatud ja Sinu sõnaga ühte pandud, siis olgu Sinu Vaim nende sees vägev, et nad, puhataks pestud, pühitsetud ja õigeks tehtud, Sinu Poja Jeesuse Kristuse lunastuse läbi Sinu lasteks ja Sinu riigi pärijaiks saavad ja igavesti jäävad.

Viimaks pühitsen ma kõik teised esemed ja seadmed, mis selles kirikus Jumala teenimiseks on määratud, pühitsen selle jumalakoja kellad †, et nende hääl valju ja püha kutsena ülevalt kutsuks kogudust Issanda õuedesse elu sõna kuulma ja palve, palumise ja tänamisega Issanda

ette tulema, — pühitsen selle oreli †, et tema helid kostaksid Kõigekõrgema kiituseks vaimulikes, armsais viisides, südameid sinna üles kandes, kus ükskord inglite ja äravalitud hingede kolmekordne „Püha“ Kõigeväelise aujärje ees kajab. — pühitsen selle pühakoja tervikuna oma ameti poolest ja mulle antud meelevalla põhjal (paremat kätt välja sirutades) Evangeeliumi-Luteri Usu Kirikuks Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel. † Aamen.

Ja nüüd heitkem põlvili ja palugem:

6. Igavene Kolmainus Jumal! Pööra oma kõrv oma sulaste palve poole ja oma pale meie kõigi poole! Olgu Sinu meele pärast meie tänu ja esimesed palved, mis me selles Sinule pühitsetud kojas Sinu ette kanname:

Me täname Sind kõigest südamest Sinu suure helduse pärast, et Sina meid oled aidanud seda koda rahuga ehitada Sinu püha sõna kuulutamise ja Sinu nime kiitmise kohaks. Me palume Sind, olgu Sinu silmad alati lahti selle koja üle ja varja teda oma tiibadega ööd ja päevad, et ta kindlasti seisaks kõigis aja tormides ja ohtudes kaugemate aegade ni. Vala siin oma Püha Vaimu andeid rohkesti välja, et kõik, kes siin kojas sisse ja välja käivad, Sinu õnnistuse varadest täielikult osa saaksid. Kuule igat vaga palvet, mis siin Sinu ette kantakse, igat vaikset ohkamist, mis südamepõhjast Sinu poole üles tõuseb. Ava kõigi kuulajate südamed ja meeled, et nad Sinu sõna vastu võtavad, heas ja kaunis südames hoiavad ning vilja kannavad kannatuses, ja nõnda ükskord õndsas halleluuja-lauluga võivad jõuda Sinu taevariiki, igavesesse hoonetesse, kus Sinu rahvas Sind pühas ehtes teenib. Igavene Kolmainus Jumal, ütle ise kõigi meie palvete kohta oma armurikas, kõigeväeline aamen! Aamen. Issand, sündigu see nõnda! Aamen.

7. Abilised loevad igaüks mõne piiblisalmi. Seejärel ütleb pühitseja:

8. Sellega annan mina nüüd selle Jumala teenimiseks pühitsetud koja sinu, selle koguduse õpetaja ja hingekarjase hoolde. Toida siin kogudust usinasti ja ustavalt Jumala sõna ja sakramendiga, nagu on

õige Kristuse sulase ja ustava majapidaja kohus, kes on Jumala saladuste üle seatud.

Samuti annan mina selle kiriku sinu hooldusesse, armas kogudus, ühes sinu valitud koguduse vanematega (koguduse nõukoguga). Lase ennast selles kojas rõõmustada ja kosutada, kinnitada ning ülendada Issanda kaunistes jumalateenistustes sõna ja sakramendi ning ühise palve läbi, nõnda ennast ehitades Kolmainu Jumala pühaks koguduseks, kes Teda teenib õiges kartuses ja pühas elus — Tema kõrgesti kiidetud nime auks. Aamen.

Pühitseja ja tema abilised ning koguduse esindus lähevad nüüd neile määratud istmeile.

9. *K O G U D U S* laulab oreli juhatusel ja kellade helistamise saatel laulu: Oh võtkem Jumalat — Sellele järgneb jumalateenistus kohaliku õpetaja poolt harilikus korras kiriku pühitsemispäeva algussalmide ja kirikupalvetega. Soovitav on, et esimene jumalateenistus oleks ühendatud püha õhtusöömaajaga.

M ä r k u s. Kui hiljemini mõni uus kiriklik seade või ese tarvitusele tuleb, siis juhib õpetaja koguduse tähelepanu sellele, teeb selle üle ristimärgi ja palub Jumala õnnistust selle tarvitamisele.

Uue või suurendatud surnuaia pühitsemine

Kui pühitsetav surnuaed ei ole kirikust liiga kaugel, siis toimub pühitsemise talitus pühapäeval pärast jumalateenistust.

P Ü H I T S E J A (praost või õpetaja) läheb kirikust ühes kogudusega surnuaiale, kus koondutakse ülesseatud risti ümber.

Kui aga surnuaed on kirikust kaugel, võib pühitsemist toimetada mõnel teisel ajal, millest kogudusele aegsasti teatatakse.

P Ü H I T S E M I S E K O R D:

1. Koorilaul.
2. Koguduse laul.

3. Soovisõna. Meie Jumalale, kellel üksi on surematus, olgu austus ja igavene vägi. Aamen. (1. Tim. 6,16).

Võti: Kes silmaveega külvavad, need lõikavad hõiskamisega. Kes minnes kõnnib nutuga, kui ta külviseemet kannab, see tuleb tõesti hõiskamisega vihke kandes. Aamen. (Ps. 126,5.6)

Võti: Kiidetud olgu Jeesus Kristus, kes meie lootus on ajalikult ja igavesti. Aamen.

4. *PÜHITSEJA* kõne.

5. *KOGUDUSE* laul.

6. Lectio. Vôtke kuulda Jumala sõna:

Issand, Sa oled meile eluasemeks olnud põlvest põlveni. Enne kui mäed sündisid ja kui maa ja maailm loodi, oled Sina, Jumal, igavesest igavesti. Sina teed, et inimene jälle põrmuks saab, ja ütled: Tulge tagasi, inimeselapsed. Sest tuhat aastat on Sinu meelest kui eilne päev, kui see on mööda läinud, ja kui vahikord öösel. Sa uhud nad ära. Nad on kui uni; kui rohi, mis hommikul haljendab. See õitseb hommikul ja haljendab, õhtul niidetakse ta ning ta kuivab ära. Sest Sinu viha läbi me lõpeme ja Su vihaleegis me tunneme hirmu. Sa paned kõik meie ülekohtu enese ette, meie salajased patud oma palge valguse ette. Sest kõik meie päevad mööduvad Su raske viha all, meie aastad lõpevad kui mõtteke. Meie elupäevi on seitsekümmend aastat, ja kui keegi on väga tugev, siis on neid kaheksakümmend aastat, ja nende ülem asi on töö ja vaev; sest see kaob äkitselt ja me läheme lennates ära. Kes tunneb Sinu viha tugevust ja Su hirmsat viha nõnda, kui kohus on Sind karta? Õpeta meid meie päevi arvestama, et me targa südame saaksime. Pöördu tagasi, Jehoova! Oh kui kaua? Heida armu oma sulaste peale. Aamen. (Ps. 90,1—13).

7 Pühitsemise talitus. — Jumala sõna tunnistab:

Mis Sina, Issand, õnnistad, see jääb õnnistatuks igavesti. (pühitseja sirutab parema käe matusepaiga üle) Ma õnnistan ja pühitsen nüüd minule usaldatud ameti väes selle maa Evangeeliumi-Luteri Usu Kiriku

surnuaiaks, Issanda põlluks ja ülestõusmise kohaks Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel! † Issand lasku oma rahu valitseda selle hingamisepaiga üle, kuni Tema, Kõigeväeline, kelle käes on surma võtmed, hauad avab magajaile ülestõusmiseks! Aamen.

8. Palve. Kõigeväeline Jumal, elu ja surma Issand, me alandame ennast Sinu ette ja tunneme, et me üksnes oma pattude pärast surma võimu ja haua hirmu alla oleme heidetud. Aga Sina oled ka meie lohutuseks meile teada annud, et Sinu armas Poeg, meie Issand Jeesus Kristus, Sinu armulist nõu ja tahtmist mööda oma kannatamise, surma ja ülestõusmise läbi on surmalt ära võtnud võimuse ja haualt tema hirmutused, nii et Tema, kui elu Issand kõik, kes magama on läinud, ükskord haudadest üles äratab ja Sinu palge ette kogub. Selles usus ja lootuses tahame oma magama läinud omakseid siin viimsele puhkusele saata. Me palume Sind, Issand, õnnista ja pühitse see koht nende ihudele hingamise ja rahu asemeks ja külvipõlluks, kust Sa nad viimsel päeval üles äratad ja taeva selgusega ehid. Hoiä oma kaitsvad käed selle paiga kohal, et ta Sinule pühitsetud maana inimeste poolt alati armastatud ning hoitud oleks ja rikkumata jääks. Lohuta leinajaid, kes oma lahkunud omakseid siia saadavad, oma vägeva sõnaga, mis kurbuse ära võidab, ja selle kõikumatu kindla usuga, et need, kes Sinu on hingama läinud, ei ole kadunud, vaid Sinu varju all hästi hoitud ja kaitsstud. Ja et me kõik oleme surma võimu all ega tea, kui pea ka meid siit maailmast ära kutsutakse ja hauda pannakse, siis aita meid valvates ja paludes selle eest hoolt kanda, et meid siis, kui meie aeg tuleb, hea seemnena mulda pannakse, Püha Issand Jumal! Püha vägev Jumal! Püha helde Õnnistegija! Sa armu Jumal! Ära surmahäda sees lase hukka minna meid! Ära lase iialgi usku ära lõppeda! Issand, halasta!
— Meie Isa

K O G U D U S: Aamen.

9. Õnnistamine.

10. Lõplaul.

Koolimaja pühitsemine

1. Laul.

2. *ÕPETAJA* kõne.

3. Koori või koguduse laul.

4. Lectio. Teenige Jehoovat rõõmuga, tulge Tema palge ette rõõmsa lauluga! Teadke, et Jehoova on Jumal; Tema on meid teinud ja Tema omad me oleme, Tema rahvas ja Tema karjamaa kari. Tulge Ta väravaist sisse tänuga, Tema õuedesse kiitusega. Täna Teda ja kiitke Tema nime. Sest Jehoova on hea, Tema heldus kestab igavesti ja Tema ustavus põlvest põlveni. Teie, Siioni lapsed, olge väga rõõmsad ja rõõmustage Jehoovas, oma Jumalas, sest Ta annab teile Õpetaja õiguseks. Ta õnnistab neid, kes Jehoovat kardavad, nii pisukesi kui suuri. Jehoova lisagu teile veel õnnistust, teile ja teie lastele (Ps. 100,2—5; 115,13.14; Joel 2,23).

(Kooliõpetajaile): Te, armsad vennad, võtke südamesse Issanda sõna: Ole Mu tallekete karjane! Seda on Tema ka teile ütelnud nende laste pärast, ja pidage meeles apostli manitsust: Kes õpetab, see toimu õpetamise ametis (Joh. ev. 21,15; Rooml. 12,7).

(Lastele): Teie, lapsed, aga ütlege: Ma tahan Sind tänada õiglasest südamest, ära lase mind kõrvale kalduda Sinu käskudest. Ma panen Su sõna tallele oma südamesse, et ma pattu ei teeks Sinu vastu (Ps. 119,7. 10.11).

Ja Issand ütleb: „Laske lapsukesed Minu juure tulla ja ärge keelake neid mitte, sest niisuguste päralt on Jumala riik. Tõesti Mina ütlen teile: kes iial Jumala riiki vastu ei võta kui lapsuke, see ei pääse mitte sinna sisse.” Ja Tema võttis nad sülle ja pani oma käed nende peale ja õnnistas neid (Mark. ev. 10,14—16) Sellepärast vanad ja noored, need kiitku Jehoova nime (Ps. 148,12.13).

5. Pühitsemise talitus. — Jumala sõna tunnistas: Mis Sina, Jehoova, õnnistad, see jääb õnnistatuks igavesti (1. Ajar. 17,27). Ma õnnistan seda maja Tema nimel ja pühitsen ta oma ameti poolest (käed välja siruta-

des) kristliku õpetamise ja kasvatamise paigaks, Jumalale auks ja meile õnnistuseks — Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel! † Aamen.

6. Palve. Igavene, halastaja Jumal, me kiidame ja täname Sind, et Sa oma sõna õndsas valguses oled lasknud üle kõige ristirahva paista. ja palume Sind, hoia meid jumalakartuses ning Issanda manitsuses. Õnnista kooliõpetajate tööd selles koolis, et see rohkesti head vilja kannaks. Tee, et lapsed õpivad Sinu sõna armastama ning saavad rikkaks kõige selle tundmises, mis on hea ja armas Sinu ees ja neile tõsiseks kasuks tuleb. Juhi lastevanemate ja meie kõikide südameid nõnda, et oleme head abilised koolile ja lastele ja et kõik, vanemad ja lapsed, üheskoos kasvame jumalakartuses ning ükskord pärime töötatud taevase päranduse — Jeesuse Kristuse, Sinu Poja, meie Issanda läbi, kelle nimel me palume: Meie Isa

7. Õnnistamine.

8. Lõpplaul.

Elumaja pühitsemine

1. Laul.

2. *ÕPETAJA* kõne

3. Laul (p. 2. ja 3. võivad ka ära jääda).

4. Issandas armastatud vennad ja õed! Jumaal sõna tunnistab meile: „Kui Jehoova ei ehita koda, siis hoone ehitajad näevad seal kallal vaeva ilmaaegu. Kui Jehoova ei hoia linna, siis valvur valvab ilmaaegu” (Ps. 127,1). Sellepärast paluge Issandat: Jää meie juure! Ja paluge südamest Teda: Jeesus, meie eel Käi Sa elu teel, Siis Su järel viibimata Käime ilma kõikumata, Kuni Sa meid siit Kodumaale viid (L.R. 442,1)

Töötage Temale ka: Mina ja mu pere, me tahame Jehoovat teenida! ja seadke kristlik koduõpetus oma maja põhikirjaks, nagu me seda loeme apostel Pauluse kirjas Kolossose kogudusele:

Ehtige endid kui Jumala äravalitud pühad ja armastatud südamliku halastusega, heldusega, alandusega, tasadusega, pika meelega; kannatage üksteisega ja andke andeks üksteisele, kui kellelgi on kaebust teie peale. Nagu Kristus teile on andeks annud, nõnda tehke ka teie. Aga kõigele sellele lisaks ehtige ennast armastusega; see on täiuslik side. Ja Kristuse rahu valitsegu teie südameis, selleks te olete kutsutud ühes ihus; ja olge tänulikud. Kristuse sõna elagu rohkesti teie seas. Kõige tarkusega õpetage ja juhutage üksteist psalmidega ja kiituselauludega ja vaimulike lauludega, tänumeeles lauldes Issandale oma südames. Ja kõik, mida te iial teete sõna või tööga, seda tehke kõik Issanda Jeesuse nimel, tänades Jumalat Isa Tema läbi.

Naised, olge oma meestele allaheitlikud nõnda kui kohus on Issandas. Mehed, armastage oma naisi ja ärge olge karmid nende vastu. Lapsed, kuulge oma vanemate sõna kõigis asjus, sest see on Issanda meele pärast. Isad, ärge ärritage oma lapsi, et nad araks ei läheks. Sulased, kuulge kõigis asjus nende sõna, kes teie isandad on liha poolest, mitte silmakirjaks kui need, kes püüavad inimeste meele pärast olla, vaid kohtlase südamega, kartes Jumalat. Mida te iial teete, seda tehke südamest, nõnda kui Issandale ja ei mitte kui inimestele.

Isandad, tehke oma sulastele, mis on õige ja kohus, ja teadke, et ka teil on Issand taevas. Jääge kindlasti palvesse ja valvake palves tänuga (Kol. 3,12—23; 4,1—2).

Seda tõotage, armsad, et Issand täna teie kotta tuleks, ja käige selle järele ustavalt, nõnda et ka teie kohta tõeks saaks Tema tõotus: „Täna on sellele kojale õnnistus tulnud!” (Luuka ev. 19,9).

M ä r k u s. Kui kõnet ei peeta, võib mõnda loetud salmidest lähemalt seletada.

5. Pühitsemise talitus. Jumala sõna tunnistab meile: Mida Sina Jehoova õnnistad, see jääb õnnistatuks igavesti! Ma õnnistan seda maja Jumala nimel ja pühitsen tema (kätt välja sirutades) paigaks, kus Jumala au elab, Tema sõna ja arm valitseb, õnnistatud töökohaks (perekonna südamliku üksmeele, kristliku kasvatamise paigaks), rahuliku elu ja õndsas lahkumise kohaks — Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel! † Aamen.

6. Ja nüüd palugem üheskoos põlvitades:

Issand Jeesus Kristus, Sina tuled igal ajal heameelega meie kotta, kui me Sind kutsume ja palume. Me palume Sind väga, tule sellesse majasse rõõmu ja rahu võõrana. Maailmas on palju häda ja ahastust, viha ja vaenu, tüli ja riidu, sellepärast anna armust, et siin alati tõeline Jumala rahu valitseks. Issand Jumal, taevane Isa, kes Sa oled õige Isa kõigile, keda lasteks nimetatakse taevas ja maa peal, me palume Sind, anna pereisale oma Püha Vaimu abi, et ta oma maja asju Sinu sõna mööda korraldaks ja toimetaks ning siin ustava perepreestrina Sind teenides valitseks. Ole Sina ka pereemaga, anna temale püha armastust ja oma Püha Vaimu väge tema raske, mure- ja vaevarikka, aga ka armsa ja kalli seisuse tarvis. (Ära keela oma abi ja õnnistust lastele, et nad üles kasvaksid pühas karistuses, lapselikus sõnakuulmises, südamlikus üksmeeles ja tõelises usus.) – Ühenda perevanemad ja pereisekeskis kristlikus armastuses, vastastikusel usalduses ning kannatlikkuses. Õnnista kõiki, kes siin majas sisse ja välja käivad. Nõnda me anname selle maja täiesti Sinu hoole ja varju alla, Sa ustav Issand ja Jumal: olgu ta Sinu maja, kus Sina elad oma Vaimuga, oma õnnistuse ja rahuga. Meie Isa

6. Õnnistamine.

7. Lõpplaul.

Kogudusega lepitamine

Kui kogudusega lepitamine leiab aset kirikus koguduse ees, siis teatatakse sellest üks nädal varem kantslist, kutsudes kogudust eestpalvele kahetseja eest.

Pärast pihti, otse enne Gloria't ütleb õpetaja (kahetseja seistes altari-võre ees):

1. Issandas armastatud kogudus! Siin altari ees seisab meie koguduse liige, kes Jumala käsu vastu (pahategu nimetatagu täpselt) raskesti on eksinud. Aga tema kahetseb oma pahategu ja tahab seda siin

avalikult üles tunnistada, paludes Jumalalt andeksandmist ja kogudusega lepitust. Palugem üheskoos selle kahetseva venna (õe) eest:

2. *Palve.* Issand Jumal! Kui Sina tahaksid kõike ülekohtu mees pidada, kes siis jõuaks Sinu ees seista? Ära heida meid mitte ära oma palge eest ja ära võta oma Püha Vaimu meilt ära. Võta, oh Issand, süü ära selle kahetseja pealt. Sina ei murra rõhutud pilliroogu mitte katki ja hõõguvat tahti, mis veel suitseb, ei kustuta Sa mitte ära. Loo, Jumal, temale ja meile kõigile puhas süda ja uuenda meie sees kindel vaim — oma armsa Poja, meie Õnnistegija, pärast. Aamen.

KOGUDUS: Issand, halasta! Kristus, halasta! Issand, halasta!

3. Õpetaja kõne altarivõre ees põlvitavale süüalusele.

4. *ÕPETAJA* Ja nüüd küsin mina sinult Jumala ees, kes kõik teab:

1) Kas sina tunnistad Püha Jumala ja Tema koguduse ees oma patu üles, siis kinnita seda, üteldes: Jah!

Vastus: Jah!

2) Kas sinu patt ja selle läbi tekkinud avalik pahandus teeb sinu südamele valu ja kas sa usud, et kõige halastuse Jumal armust, Jeesuse Kristuse, sinu Õnnistegija armastuseohvri pärast sinu süü võib ja tahab andeks anda? Siis kinnita seda, üteldes: Jah!

Vastus: Jah!

3) Kas sa südamest tõotad ennast parandada ja selle eest kõigiti hoold kanda, et sa Jumala abiga edaspidi Tema püha tahtmist mööda elad? Siis kinnita ka seda, üteldes: Jah!

Vastus: Jah!

5. *ÕPETAJA:* Nii tõesti kui ma elan, ütleb Issand, mul ei ole head meelt õela surmast, vaid sellest, et ta pöördub oma teelt ja võiks elada! -- Sellepärast kuulutan mina (pannes käed lepitatava pea peale) kui kutsutud ja seatud Jumala sõna sulane sinu tunnistuse ja tõotuse peale, et sa oma pattu kahetsed ja oma elu tahad parandada, sulle Ju-

mala armu ja mõistan Sind Issanda Jeesuse Kristuse käsul kõigist sinu pattudest lahti — Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel. † Aamen.

K O G U D U S laulab: Aamen.

6. Õ P E T A J A (kogudusele):

Issandas armastatud vennad ja õed! Te olete kuulnud, et see vend (õde) on oma patu avalikult üles tunnistanud ja kahetsenud ning tõotanud uut elu alata, ja tema patud on temale andeks antud. Mina annan nüüd tema, kes kogudusega on lepitatud, teie südamliku eestpalve hooleks. Aidaku ustav Jumal oma armust teda oma tõotust täita ja nüüdsest peale õigesse meeleparandamisse, puhtasse usku ja elu pühitusse otsani jääda. Teid aga manitsen ja palun mina, ärge mõistke tema peale tema pattude pärast armuta kohut ning ärge heitke neid temale ette, vaid mõtelge selle peale, et ka meie kõik oleme patused ja Jumala aust ilma. Valvakem hoolsasti iseeneste üle ja palugem Jumalat, et Ta meid pattude ja pahanduste eest armulikult hoiaks ning aitaks usus ja Jumala meelepärases elus, valvamises ja palves oma Issanda Jeesuse Kristuse õnnist tulemist oodata.

(Lepitatu vastu): Sinu patud on sulle andeks antud, ära tee enam pattu! — Mine rahuga! † Aamen.

Õpetaja ametivanne

Mina N. N., olles kutsutud N. koguduse (Kiriku) õpetajaks (vikaarõpetajaks) ja astudes Eesti Evangeeliumi Lüteri Usu Kiriku õpetaja ametisse, tõotan ja vannun Jumala ees ja Tema püha evangeeliumi juures, et ma selles ametis ei taha teist õpetust kuulutada ega levi-
tada kui ainult seda, mis on rajatud Jumala selge ja terve sõna, prohvetite ja apostlite kirjade peale Vanas ja Uues Testamendis, mis on meie usu ainus juhtnõör ja on Evangeeliumi-Lüteri Usu Kiriku usutunnistuse kirjadesse üles pandud. Hoolega ja ustavusega tahan ma niihästi noori kui vanu Jumala sõnas õpetada ja pühi sakramente Jeesuse Kristuse seadmist mööda õigesti talitada ning pihtisaladust täielikult

pidada. Eesti Evangeeliumi Luteri Usu Kirikut kui oma vaimulikke ema tahan ma austada ja armastada ning tema ülesehitamiseks jõudu mööda töötada. Oma vaimulikele ülemaile tahan olla sõnakuulelik ja anda neile seda au, mida anda tuleb, ja kõik ustavalt toimetada, mis mind mu ametis kästakse. Igapäev tahan ma püüda Jumala sõnas ikka enam juurduda ja väge võtta, usuõpetuse tundmises ikka kindlamaks saada ja kõige muu tarkuse ja teadmise poolest, mis mulle kui õpetajale tarvis on, kõigiti kasvada. Jumala armu abil tahan ma tõe sõna õigesti kuulutada ja oma ametit kirikuseadust mööda hoolega pidada. Ma tahan ka kõigest väest jumalakartlikku ja ausat elu elada ning sõnas ja teos nõnda käituda, nagu on sünnis õigele evangeeliumi teenrile, nii et ma teistele heaks eeskujuks võiksin olla. Ma tahan selle eest hoolt kanda, et minu koguduses kristlik kord ja komme edasi kestab, ja rahvast jumalakartusele, korra austamisele, ausale elule, tegevale armastusele ja üksmeelele manitseda ning juhatada. Ma tahan oma ametis õpetada, et meie kõikide kohus on ülemate ja vanemate eest Jumalat paluda ja neile ustavust ning sõnakuulmist osutada. Ilmalikesse ja minu ametiga mitte kokkusündivasse asjusse ei taha mina ennast segada. Peaksin ma mingis asjas eksima, siis tahan korralekutsumist oma ülemaile sõnakuulelikult vastu võtta, heameelega nende õpetust järgida ja Jumala abiga ennast parandada.

Seda kõike ja mis kirikuseadus ja seadlused veel käsivad, tahan mina ustavalt ja kõigest jõust tähele panna ning pidada, nii tõesti kui Jumal mind aidaku ihu ja hinge poolest. Aamen.

M ä r k u s. Õpetaja ametivanne antakse piiskopile või tema esindajale enne ordinatsiooni.

Soli Deo gloria!

Sest Temast ja Tema läbi ja Tema poole on kõik asjad. Temale olgu au igavesti! Aamen.

Õpetaja ordinatsioon	281
Piiskopi introduksioon	285
Õpetaja introduksioon	286
Kõstri (kõster-organisti) ametiseseadmine	288
Kogudusevanemate ja ametiisikute ametiseseadmine	290
Pühitsemised	292
Kogudusega lepitamine	304
Õpetaja ametivanne	306